RADU NOR

CAPITOLUL XXIII

DE ACELAȘI AUTOR:

— *Drum printre aștri* (împreună cu I. M. Ștefan), roman, Editura Tineretului, 1954. Ediția a II-a, Editura Tineretului, 1956. Ediția a III-a, Editura Tineretului, 1959. Traducere în limba rusă, Editura Tineretului, 1957.
— *Taina prințului Semempsis* (împreună cu I. M. Ștefan), colecția „Povestiri științifico-fantastice", 1957.
— *Robinsoni pe planeta oceanelor* (împreună cu I. M. Ștefan), roman, Editura Tineretului, 1958.
— *Oceanul în flăcări* (traducere în limba rusă), Iskateli-fantasticeskie prikliucenia, 1961.
— *Trei din Sirius* (traducere în limba rusă), Inostrannaia literatura, 1962.
— *Lumina vie*, colecția „Povestiri științifico-fantastice", 1962, și culegerea „Întîlnirile viitorului", Editura Tineretului, 1963.
— *Călătorie în cer*, Editura științifică, 1962.
— *Cei trei din Altair*, roman, Editura Tineretului, 1963.
— *Marele magnet*, Editura Științifică, 1963.
— *Bobiță și avionul de hîrtie*, Editura Tineretului, 1964.
— Dicționar Meteorologic — romîn, rus, francez, englez, german, spaniol — (împreună cu D. Țiștea și D. Bacinschi), Editura Tehnică, 1965.

R A D U N O R

CAPITOLUL XXIII

EDITURA TINERETULUI

Coperta de DANA MARINESCU

Redactor responsabil : HERTA SPUHN
Tehnoredactor : MARIANA PUŞCAŞU

Dat la cules 07.04.1965. Bun de tipar 03.06.1965.
Apărut 1965. Comanda nr. 6367. Tiraj 25 120.
Hîrtie tipar sul de 50 g/m² 540×840×16.
Coli editoriale 8,48. Coli de tipar 14,5.
A. T. 18 629. C.Z. pentru bibliotecile mici 8R—96.

Tiparul executat sub comanda nr. 50 301 la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii", Piaţa Scînteii nr. 1, Bucureşti — R.P.R.

PREFAȚĂ LA CAPITOLUL XXIII

Este o cinste pentru mine să prezint cititorului Capitolul XXIII al „Antologiei marilor descoperiri". Precum se știe, această antologie apare în preajma împlinirii celui de al treilea mileniu al erei moderne, ca un omagiu adus de oamenii de știință de pe planeta Pămînt predecesorilor lor. Ea își propune să prezinte momente de răscruce ale evoluției gîndirii omenești, momente hotărîtoare ale luptei pentru cunoașterea și stăpînirea naturii.

Capitolul XXIII, scris de prietenul și colaboratorul meu Sinac, cuprinde evenimente petrecute în anul 2001 și în cei imediat următori, cînd biologii creau în laborator primele organisme pluricelulare, cînd geologii străpungeau, pe întreaga ei grosime, scoarța terestră și cînd cosmonauții — cu prilejul unor expediții dincolo de hotarele sistemului solar — descopereau planetele stelei Toliman.

Capitolul conține numeroase documente originale, scrisori, radiograme, file de jurnal și însemnări, care întregesc șirul întîmplărilor și ușurează urmărirea lor. Am socotit de asemenea utilă publicarea fonogramelor discuțiilor purtate între mine și Sinac, înaintea și în timpul redactării materialului.

Meritul autorului este acela de a fi înțeles semnificațiile mai adînci ale unei epoci atît de diferită de a noastră și de a fi zugrăvit, cu multă veridicitate, oamenii ei. După trierea unui vast material documentar și bibliografic și a unor investigații migăloase, Sinac a redactat cu talent Capitolul său, izbutind să prezinte evenimente petrecute în urmă cu o mie de ani cu prospețimea unui contemporan.

Nădăjduiesc că paginile care urmează vor înlesni cititorului celui de al patrulea mileniu o cunoaştere mai temeinică şi o apreciere obiectivă a unei zbuciumate epoci de pionierat.

PROFESOR ATOR

octombrie 2999

FONOGRAMĂ

— Intră, Sinac. Ia loc, te rog ! Ei, cum stăm, prietene ?

— Cred că... am terminat !

— Stai niţel. Cum vine asta „am terminat" ? Abia săptămîna trecută...

— Am fost expeditiv, profesore Ator. Mi-am procurat cărţile şi am extras ceea ce mi s-a părut mai important.

— Şi, rezumînd, ai întocmit capitolul tău...

— Da. Iată-l !

— ...trei... patru... cinci file dactilografiate ? Mda... n-am să le citesc acuma. Povesteşte-mi, te rog, conţinutul.

— Întîmplările au avut loc în primii ani ai mileniului nostru. Biologul Mugur Vieru descoperă un procedeu pentru sinteza organismelor pluricelulare. În oraşul submarin Nautilia — de fapt o simplă staţie de foraj — Anda Vieru participă la marele proiect internaţional de străpungere a discontinuităţilor lui Mohorovičič şi Mintrop. Două din cele trei nave interplanetare, pornite în expediţie, ating planetele stelei Toliman A. Rezultatele explorării contribuie la elucidarea unor probleme de cosmogonie şi a altora, legate de evoluţia vieţuitoarelor, permiţînd tragerea unor concluzii valabile şi pentru Pămînt. Cam asta ar fi...

— Atîta tot ?

— Bineînţeles foarte pe scurt. Notiţele mele mai conţin numeroase amănunte, pentru că din bibliografia pe care mi-aţi indicat-o a rezultat alta, de vreo zece ori mai amplă, cu referiri la

articole din presă, la corespondenţă personală, la documente oficiale...

— Pe care însă n-ai avut vreme să le consulţi, nu-i aşa ? Te-ai mulţumit cu ceea ce ai găsit în cele cîteva monografii, cu cîteva generalităţi, cu cîteva cifre... Sinac, Sinac, tu n-ai înţeles ce ţi-am cerut. Nu asta îşi propune antologia noastră. Ea nu va fi nici tratat, nici lexicon, nici manual şcolar, ci o descriere vie, palpitantă a evenimentelor. Oamenii care au trăit aceste întîmplări nu trebuie să rămînă nişte simple nume.

Ai amintit adineauri de Mugur şi Anda Vieru. Cine au fost ei ? Frate şi soră ? Soţ şi soţie ? Cum arătau aceşti oameni ? Ce firi aveau ? Ce gîndeau, la ce visau ? Apoi, care erau micile lor bucurii şi necazuri ? Iată ce trebuie să afli, dragă Sinac, şi încă alte lucruri, ca să poţi redacta Capitolul tău.

— Bine, profesore, dar asta înseamnă să scrii un... roman !

— De ce nu ? Un roman ! Un roman de acţiune, trepidant, clocotitor, după terminarea căruia cititorul să exclame : ce oameni, ce fapte ! Aşa trebuie să fie Capitolul tău. Cercetează arhivele, descoperă documente, articole din presa timpului, scrisori, însemnări, notiţe, încearcă să citeşti printre rînduri, să depeni firul întîmplărilor, să pătrunzi cauzele lor. Apoi, sintetizînd, ţi se va dezvălui pe neaşteptate un întreg univers. E greu, Sinac, ştiu, dar, punînd în joc pasiunea ta pentru ştiinţă, priceperea şi puterea ta de muncă, vei reuşi ! Ce zici, patru luni îţi ajung ?

— Patru luni ? Să sperăm !

— Bine ! Te voi ajuta. Vom discuta, ne vom sfătui ori de cîte ori va fi nevoie. Îţi convine ?

— Fireşte ! Mă tem că o să vă plictisesc cam des.

— Nu-i nimic ! Oricînd, la orice oră, îţi stau la dispoziţie.

FIŞE DE PERSONAJE PENTRU CAPITOLUL XXIII

Mugur Vieru. *Vîrsta : treizeci şi cinci de ani. Statură potrivită, cu tendinţe spre îngrăşare. Început de chelie şi ochelari de miop. Fire retrasă, tăcută, cu predispoziţii spre sedentarism. I se atribuie o timiditate exagerată, ceea ce pare să nu corespundă întru totul realităţii. Studii strălucite de biologie şi medicină, lucrări interesante, realizate încă din universitate. Mai tîrziu, ca cercetător al Institutului de Biologie Experimentală, descoperiri de valoare recunoscută. Căsătorit de cinci ani cu Anda Vieru. Prieten din copilărie cu pilotul cosmonaut Călin Dan.*

Anda Vieru. *Treizeci şi unu de ani. Mai înaltă decît soţul ei, cu trupul călit de viaţa în aer liber. Părul castaniu, scurt, nasul mare, buzele frumos arcuite, bărbia colţuroasă. O fire aparent rece, care-şi manifestă rareori sentimentele. Pe deasupra, de o ironie muşcătoare (spre disperarea nemărturisită a soţului ei). Geolog cu trup şi suflet, Anda Vieru îşi adoră profesiunea. A participat la expediţii prin cele mai greu accesibile regiuni ale globului şi a lucrat pe Lună. Îl iubeşte pe Mugur, dar se împacă greu cu viaţa pe care o duce acesta.*

Mil Feraru. *Mai tînăr decît Mugur Vieru. O coamă de culoarea spicului copt deasupra unei frunţi înalte, bombate, mîini mari şi late ca nişte lopeţi. Superficial, pripit şi mai ales răsfăţat de succese. Sculpturile sale sînt monumentale şi oamenii pe care-i făureşte din piatră îi seamănă. E veşnic nemulţumit şi pretinde că munca nu-i oferă satisfacţii. Pe Mugur, prezenţa sa îl plictiseşte, iar Anda îl tratează, cel puţin faţă de alţii, ca pe un copil.*

Călin Dan. *Cu patruzeci de ani împliniți, e cel mai în vîrstă din grup. Mărunt, negricios, cu fața osoasă și privirea pătrunzătoare. Mereu în mișcare, agitat, neliniștit, încăpățînat, cu o tenacitate rară și un curaj sfidător. Și-a cîștigat o binemeritată faimă ca pilot de nave cosmice. Asta constituie, pare-se, unica lui preocupare. Personaj ciudat, asupra căruia trebuiesc obținute date suplimentare.*

FONOGRAMĂ

— Ce părere aveți, profesore ?

— Mi-e greu să mă pronunț. Dar aceste fișe reprezintă fără doar și poate un punct de pornire. Personajele principale ne sînt acum, în linii mari, cunoscute. Cum ai reușit să obții informațiile ?

— Înfățișarea a rezultat din fotografii și din jurnalele cinematografice ale timpului. Cîteva vagi trăsături de caracter le-am dedus dintr-o cercetare sumară a corespondenței personale. Deocamdată atît.

— E totuși un început promițător. Te rog, Sinac, să nu uiți că întîmplările au avut loc în urmă cu un mileniu. Vei întîlni, probabil, atitudini, expresii, chiar și sentimente care ți se vor părea de neînțeles. Acordă-le cea mai mare atenție, cercetează-le cu migală și nu te lăsa pînă nu le pătrunzi sensul. Altminteri, nu vei dobîndi niciodată o imagine clară a epocii. Mă aprobi ? Ei, și acum, fiindcă veni vorba, să discutăm asupra celor notate de tine. Te referi, de pildă, la tendința spre îngrășare, la chelia și la miopia lui Mugur...

— Un examen, profesore ?

— Numeşte-l cum vrei ! Cunoşti sensul acestor termeni ? Ei nu mai fac parte din vocabularul nostru curent.

— Am cercetat un tratat de istoria medicinei. Acum o mie de ani, din pricina alimentaţiei neraţionale sau a unui dezechilibru glandular, oamenii depăşeau uneori greutatea normală. În anul 2019, o dată cu apariţia glandonului, medicament care asigură echilibrul de ansamblu al funcţiunii glandelor cu secreţie internă, maladia a dispărut. Cincizeci de ani mai tîrziu noua metodă de mărire sau reducere a materiilor proteice, grăsimilor şi zaharurilor din compoziţia alimentelor a eliminat definitiv posibilitatea de creştere sau scădere anormală a greutăţii corporale.

— Bine ! Dar miopia ?

— O afecţiune a ochiului, manifestată printr-o vedere scurtă şi înceţoşată ! Fusese corectată parţial şi rudimentar timp de cîteva sute de ani cu ajutorul unor lentile de sticlă numite ochelari. În anul 2118, doctorul Stolpi construieşte un aparat care, prin iradieri gama atenuate, asociate cu masaje ultrasonice, elimină orice defect de vedere. În mai puţin de un secol, miopia şi presbitismul congenital au dispărut, iar defectele de vedere contractate la maturitate sînt evitate printr-o strictă igienă a ochiului.

— Mda !... Şi... chelia ?

— Nu e decît dispariţia treptată a podoabei capilare. O maladie cu totul nepericuloasă, dar, s-o recunoaştem, cam supărătoare. În pofida tuturor încercărilor, chelia a supravieţuit pînă în anul 2350, cînd s-a găsit o metodă eficace pentru înlăturarea ei. Imediat după naştere, cînd copiii sînt supuşi consultului medical general şi cînd se iau toate măsurile pentru preîntîmpinarea principalelor afecţiuni ce s-ar putea ivi în decursul vieţii, celor cu predispo-

ziţii la chelie li se inoculează o substanţă, epilinul, care exclude căderea părului.

— Sînt mulţumit, Sinac ! Ai lucrat cu multă seriozitate. Totuşi vreau să-ţi mai pun cîteva întrebări.

— Vă rog !

— Spuneai despre Mil Feraru că munca nu-l satisface. Cum e cu putinţă ?

— Nu sînt sigur ; intuiesc însă că sculptorul suferea de un uşor dezechilibru mintal. Nu-i exclus ca şi educaţia, atît de puţin ştiinţifică în acele vremuri, să fi contribuit la starea lui.

— Se poate. Dar despre „curajul sfidător" al lui Călin Dan ce părere ai ?

— Această trăsătură de caracter se întîlneşte şi în zilele noastre, ce-i drept, mai mult la tineri pînă la 50 de ani.

— Bine, dar Călin avea 40 !

— Acum uitaţi dumneavoastră că la începutul secolului 21, patruzeci de ani însemna maturitatea, căci vîrsta mijlocie nu depăşea nouăzeci. Astăzi, cînd atingem în medie o sută zece, o sută douăzeci de ani, tinereţea e şi ea mai lungă ! Călin Dan nu e, după mine, un caz patologic. Chestiune de temperament ! Aş avea însă şi eu o întrebare, profesore.

— Anume ?

— Am întîlnit, de cîteva ori, în textele cercetate, cuvîntul *„gelozie"*. Ce înseamnă *gelozie ?*

— Hm... cam greu de explicat ! Luînd ca pretext dragostea, oamenii din vremea aceea se socoteau îndreptăţiţi să pună, într-un anumit fel, stăpînire pe alţi oameni de sex opus, limitîndu-le libertatea de acţiune. Un bărbat gelos, de pildă, îşi supunea soţia unor interogatorii, îi interzicea să iasă singură, o...

— Păi... asta aduce a sclavie ! Pe cîte-mi amintesc, în secolul 20 sclavia fusese de mult abrogată.

— Nu despre asta e vorba, Sinac, ci de dragoste... degenerată, manifestată printr-o nervozitate excesivă, prin accese de furie şi, cîteodată, printr-o dispariţie totală a autocontrolului.

— Nişte oameni să-şi piardă din dragoste controlul ? Aşa ceva se întîmpla des pe vremea aceea ? Vă mărturisesc, profesore Ator, îmi închipuiam că această „gelozie", cum o numiţi, nu a existat decît în cărţi. Ca în opera aceea din dramaturgia clasică engleză a scriitorului Shakespeare... Othello, dacă nu mă înşel. Deci asta e gelozia ? Dar care-s cauzele, profesore ? Şi de ce nu cunoaştem astăzi asemenea stări ?

— Ei, nu mai spune ! Deci noi, oamenii anului 3000, nu sîntem geloşi ? Ascultă, tinere, sînt convins că nici ţie şi nici urmaşilor tăi, pînă la a şaptea spiţă, nu le va fi vreodată indiferent dacă fiinţa pe care o adoraţi încetează să vă iubească. Suferiţi şi vă perpeliţi pe jăratec la fel ca predecesorii voştri. Cu o singură deosebire : aveţi mai multă tărie. Căci în asemenea ocazii, noi am învăţat să ne stăpînim, să ne exprimăm deschis şi calm opiniile, să ne lămurim reciproc şi să tragem concluziile cuvenite.

— Ştiu toate acestea, profesore, dar niciodată nu m-am gîndit că ar fi vorba de „gelozie".

— Denumirea nu contează. Singura deosebire stă în faptul că în trecut asemenea simţăminte erau adesea asociate cu manifestări de violenţă, în timp ce astăzi acestea din urmă sînt excluse. Un efect al educaţiei... E limpede ? Acum, dragul meu, să încheiem discuţia. Fiecare clipă e preţioasă. Continuă să te documentezi îndeosebi asupra relaţiilor dintre eroii tăi, asupra vieţii lor interioare. Faptele îţi sînt, cred, îndeajuns de bine cunoscute. Curînd va trebui să începi redactarea textului.

CAPITOLUL XXIII

I

Venise primăvara. Razele soarelui abia răsărit se strecurau prin spărturile norilor. În mica vilă de la marginea Bucureştiului ferestrele erau deschise larg. Cîte o rafală de vînt pătrundea, umflînd perdelele albe ca pe nişte pînze de corabie. Anda Vieru îşi terminase obişnuitele exerciţii de înviorare şi se apropia acum cu paşi supli de geam. Desfăcînd braţele, sorbi lacomă aerul înţepător, cu iz de zăpadă, coborît de pe culmile munţilor.

De după colţul străzii venea zumzetul unui electromobil. Maşina înainta neobişnuit de încet, cu mai puţin de 80 de kilometri pe oră. În faţa casei se opri. Mugur, obosit, cu spatele încovoiat, coborî greoi şi se împiedică de bordură. În vestibul, îşi scoase cu mişcări lente paltonul îmblănit, căciula, şoşonii de pîslă. Anda stătea în uşă şi-l urmărea pe sub gene, cu priviri care nu prevesteau nimic bun.

Îi întinse fruntea şi el o sărută neîndemînatic, zgîriindu-i-o cu rama ochelarilor.

— Ce-i cu tine ?

— Nimic, Anda ! E atîta treabă la institut, încît nu mai ştiu unde mi-e capul.

— Se vede ! Vrei să mănînci ?

— Nu, mulţumesc. Mă duc să mă culc. Am lucrat toată noaptea.

— Aşteaptă niţel. Am să-ţi comunic ceva.

Mugur ridică din umeri şi se instală fără chef într-un fotoliu.

— Te ascult, Anda.

— Voi lipsi cîteva luni. Am acceptat propunerea aceea pentru forajul submarin în Pacific !

Vieru își scoase ochelarii, despături batista și începu să le lustruiască meticulos lentilele.

— Și pe cînd plecarea ?

— Chiar mîine în zori.

— Așadar, o nouă despărțire ! Sîntem atît de rar împreună.

— Ai remarcat, într-adevăr ? N-aș fi crezut. La urma urmei, nici cînd sînt acasă nu prea ne vedem.

— Nu fi răutăcioasă ! Parcă n-ai cunoaște situația de la laborator. Eșecuri peste eșecuri.

— Știu ! Celulele tale refuză cu îndărătnicie să se lase dresate...

— Poți să rîzi cît poftești, dar celula vie creată de noi n-are nici un cusur ! Citoplasma, nucleul. membrana nu se deosebesc de cele din natură și reacțiile metabolice nu contenesc. Celula trăiește ! Totuși, încercările de a o alătura altei celule, de a obține cele mai simple organisme pluricelulare dau greș. Petescu e furios și mă amenință cu întreruperea experiențelor. Biță e mereu și din principiu de altă părere, iar laboranta sparge cu o precizie matematică recipientele cu cele mai active culturi. Asta e...

Andei îi păru rău și făcu eforturi să schimbe tonul.

— Înțeleg, ți-e greu. Dar cine n-a trecut prin asemenea momente ! Și tu, și eu, și alții... Crezi că mie mi-a fost ușor, acolo, în țara lui Byrd ? Șase luni am forat zi și noapte, fără rezultat. Sven Coster a murit în brațele mele și lui Warneman i-au amputat ambele picioare. Pînă la urmă însă, am biruit. Am dat de beriliu.

— E cu totul altceva ! exclamă Vieru cu năduf. Voi, geologii, scormoniți pămîntul. Și, într-un loc sau altul, mai devreme sau mai tîrziu, găsiți zăcăminte. E vorba doar de răbdare, de perseverență, poate de o tărie a nervilor. În biologia experimentală lucrurile stau cu totul altfel. Noi ne bizuim pe simple ipoteze. Materialul nostru sînt ecuații cu sute sau mii de necunoscute, înlănțuite, îmbinate între ele în cele mai neașteptate chipuri, în care lipsa unui singur element face să se năruie întregul edificiu.

Anda îl cercetă curioasă şi deveni din nou înţepată.

— Iar noi ştim să i le smulgem, Mugure. Una cîte una! Ce-i cu tine? Aşa nu te-am văzut niciodată.

— Sînt tare ostenit!

— Încearcă să-ţi revii! Fă un efort! Dar... poate că-ţi trebuie altceva... cîteva zile de recreaţie. O scurtă vacanţă ar putea face minuni. Mugur, ce-ar fi să mă însoţeşti?

— Eu în Pacific? Ce să fac acolo? Să stau pe şezlong şi să mă uit la pescăruşi?

— Ideea nu-i rea! Totuşi, nu te pot condamna la inactivitate. La sud-vest de San Diego, lîngă insula Clipperton, la Centrul Submarin de Foraje unde voi lucra, ai putea să faci şi tu cercetări. Să cauţi urme de viaţă la mari adîncimi! Ce zici? În loc să le studiezi „in vitro“ [1]...

Vieru rîse obosit.

— Organismele primare nu mai există în natură, cu excepţia bacteriilor închise în pungile de lichid din sare sau din alte minerale.

— De unde ştii? Fiindcă în altă parte încă n-au fost găsite? Nu uita că am pătruns de-abia la cîţiva kilometri în scoarţa planetei noastre, o mică zgîrietură, atîta tot, şi totuşi, ceea ce am descoperit întrece cele mai îndrăzneţe aşteptări. Dar dacă această adîncime va fi dublată şi triplată? Dacă vom ajunge să forăm la cincizeci, la o sută, la o mie de kilometri? Dacă, într-o zi, vom răzbi pînă în centrul Pămîntului? Cum poţi afirma, atunci, cu atîta siguranţă, că nu mai există viaţă primară *nicăieri*?

Pe Mugur, discuţia începu să-l enerveze.

— Viaţă în centrul Pămîntului? Anda, de ce nu încerci să scrii povestiri fantastice? Ei, dar să fim serioşi. Mi-ar face mare plăcere să viu cu tine, în Pacific, în Atlantic, oriunde... Dar înţelege-mă, nu pot. Ştii, ca şi mine, că n-am cum să părăsesc institutul. Trebuie să rămîn, să încerc imposibilul...

[1] *In vitro* — în sticlă; expresie caracterizînd toate reacţiile fiziologice care au loc în afara organismului în tuburi, eprubete etc.

— Dacă-i vorba de imposibil, încearcă-l pe fundul Pacificului! Se forează după o metodă nouă. Nu-i exclus să se depăşească adîncimea de treizeci de kilometri, să se străpungă discontinuitatea lui Mintrop. De ce n-ar exista în acea misterioasă lume a adîncurilor urme de viaţă primară?

Biologul o privi îngrijorat.

— Vorbeşti serios, Anda?

— Fireşte! Te îndoieşti?

— N-am chef de glumă, crede-mă.

Anda îşi strînse enervată buzele.

— Tu n-ai niciodată chef cînd e vorba să te mişti. Te temi de aer, de lumină, de oameni...

— Lumină în fundul Pămîntului? încercă Mugur să pareze.

Anda deveni patetică.

— Da! Lumină pînă în miezul planetei! Noi o aducem acolo, ca Prometeu! Ţie însă puţin îţi pasă. Mi-am imaginat că acesta-ţi va fi răspunsul. Nici n-am sperat că vei accepta, dar mi-am permis această mică experienţă... De fapt, ce m-aş fi făcut dacă consimţeai? Încurcă-lume cum eşti, aş fi trebuit să mă ţin tot timpul după tine, ca să te opresc să faci vreo boroboaţă. Nu, nu, ar fi fost prea incomod...

Mugur păli. Duse mîna la piept, ca pentru a potoli bătăile inimii. Tremura, cînd îi spuse, fără s-o privească:

— Asta... n-ar fi trebuit! La revedere. Îţi urez drum bun!

FONOGRAMĂ

— Ei bine, Sinac, îmi place.

— Ţin să fac o remarcă. S-ar putea ca cele descrise de mine să nu se fi întîmplat aidoma. S-ar putea ca Vieru, venind acasă, să nu-şi fi

găsit soţia făcînd gimnastică, ci ascultînd muzică sau citind. S-ar mai putea ca discuţia între Anda şi Mugur să fi evoluat altminteri. Dar, familiarizîndu-mă cu firile celor doi şi bizuindu-mă pe cîteva date strict autentice, eu aşa mi-am imaginat-o.

— Foarte bine ai procedat. Nimeni nu pretinde o autenticitate strictă a fiecărui cuvînt. Au trecut doar o mie de ani! Chiar dacă treceau numai o sută sau zece, discuţiile nu pot fi reproduse, cel mult reconstituite. Acum, spune-mi părerea ta despre comportarea Andei.

— Hm... ştiu eu? E destul de greu să faci aprecieri obiective. În parte o înţeleg şi mărturisesc că firea ei voluntară îmi place. Se întrezăresc la ea multe trăsături ale femeii din epoca noastră. Dar ironia asta răutăcioasă, jignitoare... Profesore, cum e cu putinţă ca oamenii să se jignească, mai cu seamă cînd se iubesc?

— De neînţeles, nu-i aşa? Dragul meu, după mine, această Anda e o femeie imposibilă. Comportarea ei se datoreşte, cred, educaţiei greşite. Ce-i drept, e drept, n-a fost decît un duel de cuvinte. Numai cu un secol înaintea epocii în care au trăit soţii Vieru se mai disputau dueluri adevărate, cu spada sau cu pistolul. E un progres, nu-i aşa?

— Bine, profesore, dar duelurile nu se purtau între soţi.

— Mda... deşi în cazul nostru nu m-ar fi mirat. În sfîrşit... de Mugur Vieru ce crezi?

— Un savant, un om bun, dar, într-o anumită privinţă, Anda avea dreptate.

— Te pripeşti, Sinac! Pe vremea aceea era de-a dreptul absurd să susţii că în străfundurile globului terestru s-ar putea găsi urme de viaţă.

— Cîte nu ni s-au părut, la vremea lor, imposibile! Dar asta nu înseamnă că abandonăm atît de uşor o idee. Oricare ar fi problema, noi

o atacăm cu fermitate, chiar atunci cînd şansele par minime. Iar rezultatele...

— Desigur, noi sîntem grozavi ! Totuşi, trebuie să recunoşti că nu poţi întreprinde ceva împotriva oricărei raţiuni. Pentru Mugur, ideea Andei era ilogică, absurdă, ţinea de domeniul fanteziei. Aminteşte-ţi că în anul 2000 nu se cunoştea încă structura scoarţei Pămîntului. Se făceau doar presupuneri.

— Tocmai de aceea, profesore !

— Ei, acum chiar că mă superi, Sinac. Orice om de ştiinţă din secolul 21 ar fi reacţionat la fel ca Vieru. Cum era să se gîndească cineva să caute viaţă în straturile de sub fundul oceanului ? Cel mult, fosile ale vieţuitoarelor marine. La urma urmei, poate că Anda avusese cu totul alte intenţii. Poate că propunerea ei a fost iniţial o încercare a dragostei, o tentativă de apropiere. Iar mai tîrziu, s-a ambiţionat... În sfîrşit, vom vedea. Dar acum, e momentul să-i cunoaştem şi pe ceilalţi...

Afişul expoziţiei lui Mil Feraru atrăgea mulţi vizitatori. Adăpostite sub acoperişul-cupolă al uneia din cele mai înalte clădiri ale Bucureştiului, statuile sale fuseseră admirate încă din primele zile de mii de iubitori ai artei. Impresiona mai cu seamă un grup statuar intitulat „Cosmonauţii". Fundalul, un basorelief dintr-o marmură ruginie, evoca un ţinut straniu, cu o vegetaţie luxuriantă. În faţa lui îşi croiau drum doi exploratori, un bărbat şi o femeie, osteniţi, storşi de vlagă şi totuşi vădit hotărîţi să-şi ducă la capăt misiunea. Bărbatul semăna izbitor cu sculptorul, iar în femeia care-l însoţea o puteai recunoaşte pe Anda Vieru.

Vizitatorii se opreau îndelung înaintea grupului şi îl contemplau în tăcere, copleşiţi de forţa pe care o respirau aceste chipuri dîrze, plămădite din piatră.

Către amiază, lumea din săli se rărise. Mil stătea călare pe un scaun, cu bărbia sprijinită pe spetează. Urmărea zborul unui fluture şi se întreba prin ce minune răzbise pînă la înălţimea cupolei. Bătînd vesel din aripi, fluturele hoinărea de la o statuie la alta, pînă ce, ostenit, poposi pe mîna întinsă a cosmonautului. În acea dimineaţă, Mil Feraru se sculase, fără vreun motiv, prost dispus. Dar jocul zglobiu al insectei îi readuse, nici el nu ştia de ce, buna dispoziţie.

Deodată se auzi strigat. Nemulţumit, ridică privirea şi îl recunoscu pe paleontologul Stancu, a cărui cunoştinţă o făcuse în urmă cu cîteva luni în casa unor prieteni.

— A... tu eşti, Stancule ? Nu te ştiam amator de plastică.

— Nici nu sînt. Am venit cu treburi. Zilele trecute m-am întors din Noua Zeelandă, unde am descoperit nişte fosile deosebit de interesante. Ele m-au făcut să mă gîndesc la tine !

— Sînt măgulit ! Te pomeneşti că ai dezgropat un mastodont ?

— A, nu, un exemplar de *Ramphoryncus* minunat conservat.

— O reptilă zburătoare ? Atunci te înţeleg şi mai puţin. Nu văd legătura...

Paleontologul îşi trase un scaun şi se aşeză.

— Spune-mi, Mil, îţi menţii părerile ?

— Se poate ? Eu nu mi le schimb cu una cu două. La ce te referi ?

Stancu întoarse capul, pentru ca celălalt să nu-i observe zîmbetul.

— Ai vorbit, cînd ne-am cunoscut, despre activitatea ta. Povesteai, mi se pare, că nu-ţi dă satisfacţie, deoarece nu are nici o valoare practică.

Mil se lovi brusc peste genunchi.

— *Eu* am zis asta ? Nu se poate ! Arta îşi are menirea ei, să transmită idei, să trezească sentimente,

să înnobileze, să procure satisfacţii estetice !... Dar foloase practice ?...

— Tocmai asta susţineau toţi ceilalţi. În fine... Dacă aşa stau lucrurile, pot pleca...

Stancu se ridică şi se pregăti să părăsească sala de expoziţie, dar Mil îl reţinu.

— Stai ! Acum spune pentru ce ai venit.

— Ca să-ţi propun... o nouă profesiune.

— Asta-i curată nebunie ! Eu sînt sculptor, dragul meu, sculptor ! Ce ai vrea să fac ? Să construiesc rachete sau să scormonesc, ca tine, pămîntul, în căutare de fosile ?

— De ce nu ? Una se împacă foarte bine cu cealaltă.

— Se caută sculptori pentru navele cosmice ?

— Deocamdată încă nu. În schimb, paleontologii au mare nevoie de ei. Noi, dragă Mil, extragem din pămînt resturi de animale, uneori numai fragmente neînsemnate. Ne interesează însă conformaţia şi înfăţişarea exterioară a animalelor preistorice şi, de aceea, ne străduim să le reconstituim. Ne ajută în primul rînd anatomistul şi, în al doilea, sculptorul.

Mil Feraru întrebă răstit :

— Nu cumva îţi imaginezi că eu aş putea sculpta dinosauri ?

— Numai dacă doreşti ca lucrările tale să aibă... o valoare practică.

— Fugi de-aici, Stancule, glumeşti ! O să rîdă lumea de mine.

— N-o să rîdă nimeni ! E o muncă interesantă, plină de neprevăzut. Cu anatomia cum stai ?

— Destul de bine ! Mi-a plăcut şi am învăţat mai mult decît ni se cerea la institut.

— Excelent ! După o perioadă de însuşire a tehnicii, ai putea lucra singur, fără anatomist. Imaginează-ţi, Mil, noi găsim undeva un maxilar şi cîteva vertebre. O nimica toată. În mîinile tale, aceste rămăşiţe modeste se completează, prind formă şi vieţuitoarele reapar, după milioane şi milioane de ani, în înfăţişarea lor cea mai autentică. Iar oamenii pot

vedea și studia aceste animale, care au populat într-un trecut îndepărtat planeta lor.

Lui Feraru tot nu-i venea să creadă că i se făcea o propunere serioasă.

— Stancule, ești pe cale să mă convingi ! spuse el în glumă.

— Asta mă bucură. Cînd ai fi dispus să discutăm amănuntele ?

Mil se înfurie.

— Crezi într-adevăr că aș putea accepta să sculptez fosile în loc de oameni ? Doar nu mi-am ieșit din minți...

— Nu pretinde nimeni să renunți la arta ta. Ai putea s-o completezi, s-o îmbini cu munca științifică. N-ai să regreți, Mil, te asigur. Mai gîndește-te. Nu-ți cer răspunsul pe loc. Dacă te hotărăști, dă-mi de știre.

Stancu plecase de mult, dar Mil Feraru tot mai chicotea, închipuindu-și o expoziție de brontosauri și stegosauri în cele mai autentice poziții.

*

* *

Cu toate că pe cer licăreau de mult stelele, Mugur nu se putea decide să părăsească laboratorul. Era abătut și cuprins de acea oboseală care alungă somnul. Îi veneau mereu în minte cuvintele Andei. Se simțea bine în laboratorul său, ascuns printre copacii bătrîni ai parcului, departe de freamătul străzii. Ocolea mulțimea zgomotoasă, agitația și se ferea de aerul rece și de arșiță. Dar era ea îndreptățită să facă asemenea aprecieri ? Mai mult decît cuvintele, îl duruse tonul disprețuitor cu care fuseseră rostite.

Poate că întreaga discuție nu fusese decît un pretext ca să-l facă să înțeleagă că nu-l mai iubea. Se văzuseră atît de rar în ultima vreme : ea, mereu plecată în expediții, el, petrecîndu-și aproape tot timpul în laborator. Poate că asta îi înstrăinase. Sau... apăruse altcineva ! Un alt bărbat !

De cînd Mil Feraru era un oaspete nelipsit al casei lor, Mugur observase o schimbare în atitudinea An-

dei. Mil era un bărbat frumos, fermecător, un artist, şi prezenţa lui exercita fără îndoială o atracţie puternică asupra femeilor. Cînd o rugase să-i fie model, ea acceptase fără să stea pe gînduri şi-şi petrecuse multe ore în atelierul lui.

Mugur n-ar fi recunoscut niciodată că e gelos. Îşi puse întrebarea cum ar reacţiona dacă Anda i-ar pretinde despărţirea ; ajunse la concluzia că i-ar acorda-o fără nici o împotrivire, asigurînd-o că nu înţelege să stea în calea fericirii ei.

Gîndurile acestea nu-i dădeau pace. Ca să le izgonească, încercă să se concentreze asupra lucrului. Alese o lamelă şi o introduse în microscopul protonic. Pe ecran apăru imaginea de zeci de mii de ori mărită a unei celule ; se puteau urmări procesele din citoplasmă şi din nucleu, fermenţii, pigmenţii, diferitele incluzii, care toate, prin mişcările şi transformările lor, întreţin viaţa. „Să fie oare anumiţi fermenţi răspunzători de nereuşita combinării a două celule ?" se întrebă Vieru. Ca să capete un răspuns, ar fi fost necesară o nouă serie de experienţe, o analiză minuţioasă a acestor substanţe.

Absorbit de preocupările lui, se trezi faţă în faţă cu directorul institutului, profesorul Petescu. Acesta intrase, se apropiase pe nesimţite şi-l urmărea încruntat.

Petescu era un munte de om, cu obrajii rumeni şi cu păr argintiu. Cînd privirile lor se întîlniră, Vieru ştiu că va urma o discuţie neplăcută. Petescu scoase din buzunarul halatului o coală de hîrtie şi i-o întinse cu două degete.

— Poftim, citiţi, tovarăşe Vieru. Cei de la Oslo au renunţat. Au sistat experienţele acestea lipsite de sens şi s-au apucat de treburi serioase. Numai dumneavoastră vă încăpăţînaţi.

— Eu, eh, eu... bîigui Mugur.

— Dumneavoastră nu vreţi să înţelegeţi că deocamdată, cu mijloacele de care dispunem, organismul pluricelular nu poate fi creat ? Nu sîntem nici fachiri, nici prestidigitatori. Sîntem oameni de

știință ! Chiar dacă avem idei extraordinare, depindem, la urma urmei, de mijloacele tehnice.

Vieru găsi în sfîrșit o replică :

— Mijloacele tehnice ! Mereu vorbiți de ele, tovarășe director. Eu însă vă întreb : ce fel de mijloace tehnice ? Dacă ne adresăm inginerilor, trebuie să le spunem limpede : construiți-ne un aparat capabil să realizeze cutare sau cutare operație. Deocamdată, noi nu știm *ce* să cerem inginerilor ! Iată de ce e necesar să cunoaștem mai întîi cauzele neasocierii monocelularelor și pe urmă să vorbim despre aparate. În ceea ce mă privește, nu cred că va fi nevoie de vreun utilaj...

— Dar dacă nu e vorba de o asociere ? Credeți că ceea ce s-a petrecut acum două miliarde de ani trebuie să se asemene cu ce observăm astăzi la alga *Gonium Sociale*, la *Pandorina* sau la *Endorina* ? Dar dacă pluricelularele s-au format prin celulizare, prin diviziune internă a monocelularelor și nu prin asociere ? Atunci, prea stimate colega, încercările dumneavoastră donquijotești de a crea pluricelulare primare cu două straturi invaginate sînt complet lipsite de perspectivă.

— Dar înțelegeți-mă, tovarășe director. Am dovezi că trecerea a avut loc prin asociere și nu prin divizare.

— De cînd îmi vorbiți de aceste dovezi ! Dar de văzut n-am văzut încă nimic.

— O să vi le prezint. Fiți fără grijă, o să vi le prezint foarte curînd.

— Adică peste un an sau peste zece !

Mugur se făcu galben ca ceara.

— Nu permit să-mi vorbiți astfel ! Vă declar că-mi voi continua lucrările, chiar dacă...

Directorul își pierdu stăpînirea de sine. Se înălță, bombă maiestuos pieptul și strigă cu o voce care făcu să zăngăne geamurile :

— Tovarășe Vieru, vă interzic ! Vă atrag atenția, mai mult, vă somez să renunțați la aceste experiențe. Dumneavoastră sînteți un lucrător al institutului ca oricare altul și cîtă vreme eu port răspun-

derea întregii activități, aveți datoria să vă supuneți hotărîrilor mele. Vă acord un ultim termen de o lună. Dacă pînă atunci nu-mi prezentați un material care să motiveze continuarea cercetărilor dumneavoastră, veți primi alte sarcini. Bună seara!

Petescu se îndreptă, călcînd apăsat, spre ușă. Vieru rămase cu bărbia în piept, incapabil să-și adune gîndurile. Simțea că singurul lucru cuminte era să doarmă. N-avea obiceiul să ia somnifere, dar se hotărî să facă o excepție. Deschise dulapul cu medicamente și, absent, zăbovi în fața lui. Auzi zgomotul ușii și pași ușori pe podeaua de plastic, dar nu-și întoarse capul. Intrase laboranta, o fetișcană de douăzeci de ani, cu părul roșcat și cu un năsuc obraznic.

Fata, văzîndu-l așa, întors cu spatele, neclintit în fața dulapului cu medicamente, se sperie. Dar Vieru se roti brusc pe călcîie și făcu un pas în direcția ei.

— Ce-i cu dumneata, Sanda? Ce poftești?

De emoție, fata scăpă din mîini un vas de laborator care se făcu țăndări. Cioburile săriră prin toate ungherele.

— Iarăși? țipă biologul. Abia ieri ai spart unul! Crezi că se poate lucra în asemenea condiții? Ce era în vas?

— Preparatul R 714. Se prezenta atît de frumos... M-am gîndit să vi-l arăt, ca să vă fac o bucurie.

— Într-adevăr, o mare bucurie. Preparatul cel mai promițător. Ei gata, n-ai să te apuci să plîngi. Strînge cioburile și lasă-mă singur.

Laboranta îngenunche, ca să adune resturile vasului. După ce termină, îl urmări pe Vieru cu coada ochiului, ca și cînd ar fi avut să-i spună ceva.

— Ce mai poftești? o întrebă acesta moale.

— Eu... A telefonat prietenul dumneavoastră, sculptorul. V-a rugat să-l așteptați. Vine numaidecît!

Mugur tăcea și fata crezu că n-o auzise.

— Vine prietenul dumneavoastră, Mil Feraru, repetă ea. Numele îl rosti cu un ton de adîncă admirație.

Sanda îl cunoscuse pe sculptor cu prilejul vizitelor acestuia la laborator. Se îndrăgostise de el nebu-

neşte, fusese de vreo zece ori la expoziţie şi aştepta cu inima cît o vrabie fiecare nouă întîlnire. Era convinsă că sentimentele ei sînt din acelea care servesc, de secole şi de milenii, drept sursă de inspiraţie poeţilor. Nenorocul era că omul adorat nu ştia nimic şi că n-o prea băga în seamă. De-abia cînd îl anunţă a treia oară de sosirea apropiată a lui Mil, Vieru spuse obosit :

— Mulţumesc, am auzit. Asta mai lipsea. Acum du-te, Sando !

Fata abia ieşise pe coridor, cînd zări silueta impozantă a sculptorului. Acesta venea repede şi o salută în treacăt, fără să-i observe surîsul încurcat şi ochii strălucind de admiraţie.

Intră ca o furtună în laborator.

— Bună, Mugure ! Ce faci ? Am o veste formidabilă şi vreau să-ţi cer un sfat.

— A, un sfat ! Mie, Anda mi-ar răspunde că există o instituţie specializată, care acordă asistenţă în orice domeniu.

— Nu fi antipatic ! Ascultă-mă : ce părere ai despre paleontologie ?

Vieru făcu un gest de neputinţă.

— Iartă-mă, Mil, sînt tare obosit. Am necazurile mele. Ce răspuns să-ţi dau la o asemenea întrebare stupidă ? Te pomeneşti că intenţionezi să devii paleontolog.

— Nu, nu chiar ! Dar ţi-am mărturisit de atîtea ori că activitatea mea nu-mi oferă satisfacţie deplină. Îmi lipseşte, cred, o muncă cu aplicaţii practice. Azi m-a vizitat un cunoscut, un paleontolog, care mi-a propus să mă ocup de reconstituirea animalelor preistorice. Ce crezi ?

— Foarte bine ! Acceptă ! Ce mai aştepţi ?

— Stai niţel ! Nu vreau şi nu pot renunţa la artă ! După părerea ta, aş putea să le fac pe amîndouă ?

— Ştiu eu ? Asta depinde numai şi numai de tine.

Mil Feraru făcu un gest teatral, de exasperare.

— Fireşte că de mine ! Dar nu mă pot hotărî ! Sînt un om lipsit de voinţă, un om dezechilibrat...

O clipă, Vieru crezu că e o aluzie. O privire scurtă îl convinse însă de sinceritatea sculptorului.

— Astea-s probleme ? Dacă ai şti ce-i pe capul meu...

— Crede-mă că nu-i uşor să te decizi să modelezi brontozauri. Sînt un artist cunoscut, apreciat, printre fruntaşii generaţiei mele. Ce va spune publicul cînd va afla că Mil Feraru sculptează fosile ?

— Nu ştiu ce va spune publicul şi nici nu mă interesează. Sînt frînt, Mil, şi mă pregăteam să plec acasă. Dacă vrei, însoţeşte-mă.

— Foarte bine ! Am să mă sfătuiesc cu Anda. Cu tine îmi pierd vremea.

Vieru respiră adînc.

— Anda a plecat la staţia submarină de foraj în Pacific.

— Păcat ! Atunci am s-o chem la televizofon sau am să mă reped pînă la ea.

Biologul îşi privi prietenul printre gene. Cu statura lui atletică, cu părul auriu, cîrlionţat, cu profilul mîndru, bărbătesc, era predestinat să cucerească inimile femeilor. Răspunse în doi peri :

— E o idee ! Poate că Anda te va ajuta.

Îşi scoase halatul, pregătindu-se să plece. Pînă găsi haina şi paltonul, pînă-şi legă fularul şi-şi îndesă pe cap căciula, trecură cîteva minute. În timpul acesta la institut sosi Călin Dan.

Se întîlniră în pragul uşii.

— Noroc ! Îmi pare bine că vă găsesc pe amîndoi. Plec la Chimboto, la Centrul de Perfecţionare a Rachetelor. Am venit să-mi iau rămas bun.

— Unde vine Chimboto ? întrebă Mugur.

— În Anzi.

— Ce ai să faci acolo ? se interesă Feraru.

— Se pregăteşte o nouă expediţie, explică cosmonautul. Nave de ultimul tip, capabile de performanţe mari. Construcţia este avansată şi în curînd începe montajul. Deocamdată am fost numit pilot de încercare. Dar ştiţi cum se întîmplă la noi : piloţilor de încercare li se încredinţează comanda navei.

— Te felicit, Călin. Îmi închipui că eşti mulţumit.

— Încă nu-mi vine să cred. E un sentiment curios ca, dintre atîţia pretendenţi, tocmai tu să fii ales să pleci spre un alt sistem planetar. A, nu v-am spus încă: va fi prima expediţie dincolo de hotarele sistemului nostru solar. O etapă foarte importantă, la fel ca aceea a primei debarcări pe Lună. Astea-s noutăţile mele. Voi cum o duceţi?

— Aşa şi aşa! făcu Mugur, luptîndu-se cu şoşonii.

— Mie îmi dă de furcă dezechilibrul meu, spuse Mil. Acum ar trebui să mă decid pentru o anumită treabă şi nu pot. Tu ce zici? Face să mă apuc de reconstituiri paleontologice?

— Fără îndoială, răspunse Călin pe negîndite. Apoi, întorcîndu-se spre Vieru, întrebă de Anda.

— E plecată la staţia submarină de lîngă insula Clipperton. Va lucra acolo!

— Aşa? Nu ştiam. Şi acuma ce aveţi de gînd?

— Eu mă duc acasă!

— Ce să cauţi prin odăile pustii, Mugure? întrebă Mil. Haideţi mai bine la un restaurant. Să mîncăm şi să bem un pahar de vin. Mie mi-e foame...

Călin şi Mugur consimţiră. Cînd părăsiră încăperea, Sanda stătea în dreptul scării. Dar sculptorul n-o văzu nici de data asta.

FONOGRAMĂ

— Da, dragul meu Sinac, personajele au început să se contureze.

— Ce părere aveţi acum despre eroii mei, profesore?

— Despre Mugur Vieru aceeaşi ca la început. Un om valoros care, din pricina vieţii pe care o duce, suferă de complexe. Sau poate

că tocmai din cauza complexelor trăiește așa. Mil e tînăr, atîta tot. Despre „dezechilibrul" său, nici nu merită să discutăm... În privința lui Călin, cam prea puține elemente, deocamdată.

— N-am insistat asupra persoanei lui, căci intră în acțiune mult mai tîrziu, de-abia în partea a doua.

— Bine ! Îți construiești Capitolul cum socotești că-i mai bine. Un singur lucru : tu, care ești atît de perfect, trebuie să te străduiești să înțelegi micile imperfecțiuni ale eroilor tăi. Te asigur că sînt niște oameni de treabă. În anul 2 000, cînd au trăit ei, mediul social era mai apropiat, ca structură, de al nostru decît de cel din trecut. Ai să vezi cît de repede se vor schimba, cît de lesne se vor debarasa de defectele lor neînsemnate, pe care tu le socoți niște tare cumplite. Va trebui doar să găsești situațiile care să declanșeze aceste transformări.

— Să le găsesc, profesore ? Mai degrabă să le aleg ! Căci numărul e covîrșitor. Materialul pe care l-am studiat e atît de bogat, încît marea dificultate o prezintă selecționarea.

— Mda, ești de compătimit. Dar poate că-ți va fi mai ușor dacă-ți reamintesc că ne interesează doar faptele cele mai semnificative ! Pînă acum i-ai prezentat pe eroii întîmplărilor. Foarte bine ! Acum însă să te văd. A sosit momentul intrării lor în acțiune.

Instalată în cabina rachetei-amfibii, Anda Vieru se străduia să surprindă ceva din peisajul terestru. Dar jos se îngrămădeau troienele norilor, învăluind planeta în puful lor gros și doar prin rarele spărturi sclipeau, argintii, apele oceanului.

Părăsise Bucureștiul de cîteva ceasuri și ținta era aproape. Pe nesimțite, nava își aplecă botul și intră

în picaj, apropiindu-se de oglinda apei cu un vuiet năprasnic. Pentru călători, oceanul părea să urce spre cer, dar nu orizontal, cum îl văzuseră pînă atunci, ci într-o curioasă înclinare.

În cabină se aprinseră lămpile fluorescente. Cei care mai călătoriseră cu racheta-amfibie știau că în acest moment ea se transformă într-un submarin și se pregătește să pătrundă din mediul aerian în cel acvatic.

Toți își lipeau curioși frunțile de geamurile de cuarț. Erau peste o sută de persoane care se îndreptau, cu diferite treburi, spre orașul submarin. Anda făcuse cunoștință cu un medic din Cuba, care se ocupa cu studiul influenței presiunilor înalte asupra organismului, cu un chimist din Reykjavik, angajat la laboratorul centrului de foraj și cu o tînără sondoare din Baku.

Nu vorbeau decît de giganticul proiect, la a cărui înfăptuire aveau să ia parte. Erau curioși, nerăbdători și emoționați.

Anda Vieru încerca aceleași sentimente, deși, în cariera ei de geolog, avusese prilejul să cutreiere cele mai sălbatice și neumblate ținuturi ale globului terestru și să exploreze munții de pe Lună.

Aici însă o aștepta cu totul altceva. Un proiect de o asemenea amploare încă nu fusese înfăptuit. Era prima încercare de a pătrunde în scoarța Pămîntului, la o adîncime de două-trei ori mai mare decît cea atinsă pînă atunci.

Pregătirile duraseră mai bine de doi ani. În prima etapă, oceanul fusese explorat de batiscafuri anume construite, capabile să coboare mai jos de 11 000 de metri. Ele găsiseră locul cel mai potrivit și trasaseră contururile viitorului oraș submarin. Apoi, nave de transport aduseseră materialele și le cufundaseră în acel punct. În etapa următoare, combine subacvatice teledirijate executaseră montajul, iar în a patra, și ultima, sosiseră specialiști din cele mai diferite ramuri, primii locuitori ai cetății de pe fundul mării, care primise numele de Nautilia.

Acum totul era gata pînă la ultimul şurub. Oraşul îşi trăia propria lui viaţă.

Întunecimea de afară dovedea că se găseau în ocean, la mare adîncime. Reflectoarele despicau bezna doar pe cîţiva metri, în ciuda puterii lor mari. Apa, de culoarea catranului, părea densă şi uleioasă şi rareori cîte un peşte straniu, plat şi fosforescent cuteza să taie calea namilei de oţel. Călătoria era pe sfîrşite. Mediul îşi modifica încetul cu încetul nuanţele, devenea mai deschis, mai străveziu. Se apropiau de Nautilia.

Oraşul sclipea ca o perlă la lumina sutelor de reflectoare care-l înconjurau. Avea forma unei sfere, ancorată solid pe fundul mării.

Racheta-amfibie străbătu ultimele sute de metri pînă la peretele exterior al grandioasei construcţii. O trapă lunecă în lături, lăsînd-o să pătrundă într-un tunel întunecos, ecluza principală. Pompele puternice duduiră şi apa scăzu încetul cu încetul, pînă cînd o voce amabilă invită călătorii să coboare.

Uşa grea se deschise şi grupul păşi peste o punte metalică spre poarta interioară a oraşului.

Nautilia avea o suprafaţă de cinci kilometri pătraţi, socotind circumferinţa „ecuatorială" a sferei şi opt etaje, patru deasupra şi patru dedesubtul ecuatorului. În centru fusese amplasată coloana de foraj, care străbătea sfera, ca o axă, de la un pol la celălalt. Sursele energetice termonucleare erau adăpostite în calota inferioară, ocupînd aproape în întregime etajele unu, doi şi trei. Etajul patru era rezervat celorlalte instalaţii ale oraşului. Aci se găseau uzina electrică, agregatele pentru desalinizarea apei de mare şi pentru prepararea oxigenului, complexele alimentare şi gospodăreşti şi altele.

Etajul cinci cuprindea sălile de lucru, laboratoarele, biblioteca şi alte încăperi destinate activităţii ştiinţifice. Ultimele trei etaje ale calotei superioare erau amenajate ca locuinţe pentru personalul Nautiliei.

Noii veniți fură introduși într-o sală spațioasă, unde cineva rosti un scurt cuvînt de bun venit. Li se recomandară cîteva ceasuri de odihnă, după care urmau să se prezinte în fața Consiliului Științific, pentru a fi repartizați la diferitele sectoare de muncă.

Camera în care fu condusă îi plăcu Andei. Era micuță, confortabilă, cu mobila într-o culoare veselă, zmeurie. Cîteva butoane discrete serveau pentru reglarea microclimei și a intensității luminii și pentru comandarea mesei. Simțind că-i e foame, apăsă pe butonul însemnat cu o bonetă de bucătar. În perete se deschise o trapă și o tavă cu cîteva feluri aranjate cu gust apăru ca prin farmec. Anda mîncă cu poftă, bău un pahar cu suc de fructe și se întinse pe pat. Dormi atît de adînc și de bine, încît glasul crainicului, care o invită la Consiliu, abia putu s-o trezească.

Se îmbrăcă în grabă, își controlă ținuta în oglindă și coborî, puțin emoționată, spre al cincilea etaj.

În sala Consiliului o întîmpinară trei persoane, așezate în jurul unei mese rotunde : o femeie între două vîrste, sobră dar prietenoasă, un bărbat înalt, foarte slab, cu o figură aspră, și altul, de vreo 60 de ani, cărunt, miop și foarte jovial.

— Dumneata ești Anda Vieru ? întrebă femeia, surîzînd.

— Eu !

— Îmi pare bine că te cunosc. Am auzit multe lucruri frumoase despre dumneata. De altfel sîntem colege de breaslă. Eu sînt Voronina...

— Ana Andreievna ? făcu Anda surprinsă. În fața ei stătea o savantă de prestigiu internațional, autoarea unor lucrări clasice de geologie.

— De ce te miri ? întrebă bărbatul cel slab. Se putea ca Ana Andreievna să lipsească cînd e vorba de scormonit pămîntul ?

Rîsul general avu darul să spargă gheața și atmosfera deveni dintr-o dată neprotocolară.

Se prezentă cel care vorbise. Se numea Philippe Verdier și era proiectantul principal al instalației de

foraj. Bătrînul, potrivindu-şi ochelarii, îşi spuse şi el numele. Era celebrul geofizician Robert G. Deans, autorul proiectului Nautiliei.

— Acum, ce facem cu dumneata ? o întrebă el pe Anda cu prefăcută îngrijorare.

— Sper că nu mă veţi trimite la uzina termonucleară ! Sînt geolog...

— Ştiu, ştiu ! Doar că la noi, geologii fac o mulţime de treburi. Ce ai zice despre laboratorul de geomagnetism ? Sau despre cel de stratigrafie ?

— Mi-aş putea exprima o dorinţă ?

— Desigur ! Dar asta nu înseamnă că ţi-o voi satisface. Spune !

— Trimiteţi-mă la foraj. Repartizaţi-mă unei echipe de intervenţie sau grupei de şoc !

Deans îşi lungi gîtul şi se strîmbă, ca şi cînd ar fi muşcat dintr-un măr acru.

— Am auzit bine ? La grupa de şoc ? Dumneata vrei să pătrunzi prima în galerie ? Asta ţi-ar place ?

Cursese multă cerneală despre metoda cea nouă de foraj şi despre rolul grupei de şoc, astfel încît o cunoştea, în mare, orice cititor de ziare. Pe măsura pătrunderii sapei termonucleare la un anumit nivel, a întăririi şi răcirii puţului, cîte un component al acestei grupe cobora, avînd misiunea să verifice rezistenţa pereţilor şi să efectueze prospecţiuni geologice.

— Da, asta aş dori ! răspunse Anda cu fermitate.

Robert G. Deans îi consultă din priviri pe ceilalţi membri ai Consiliului.

Verdier tuşi încurcat :

— E o treabă grea...

— Şi periculoasă ! completă Deans, examinînd-o peste marginea ochelarilor. Îmi îngădui să-ţi atrag atenţia asupra riscurilor la care se expun cei din grupa de şoc. Vor fi infiltrări de ape subterane, straturi în derivă, prăbuşiri. Vom da de nisipuri lunecătoare, de materie semilichidă, incandescentă, de gaze sub presiuni uriaşe. Duşmanul nostru cel mai în-

verşunat rămîne însă căldura. Deocamdată nici nu ştim pînă la ce adîncime vom putea rezista...

— Toate acestea îmi sînt cunoscute, profesore Deans, spuse Anda înţepată. Tocmai de aceea vă rog să uitaţi că sînt femeie şi să mă repartizaţi la grupa de şoc.

— Ce zici, Verdier, putem uita că e femeie? întrebă Deans, maliţios.

— Ştiu eu? Cam greu! Acesta e un compliment, Anda Vieru!

— Mulţumesc, dar mă lipsesc.

— Şi dumneata, Ana Andreievna, ce părere ai?

— Eu o susţin pe Anda Vieru! Mai mult, pretind de la dumneata, Deans, să-i dai această muncă. De altfel, e ruşinos că din echipa de şoc nu face parte nici o femeie. Din cîte am auzit despre fata asta, te asigur că-şi va face datoria.

— Poftim! La începutul secolului 21 se pledează pentru egalitatea în drepturi a femeii! Cine ar fi crezut? Să ştii însă că nu-i necesar, dragă Ana Andreievna. Eu eram convins din primul moment că această persoană de sex feminin este foarte nimerită pentru grupa de şoc. Aşadar, Anda, te prezinţi mîine dimineaţă şefului dumitale, Giuseppe Floriano.

FONOGRAMĂ

— E dîrză, eroina ta, nimic de zis, dar şi nesuferită. Spune-mi, Sinac, ce crezi că o făcea să-şi dorească o muncă atît de riscantă? Nu cumva era avidă de glorie? Nu cumva căuta să-şi creeze o popularitate ieftină, să devină „celebră"? Pe timpul ei, astfel de cazuri se mai întîlneau...

— Anda ? Nu, profesore, în nici un caz. Vă spun eu, e un om formidabil. Numai caracterul ei întreprinzător a îndemnat-o să insiste să fie primită în rîndurile grupei de şoc.

— Eu n-aş pune mîna în foc. Dar... prea o aperi pe această persoană. Te pomeneşti că-ţi place ?

— Profesore Ator...

— În sfîrşit, te priveşte. Acum altceva : sculptorul a vrut parcă să se sfătuiască cu ea. A făcut-o ?

— Da ! În seara aceleiaşi zile, la vreun ceas după ce Anda Vieru plecase din sala Consiliului, Mil Feraru o chemă la televizofon.

— Alo, Anda !

— Mil ! Ce surpriză !

— Anda, am nevoie de tine. Te-am căutat şi la Bucureşti. Ascultă : mi s-a propus să mă ocup de reconstituiri paleontologice. Ce mă sfătuieşti ?

— Pentru asta m-ai chemat ? Mil, eşti incorijibil. Desigur că trebuie să accepţi !

— Ţi se pare atît de firesc ? Doar nu-i o treabă de artist !

— Nu mai spune ? Atunci ce e ? Află, dragul meu, că este mult mai mult : îmbinarea muncii savantului cu cea a artistului ! După mine, ar trebui să te întrebi mai întîi dacă te simţi în stare s-o îndeplineşti.

— Uite, asta nu mi-a trecut prin minte.

— Atunci gîndeşte-te. Verifică-ţi cunoştinţele de anatomie şi de paleontologie şi vezi dacă ai suficientă răbdare pentru cercetare ştiinţifică. Asta-i lucrul cel mai important.

— Nici nu-ţi închipui, Anda, cum sînt eu cînd mă încăpăţînez. Aşadar, eşti de părere să primesc ?

— Dacă socoteşti că vei face faţă cerinţelor şi că îndeplineşti condiţiile pe care ţi le-am amintit, nu sta pe gînduri. Ar însemna să pierzi un prilej unic.

— Bine, Anda! Pe tine te ascult. Mîine îl sun pe Stancu şi îi dau răspunsul. O să rămîie cu gura căscată! La revedere şi mulţumesc.

*

* *

Giuseppe Floriano venea din însorita Sicilie. Sprinten, descurcăreţ şi bun de gură, umplea cu glasul său răsunător oraşul submarin. Toată lumea îl iubea pentru firea lui deschisă, prietenoasă şi-l admira, ştiindu-l curajos şi priceput. Cariera lui de geolog era impresionantă: prospecţiuni pe mai toate corpurile cereşti pe care, în decursul ultimelor două decenii, descinseseră Pămîntenii. Îi plăcea să-şi povestească peripeţiile care, puse cap la cap, ar fi constituit un roman de aventuri de proporţii nemaiîntîlnite.

Anda îl găsi la uzina termonucleară, împreună cu alţi trei membri ai grupei de şoc. Erau echipaţi pentru coborîre. Floriano o întîmpină întinzîndu-i ambele mîini. După ce i le scuturâ pe ale ei cu atîta putere încît o durură încheieturile, strigă cu glasul său de trîmbiţă:

— Anda Vieru, în numele „diavolilor" mei şi al meu personal, îţi urez un... „răcoros" bun venit! A, te aşteptai să fie „călduros"? N-ai ghicit! La noi, un salut venit din inimă nu poate fi decît rece! Cu căldura, îţi închipui, nu ne împăcăm prea bine şi sperăm să avem cît mai puţin de furcă cu ea. Şi acum, vino să-ţi arăt instalaţia...

Tot timpul cît se află în tovărăşia sicilianului, Anda nu fu în stare să scoată un cuvînt. El îi povestea, îi explica, o întreba şi tot el răspundea.

— Te interesează unde ne găsim acuma? Bine! Aceasta este uzina termonucleară. Ea produce, folosind deuteriu extras din apa oceanului, energie electrică, căldură şi frig. Energia este folosită pentru ro-

tirea sapei, temperaturile înalte pentru topirea rocilor, iar frigul pentru întărirea pereţilor puţului. E clar, nu-i aşa ? Şi acum, să întoarcem această manivelă. Vezi, uşa asta groasă din oţel se deschide foarte uşor, deşi cîntăreşte peste o tonă. Ghici ce-i în spatele ei ? Nu ştii ? Să-ţi spun eu ! Sapa ! Iat-o ! Acest cilindru, cu vîrful ascuţit orientat în jos, e sapa noastră, acţionată termonuclear. Aliajul din care a fost turnată e o adevărată minune a tehnicii, căci suportă încălziri pînă la zece mii de grade şi răciri pînă aproape de zero absolut. Diametrul sapei fiind de doi metri şi jumătate, aceeaşi dimensiune o va avea şi puţul.

— Bine, bine, dar cum coborîţi ? izbuti Anda să întrebe.

— Foarte simplu. S-a forat, să zicem, timp de o zi şi s-a ajuns la un anumit nivel. Sapa, pătrunzînd în adîncime, a topit rocile, apoi le-a răcit, „betonînd" astfel pereţii puţului. Dar temperatura este încă atît de ridicată, încît nici cele mai perfecţionate costume termostabile nu ne pot proteja. De aceea, inundăm puţul. Da, da, îl inundăm cu apa din ocean, de care, din fericire, nu ducem lipsă. Cum vedem că puţul s-a răcit îndeajuns, scoatem apa cu ajutorul pompelor, iar aburul format îl captăm şi-l folosim la termoficarea staţiei. Acum a sosit în sfîrşit momentul cînd grupa de şoc poate intra în acţiune. Ne îmbrăcăm costumele de scafandru subteran, ne instalăm în cabina din corpul sapei şi ascensorul improvizat ne duce pînă la nivelul forat. Coboară cu viteză extraordinară, fără să se rotească, astfel că în cîteva clipe ajungem la destinaţie. Gata ! Ieşim din cabină şi ne apucăm de treabă : controlăm tăria pereţilor, temperatura, presiunea, facem — dacă e cazul — prospecţiuni şi... cam asta e ! Ţine minte că este interzis să se zăbovească jos mai mult de 15 minute. Altfel, iese tărăboi !... A... şi încă ceva : din doi în doi kilometri vor fi instalate staţii automate, pentru înregistrarea şi transmiterea variaţiilor bruşte de temperatură şi presiune şi a seismelor. Ele ne vor fi de mare ajutor, căci vor avertiza din timp asupra

unor eventuale primejdii. Întreținerea acestor stații cade de asemenea în sarcina grupei de șoc. Acum, Anda, sînt curios să aflu părerea ta. Sau poate mai ai de pus vreo întrebare ?

— Totul e minunat ! Aș vrea să știu numai... cînd voi începe ?

— Ești nerăbdătoare ? Te înțeleg ! Nu vei avea mult de așteptat. Mîine dimineață, la opt și cincisprezece, îți vine rîndul. Pînă atunci ești liberă. Ba nu ! Știi să dansezi ? Sigur că știi ! Diavolii mei organizează o masă festivă, urmată de dans. Ești invitata noastră de onoare ! Prezența obligatorie, ținută de seară, etcetera, etcetera... Fix la nouă, ne-am înțeles ?

* * *

În ziua următoare, Anda Vieru făcu prima ei coborîre. Floriano o ajută să se echipeze, să-și îmbrace costumul termostabil, îi înșurubă casca prevăzută cu vizor, ca acele ale scafandrilor de mare adîncime și o copleși cu nenumărate sfaturi.

Cabina din corpul sapei era foarte strîmtă. Anda se ghemui pe banchetă în fața tabloului cu indicatoarele de adîncime, de temperatură și presiune și recapitulă în gînd instrucțiunile. Totul era extrem de simplu și totuși simțea o ușoară strîngere de inimă. Un semnal luminos anunță că momentul sosise.

Coborîrea în mare viteză nu-i dădu nici o senzație neplăcută, datorită sistemului special de amortizare. Avea impresia că stă pe loc și doar cifrele care se succedau rapid pe cadran arătau că se deplasează spre adîncuri. O ușoară smucitură și sapa ajunse la capătul puțului forat în ajun. Anda deschise trapa din podea, coborî scărița spre vîrful conului și ieși. Întunericul, după lumina puternică din cabină, era și mai copleșitor. Aprinse lanterna. Pereții puțului erau netezi, deosebit de rezistenți și semănau cu sticla.

Anda le încercă tăria, mai întîi cu ciocanul geologic, apoi cu mica foreză ultrasonică, dar nici o fărîmitură nu se desprinse.

Îngenunchind, cercetă fundul puțului, netopit de căldura sapei și încă umed de la ultima răcire. Cum se așteptase, roca era bazaltică ! Se confirma astfel teoria potrivit căreia grosimea litosferei nu este egală pe tot cuprinsul globului pămîntesc. În timp ce pe continente ea depășește adesea 40 de kilometri, pe fundul mărilor și oceanelor se subțiază la numai 6—10 kilometri.

Sub stratele sedimentare ale litosferei se găsesc, în general, masele de granit. Aci, pe fundul Oceanului Pacific, roca granitică lipsea însă cu desăvîrșire, apa acoperind direct învelișul de bazalt.

Anda luă cîteva probe de rocă, se instală din nou în cabină și se înapoie în orașul submarin.

* * *

În apropierea localității Chimboto din Anzii Cordilieri, pe un platou stîncos, se înălța Centrul Internațional de Perfecționarea Rachetelor. Laboratoarele, halele de încercări, atelierele și locuințele alcătuiau un mic orășel, pe străzile căruia forfotea o mulțime pestriță.

La marginea dinspre sud era cosmodromul, cu feluritele sale instalații și cu rampele de lansare, înalte și suple ca niște turnuri de televiziune.

Veniseră aci oameni din toate colțurile lumii, constructori de rachete, electroniști, fizicieni, chimiști, matematicieni, astronomi... Aproape că nu exista profesiune care să nu fie reprezentată.

Călin Dan fusese numit pilot de încercare, deoarece avea o bogată experiență și dovedise, în diferite împrejurări, calități excepționale.

A fi pilot de încercare la Centrul de Perfecționare nu însemna numai să experimentezi navele după terminarea construcției lor. Ei aveau obligația să ve-

rifice întreaga aparatură, piesă cu piesă, şurub cu şurub, chiar în timpul montării.

Acest lucru era cu atît mai util, cu cît piloţii de încercare erau, în majoritatea cazurilor, destinaţi să comande vehiculele cosmice în timpul expediţiilor.

Călin muncea mult. Urmărea, la bancul de probă, funcţionarea aparatelor, le desfăcea şi le monta la loc. Prin mîinile sale trecură astfel complicatul sistem de propulsie, instalaţia energetică, automatele de teleghidaj, aparatura de telecomunicaţie, generatorul de oxigen şi toate celelalte. Concepuse şi numeroase perfecţionări mult apreciate de conducerea centrului.

În aparenţă, această activitate îl absorbea şi nu-i permitea să se preocupe de altceva.

Lucrurile stăteau însă altfel. Călin Dan purta în suflet o taină, pe care nici lui însuşi nu îndrăznea să şi-o mărturisească. Ei i se datorau chinuitoarele sale frămîntări şi nopţile de nesomn.

Se împrietenise cu un bătrîn peruvian, Juan Alvarez Ascaragua, unul dintre cei mai iscuşiţi montori ai secţiei de asamblare. În serile senine, sub strălucirea feerică a stelelor, stăteau amîndoi pe o bancă, ascultînd vîntul ce şuiera printre creste. Juan cînta, acompaniindu-se la ghitară, melodii vechi de o sfîşietoare tristeţe. Ele grăiau despre fala de altădată a incaşilor, despre luptele crîncene ale unor oameni mîndri şi liberi împotriva cotropitorilor, despre suferinţe, lacrimi şi sînge. Uneori, cînta despre dragostea nefericită.

Atunci, Călin vedea suprapunîndu-se peste imaginile evocate de cîntec un chip de femeie... mereu acelaşi chip de femeie.

„Zboară, pasăre, zboară departe!
Aşa cînta Ihtanpetl.
Şi inima lui se ruga fierbinte
Ca pasărea să rămînă pe creanga-nflorită.
Dar pasărea a plecat, departe, în zări
Şi o dată cu ea, inima lui Ihtanpetl.“

— Încetează, Juan!

— De ce? Știam că-ți plac melodiile noastre. Chiar tu mă rugai...

— Nu aceasta! N-o pot suporta. Vreau altceva, ceva vesel. Cîntecul broaștei țestoase...

— Mm... da, ce să-i faci! N-am să-ți mai cînt despre dragoste, spuse peruvianul cu subînțeles.

— Tu nu poți pricepe, Juan. E ceva despre care nu vorbești și la care nici nu ai dreptul să te gîndești. Strămoșii tăi aveau „tabu"? La triburile africane existau pe vremuri obiecte sau rituri pe care nici un străin n-avea voie să le vadă. În mine există un tabu, Juan!

— Eu să nu te înțeleg, Călin? Sîntem din ținuturi diferite, facem parte din generații diferite, vorbim limbi diferite. Dar dragostea este peste tot aceeași. Dacă ai răbdare, îți voi povesti o străveche legendă. Asculți?

— Spune, Juan!

— A trăit odată, de mult, o fată frumoasă, cum nu era alta sub soare. Într-o bună zi ea s-a întîlnit cu un tînăr pescar, sărac lipit pămîntului, care o iubea din tot sufletul. Și fata i-a devenit soție.

Împăratul vulturilor, care aflase de fata cea frumoasă, căci faima ei se răspîndise în cele patru vînturi, veni s-o vadă. Și cum o văzu, inima i se aprinse de dragoste. Era puternic împăratul vulturilor, cu ciocul și cu ghearele de fier; dacă ar fi vrut, ar fi putut s-o răpească. Dar avea un suflet nobil și, cum i se spuse că fata e a altuia, își înecă dragostea în lacrimi.

Plecă departe, departe, cu gîndul s-o uite pe fata cea frumoasă. Zbură peste mări și țări, colindă lumea toată, dar nu află uitare. Atunci reveni în împărăția sa, o cîmpie întinsă și atît de netedă, încît puteai s-o cuprinzi cu privirea de la un capăt la celălalt.

Îndurerat, împăratul vulturilor se așează la marginea unui drum și plînse. Trecu pe acolo o bătrînică, căreia îi povesti chinul și amarul său și îi ceru sfatul.

— Vulture, murmură bătrîna : dacă aci, în împărăția ta, va răsări un munte atît de înalt, încît piscul său să străpungă cerul și dacă tu vei sta pe acest pisc și te vei uita spre cea mai îndepărtată stea, inima ta va înceta să sîngereze.

Împăratul vulturilor porni să afle cum ar putea răsări un munte atît de înalt în inima cîmpiei, dar nici cei mai înțelepți dintre înțelepți nu știau să i-o spună.

Atunci se hotărî să-l făurească el. Adună cu pliscul cîte un fir de nisip, se înălță la cer și-l lăsă să cadă. De mii și mii de ori coborî vulturul pe pămînt și de mii și mii de ori se înălță iar și lăsă să cadă cîte un fir de nisip... Trecură ani fără șir și, încetul cu încetul, pe cîmpia netedă ca palma crescu un munte semeț, atît de semeț încît nu-i zăreai vîrful printre nori. Acest munte primi numele de Huascarán.

Împăratul vulturilor era acum bătrîn și ostenit. Cu ultimele sale puteri bătu din aripi și zbură spre vîrful muntelui său, de pe care se vedeau stelele mari și strălucitoare. Căută steaua cea mai îndepărtată și o găsi. Era atît de frumoasă încît, pentru o clipă, pentru o singură clipă, uită de dragostea ce o purta fetei. Apoi, culcîndu-și capul pe umăr, vulturul muri.

Juan Alvarez Ascaragua tăcu și-și aprinse pipa.

Cosmonautul se ridică, trase adînc aerul în piept și se opri în fața peruvianului.

— Juan, asta-i curată vrăjitorie !

— Ce mai, sînt bătrîn și cunosc sufletele oamenilor.

Privirea tulburată a lui Călin se limpezi. Spuse, cu un zîmbet trist :

— Va trebui și eu să clădesc un munte al cărui pisc să străpungă cerul !

FONOGRAMĂ

— Călin Dan îndrăgostit ! La asta nu m-aş fi aşteptat.

— Totuşi e adevărat, profesore. Am dovezi incontestabile.

— Bănuiesc despre cine este vorba, şi de aceea sînt şi mai uluit. Mă tem că se vor ivi complicaţii.

— Nu cred ! Întîmplarea de la Chimboto dovedeşte că Dan are suficientă forţă pentru a-şi stăvili sentimentele, dacă acestea nu sînt împărtăşite.

— Tu sari mereu de la o extremă la alta, Sinac. Ba le găseşti eroilor tăi cusururi peste cusururi, ba îi idealizezi. Ceea ce s-a petrecut la Chimboto dovedeşte doar intenţiile bune ale lui Călin. Dar de la intenţii şi pînă la fapte e cale lungă. Oamenii de-atunci nu seamănă toţi cu tine.

— De ce vorbiţi aşa ? Am ajuns la concluzia că în privinţa dragostei nu s-a schimbat nimic. Sentimentele au rămas aceleaşi. Totul depinde de individ, şi sînt convins că Dan e un om tare. Şi în zilele noastre se ivesc asemenea complicaţii, pe care fiecare şi le rezolvă potrivit firii şi tăriei lui de caracter. Dacă aş fi eu în situaţia lui — nu neg că mi s-ar putea întîmpla — aş proceda aidoma. Ceea ce nu înseamnă că toată lumea ar face la fel.

— Ceea ce admir la tine, Sinac, e modestia. Deci, Dan ca tine şi tu ca Dan : doi oameni *tari*. Bine ! Să admitem că pilotul Călin Dan din secolul 21 va şti să fie la fel de demn ca urmaşul său, cercetătorul Sinac din cel de al 30-lea.

De o lună şi mai bine, Anda Vieru lucra la Nautilia. În primele zile, forajul progresase mulţumitor, dar pe măsura creşterii adîncimii, ritmul încetini. Temperatura tot mai ridicată necesita răciri repetate ale puţului, operaţie complicată şi de durată.

În pofida greutăţilor, fusese atins nivelul de 6 kilometri. Pe lîngă importante determinări geologice, membrii grupului de şoc făcuseră descoperiri paleontologice importante. Ei găsiseră fosilele unor animale marine şi amfibii de o mare valoare ştiinţifică. Robert G. Deans ceru sprijinul specialiştilor şi, la sugestia Andei, fu invitat şi Mil Feraru.

Revederea cu sculptorul îi făcu Andei multă plăcere, mai cu seamă că ea fusese aceea care-l sfătuise să se dedice reconstituirilor paleontologice. Petrecură cîteva ore agreabile, povestindu-şi unul celuilalt ce făcuseră în ultima vreme.

Deşi n-o mărturisea, Feraru regreta puţin hotărîrea luată. Urmase la Bucureşti nişte cursuri care-l plictisiseră, îşi petrecuse nopţile învăţînd şi acceptase să vină în oraşul submarin numai fiindcă îi era ruşine de Anda. Altfel ar fi renunţat la „cariera ştiinţifică", cum o numea el în glumă, şi ar fi rămas acasă, în atelierul său însorit. Pe deasupra, Nautilia îi displăcuse încă de la sosire. Găsise atmosfera apăsătoare, lumina prea intensă, coloritul strident. Mai erau şi alte cusururi şi, de aceea, se mulţumea să tacă atunci cînd era vorba de viitoarea lui activitate.

Anda Vieru în schimb povesti entuziasmată despre munca ei, despre emoţiile pe care le încerca la fiecare coborîre şi despre descoperirile grupei de şoc. La urmă îi ceru lui Feraru veşti despre Mugur. Dar acesta ştia prea puţin ; ocupat cu pregătirea, nu-l întîlnise decît o dată sau de două ori. Îşi amintea vag că Vieru vorbise despre o nouă pistă pe care o urmărea acum în cercetările sale şi despre experienţe care dăduseră rezultate promiţătoare. Mai mult, Anda nu reuşi să afle.

În luna aceasta, de cînd plecase de acasă, avusese timp să reflecteze la cele petrecute şi îi părea rău

că se purtase aşa cu Mugur. Totul fusese o copilărie. Cîteva cuvinte necugetate, rostite cu năduf. Intenţionase firește să-l ajute, să-l scoată din sedentarismul lui exagerat, dar nu făcuse decît să-l rănească. Cu gîndul la împăcare, fusese gata să-l cheme la televizofon, dar renunţase din ceea ce numea ea „demnitate". Gîndul îi zbura mereu spre Mugur. Se întreba dacă e sănătos, dacă nu-şi neglijează somnul şi mesele, dacă nu se extenuează, muncind peste măsură.

Mil se pregăti să plece. Era aşteptat la Consiliu pentru o primă discuţie asupra activităţii sale. Îşi strînseră mîinile şi se despărţiră.

Anda se uită la ceas. Mai avea o jumătate de oră, timp suficient pentru echipare şi pentru drumul spre puţ.

Coborîrea pînă la nivelul de 6 kilometri dura aproximativ zece minute. Jos, pe Anda o întîmpină aceeaşi linişte şi beznă, ca şi în alte dăţi. Totul părea neschimbat, doar că aici puţul fusese lărgit, pentru a adăposti o staţie automată. Controlul pereţilor nu aduse nimic nou : soliditatea lor era excelentă, mai bună încă decît în straturile superioare. La lumina lanternei, Anda Vieru desprinse de pe fund o fărîmă de mineral şi o privi cu luare-aminte. Era acelaşi bazalt, cu un conţinut bogat în magneziu, pe care-l găsea de vreo săptămînă la fiecare coborîre.

Mai măsură presiunea şi temperatura, pentru a compara datele cu cele ale instrumentelor din cabină şi se pregăti de întoarcere. Ceva neobişnuit o făcu să zăbovească. O şuviţă subţire de abur răzbătea de jos, prin stratul de rocă umedă, sfărîmată, care acoperea baza puţului.

Presimţind o descoperire importantă, Anda îngenunche şi se apucă, înfrigurată, să dea la o parte bucăţile de bazalt. Se ivi o crăpătură lată de un deget, din care ţîşni cu putere aburul. Cu ciocanul geologic încercă s-o mărească, dar piatra rezista. Încăpăţînîndu-se, decise să folosească foreza ultra-

sonică. O apăsare pe trăgaci, un nor de pulbere fină şi deschizătura se lărgi. Curînd puţul se umplu de o ceaţă albicioasă. Acum era cert că dedesubt se afla apă la o temperatură ridicată.

Soneria o avertiză că cele 15 minute rezervate şederii în subteran se scurseseră. Se sculă, strînse instrumentele şi se apropie de scăriţă. În momentul acela avu o stranie senzaţie de instabilitate. Prin cască răzbătu un zgomot surd şi solul cedă. Nici n-avu timp să schiţeze un gest, să facă o mişcare pentru a-şi menţine echilibrul. Ecoul unei bubuituri puternice se ridică din străfunduri şi Anda Vieru simţi că se prăbuşeşte în gol.

*

* *

Cu ochii roşii şi bărbia ţepoasă, Mugur Vieru mai stătea în faţa microscopului protonic, deşi oboseala îi îngreuna mîinile şi îi înceţoşa vederea.

De cînd lipsea Anda, nu părăsea decît rareori laboratorul. Aci îşi lua mesele frugale şi tot aci dormea, cînd îl dobora somnul.

Nereuşita experienţelor nu-l descurajase. Dimpotrivă, îl îndîrjise, îi înzecise puterea de muncă.

Pînă atunci, ţinta lui fusese să descopere cauzele neasocierii celulelor create în laborator. Această cale se dovedise eronată. Altceva trebuia făcut. Să se reconstituie condiţiile în care avusese loc asocierea în natură, în apele oceanului primar. Din păcate, acesta era unul din cele mai nebuloase capitole ale istoriei apariţiei vieţii pe Pămînt.

Primele urme de viaţă se iviseră în era precambriană, acum mai bine de două miliarde de ani. Soluţiile albuminoide din apele oceanului primar se transformaseră în acele corpuri gelatinoase, semilichide, numite coacervate, iar acestea, evoluînd, dobîndiseră capacitatea de a absorbi din mediul înconjurător numai substanţele care le erau folositoare. Reţinînd aceste substanţe, coacervatele creşteau, îşi schimbau calităţile, îşi îmbunătăţeau organizarea şi deveneau tot mai sensibile faţă de mediul exterior.

Totuşi, ele nu erau încă materie vie. De abia cînd apăru însuşirea de autoreînnoire prin metabolism, cînd cu timpul se formară coacervate complexe şi sisteme de coacervate, ale căror reacţii izolate se organizaseră într-un anumit mod, se orînduiseră în cicluri şi se coordonaseră astfel într-un sistem organic, armonios, existenţa vieţii pe Pămînt devenise un fapt.

Organismele din acele vremuri îndepărtate erau nespus de simple : nişte mici bulgăraşe de albumină vie. După milioane de ani, ele căpătară o structură şi se organizară în celule cu o construcţie destul de complicată. Drumul de la bulgăraşul de albumină la celulă fusese lung şi anevoios, dar tot atît de mult durase evoluţia celulelor pînă la organismele multicelulare.

„De ce s-au asociat celulele vii ?"

Aceasta era întrebarea care-l obseda pe Mugur Vieru. Aşa cum se întîmplă deseori, găsi răspunsul în mod spontan, atunci cînd se aşteptase mai puţin. Era un răspuns simplu şi atît de firesc, încît la început refuză să creadă că deţine cheia întregii probleme.

De bună seamă, după milioane şi milioane de ani, apele oceanului primar deveniseră tot mai sărace în substanţe nutritive. Viaţa monocelularelor era din ce în ce mai grea şi, pentru a supravieţui, ele se asociaseră în formaţiuni superioare, alcătuite din patru, opt, şaisprezece, treizeci şi două sau mai multe celule. Astfel s-a atins treptat stadiul unor colonii ca cele ale algei *Volvox*, care mai există şi astăzi.

Această descoperire îl făcu pe Vieru să-şi redobîndească încrederea în forţele sale. Convins că nu va da greş, se aruncă în luptă cu sete şi, măturînd din cale orice opoziţie, pregăti minuţios noua serie de experienţe.

Bazinele, numite de colaboratorii săi în glumă „băltoace primare", fuseseră umplute cu soluţii mult mai diluate decît cele în care apăruseră şi se dezvoltaseră monocelularele. Cu totul, Mugur preparase 250 de soluţii de concentraţii diferite, în care in-

trodusese cele mai bine dotate celule. Perioada de aşteptare, următoare acestei prime faze, fusese greu de suportat, căci de întîmplat nu se întîmpla nimic. Celulele continuau să trăiască în noul lor mediu, unele dezvoltîndu-se, altele dînd semne de oboseală.

Într-o dimineaţă, laboranta îi aduse, ca de obicei, probele de apă şi Mugur şi le orîndui meticulos — după numărul de ordine al bazinelor — lîngă microscopul protonic. Le introduse pe rînd în aparat, dar nu remarcă nimic interesant. Cînd ajunse la cea de a douăzeci şi noua probă, ceva îl făcu să zăbovească. Un ghemuleţ mai mare decît celelalte, alburiu şi gelatinos, se mişca vioi pe suprafaţa lucie a lamelei de sticlă.

Învîrti înfrigurat butoanele ca să mărească imaginea şi bulgăraşul apăru în toate detaliile lui. Avea în faţă patru celule împreunate, alcătuind un singur organism.

Descoperirea îl năuci. Smulse preparatul din microscop şi alergă cu el spre fereastră, ca şi cînd acolo ar fi putut vedea mai bine. Pe urmă, redobîndindu-şi calmul, se grăbi să-i anunţe pe colaboratorii săi.

Pluricelularele se mai găsiră în treizeci şi cinci de bazine, începînd cu numărul 29 şi pînă la 63, dovadă că soluţiile de aci favorizau procesul de împreunare al celulelor.

După ce verifică fiecare preparat, Mugur Vieru se duse să-i vorbească directorului.

*
* *

Anda îşi reveni după cîteva clipe. În jurul ei fierbea parcă apa într-un cazan. Bulboane se umflau şi se spărgeau şuierînd. Pata de lumină a lanternei se îneca în bezna pe care valurile de ceaţă o făceau şi mai de nepătruns.

Pipăindu-şi trupul, constată că era nevătămată şi că nici costumul termostabil nu avusese de suferit.

Făcu, instinctiv, mişcări de înot spre un mal nevăzut, apoi încercă să atingă fundul apei cu vîrful picioarelor, dar fără rezultat.

Culcîndu-se pe spate, se lăsă dusă de curent. Se scurseră cîteva minute, timp în care ajunse într-un loc mai puţin adînc, unde apa îi ajungea pînă la piept. Putu, în sfîrşit, să ridice lanterna deasupra capului. Ceea ce văzu o înfioră. Se găsea într-o peşteră spaţioasă, cu pereţii cenuşii-roşcaţi, pe fundul căreia se rostogoleau apele fierbinţi ale unui rîu subteran. Albia se îngusta şi rîul devenea tot mai iute şi mai vijelios. Anda se căznea să-şi menţină echilibrul, dar curentul o răsturnă. Înota cu o singură mînă, ţinînd lampa deasupra valurilor. Căuta să-şi economisească forţele şi, totodată, să se orienteze. Rîul, închis în gîtlejul de piatră, semăna aici cu un năvalnic torent de munte, care o ducea spre necunoscut.

Deodată zări prin ceaţă un perete aşezat de-a curmezişul albiei. Apele se opinteau înspumate, rămînînd parcă suspendate, ca apoi să năvălească printr-o boltă cu marginile rotunjite.

Dîndu-şi seama de primejdie, Anda se căzni să se lase la fund. În fiece clipă putea să se izbească de stîncă sau să-şi sfîşie costumul. Tunetul o asurzea. Spuma, bulboanele şi aburul, în învălmăşeala lor, o ameţeau. Încetă să se gîndească şi închise ochii.

Cînd îşi veni în fire, i se păru că visează. Rîul curgea domol într-un pat larg, cu maluri albe, nisipoase. De ambele părţi stăteau înfipte cristale sclipitoare, înalte de aproape doi metri, de o construcţie geometrică desăvîrşită. Tavanul peşterii, pierdut în întuneric, emana din loc în loc o lumină albastră-verzuie. Andei nu-i venea să-şi creadă ochilor. Se prăbuşise de la o înălţime ameţitoare într-un cazan cu apă clocotită, fusese tîrîtă de curent printre stînci ascuţite şi nimerise în acest palat de o frumuseţe aproape ireală, care-i amintea de basmele copilăriei.

Curiozitatea omului de știință o îndemnă să se smulgă din admirație și să-și îndrepte atenția asupra părților componente ale acestui peisaj neobișnuit. Bolta conținea fără îndoială substanțe fluorescente, iar nisipul de pe mal era din cuarț pur, de o neasemuită finețe.

Pereții laterali, alcătuiți în întregime din cleștar de cele mai neașteptate forme și culori, se înălțau aproape verticali, ca niște ziduri de cetate. Unele cristale aveau limpezimea apei de izvor, altele mai mici erau fumurii, galbene ca lămîia sau trandafirii. Cuburile, piramidele și octaedrele risipite prin nisip erau bucăți desprinse din aceste mărețe ziduri.

Cu cîteva mișcări energice ale brațelor, Anda Vieru putu să părăsească albia. Se apropie emoționată de uriașele giuvaeruri și le admiră forma perfectă și strălucirea. În apropierea unuia, în nisipul fin, sclipeau mici bucățele de cleștar, aidoma unor perle. Se aplecă, ridică una și o privi la lumina lămpii electrice. Avea forma unui trilobit. Mai găsi alte animale ale silurului, colonii de graptoliți, brahiopozi și raci, toate din cristal.

Anda înțelese ce se întîmplase aci. Cristalele de cuarț se formează de obicei la temperaturi foarte înalte. Cuarțul topit distrusese materia organică și umpluse locul ocupat de ea, dînd naștere unor copii fidele din mii de cristale minuscule.

Făcuse o descoperire de o importanță excepțională.

Nicăieri pe Pămînt nu se păstrează viețuitoare de acum 500 de milioane de ani, ci doar tiparele lor în mîl pietrificat sau cochiliile pietrificate, dînd o imagine mai mult sau mai puțin edificatoare asupra animalului viu. Aceste modele de cristal arătau însă trupul întreg, cu toate detaliile viețuitoarelor ce păreau cufundate în somn.

Fascinată, Anda Vieru uită prin ce emoții trecuse, uită că dispariția ei avea să provoace îngrijorare și că rezerva de oxigen era pe terminate. Cuprinsă de

febra cercetării, plecă în explorare. Peretele peşterii şi plaja coteau, după vreo sută de metri, spre dreapta. Albia rîului se îngusta şi aburul, din ce în ce mai gros în acest spaţiu restrîns, căpătase culoarea şi consistenţa laptelui.

Anda mergea încet, pipăind solul cu vîrful piciorului, căznindu-se să se orienteze prin ceaţă. Drumul se strîmta mereu. Între peretele peşterii şi albie şerpuia o cărare din nisip uscat şi fărîmicios, lată de cîteva palme. Anda ar fi trebuit să se oprească. A te aventura mai departe însemna să acţionezi împotriva oricărei raţiuni, să îngreunezi sarcina salvatorilor. Firesc ar fi fost să se înapoieze în grota cristalelor şi să aştepte acolo sosirea tovarăşilor din echipa de intervenţie. Totuşi luă o altă hotărîre.

Mai departe! Mereu mai departe, de-a lungul drumului întortocheat al apei! Ce era la capătul ei? Unde ducea? Unde se vărsa?

Poteca dispăru. Rămase doar peretele şi rîul! Un zid vertical din cuarţit, galben-cenuşiu, scăldat de lichidul clocotitor.

Descumpănită, Anda se opri. Oboseala o făcu să se rezeme cu spatele de zid. Simţi că acesta nu opune rezistenţă, că e moale ca o pernă de puf, că cedează. Undeva, în mintea ei, se declanşă un semnal de alarmă, dar era prea tîrziu. O porţiune a peretelui se nărui. Bucata compactă de rocă, muiată de apă, se desprinse şi se rostogoli spre adîncuri, o dată cu trupul Andei.

*
* *

— Să vezi cum s-a întîmplat, Sando. Intru şi îl salut: „Bună dimineaţa, tovarăşe director!" Nu-mi răspunde.

Mugur Vieru era atît de mulţumit de succes, încît relata tuturor, cu lux de amănunte, întrevederea cu Petescu. Acum îi venise rîndul laborantei:

— Îl mai salut o dată şi, din nou, tăcere. Mai mult, se preface că nu mă vede. Îi spun : „Tovarăşe director, îmi îngădui să vă prezint dovada formării pluricelularelor ! Iat-o !" Şi îi întind eprubeta.

Să-i fi văzut mutra ! Parcă i-aş fi prezentat un mastodont în carne şi oase. Făcea nişte ochi, Sando, cît farfuriile. Mi-a luat eprubeta din mînă şi a fugit cu ea la microscop.

Eu m-am aşezat într-un fotoliu şi, găsind în buzunarul halatului o bomboană rătăcită, am început s-o ronţăi.

A revenit după cîteva minute, roşu şi transpirat. M-a luat în braţe, şi mi-a spus : „Vierule, te rog să mă ierţi şi să uiţi tot ce a fost ! Dă-mi voie să-ţi strîng mîna. Te felicit din toată inima pentru acest succes". Şi mi-a strîns-o cu atîta putere, încît mă mai doare şi acum. E totuşi un băiat cumsecade, Petescu.

— Acum ce aveţi de gînd ? întrebă Sanda. Să vă odihniţi cîteva zile ? Poate plecaţi s-o vedeţi pe soţia dumneavoastră ?

Mugur se fîstîci.

— Nu ştiu... încă nu m-am hotărît ! Am atîta treabă...

Ideea Sandei îi surîse însă. Ţinea mult ca Anda să afle cît mai curînd de reuşita experienţelor sale. Era sigur că o va interesa. Dar asta ar fi însemnat să facă el primul pas, fără să ştie dacă şi ea doreşte împăcarea. Problema era prea complicată. Laboranta tot mai aştepta răspunsul. Vieru spuse, mai mult ca să scape de ea :

— Mîine, Sanda, mîine. Dacă nu plec, o voi chema la televizofon.

Sanda se mai foi cîtva timp în jurul lui, apoi, luîndu-şi inima în dinţi, îl rugă :

— Dacă plecaţi la Nautilia, îmi faceţi şi mie un serviciu ?

— Cu plăcere ! Ce anume ?

— Să-i predaţi o scrisoare prietenului dumneavoastră.

— Prietenului meu ? Cărui prieten ?

— Lui Mi... tovarășului Feraru.

Mugur tresări. Își simți inima strînsă ca într-un cleşte. Întrebă repede:

— Feraru e la Nautilia?

— Desigur! Nu ştiaţi? Toată lumea vorbeşte despre asta. A fost chemat să lucreze în oraşul submarin. Se spune că ar fi renunţat la sculptură.

— Daaa? făcu Mugur, mai mult ca să cîştige timp.

— E ceva cu totul neobişnuit, nu-i aşa? Mil e un bărbat atît de interesant şi faptul că a înţeles să jertfească arta pe altarul ştiinţei e de-a dreptul pasionant. Ca în romane, nu? Cînd l-am văzut pentru prima oară, aici în laborator, am simţit că nu-i un om obişnuit. Are în el ceva... romantic!

Îşi încheie fraza cu un suspin şi rămase cu ochii pe jumătate închişi, cu un surîs visător pe buze.

Pe Vieru vorbăria laborantei îl scotea din sărite. Dar altceva îl rodea. Mil plecase la Anda! Erau amîndoi acolo, în oraşul de pe fundul oceanului. O asemenea situaţie era fără îndoială inadmisibilă. Trebuia să plece şi să lămurească lucrurile.

Se îndreptă din spate, înălţă bărbia şi sticlele ochelarilor sclipiră ameninţător.

— Sando! Urgent un loc în prima rachetă-amfibie spre Nautilia. Ai înţeles?

— Să... să văd. Nu ştiu cînd pleacă...

Fugi să consulte orarul, afişat în hol. Cînd reveni, spuse ca şi cînd şi-ar fi cerut iertare:

— Următoarea decolează peste patruzeci de minute. Cred că nu veţi reuşi...

— O ajung! Unde mi-e pardesiul? Mulţumesc. Plec direct la rachetodrom.

— Dar bagajele, o valiză? îndrăzni Sanda.

— N-am nevoie de nimic.

— Tovarăşe Vieru, scrisoarea pentru Mil! V-o aduc acum. E gata...

N-o auzi. Coborîse de-acum scările, sărise în electromobil şi pornise pe străzile aglomerate ale oraşului, cu 160 de kilometri pe oră...

FONOGRAMĂ

— Ați văzut, profesore Ator, un exemplu clasic de gelozie. Fără îndoială că ea l-a îndemnat pe Vieru să plece.

— Esențialul e că Mugur o iubea. Să te văd pe tine, știindu-ți soția în împrejurări asemănătoare. Nu te-ai fi repezit și tu să clarifici situația ? Care bărbat din al treilea mileniu ar fi reacționat altfel ?

— Nu cred ! Unui contemporan de-al nostru, prezența lui Feraru în orașul submarin nu i-ar fi trezit nici o bănuială. Dragostea înseamnă încredere. Iar lipsa de încredere este o jignire.

— Teoretic ai, ca întotdeauna, dreptate. Practic însă...

— Nu, profesore. O femeie ca Anda Vieru nu poate fi bănuită de o faptă urîtă. Ea nu este capabilă de infidelitate. Mugur Vieru e un gelos, un Othello...

— Nu mai spune ! Un Othello ! Acum sînt convins că această Anda îți place mai mult decît e admis să-i placă autorului unul din personajele sale. Dar vom vedea ce se va întîmpla cînd se vor întîlni cei doi soți.

— Ce se va întîmpla ? Ce credeți, profesore ?

— Fii pe pace ! Vieru nu va face uz nici de otravă, nici de pumnal, ca eroii marelui Will.

La Nautilia, toată lumea o cunoștea pe Anda. De aceea Mugur Vieru fu primit cu multă simpatie și Philippe Verdier îl conduse personal pînă la instalația de foraj. Aici îl găsiră pe Floriano, la fel de vesel și de vorbăreț ca de obicei.

— Sînt bucuros să-l cunosc pe soţul Andei. Noi o iubim foarte mult şi ne mîndrim cu ea. Ah, să vă povestesc ceva... Într-o zi...

— Voi avea mult de aşteptat? îl întrerupse Mugur nepoliticos.

— Vreo zece minute! De obicei, termină mult mai repede decît îi îngăduie programul. Ştiţi, noi lucrăm în subteran cel mult 15 minute. Această limită nu poate fi depăşită nici cu o fracţiune de secundă. Staţi jos, vă rog. Nu prea e comod la noi, dar nici neplăcut. Pot să vă ofer ceva răcoritor? Un suc de ananas, sau, dacă preferaţi, un vermut...

Mugur murmură ceva nedesluşit şi sicilianul îi aduse un pahar de vermut.

— E excelent, vă asigur! Mă pricep la asta. Încă cinci minute şi vă veţi vedea soţia. Sînteţi, dacă nu greşesc, biolog. E o profesiune agreabilă, nu-i aşa? Eu, cînd eram copil...

Trecură cele cinci minute şi încă trei. Mugur asculta încordat. Din adîncul puţului nu venea nici un zgomot. Începu să-şi şteargă nervos ochelarii.

— Îndată, îndată va fi aici! se căznea Floriano să-l liniştească, fără să-şi poată ascunde propria lui îngrijorare. La depăşirea timpului de şedere în puţ se declanşează automat instalaţia de alarmă. Dar fiţi pe pace. Practic, nu se poate întîmpla nimic. Cel mult o defecţiune, care...

Tăcu brusc.

O sonerie zbîrnîi strident, apoi răsună mugetul unei sirene.

Oraşul submarin încremeni.

Din zeci de difuzoare răsună un apel:

„Atenţiune! Grupa de şoc şi echipa de intervenţie spre intrarea puţului. Membrii Consiliului ştiinţific la preşedinte. Întrerupeţi orice activitate. Fiţi pregătiţi!"

Mugur Vieru sări în picioare. Paharul de vermut se răsturnă şi se sparse.

— Ce s-a întîmplat? Un accident?

— Nu ştiu! Mă iertaţi, trebuie să plec...

— Luați-mă și pe mine.
— Cu neputință.
— E vorba de soția mea! Vă rog...
— Lăsați-mă! Nu mă reține. Așteptați aici. O să vă dau de știre.

Împingîndu-l la o parte, sicilianul fugi să-și întîlnească tovarășii.

Sosiră și medicii. Ascensorul de rezervă din interiorul coloanei de foraj nu putea duce decît o singură persoană. Coborîră pe rînd patru membri ai grupei de șoc, doi medici și Giuseppe Floriano.

Mugur îi urmărea revoltat. Anda se află în primejdie, și pe el, soțul ei, nu-l lăsau să-i vină în ajutor. Din întîmplare, privirea îi căzu asupra costumelor termostabile care atîrnau, gata pregătite, prin apropiere. Atunci luă o hotărîre care era în totală contradicție cu firea și cu principiile lui. Smulse un costum din cîrlig, îl îmbrăcă și se repezi la ascensorul care tocmai revenea de jos. Cineva încercă să-l rețină, dar îl îmbrînci și reuși să pătrundă în cabină.

*
* *

În dimineața aceleiași zile, Mil Feraru reconstituia un *Coccosteus*, pește ce trăise în devonianul mijlociu, acum 400 milioane de ani. Construise scheletul și acum, căscînd plictisit, aplica pe el bucăți dintr-un material spongios. Avea în față schițele pe care le executase după niște calcule anoste.

Cineva intră în cameră și sculptorul se bucură că va avea prilejul să schimbe cîteva vorbe.

Vizitatorul era șeful echipei de paleontologi ai Nautiliei, profesorul Brancovici. După ce îl urmări pe Mil cîtva timp în tăcere, observă:

— Îmi place cum lucrezi! Dumneata ai mîini de aur!

— Ți-o fi plăcînd dumitale! Dar eu nu-s de loc încîntat.

— De ce, Feraru?

— Mă plictisește ! Treaba asta nu-i de mine. Și mai e ceva : de unde să știu că jivinele pe care le modelez au arătat într-adevăr așa ? Te pomenești că acest *Coccosteus* avea botul ascuțit și nu retezat cum l-am văzut eu. Sau coada ! Cea pe care am modelat-o seamănă cu o coadă de crocodil. Poate că în realitate era mai scurtă și mai groasă. Toate astea mă nemulțumesc.

— Ce-s vorbele astea ? Dragă Feraru, metoda noastră de reconstituire e folosită cu succes de peste șase decenii. Desigur, pot surveni mici nepotriviri, deosebiri neesențiale între felul cum reprezentăm noi un animal și cum a arătat el în realitate. În linii mari însă, să știi că nu greșim.

— Să presupunem că-i așa... Totuși munca asta nu-mi place. Voi termina ce mai am de făcut și mă voi întoarce acasă.

— Eu nu te pot reține, spuse Brancovici cu răceală. Noi toți sîntem aici fiindcă am dorit-o. Nimeni n-a fost silit. Dimpotrivă, sute de oameni au fost refuzați, așa că nu vom duce lipsă de înlocuitori. Ceea ce facem aici e pionierat. Nu trece o zi fără să descoperim elemente care să răstoarne sau să confirme presupuneri, să clarifice probleme științifice esențiale. Nu m-ar mira să găsim în straturile de la mare adîncime fosile necunoscute, martori ai unor ere geologice îndepărtate, verigi de legătură ale procesului evolutiv al vieții pe Pămînt, pe care savanții le căutau pînă acum zadarnic. Dacă toate acestea îți sînt indiferente...

Mil asculta amuzat pledoaria profesorului și-l aprobă, dînd ironic din cap :

— Desigur, aveți perfectă dreptate. Tot ce povestiți e nemaipomenit de interesant și de pasionant... Dar realitatea ? Seamănă ea oare cu ceea ce-mi spuneți ? În ce mă privește, eu nu fac decît o muncă searbădă și migăloasă de meșteșugar, care n-are nici în clin, nici în mînecă cu arta sau cu știința. Apoi, ce lucruri extraordinare s-au petrecut la Nautilia de cînd am sosit eu ? Se forează, se forează și iar se forează. Se stabilește că la cutare

sau cutare adîncime există siliciu şi nu magneziu. Totul e planificat, programat, calculat, verificat. Neprevăzutul este socotit inamicul public numărul unu ! Nu, eu cu o asemenea viaţă nu mă împac !

Brancovici îşi muşcă de ciudă buzele şi se pregăti să dea un răspuns tăios. Tocmai atunci, sirenele prinseră să urle. Avură amîndoi aceeaşi tresărire, aceeaşi privire îngrijorată. Şi amîndoi alergară fără ezitare în ajutorul celui aflat în primejdie.

* * *

În spărtura de pe fundul puţului fusese introdusă o scară pliantă şi, unul cîte unul, coborîră membrii grupei de şoc şi medicii. Duceau unelte, lăzi cu alimente, bidoane cu apă şi bărci pneumatice. Învălmăşeala şi întunericul făcură ca nimeni să nu-l observe pe Vieru, care se strecură în urma lor. Acesta de-abia făcu primii paşi pe scară, cînd îl învălui aburul. Deschise în mers rezervorul cu aer comprimat şi barca sa individuală, ataşată la costum, se umflă repede, luînd forma unei tigăi cu marginile răsfrînte. Totul părea nespus de simplu. N-avea decît să se aşeze în barcă şi să lase restul pe seama curentului. La capătul scării apărură însă primele complicaţii. Era destul de anevoios să ţii barca pe loc, darmite să intri în ea. După cîteva încercări, soldate cu tot atîtea eşecuri, Mugur reuşi să se instaleze fără s-o răstoarne. Acum se căznea, ţinînd braţele întinse în lături, să menţină echilibrul şi să ocolească stîncile. În apropierea strîmtorii auzi glasurile celor din grupa de şoc. Ambarcaţiunea lor, cu mult mai mare, înfrunta anevoie furia apei, clătinîndu-se ameninţător.

Deşi nu-i venea nici lui să creadă, Mugur se descurca destul de bine. Lăsă în urmă defileul îngust şi se trezi la fel de impresionat ca şi Anda în fermecătorul peisaj al peşterii de cristal.

În apele acestea largi şi liniştite bărcuţa îşi recîştigă stabilitatea şi ajunse fără nici o greutate la

mal. Dar Vieru nu văzu nimic. Nici uriaşele monocristale, nici tavanul cu lucirea sa misterioasă. Rotea lanterna în jurul capului şi striga din răsputeri numele Andei. Îl striga disperat, dar de răspuns îi răspundea doar mugetul îndepărtat al torentului. Întîmplător privirile îi căzură pe nisipul umed, care purta urme proaspete. Îşi iuţi pasul. Trecu de cotitură, urmînd poteca descoperită de Anda, şi ajunse la spărtura din perete. Aceasta semăna cu o poartă monumentală şi numai firimiturile de piatră risipite aminteau de recenta prăbuşire. Mugur îşi înfăşură coarda în jurul şoldurilor, legă neîndemînatic capătul de un colţ de stîncă şi, fără ezitare, îşi dădu drumul pe panta abruptă, presărată cu bolovani.

Jos, în imediata apropiere, era malul unui lac subteran, ale cărui dimensiuni păreau să întreacă mult pe cele obişnuite şi care, de bună seamă, era alimentat de rîul de la nivelul superior. Apa, de fapt o soluţie minerală foarte acidă, nu fierbea, dar deasupra valurilor plutea un abur străveziu.

O plajă îngustă, acoperită cu nisip alb, de o neasemuită fineţe, ajungea pe-alocuri pînă la pereţii laterali ai peşterii. Aceştia, ca şi bolta, erau din cuarţit, rocă ce stătea mărturie vechimii acestor formaţiuni geologice.

Mugur, convins că Anda e pe aproape, o chemă, dar nu primi nici un răspuns. Zadarnic căuta urme de paşi sau vreun alt semn al trecerii ei. Aci, timpul părea să se fi oprit în loc : totul era neatins de mii şi milioane de ani, de cînd natura, ostenită de-atîta freamăt, făurise punga de piatră şi lacul.

Cu o neliniştе crescîndă, Vieru cutreieră porţiunea de plajă în dreptul căreia avusese loc prăbuşirea. Conul de lumină al lanternei sale rătăcea dintr-un punct într-altul, dar nu găsi motiv să se oprească. Era inutil să mai zăbovească. Deschizătura din peretele nivelului superior se datora desigur unor fenomene seismice sau de eroziune. Cînd se pregăti să urce panta, i se păru că zăreşte ceva lipit de perete. Crezu mai întîi că vederea lui slabă

îl înşală, dar se convinse de contrariul. Acolo sus atîrna un trup. Luîndu-şi avînt, porni să se caţăre. Piatra se desprindea sub tălpile lui şi degetele găseau anevoie sprijin. Suia încet, cu preţul unei mari încordări.

Trupul Andei atîrna deasupra prăpastiei, susţinut de curelele costumului termostabil. Paloarea chipului, ochii închişi, buzele fără sînge nu prevesteau nimic bun şi Mugur se temu că sosise prea tîrziu.

O desfăcu grabnic din strînsoare şi o coborî cu băgare de seamă spre marginea lacului. Aci o culcă pe nisip, aşteptînd ca să-şi revină. Dar în loc să se învioreze, Anda se învineţi.

Vieru înţelese că-i lipsea oxigenul, că se sufoca. Desprinse butelia de rezervă şi i-o montă la costum. În aceeaşi clipă, obrajii i se îmbujorară, buzele se închiseră şi pieptul se ridica şi cobora liniştit.

Se trezi şi văzu, ca prin-tr-o ceaţă, un chip familiar, un început de chelie şi nişte ochelari cu sticle groase. Simţi o uşurare, o destindere căreia i se dărui cu totul. Se afla în siguranţă şi cel care o salvase era Mugur!

*

* *

Echipa reuşise să răzbească prin tunel. Dar la trecerea peşterii cu cristale nu se apropiase de mal, ci urmase cursul apei. Astfel, urmele paşilor Andei şi peretele prăbuşit rămaseră nedescoperite. Rîul avea o albie lungă şi întortocheată, presărată cu tot soiul de obstacole. Trebuiau ocolite stînci şi vîrtejuri, lărgite strîmtorile prin care barca mare nu putea trece. Tot mai încet înaintau salvatorii, tot mai des puneau în funcţiune forezele ultrasonice. După vreun ceas, ajunseră într-un punct unde albia se bifurca. Echipa fu nevoită să se împartă, pentru a putea cerceta ambele braţe.

Din oră în oră, la Nautilia se transmiteau scurte comunicate. Socotind că un număr mai mare de salvatori ar spori şansele de a o regăsi pe Anda Vieru,

Consiliul făcu apel la voluntari. Se prezentară vreo treizeci, dintre care fură aleşi zece. Printre aceştia se număra şi Mil Feraru. Aflînd de dispariţia Andei, alergase la Consiliul Ştiinţific şi ceruse insistent să fie trimis în căutarea ei.

Se hotărîse ca voluntarii să plece cîte unul, în bărci mici, cu care trecerea prin canioane era mai puţin anevoioasă.

Mil nu-şi pierdu timpul. Drumul pînă la peşteră îl parcurse uşor. Frumuseţea ei neobişnuită îl făcu să se îndrepte spre mal şi să contemple emoţionat uriaşele cuburi, tetraedre şi piramide ce scînteiau la lumina verzuie a bolţii. Descoperi şi el animalele de cristal. Ridică unul, apoi altul şi altul, neîndurîndu-se să zăbovească, dar nici să plece.

Deodată inima începu să-i bată mai tare. La piciorul unui octaedru fumuriu, ale cărui dimensiuni întreceau pe cele ale tuturor formaţiunilor din jur, era... un *Coccosteus* din cleştar. Crezu că se înşală, că totul nu-i decît rodul închipuirii sale. Dar îngenunchind, observă capul mare, cu un bot aproape drept, trupul scurt şi îndesat şi coada subţire, lungă, ca de şopîrlă. Orice eroare era exclusă : avea în faţă un exemplar splendid de *Coccosteus* şi... acesta semăna în cele mai mici amănunte cu cel pe care el îl reconstituise.

Mil chiui de bucurie. I-ar fi plăcut să poată lua peştele de cristal în cîrcă şi să-l urce la suprafaţă. Dar acesta, prins solid în nisip, nu se clinti. Trebui deci să renunţe. Trecerea unei bărci pneumatice îi reaminti că venise pentru altceva. De ruşine, sîngele i se urcă în obraji. Anda era în pericol şi el se entuziasma în faţa unui peşte-fosilă.

Din cîţiva paşi ajunse la barcă, se sui şi dispăru printre perdelele de pîclă.

Una din ambarcaţiunile echipei de salvare, cea care o pornise pe braţul stîng, se văzu în imposibilitate de a-şi continua drumul. Încă de departe, la urechile oamenilor ajunse un vuiet, care, pe măsură ce se apropia, se transforma într-un tunet asurzi-

tor. Viteza apei sporea cu fiecare metru şi doar cu mari eforturi mersul bărcii mai putea fi controlat. Spre norocul lor aprinseră la timp reflectorul cel mare, pentru a vedea o pîlnie enormă care absorbea apa rîului. Putură să oprească, prinzîndu-se cu mîinile de zidul de piatră. Puseră în funcţiune motorul de rezervă şi făcură cale-ntoarsă.

Cealaltă barcă pluti mai bine de un ceas pe o apă liniştită, adîncă, ca într-o călătorie de agrement. Albia se lărgi treptat, pînă ce malurile dispărură. Rîul se transformase într-un enorm lac subteran.

Pe lîngă Mil Feraru trecură cîteva bărci ale voluntarilor; îi întrebă, prin intermediul aparatului din cască:

— Aţi descoperit ceva?

— Nimic! Absolut nimic! Ne întoarcem!

„Dacă n-au găsit-o pe cursul principal, raţionă Mil, Anda a luat-o de bună seamă pe unul secundar. Prea departe n-a putut să ajungă!" Şi luminîndu-şi drumul cu lanterna, porni în căutarea unei derivaţii a sistemului de ape subterane. Barca lui înainta repede printre pereţi înalţi şi abrupţi de cuarţ. După ce ocoli cu dibăcie stînci cu margini tăioase şi izbuti să iasă, cu destule eforturi, dintr-un vîrtej, observă în stînga o despicătură strîmtă, triunghiulară. O parte a apei pătrundea spumegînd şi se pierdea în întunecime. Era tocmai cum îşi închipuise. O firidă cu fundul puternic înclinat... Intră şi parcurse în linie dreaptă cîteva sute de metri, după care tunelul deveni sinuos. Porţiuni mai largi alternau cu altele atît de înguste, încît barca atingea hîrşîind pereţii. Temperatura ridicată se făcea simţită prin costumul termostabil. Într-un punct, lăţimea bărcii depăşea pe cea a spaţiului dintre stînci. Lui Mil nu-i rămase decît s-o dezumfle, să treacă înot prin strîmtoare şi, de partea cealaltă, s-o umfle la loc. Operaţia reuşi şi călătoria putu să continue.

Dificultăţile creşteau şi se iveau mereu alte piedici. Acum Mil era convins că Anda nu trecuse pe aici. Ar fi trebuit să se înapoieze, dar micul motoraş

nu era capabil să se împotrivească forței curentului. N-avea altceva de făcut decît să încerce să străbată tunelul pînă la capătul opus.

O altă porțiune îngustă, prin care nici înotînd nu se putea strecura, îl sili însă să oprească. Scotoci prin barcă în căutarea forezei, dar nu dădu de ea. O uitase în graba plecării. În schimb, într-o despărțitură erau cîteva cartușe de explozibil.

Ideea să-și croiască loc, să se răfuiască cu uriașii de piatră care-i ațineau calea, îi surîse. Fără a cumpăni prea mult urmările, Feraru alese o adîncitură în stîncă și introduse cartușele. Apoi fixă declanșatorul ultrasonic și se retrase cu barca cît putu de departe.

Se opri după un cot și apropie de buze un mic fluier de metal. Nici un sunet nu se auzi. Dar în clipa următoare, o detunătură, amplificată de sute de ecouri, zgudui tunelul, îl făcu să vibreze, să se cutremure, să se clatine din temelii. Pereții se năruiau, stîrnind o grindină de bolovani. Nori de praf se înălțau în trombe, iar apa se rostogolea vijelioasă pe noi făgașe. Din străfunduri venea un muget amenințător.

Suflul exploziei îl smulse din barcă. Amețit, încercă să înoate, dar renunță, lăsîndu-se în voia curentului.

*

* *

Mugur aștepta ca Anda să-și recapete puterile. Ședea lîngă ea, pe nisipul alb și o privea. Curînd, lucrurile aveau să se limpezească. Era convins că după primele cuvinte se va dumiri asupra soartei căsniciei lor. Iluzii mari nu-și făcea. Acolo unde există dispreț, dragostea nu mai are ce căuta. Iar prezența lui Mil în orașul submarin era edificatoare...

Ca să-și scurteze timpul și să-și potolească emoția, se ridică și, luminîndu-și drumul, se apropie de lac. Valurile mici, uniforme, se rostogoleau spre mal, făcînd să se înalțe nourași de abur.

„Așa trebuie să fi arătat oceanul primar", își spuse Vieru și, fără vreun scop, făcu cîțiva pași, intrînd în apă pînă la brîu.

Cu mîinile scotea în neștire apa și o lăsa să se scurgă printre degete. Deodată, lichidul din căușul palmei i se păru tulbure. Își apropie ochii miopi și descoperi, la lumina lămpii, lipită de mănușă, o substanță albicioasă, străvezie, de consistența gelatinei.

— Nu... nu se poate, murmură Vieru.

În alte împrejurări ar fi putut jura că aceste sfere, cu puncte de culoare mai închisă la mijloc, sînt organisme pluricelulare primare, aidoma celor obținute în laborator. Dar aici, la mii de metri sub pămînt ? Totuși, asemănarea era izbitoare. Acestea erau doar ceva mai mari, mai bine dezvoltate. Încolo... Totuși, nu era cu putință.

Mai pescui de cîteva ori materia vîscoasă și o introduse binișor într-un tub. Simțind apoi nevoia stringentă să împărtășească Andei formidabila lui descoperire, alergă la ea și, zgîlțîind-o de braț, strigă :

— Uite ce am aici ! Organisme pluricelulare ! Pe cuvîntul meu, în acest lac trăiesc organisme pluricelulare.

Ea tresări speriată și-și scutură capul ca să se dezmeticească. Părea să nu înțeleagă. Abia cînd îi ținu sub ochi eprubeta cu substanța gelatinoasă pricepu. Un surîs îi însenină chipul răvășit de eforturile ultimelor ore, un surîs pe care Mugur îl primi cu recunoștință. Începu să-i vorbească precipitat, de parcă ei s-ar fi despărțit de numai cîteva ceasuri.

— Viața trebuie căutată în natură, chiar acolo unde n-o bănuiește nimeni. Parcă așa spuneai, Anda ? Ai avut dreptate. În pofida oricărei rațiuni, aci, la această adîncime enormă, sălășluiește viața în forma ei incipientă.

Înșiră în grabă tot felul de presupuneri cu privire la formarea acestei mări primare în miniatură, care căpătau sens și logică pe măsură ce vorbea :

— Probabil datorită unor modificări tectonice de mare amploare, apa oceanului primar, în care apăruseră organisme pluricelulare, s-a scurs în adîncuri. Întîlnind aici niște straturi dense și impermeabile, s-a oprit. În același timp, s-a închis ermetic orice cale de acces dinspre suprafață și părticica aceasta de ocean a rămas închisă ca într-o cutie de conserve. Așa cred că s-a întîmplat. Se pune însă întrebarea cum de au putut supraviețui organismele! La suprafață, ele se hrăneau, îndeobște, cu substanțe organice dizolvate în mediul lor acvatic. Aceste substanțe au fost devorate încetul cu încetul și, ca să nu dispară, pluricelularele au fost obligate să-și modifice propriile lor condiții de existență și să învețe să se hrănească cu substanțe anorganice, dar care conțineau carbon. Aci, în lacul acesta, unde hrana organică s-a epuizat curînd, organismele primare s-au adaptat mai repede unui metabolism bazat pe substanțe minerale. Și deoarece nu s-a mai produs nici o schimbare în felul lor de viață, ele au rămas așa ca acum un miliard de ani și mai bine, poate cu singura deosebire că au mai crescut în volum și greutate...

— Sînt tare bucuroasă, spuse Anda cu convingere. În primul rînd pentru reușita experiențelor tale, în al doilea pentru această descoperire și în al treilea... pentru venirea ta aici.

Lui Mugur aceste cuvinte îi răsunară ca o muzică. O ajută să se ridice și se pregăti să-i vorbească despre tot ce-l rodea, cînd Anda, apucîndu-i brațul, îi făcu semn să asculte. Un zgomot surd venea spre ei din largul apei și solul prinse să se cutremure ușor. Apoi, se auzi un sfîrîit ca atunci cînd picături de apă nimeresc pe metal încins. Răbufniră valuri de abur, care umplură dintr-o dată întregul spațiu al peșterii. Lacul, pînă adineauri liniștit, prinse să bolborosească. Lumea adîncurilor, trezită parcă din somn, deveni amenințătoare.

— Ce se întîmplă, Anda?

— Nu știu. Bănuiesc că s-a produs...

Mugur o întrerupse, arătîndu-i cu mîna întinsă un punct de pe plajă.

— Acolo! Vezi? Nisipul nu mai e alb...

O masă moale, galben-portocalie și incandescentă, ce izvora din peretele peșterii, se scurgea molcom spre apa lacului și, întîlnind-o, dădea naștere aburului gros și fierbinte.

Anda văzu primejdia.

— Mugur, trebuie să fugim!

Urcară, atît de repede cît le permiteau forțele și îndemînarea, spre spărtura din zid.

Sus, se opriră să-și tragă sufletul. Banda de jăratec se lățea mereu. O lumină înfricoșătoare, purpurie, făcea priveliștea să semene cu cea a craterului unui vulcan în plină erupție.

Se grăbiră să ajungă la barca părăsită de Vieru. Înainte de a trece prin spărtură, Anda mai privi o dată înapoi:

— Stai, Mugur! Acolo în stînga mi se pare că plutește ceva.

Vieru duse mîna streașină la ochi. Nu putea să distingă nimic prin ceața densă și, pe deasupra, strălucirea magmei îl orbea.

— Parcă ar fi un om! Acolo... nu-l vezi?

Printre pleoapele strînse, el recunoscu în sfîrșit, destul de neclar, un obiect ce apărea și dispărea printre valurile încinse ale lacului. Dar nu-i venea să creadă că ar putea fi trupul unui om.

Masa incandescentă continua să înainteze pe o lărgime de cîțiva metri, stingîndu-se și întărindu-se în contact cu apa, pentru ca alte șuvoaie de foc să vină s-o acopere. Lacul ceda în fața impetuozității inamicului, se retrăgea, iar între trupul omului — acum și Mugur se convinsese că Anda văzuse bine — și torentul de magmă rămăseseră doar vreo cincizeci de metri.

Nu era timp de pierdut. Vieru își luă avînt și ajunse — nici el nu știa cum — în cîteva secunde pe malul lacului. Doar vînătăile și durerea ascuțită de la gleznă explicau această coborîre rapidă,

care fusese mai mult o rostogolire. Avu totuşi putere să se arunce în apă şi să înoate spre trupul neînsufleţit, care plutea susţinut de costumul termostabil. Ca să-l aducă la mal, trebui să înfrunte valurile, aburul şi căldura excesivă, care pătrundea prin costum. Mult timp după aceea se întrebase nedumerit cum de găsise forţă să-l urce pînă sus. De la Anda află mai tîrziu că ultimele sale cuvinte, înainte de a cădea în nesimţire, fuseseră : „nici nu ştiam ce randament au muşchii mei; ar trebui calculat în kilogrammetri".

Cînd îşi recăpătă cunoştinţa, prin globurile străvezii îl priveau două chipuri îngrijorate : al Andei şi al lui... Mil Feraru.

Prima întrebare pe care şi-o puse era : cine a salvat-o pe Anda, eu sau Mil ? Amintindu-şi că el fusese acela, simţi o uşurare.

Sculptorul îi strînse îndelung mîna, îngînînd cuvinte de mulţumire.

Sprijinindu-se de stîncă, Vieru izbuti să se ridice. Aşa cum stăteau Mil şi Anda, unul lîngă altul, erau o pereche foarte potrivită. Gîndurile, temerile, frămîntările lui din ultimele luni se redeşteptară. Simţea că sosise momentul să le pună capăt, să lămurească o dată pentru totdeauna lucrurile.

Cu un ton voit indiferent şi cu un calm prost jucat, începu :

— Toţi trei ne-am născut azi a doua oară. De aceea socot că e bine să ne spunem cinstit tot ce avem pe suflet. Uite, Anda, după cele petrecute la Bucureşti, am ajuns la concluzia că tu nu mai ţii la mine. Prezenţa lui Mil în oraşul submarin, faptul că şi-a riscat viaţa ca să te salveze, m-au făcut să cred că pe voi vă leagă alte sentimente decît cele de prietenie. Doresc să ştiţi că nu voi sta niciodată în calea fericirii voastre.

După acest discurs „eroic", Mugur răsuflă uşurat.

Feraru în schimb rămase cu gura căscată, cu privirea omului căruia i se arată o scamatorie formidabilă. Pe Anda o pufni rîsul.

Cînd putu, în sfîrşit, să se oprească, se duse drept la Mugur şi îl îmbrăţişă.

— Eşti un caraghios! Ştiu că pentru cele întîmplate la Bucureşti, trebuie să-ţi cer scuze. Iacă, o fac acuma şi dacă n-ar fi casca asta, aş fi în stare să te sărut. În ce-l priveşte pe Mil, eu l-am chemat aici. Cînd am aflat că i s-a propus să-şi folosească priceperea şi talentul in paleontologie, m-am gîndit că nicăieri n-ar fi un loc mai potrivit decît la Nautilia. Ştiam că aci va putea desfăşura o activitate care să nu-i pară, după cîtăva vreme, insuportabil de anostă.

— De unde ai mai scos-o şi pe asta? sări Feraru. Anostă, auzi? Dar e formidabil de interesantă. Să vă spun ceva: am descoperit adineaori un fel de tipare din cristal ale unor animele preistorice. Printre ele era şi un *Coccosteus* şi, imaginaţi-vă, nu se deosebeşte cu nimic de cel pe care l-am reconstituit eu. Grozav m-a bucurat. Nici cea mai elogioasă cronică nu mi-ar fi dat o asemenea satisfacţie.

— Vezi că nu te-am chemat în zadar? se mîndri Anda. Mil, eşti pe cale să îndrăgeşti noua ta activitate. Iar în privinţa sentimentelor pentru acest june răsfăţat, te asigur, Mugure, că ele există. Îl iubesc pe Mil ca pe un frate, care, din cînd în cînd, mai are nevoie de cîte un sfat.

Feraru o aprobă, dînd vehement din cap.

— Şi eu ţin la Anda ca la o soră mai mare. Cum de ţi-a putut trece prin cap c-ar fi altceva? Înseamnă că nu te-ai gîndit la prietenia noastră! Înseamnă că mă socoteşti un ticălos...

Vieru întoarse capul ruşinat.

În momentul acela sosiră patru bărci pneumatice, urmate de cea a grupei de şoc.

Prezenţa Andei, faptul că era nevătămată stîrni un adevărat entuziasm. Mugur fu aclamat ca un

erou şi zeci de mîini se întinseră ca să le strîngă pe ale lui.

La înapoiere, găsiră Nautilia în sărbătoare.

Veselia se curmă însă brusc, cînd se află că a doua barcă a grupei de şoc lipsea. Cercetările dovediră că echipajul pierise în torentul de magmă care invadase lacul subteran.

FONOGRAMĂ

— Sinac, băiatule, pînă la urmă toate s-au lămurit. Dar, nu ştiu cum să-ţi spun... prea par potrivite. Accidentul Andei, plecarea lui Mil în căutarea ei şi, pînă la urmă, salvarea de către Mugur. Parcă ai adus-o anume din condei, ca să-i faci pe soţii Vieru să se împace.

— N-am potrivit-o eu, profesore, ci viaţa. Aşa s-au întîmplat lucrurile. Uneori evenimentele se desfăşoară mult mai simplu decît credem sau decît sînt redate în romane.

— În sfîrşit, acum s-a limpezit şi faptul că Mugur o iubeşte pe Anda, că ea îi răspunde, în felul ei, la sentimente ; s-au limpezit şi relaţiile ambilor soţi cu sculptorul. Cred că ai înregistrat cu satisfacţie comportarea lui Mugur, demnă de orice bărbat din anul 3000 ? Ceea ce m-a impresionat însă la eroii tăi sînt performanţele în munca de cercetare. Dacă ţii seama de mijloacele tehnice rudimentare de care dispuneau în secolul 21...

— Aveţi dreptate. Cine ar cuteza să pătrundă astăzi în adîncul Pămîntului cu un ascen-

sor tip Nautilia sau purtînd un costum care nu rezistă magmei ? Personajele mele...

— Să ştii că oameni care-şi jertfesc viaţa pentru ştiinţă au fost şi vor fi întotdeauna.

— Totuşi, ei sînt nişte adevăraţi eroi. Şi Anda, şi Mugur şi chiar Mil Feraru.

— Eroi ? Vezi-ţi de treabă, Sinac. Nişte oameni obişnuiţi ai veacului lor, atîta tot. Ţi-am spus de la început să fii îngăduitor cu micile lor imperfecţiuni şi să nu tragi concluzii pripite. Uite că în faţa încercărilor, a primejdiei, adevărata lor fire a ieşit repede la iveală.

— Transformarea lui Mugur mai cu seamă a fost pentru mine o revelaţie. Ca de altfel, pentru dumneavoastră, cea a Andei.

— Poartă-te cuviincios, tinere, şi recunoaşte că eu am prevăzut şi rezolvarea „conflictului" sentimental. Dar dacă această femeie-gheţar nu-i pe placul meu, ce să fac ? Iar în privinţa soţului ei, n-ai de ce să te miri. Nu fiecare dintre noi este, din naştere, un om de acţiune. Dar dacă împrejurările te obligă...

— Dar Mil ? Şovăiala lui, pripeala, aş spune lipsa de seriozitate, cum le apreciaţi, profesore ?

— Sînt convins că pînă la urmă îşi va găsi şi el rostul. Mai devreme sau mai tîrziu, şi-l va găsi.

— S-ar putea să aibă pe conştiinţă viaţa unor oameni !

— Eu m-aş feri să fac asemenea afirmaţii. Nu-i de loc sigur că explozia declanşată de el a provocat revărsarea magmei. Asemenea fenomene, cu izbucniri violente de materie incandescentă, se produc adesea fără nici o intervenţie exterioară.

— În orice caz, ar fi trebuit să fie mai prudent.

— Tu, în locul lui, ai fi fost, nu-i aşa ? Dar Feraru n-avea altă soluţie pentru a ieşi din impas. Încearcă să găseşti material în privinţa asta şi te vei convinge cu cîtă asprime îşi judeca el însuşi fapta şi ce efect a avut asupra lui această întîmplare.

De două zile, Mil nu-şi părăsea camera. Anda şi Mugur veniseră să-l vadă, dar îi rugase să-l lase singur.

Cuprins de o stare de deprimare, repeta tuturor că este ucigaşul a trei oameni şi că ar trebui trimis în faţa judecăţii.

Slăbise îngrijorător. Ochii încercănaţi priveau din fundul capului şi o moleşeală bolnăvicioasă, un fel de indiferenţă pusese stăpînire pe el.

Profesorul Brancovici ceru îngrijorat asistenţă medicală. Doctorul veni, îl consultă şi plecă, clătinînd din cap. În cele din urmă, Brancovici se decise să intervină personal. Bătu la uşă şi, fără să aştepte răspuns, intră.

— Ce faci, Ferarule ? Cum o mai duci ?

Mil avea privirea aţintită în gol şi tăcea.

— Pe la atelier n-ai mai fost ! Crezi probabil că treaba se face singură ?

— Ce treabă ? Cine mai are nevoie de mine ?

— Auzi întrebare ! Cine ? Noi toţi, Nautilia, paleontologii... A, uitasem ultima noastră discuţie : munca asta îţi displace ! Te plictiseşte ! Ai vrea să isprăveşti cît mai repede şi să te întorci acasă. Aşa spuneai sau greşesc ?

— Copilării ! Munca de aici e minunată. De asta m-am convins cînd am găsit, acolo jos, exemplarul cristalizat al peştelui *Coccosteus*. Profesore Brancovici, cînd am văzut că reconstituirea mea

e o copie fidelă a originalului, nici nu mi-a venit să cred. Mi-am zis: dacă tu, Mil Feraru, izbuteşti să înfăţişezi cu atîta exactitate vieţuitoare din trecutul îndepărtat, dacă poţi contribui la cunoaşterea de către oameni a istoriei planetei lor, nu ai dreptul să dai bir cu fugiţii.

Aş fi rămas aici şi aş fi continuat să muncesc cu toată dragostea. Dar acum s-a sfîrşit. Aştept să fiu chemat ca să dau socoteală. Cred că în cel mai fericit caz voi fi alungat.

Brancovici ridică din umeri.

— Nimeni nu are de gînd să te gonească, Mil. Dimpotrivă, te rugăm să rămîi şi să ne ajuţi.

— Nu... nu e cu putinţă!

— Te asigur! Consiliul a dezbătut cele petrecute în subteran şi a ajuns la concluzia că trimiterea în acţiunea de salvare a unor oameni nepregătiţi a fost o greşeală gravă. Apoi, s-a stabilit că dumneata n-aveai altă soluţie decît aceea de a provoca explozia.

În sfîrşit, înregistrările seismografelor au arătat că nu această explozie a declanşat revărsarea magmei, ci nişte deplasări ale straturilor de la mari adîncimi. Aşadar, dumneata nu porţi nici o vină, absolut nici o vină. Şi acum, linişteşte-te, te rog!

— E într-adevăr aşa cum spuneţi, profesore? Sau vreţi să-mi îndulciţi ultimele ore petrecute aici, la Nautilia?

— Nu obişnuiesc să mint! Gata, acum îmbracă-te şi vino la laborator. S-au adunat acolo o grămadă de fosile interesante. Printre ele se află cîteva amfibii necunoscute, care trebuiesc reconstituite în cel mai scurt timp. A, da, era să uit. Ai primit o scrisoare...

— O scrisoare?

— Da, într-un plic roz, parfumat. Adresa e scrisă ca pe vremuri, cu cerneală. A sosit acum o jumătate de oră. Iat-o!

— Curios! Cine să-mi trimită mie scrisori? murmură Mil, desfăcînd plicul.

Erau doar două rînduri, așternute cu litere caligrafice.

Stimate tovarășe Feraru,

Vă doresc din toată inima succes în noua dumneavoastră activitate.

Sanda Cornu

— Sanda... Sanda Cornu, repetă Mil. Nu știu... A, da, da, e laboranta lui Mugur. Fetișcana aceea roșcată cu ochii mari. De ce mi-o fi scriind ? N-am vorbit niciodată cu ea.

Profesorul Brancovici ghici însă că rîndurile „fetișcanei roșcate" îi făcuseră plăcere.

„Scrisoarea asta a sosit într-un moment cît se poate de potrivit," gîndi el și, clipind șăgalnic, părăsi camera.

FILE DIN JURNALUL
LUI ROBERT G. DEANS,
PREȘEDINTELE CONSILIULUI
ȘTIINȚIFIC AL NAUTILIEI

23 iulie. *Am atins în sfîrșit adîncimea de 7 500 de metri, dar n-am întîlnit nici o suprafață de discontinuitate. Ne aflăm într-o zonă sima, cu roci bazaltice care cuprind din ce în ce mai numeroase focare de magmă. Echipa de șoc are mult de furcă. Răcirea puțului devine tot mai dificilă. Costumele termostabile sînt aproape inutilizabile. Se lucrează intens la perfecționarea lor, la mărirea capacității de izolare. Sper că în curînd problema va fi soluționată. Altminteri vom fi obligați să întrerupem lucrările.*

25 iulie. *În ultimele două zile am avansat doar cu 280 de metri. S-au înregistrat trei infiltrări de magmă și una de apă. Din fericire nu au fost victime omenești.*

31 iulie. *Ne aflăm la o adîncime de 8 700 de metri. Am nimerit într-o imensă cavitate plină de gaze sub presiune. Sapa a fost împinsă în sus cu atîta putere, încît instalația s-a avariat. Nu putem continua lucrul. Trebuie să așteptăm pînă ce, în urma degajării gazului prin gura puțului, presiunea va scădea. Nu știu cît va dura întreruperea. Cîteva săptămîni sau, poate, cîteva luni?...*

29 august. *De patru zile am reluat activitatea. Punga de gaz a fost străbătută și sub ea am întîlnit din nou bazalt și magmă. În urma perfecționării sapei, viteza de foraj a sporit. Noile costume termostabile corespund nevoilor. Munca s-a normalizat. Forăm acum între o sută și două sute de metri pe zi. Sîntem la nivelul 9 300.*

4 septembrie. *Giuseppe Floriano nu mai este. Un accident stupid în interiorul puțului l-a smuls dintre noi. Sapa se înțepenise undeva la mijlocul drumului. Floriano a coborît cu ascensorul și a ieșit prin trapa din vîrf, ca să constate cauzele defecțiunii. Se legase cu o coardă și atîrna deasupra unei prăpăstii de aproape 4 kilometri adîncime.*

Din nefericire, coarda a atins una din marginile ascuțite ale sapei, s-a ros și a cedat. Floriano a căzut. Accidentul ne-a zguduit pe toți. Nautilia e în doliu. Mîine în zori plec în Sicilia să anunț familia, soția și cei doi copii. Am încredințat comanda grupei de șoc Andei Vieru.

15 septembrie. *Adîncimea puțului: 11 500 metri. Sîntem foarte aproape de discontinuitatea lui Mohorovičič. O dovedesc sondajele ultrasonore și seismogramele. Compoziția rocii a rămas neschimbată, dar cantitatea de magmă e în permanentă creștere. Asta nu îngreunează forajul, ci îl accelerează. În schimb, răcirea devine pe zi ce trece mai anevoioasă. Trebuie să inundăm puțul de repetate ori, ceea ce durează adesea 15—20 de ore. Oamenii sînt minunați! Greutățile nu-i descurajează, ci dimpotrivă, îi îndîrjesc! În programul inițial al lucrărilor, țelul nostru era să străbatem discontinuitatea lui Mohorovičič. Acum, Anda Vieru, bizuindu-se pe mijloacele tehnice perfecționate de care dispunem, sugerează continuarea forajului pînă la atingerea discontinuității lui Mintrop, situată aci la o profunzime de aproximativ 30 de kilometri.*

17 septembrie. *Discontinuitatea lui Mohorovičič a fost în sfîrșit străpunsă! Mie, obișnuit cu formulările seci ale articolelor științifice, mi-e cu neputință să redau bucuria locuitorilor Nautiliei. Era, în orice caz, emoționant pînă la lacrimi. Eroii zilei, se înțelege, au fost cei din grupa de șoc, vajnicii cercetași ai adîncurilor. Spuneau, în glumă, că le-a fost mai greu să reziste asaltului reporterilor, fotografilor și operatorilor de film și de televiziune, veniți din toate colțurile lumii, decît condițiilor de la adîncimea de 12 kilometri.*

Am propus o vacanță de trei zile, pentru ca oamenii să se poată odihni și reface. Au refuzat. Mîine forajul se reia.

9 octombrie. *Puțul are o adîncime de 14 220 de metri. Am dat pentru prima dată de peridotit, o rocă granuloasă cu nuanțe variind între verzui și negru, compusă în cea*

mai mare parte din olivin. Au fost găsite și bogate zăcăminte de platină și de kimberlit, conținînd diamante de o mărime considerabilă. Sub conducerea Andei Vieru, lucrările merg strună. Bărbații aspri și călîți o ascultă în orice împrejurare, recunoscîndu-i priceperea, competența și spiritul de inițiativă.

Astăzi consiliul științific a hotărît ca dincolo de kilometrul 18, grupa să nu mai coboare în puț. Acest lucru a devenit posibil datorită construirii, de către inginerul Parcevski, a unei ingenioase combine de explorare, capabilă să controleze calitatea pereților și să culeagă probe de rocă. Sîntem conștienți că nici această mașină nu poate înlocui complet omul. Dar e preferabil să avem date și informații mai puțin numeroase și precise decît să expunem vieți omenești.

22 octombrie *Ultima coborîre și instalarea combinei în trapa de ieșire a sapei a fost încredințată Andei Vieru. Ea și-a îndeplinit misiunea.*

23 noiembrie. *A fost străbătută discontinuitatea lui Mintrop, la o adîncime de 33,4 kilometri. Probele de rocă culese de combină și aduse la suprafață au arătat prezența gricvait-ului, compus din granat-diopsid-jadeit-aegirin.*

14 decembrie. *Adîncimea : 41 630 de metri. Olivin cristalizat, plutind în magmă incandescentă. Temperatura este atît de ridicată, încît nici combina de cercetare, nici sapa însăși nu rezistă. Lucrările au fost sistate. O parte din personalul tehnico-științific al Nautiliei își continuă activitatea în vederea elaborării unor metode de foraj pentru adîncimi și mai mari.*

Datorită muncii neobosite, a priceperii şi curajului oamenilor, experienţa Nautilia a dat rezultate satisfăcătoare. Cunoaştem astăzi, după sute şi mii de ani de ipoteze, structura reală a scoarţei planetei noastre.

FONOGRAMĂ

— Foarte bine, Sinac. Acest jurnal ţi-a permis să relatezi pe scurt cum a decurs şi s-a încheiat acţiunea de străpungere a scoarţei terestre. O lauzi, ca de obicei, pe Anda ta, dar de data asta, pe merit. Acum, ce va urma ?

— L-am cam neglijat pe Călin Dan. El va fi, cum v-am spus, unul din principalii eroi ai părţii secunde a „romanului".

— Atunci fă-ţi datoria ! Închină-i lui fragmentul următor.

La Chimboto, montarea rachetelor se apropia de sfîrşit. Pe schelele din exterior şi în cabine trebăluiau sute de mîini harnice. Ciocanele pneumatice duduiau şi aparatele de sudură stîrneau jerbe de scîntei.

Dan supraveghea lucrările de asamblare. Alerga neobosit din camera motoarelor spre postul de comandă, de aci la boxa sistemului de teleghidaj şi la cea a aparaturii de emisie-recepţie. Nu-i scăpa nici un amănunt. Dădea indicaţii precise şi nu omitea să revină ca să verifice.

„Căprioara I", cum fusese botezată noua navă cosmică, din pricina formei sale zvelte şi a vitezei

mari, semăna cu un fus ascuțit, avînd în spate două stabilizatoare ca niște aripioare de pește. La capetele acestora erau montate duzele reactoarelor care asigurau zborul în atmosfera planetelor.

Extremitatea de jos a navei era prevăzută cu o oglindă emițătoare de cuante electromagnetice, realizate prin transformarea nucleelor atomice în lumină. Această suprafață de radianți forma un fel de duză electromagnetică de antrenare, care putea să asigure viteze apropiate de 300 000 de kilometri pe secundă.

Savanții creaseră, pentru prima oară, un vehicul capabil să treacă dincolo de hotarele sistemului planetar al Soarelui și să pornească în explorarea altor sisteme.

Călin Dan ardea de nerăbdare să se instaleze în fața tabloului de comandă, care exercita asupra lui o atracție aproape bolnăvicioasă. Ori de cîte ori trecea lîngă el, nu se putea abține să atingă manșa cu un gest tandru, de îndrăgostit.

Odată îl surprinse bătrînul său prieten, Juan Alvarez Ascaragua, și îi spuse surîzînd:

— Mîngîi frîul „Căprioarei"? Abia aștepți să-ți iei zborul?

— Da, Juan! Abia aștept! Simt cum mă furnică vîrfurile degetelor cînd văd comenzile. Parcă aș fi înaintea primului meu zbor.

— Păi da! Călătoria asta va fi deosebită de toate celelalte. Cu un nou sistem de propulsie, spre o altă stea. Cine și-ar fi închipuit? Acum zece ani se credea că explorarea tuturor planetelor Soarelui va mai dura un secol. Și iată că azi îi cunoaștem pe giganții Jupiter și Saturn, pe Uranus, pe Neptun și chiar pe îndepărtatul Pluton. Înaintăm cu pași mari, prietene! Spune, Călin, încotro-ți vei duce „Căprioara"?

— Nu știu încă! Au fost lansate stații automate de explorare. Ele ne vor trimite vești despre corpurile cerești întîlnite în cale. Unde condițiile vor fi cele mai favorabile, acolo vom porni. Altfel riscăm să nimerim în preajma unor corpuri cerești

primejdioase. Gîndeşte-te, Juan, la una din miile de stele de pe boltă. În realitate, ea este un glob de foc, de cîteva milioane de ori mai mare decît Pămîntul nostru. O gigantică învălmăşeală de gaze încinse, la temperaturi ce întrec de zeci de ori pe cea a fierului lichid din furnale. Astronautul, care, printr-o ghidare greşită, ar ajunge pe această stea, s-ar dezagrega într-o clipită, împreună cu racheta sa.

Sau stele întunecate... sori pe care nu-i vedem şi care nu mai luminează. Epuizîndu-şi combustibilul, stelele se sting, îşi micşorează volumul, iar densitatea creşte. Gazul degenerat din interiorul acestor stele e de sute de mii de ori mai greu decît fierul. Ca nişte păianjeni uriaşi şi invizibili, stelele moarte îşi întind tentaculele atracţiei departe în spaţiu. Vai de astronautul care nu observă la timp, din perturbarea zborului, că nava sa e atrasă de o asemenea stea. Îşi va cheltui combustibilul, încercînd să iasă din încleştare şi nu e prea probabil că va izbuti...

— Îngrozitoare perspective, spuse Alvarez zîmbind. Dar... ce n-aş da să pot veni cu tine ! Din nefericire, sînt bătrîn şi mult prea... Pămîntean. Acolo sus e locul... vulturilor, adăugă el, punînd accentul pe ultimul cuvînt.

— Mai sînt multe de făcut pînă la plecare, oftă Dan. În ce mă priveşte, am de trecut un examen greu...

— Zborul de încercare ! Ştiu ! Dar nu-ţi port de grijă. Te cunosc îndeajuns şi sînt convins că te vei descurca !

— Mă voi strădui, Juan !

— În ce constă examenul ?

— Decolare, plasare pe orbita terestră, 300 de rotaţii în jurul Pămîntului în zece regimuri de viteză şi aterizare, toate fără vizibilitate.

— Greu ! Dar ai să reuşeşti. Şi... pe cînd ?

— Mîine în zori ! Sper că vei fi şi tu de faţă.

A doua zi, deasupra rachetodromului, din norii de cositor se cernea o ploaie subțire și rece.

Pe platou erau oameni puțini. Se adunaseră membrii comisiei, cîțiva savanți care participaseră la proiectare și un număr restrîns de muncitori.

Complet echipat, Călin Dan se pregăti să urce în cabină. Alături de el se aflau doi membri ai comisiei care aveau să urmărească respectarea condițiilor.

Ei controlară ecranele opace care acopereau hublourile. Apoi verificară multiplele instalații și aparatura de bord și cînd se convinseră că totul funcționa fără cusur, îi urară succes și se retraseră.

Călin rămase singur. O privire pe cronometru îi arătă că pînă la ora stabilită pentru decolare mai erau patru minute și treizeci de secunde. Se instală în scaunul cu speteaza mult aplecată înapoi și-și închise catarama cordonului de siguranță. Mîna dreaptă căută manșa, o mîngîie.

Timpul sosise. Călin se pregăti să apese pe butonul verde și numără în gînd, urmărind secundarul cronometrului: 15, 14, 13... 9, 8, 7... 3, 2, 1... Start!

Interiorul cabinei se umplu de vuietul motoarelor, în ciuda izolării fonice a pereților. Nava fremăta sub forța încă stăpînită a sistemelor sale de propulsie.

Prin hublourile astupate nu pătrundea nici cea mai subțire rază de lumină și pilotul se putea bizui doar pe indicatoarele aparatelor de bord.

Acum, după aprecierile lui, nava se desprinsese de pe rampa de lansare și lua încet înălțime. Curînd altimetrul arăta 10 kilometri. Apoi, cifrele începură să se succeadă cu repeziciune: 20... 50... 100! Peste cîteva secunde se afla la înălțimea de 500 de kilometri, unde, potrivit programului, avea să se desfășoare zborul orbital. Călin execută cu siguranță manevrele. Primele treizeci de rotații la

viteză minimă, următoarele treizeci cu a doua viteză și așa mai departe pînă la ultimele treizeci, care trebuiau parcurse cu 200 000 de kilometri pe secundă, adică în numai șase secunde.

După ce isprăvi, efectuă manevra de coborîre, reducînd treptat viteza. Aparatele electronice calculară în cîteva fracțiuni de secundă poziția navei. Călin corecta pînă ajunse deasupra Anzilor și, în cele din urmă, deasupra cosmodromului.

Urmă frînarea, coborîrea lentă, verticală și aterizarea.

Ieșind din cabină, auzi ropote de aplauze.

Din grupul mic al privitorilor, însă, se făcu auzită vocea nedumerită a lui Juan Alvarez Ascaragua.

— Călin? Ce s-a întîmplat? S-a defectat ceva? De ce n-ai zburat?

Pilotul rămase pironit în ușa ascensorului.

— N-am zburat?! exclamă el uluit, întorcîndu-se spre membrii comisiei.

— Într-adevăr, nu ați decolat, îi răspunse cineva zîmbind. Ne-am permis să desfacem în prealabil cîteva contacte și astfel, din cabină, aveați impresia că totul decurge ca în realitate. Dar nava nu s-a urnit din loc. Mașinile noastre electronice însă i-au înregistrat și controlat comportarea și toate reacțiile la manevrele dumneavoastră. Pe acestea, de altfel, le-am urmărit și în fața ecranelor de telecontrol.

Președintele comisiei îl invită să coboare și cînd Dan ieși, în sfîrșit, din ascensor, îl întîmpină cu o caldă strîngere de mînă.

— Vă mulțumim și vă rugăm să ne scuzați pentru acest mic... artificiu. El a fost necesar pentru ca la adevăratul zbor de încercare, cel care va urma acuma, să nu vă expuneți nici unui risc. După ce mecanicul va restabili contactele și va îndepărta ecranele de pe hublouri, vă rugăm să decolați. De data aceasta, vă asigur, veți zbura.

— Așa a decurs deci, în primul an al celui de al treilea mileniu, un zbor de încercare. E cu atît mai interesant pentru mine, Sinac, cu cît nu citisem nicăieri despre asemenea probe. Cum te-ai documentat?

— Am reușit să dau de registrul cu dările de seamă ale comisiei. Vă mărturisesc însă, profesore, că, relatînd faptele, am încercat un sentiment mai mult decît dezagreabil.

— Nu mai spune! Explică-te!

— După părerea mea, a supune pe cineva la o asemenea încercare e... nedemn. Cum adică, intenționezi să încredințezi unui om o navă cosmică și începi prin a-l induce în eroare? Pui în scenă, fără știrea lui, un simulacru de zbor? În locul lui Călin, aș fi comunicat acestei comisii că, în asemenea împrejurări, refuz să preiau comanda.

— Te-ai fi pripit, prietene Sinac. Obiectivul principal era acela de a verifica funcționarea instalațiilor...

— Și calitățile pilotului!

— De acord. Dar nu poți nega că emoția e un factor care cîntărește greu! Nu e mai prudent să ții seama de el, să-l incluzi în calcul, încă înainte de efectuarea probei adevărate? „Înscenarea", cum o numești, nu a avut alt scop decît asigurarea securității navei și a conducătorului ei.

Dacă Dan ar fi știut adevărul, ar fi manevrat altfel racheta, mai degajat, poate chiar cu mai puțin simț de răspundere, ca într-o joacă. Iar rezultatul zborului de încercare n-ar mai fi fost concludent. Spune-mi, Sinac, crezi că-i tot una să tragi cu arma radiantă

într-o fiară adevărată, undeva prin junglele planetei Igo, sau să ţinteşti... reproducerea ei din plastic, într-un parc de distracţii ?

— Mda... recunosc... Totuşi, rămîne un lucru discutabil. De ce nu se procedează şi astăzi la fel ? Sîntem noi mai puţin tributari emoţiei decît predecesorii noştri ? Avem oare nervii mai tari ?

— Şi una şi alta, Sinac. Totuşi, în anumite domenii, procedeul se mai foloseşte şi în zilele noastre. Cu singura deosebire că avem delicateţea să tratăm problema cu mai multă discreţie. Şi acum, să încheiem discuţia. E timpul să te duci acasă şi să începi să aşterni pe hîrtie fragmentul următor.

Mi-ai spus, dacă nu mă înşel, că el se referă la sărbătorirea Anului Nou ?

— Da, profesore Ator, acţiunea se petrece în noaptea de 31 decembrie 2001.

Bucureştiul îmbrăcase haine de sărbătoare. Fulgii de zăpadă, spulberaţi de vînt, se fugăreau în jurul lămpilor multicolore, şi apoi se aşterneau pe acoperişuri într-un strat gros cu sclipiri de diamant. Străzile şi trotuarele, prevăzute cu sisteme speciale de încălzire, rămîneau uscate şi circulaţia continua nestingherită. Clădirile marilor magazine, ale teatrelor şi stereocinematografelor, palatele administrative şi complexele de locuit erau toate împodobite cu brad şi cu flori proaspete. Oamenii erau veseli şi nerăbdători.

Pretutindeni răsunau rîsete, glume, cuvinte de duh. Necunoscuţi se salutau, îşi dădeau bineţe şi-şi urau fericire şi viaţă lungă.

Traficul aerian era deosebit de intens. Spre cele patru aeroporturi şi spre marele cosmodrom

se îndreptau, într-un șuvoi neîntrerupt, elicoptere, avioane rapide, rachete intercontinentale de pasageri și nave cosmice. Ele îi aduceau pe cei care străbătuseră ținuturi îndepărtate sau pe cei care exploraseră corpuri cerești.

Într-o navă de pasageri care venea din America de Sud călătorea Călin Dan. Cu o rachetă amfibie specială, venind dinspre insula Clipperton, soseau Anda, Mugur și Mil Feraru.

Locuitorii Nautiliei luaseră vacanță și se întorceau la casele lor, iar la Chimboto, încheindu-se fazele pregătitoare ale expediției cosmice, întregul personal fusese învoit pentru o lună încheiată.

Așa se făcu că pe la unsprezece, cei patru prieteni se regăsiră în casa soților Vieru, în jurul unei mese aranjată cu gust și încărcată cu bunătăți. În paharele înalte de cristal scînteia un Cotnar de culoarea aurului vechi, din recolta 1985.

Se strînseră în jurul acestei mese oameni care se cunoșteau bine, care erau prieteni. Dobîndiseră cu toții succese, lăsaseră lumii dovezi trainice ale existenței lor și aveau toate motivele să petreacă o seară veselă.

Totuși, stăteau cufundați în gînduri.

Cu toate eforturile gazdei, conversația se înfiripa anevoie.

Temîndu-se parcă să-și impună subiectul preferat, se pierdeau în banalități. Dar nu erau ei în stare să suporte multă vreme o asemenea atmosferă. Mil Feraru sparse gheața.

— Aflați, dragii mei, că n-am de gînd să renunț la sculptură artistică, chiar dacă voi părăsi Bucureștiul. Pe șantierele paleontologice există nenumărate surse de inspirație. Mă refer, bineînțeles, la oameni...

Anda îi dădu dreptate.

— După mine, cea mai izbutită lucrare a ta e statuia lui Giuseppe Floriano. Și nu uita că fiecare șantier îți va oferi alte subiecte decît cel precedent. Ai lucrat în orașul de pe fundul ocea-

nului, mîine vei fi poate în Africa ecuatorială, în Antarctica sau pe o altă planetă. Peste tot vei întîlni chipuri care merită să fie dăltuite în marmură.

Mil se bucură, auzind-o pe Anda exprimînd propriile sale gînduri.

— Dar tu ce planuri ai? o întrebă el.

— Să pun la punct ultimele detalii ale agregatului meu de foraj!

— Tot pentru Nautilia?

— Nu! De data aceasta este vorba de o sondă geologică, utilizabilă mai cu seamă în condiţii de uscat. Ea pătrunde în sol ca un proiectil. Galeria se năruie în urma ei, dar asta n-are importanţă.

— Cum n-are importanţă? se miră Feraru.

— Simplu! Sonda mea este independentă. Înzestrată cu organe sensibile, ea determină cele mai importante caracteristici ale rocii pe care o străbate: temperatura, presiunea, densitatea şi — în urma analizei efectuată de un minuscul laborator cibernetic — compoziţia. Precum vedeţi, aproape tot ce e în stare să facă omul, cînd explorează ţinuturile subpămîntene.

— Bine, dar cum ajung datele în posesia geologilor?

— Aparatul dispune de mijloace de transmisie electronice şi ultrasonice.

— Foarte ingenios! recunoscu Mil. Nu înţeleg însă cum se obţine energia necesară propulsiei?

— E singurul punct nerezolvat. Mă gîndesc la teletransmisie de curent electric.

— Şi în acest caz, care ar fi raza de acţiune? se interesă Mugur.

— Practic nelimitată! Ar putea pătrunde pînă în centrul Pămîntului şi ieşi la antipod.

Călin, care o urmărise pe Anda cu un interes crescînd, remarcă:

— O asemenea sondă ar trebui să existe pe toate cosmonavele. Ea ar înlesni o explorare ra-

pidă a subsolului, atît pentru prospectarea bogăţiilor, cît şi în scopuri pur ştiinţifice.

Mugur Vieru îl aprobă.

— Într-adevăr, asta ar rezolva una din cele mai dificile sarcini ale astronauţilor.

— Mai e ceva, adăugă Anda. După ce vom determina structura Pămîntului, compararea acesteia cu cea a altor corpuri cereşti va pune capăt vechilor controverse privind formarea planetei noastre. Recunoaşteţi că perspectivele sînt atrăgătoare! Acum, cred că am vorbit îndeajuns despre proiectele mele. Destăinuiţi-le şi voi pe ale voastre.

Privirile se îndreptară spre Mugur.

Acesta îşi scoase ochelarii, îi puse la loc şi începu să se scotocească prin buzunare. Manevra de a cîştiga timp nu-i reuşi, căci prietenii îl siliră cu blîndeţe să vorbească.

— Şi eu mă pregătesc să fac o cotitură, începu el, trăgînd adînc aerul în piept. Ani de-a rîndul m-am străduit să reconstitui în laborator începuturile vieţii pe Pămînt. Credeam, ca mulţi alţii, că natura nu ne poate oferi, în această privinţă, nimic nou, că milioanele de milenii au şters orice urmă de viaţă primară.

M-am convins că realitatea este alta. Dacă s-au păstrat vii organisme pluricelulare atît de plăpînde, este exclus să nu existe pe undeva şi vieţuitoarele mai perfecţionate care le-au urmat. E drept, s-au descoperit o seamă de fosile, care oferă o imagine vagă a evoluţiei vieţii animale şi vegetale. S-au găsit şi tipuri de tranziţie, dar cîte ne mai lipsesc? Pe undeva ele trebuie să se fi păstrat nu numai sub formă de schelete sau de tipare în mîl pietrificat, ci vii, într-o ambianţă naturală caracteristică.

Trebuie să căutăm cu răbdare, ani, decenii, secole, noi şi urmaşii noştri, căci e singurul mijloc de a reface, într-un mod riguros ştiinţific, lanţul evolutiv.

— Şi dacă Pământul nu ne va dezvălui toate aceste taine, o vor face, în locul lui, alte planete, completă Călin. Ştii, Mugur, după mine, în Univers trebuie să existe lumi pe care viaţa a străbătut acelaşi drum sau măcar unul asemănător.

— Fără îndoială. Iar dacă alte planete ne vor ajuta să rezolvăm problema formării Pământului, de ce n-ar face-o şi în cea a evoluţiei biosferei? Sună neobişnuit: să cauţi urme de viaţă în jurul unor stele îndepărtate! Fantastică ipoteză... nu?

— De fel! Mie mi se pare foarte firească.

Anda rîse amuzată.

— După tine, Călin, locul meu şi al lui Mugur ar fi negreşit la bordul unei rachete interastrale?

— Este exact ceea ce cred! E un loc cel puţin la fel de potrivit ca pe fundul oceanului.

— Atunci, ia-ne cu tine.

Deşi Anda rostise aceste cuvinte în glumă, Călin avu o tresărire şi faţa sa osoasă se împurpură. Răspunse vizibil emoţionat:

— Îţi închipui că m-ar bucura să fim tovarăşi de drum, dar asta nu depinde de mine. Pot, cel mult, să fac propunerea. Dacă vreţi într-adevăr...

Mil Feraru izbucni într-un rîs zgomotos.

— De sculptori n-aveţi nevoie? Dar... ia ascultaţi: *asemenea* probleme se rezolvă în noaptea de Anul nou, cu... cinci minute înainte de miezul nopţii?... Caraghioşilor! Haideţi să ne înveselim, să ciocnim paharele şi să osîndim la cele mai grele cazne pe cei ce mai rostesc o singură dată cuvîntul geologie, biologie, cosmonautică sau... sculptură!

— Nu ne-am văzut de-atîta timp... încercă Dan să se scuze.

Anda deschise combina muzicală şi alcătui un program de melodii de dans. Curînd, picioarele băteau sub masă ritmul.

— Mil are dreptate! strigă Anda. Discuţiile serioase se amînă pentru la anul. Acum, să ridicăm paharele şi să bem pentru prietenia noastră.

— Şi pentru prietenii din depărtări! toastă Mugur.

— Pentru dragoste! rîse Mil, făcîndu-i semne cu ochiul Andei şi lui Mugur.

— Ca să fim mereu împreună! încheie Călin grav.

Acompaniind clinchetul paharelor, de-afară, venind parcă din înaltul cerului, răsunară douăsprezece bătăi solemne. Anul vechi se retrăgea maiestuos în filele istoriei, iar cel nou, tînăr şi întreprinzător, abia aştepta să pornească la drum.

FONOGRAMĂ

— Neobişnuită atmosferă de sărbătoare! Nu credeţi, profesore Ator?

— De ce? Cînd munca oamenilor se confundă cu viaţa, ei vorbesc despre ea în orice împrejurare. Mai degrabă m-ar fi surprins o veselie exuberantă, cu caracterul unei evadări din lumea preocupărilor cotidiene. Asta m-ar fi intrigat! Spune, Sinac, dacă astă-seară ai participa la sărbătorirea unui prieten, cu masă festivă, toasturi şi dans, ai fi în stare să nu vorbeşti despre „romanul" tău?

— Hm... cred că n-aş putea!

— Vezi? Şi acum, să lămurim o altă problemă. Crezi într-adevăr că Anda şi Mugur ar fi dispuşi să plece într-o expediţie cosmică?

— Sînt convins, profesore. Mai mult, există dovezi. Din materialul care se referă la perioada imediat premergătoare decolării „Căprioarei", face parte o scrisoare a lui Călin către soţii Vieru. Din ea reiese că lucrurile nu s-au oprit la discuţia din noaptea Anului nou. Au mai avut loc şi alte convorbiri pe tema parti-

cipării la zbor a lui Mugur și a Andei. De altfel, intenționez să includ această scrisoare în volum.

— Bine, bine, dar ce crezi că i-ar fi putut determina să accepte?

— Cunoscînd-o pe Anda și pasiunea ei pentru cercetări geologice, lucrul e explicabil. Iar Mugur, desigur, stimulat și el de descoperirea din Nautilia, nu va pregeta să se alăture expediției. Și mai e ceva: dorința de a fi împreună cu soția sa!

— Poate că nu-ți face plăcere, Sinac, dar sînt sigur că același argument e valabil și pentru ea. Dar Călin Dan e oare sincer convins de utilitatea participării soților Vieru? Nu-i solicită doar din prietenie? Există poate geologi și biologi mai potriviți pentru o asemenea grea încercare.

— Permiteți-mi, profesore Ator, să nu răspund acum la această întrebare. Aci există anumite... aspecte pe care nu le-am lămurit.

— Cum dorești! Fragmentele următoare vor reda deci evenimentele din preajma plecării. Sub ce formă intenționezi să le prezinți?

— Dacă sînteți de acord, voi publica documente ale Centrului Internațional pentru Perfecționarea Rachetelor. Le voi publica neschimbate, fără adăugiri, așa cum le-am extras din arhivă.

LASEROGRAMA STAȚIEI DE URMĂRIRE 04-KIBO CĂTRE CENTRUL DE PERFECȚIONARE A RACHETELOR

8.04.2002 — H 21.16 — Nr. 367

C.I.P.R. — CHIMBOTO

Recepționat azi 8.04.2002 ora 21.11 semnalele stației automate de cercetări RC6, din direcția stelei Toliman A, distanță 4,3 ani-lumină.

Stația comunică: 11 corpuri sferice fără lumină proprie, din care nouă de tip Pămînt și două planete gigant, cu densități de 0,5—1,8 g/cm³. Atmosfera planetelor tip Pămînt: azot, oxigen, bioxid de carbon, hidrogen, metan, amoniac, gaze rare în proporții diferite. Se observă suprafețe de apă și vegetație.

Stația de urmărire
04 Kibo — Tanganica

INTERVIU CU PROFESORUL NOGATU, REALIZAT DE UN REDACTOR AL AGENȚIEI DE PRESĂ NOVOMOND

Cititorii își amintesc desigur de importanta acțiune de cercetare inițiată, în urmă cu 7 ani, de către Institutul Mondial de Cosmobiologie. Au fost lansate în spațiu 15 stații automate de cercetări de tipul „RC", cu scopul de a explora sistemele solare cele mai apropiate de Pămînt, Proxima Centauri, Toliman A și Toliman B. Distanța fiind de 4,3 ani-lumină, acestor nave cosmice teleghidate le-au trebuit aproape șapte ani ca să ajungă la destinație.

Nu toate cele 15 stații și-au atins însă ținta. Patru din ele au dispărut în primii doi ani. La alte trei, s-a defectat sistemul de teletransmisie. Din cele opt stații rămase în stare de funcțiune, patru s-au îndreptat spre Proxima, trei spre Toliman B și una spre Toliman A.

În jurul Proximei Centauri n-au fost descoperite planete care să ofere condiții de debarcare. În apropierea stelei Toliman B s-a determinat numai un nor dens de pulbere cosmică în rotire. Ieri, stația de urmărire 04 de pe masivul Kilimandjaro a reușit să

recepționeze semnalele stației RC6, care anunță descoperirea a nouă planete cu condiții biologice favorabile în sistemul stelei Toliman A. Este demn de menționat că, pentru prima oară în istoria astronomiei, se dezvăluie existența vieții pe planetele unui alt sistem planetar.

Ținînd seama de importanța acestei descoperiri, am solicitat un interviu profesorului Nogatu, conducătorul stației 04-Kibo.

REDACTOR : *Profesore Nogatu, vă rugăm să împărtășiți cititorilor noștri în ce împrejurări au fost recepționate semnalele.*

PROF. NOGATU : *Cu plăcere. În secra zilei de 8 aprilie mă aflam, ca de obicei, în încăperea amplasată sub antena radiotelescopului. Aici sînt instalate douăzeci și cinci de aparate de recepție automate, cu funcționare permanentă. În afară de ele, mai avem oameni care ascultă la cască. Tocmai veniseră semnalele stațiilor RC9 și 11 care se întorceau, după misiunea îndeplinită, pe Pămînt. Mai înainte, recepționasem și stațiile 3, 8 și 13. Doar RC6 nu dădea nici un semn de viață. Deodată, unul din operatori mă cheamă și-mi întinde o a doua cască. Ascult semnalele îndepărtate și-l recunosc, după ton, pe RC6. În același timp, patru din posturile noastre, reglate pe frecvența acestei stații, au imprimat pe bandă textul mesajului, așa cum îl cunoașteți din laserograma adresată centrului de perfecționare.*

REDACTOR : *O altă întrebare. Ce importanță atribuiți acestui mesaj ?*

PROF. NOGATU : *O importanță excepțională. La Centrul de Perfecționare a Rachetelor, navele stau gata de zbor de mai multe luni. Dar nu se putea pleca fără o destinație precisă. Acum ținta există : steaua Toliman A ! Spre ea vor porni în curînd cele trei „Căprioare".*

REDACTOR : *E foarte important ceea ce spuneți. Așadar, dacă nu se recepționau semnalele, expediția ar fi fost amînată* sine die ?

PROF. NOGATU : *Categoric ! Pentru a realiza debarcări pe alte corpuri cereşti trebuie să avem siguranţa că ele oferă oamenilor condiţii minime de viaţă, măcar o scoarţă solidă şi temperaturi suportabile. Asemenea planete au fost găsite. E rîndul astronauţilor să facă pasul următor.*

SCRISOAREA LUI CĂLIN DAN CĂTRE SOŢII VIERU, TRANSMISĂ PRIN TELEFOTO DE LA CHIMBOTO LA BUCUREŞTI

Dragii mei,

In sfîrşit data a fost stabilită : plecăm la 5 mai. Ieri a avut loc şedinţa Consiliului de conducere al centrului, în care s-a luat această hotărîre. Celelalte două „Căprioare" vor porni la drum la 5 iunie, respectiv la 5 iulie. Direcţia în care vom zbura aţi aflat-o desigur din presă : spre planetele sistemului Toliman A.

Mie mi s-a încredinţat conducerea Căprioarei I, iar comanda celorlalte nave surori lui Sven Hansen şi lui Dimităr Kolarev.

Profesorul Korda, preşedintele Consiliului, a cerut comandanţilor de nave să facă propuneri pentru alcătuirea echipajelor lor. La bordul rachetei mele vor fi şase persoane : comandantul, pilotul secund care va îndeplini şi funcţia de mecanic, un inginer transmisionist, un astrofizician, un medic-biolog şi un geolog.

Alegerea, vă închipuiţi, n-a fost uşoară. Am căutat să-mi aduc aminte de oameni potriviţi, cu calităţi corespunzătoare : să-şi cunoască excelent meseria, să fie curajoşi şi întreprinzători şi să aibă un fizic robust. Mai important însă era să găsesc adevăraţi tovarăşi de drum, cu care să poţi conviеţui timp în-

delungat într-un spațiu strîmt ca cel al navei și pe care să te poți bizui în orice împrejurare.

Pentru funcția de secund m-am gîndit la Jean Moreau, un foarte priceput mecanic, cu care am zburat spre Jupiter.

Ca inginer transmisionist îl voi propune pe Walter Steiner, un vienez de vreo 50 de ani, cu care am făcut cunoștință pe satelitul marțian Phobos. Mi-a lăsat o bună impresie.

Astrofizicieni cunosc vreo cinci, dar nici unul nu întrunește toate condițiile. În cele din urmă m-am oprit asupra lui Bill Mc.Kinley, un scoțian taciturn și morocănos, dar foarte bine pregătit.

Acum au mai rămas neocupate locurile de biolog și geolog. Din ultimele noastre discuții a rezultat, pare-se, că ați fi principial de acord. Dacă acceptați, vă voi propune! Vă mărturisesc că o fac cu toată dragostea și cu convingerea că sînteți oamenii potriviți. Aș fi fericit să vă știu alături de mine în această călătorie.

Trebuie să vă decideți repede. Mîine este ultimul termen pentru prezentarea listelor de propuneri.

Răspundeți imediat, prin laserogramă.

Vă strîng mîinile și sînt sigur că ne vom revedea curînd pe cosmodromul de la Chimboto.

Călin

11 aprilie 2002

*
* *

LASEROGRAMA SOȚILOR VIERU
ADRESATĂ LUI CĂLIN DAN

12.04.2002 — H 6,15 Nr. 16423

CĂLIN DAN, C.I.P.R. — CHIMBOTO

De acord.

Anda și Mugur

RELATĂRILE LUI JUAN ALVAREZ ASCARAGUA DESPRE LANSAREA CĂPRIOAREI I FĂCUTE UNUI REDACTOR AL AGENȚIEI DE PRESĂ NOVOMOND. [1]

A fost lume foarte puțină. Cîțiva proiectanți, cîțiva constructori și rudele cele mai apropiate. Eu am reușit să asist numai după multă insistență. De, trebuia să-i strîng mîna lui Călin. Reprezentanți ai presei și televiziunii n-au fost admiși. În această privință, bătrînul... profesorul Korda, a fost categoric.

Cînd am intrat în incinta cosmodromului, mai rămăseseră 24 de minute pînă la start.

Cum arăta cosmodromul ? Ca de obicei. Un platou vast, betonat, avînd la centru schelele de oțel ale celor trei Căprioare. „Căprioara I" era cea din stînga.

Cred că vă interesează cine era de față. Bineînțeles, nu-i cunosc pe toți, dar în afara profesorului Korda, președintele Centrului Internațional de Perfecționarea Rachetelor, l-am mai văzut pe Vladimir Kantorov, constructorul principal, pe astronomul Hasse Elström și pe ciberneticianul Tim Conelly. A, da, erau și profesorul Nogatu, șeful stației de urmărire 04 și viitorii comandanți ai celorlalte două Căprioare, Sven Hansen și Dimităr Kolarev.

Apoi neamurile : mama lui Jean Moreau, trei surori ale lui Steiner, un unchi al Andei Vieru...

Atmosfera ? Cea obișnuită din gări și aeroporturi. Discursuri nu s-au ținut. Am asistat la o discuție între profesorul Korda și Călin și l-am auzit pe cel din urmă spunînd :

„Să n-aveți nici o grijă, profesore. Navele sînt bune și echipajul de asemenea. Sigur, va fi o expediție dificilă, mai dificilă decît toate celelalte de pînă acum. Dus-întors 14 ani... asta nu-i glumă. Dar o să reușim ! O să ajungem negreșit la sistemul Toliman și-i vom cerceta planetele.

[1] După stenograma găsită în arhivele agenției, purtînd mențiunea „nepublicabil".

Nu, nu purtau uniforme. Îmbrăcăminte obișnuită de lucru, pantalon și pulovere de lînă. Desigur, și Anda Vieru. Nu-mi amintesc culoarea, poate că era verde... sau albastru.

Sigur că erau emoționați și o mărturiseau tuturor. Toți, în afara Andei. Ea susținea că e doar... nerăbdătoare. Dar nu era adevărat.

Ei, pe urmă și-au strîns mîinile, s-au îmbrățișat și echipajul a intrat în navă. Eu abia am reușit să mă apropii de Călin Dan și să-l sărut. N-au răsunat nici un fel de semnale și nici muzica n-a cîntat. Am citit și eu prin cărți că așa s-ar întîmpla la lansarea unor nave cosmice. Dar nu-i adevărat. Toată lumea era preocupată de problemele tehnice ale decolării.

Fix la douăsprezece s-a auzit un tunet de s-a cutremurat văzduhul. Nava parcă a tresărit, din duze au izbucnit valuri de fum și flăcări care i-au învăluit trupul. Căprioara s-a ridicat încet și cînd a ajuns deasupra rampei, a început să-și sporească viteza.

A dispărut repede, lăsînd în urmă o dîră de fum cenușiu.

Asta a fost totul. Dacă v-ați așteptat la ceva mai spectaculos, trebuie să vă dezamăgesc.

FONOGRAMĂ

— Așadar, Sinac, asta a fost prima parte a capitolului tău. Eroii noștri au părăsit Pămîntul și sînt în drum spre planetele stelei Toliman. Cum am prevăzut, neînțelegerile mărunte s-au spulberat și... hm, armonia deplină domnește în rîndurile cosmonauților.

— Glumiți sau vorbiți serios, profesore?

— Ne-o va arăta viitorul, dragă Sinac. Aș vrea să mai lămurim motivele care l-au deter-

minat pe Mugur Vieru să accepte propunerea lui Călin. Am impresia că nu le-ai argumentat suficient.

— Posibil! Acum cîteva zile, am găsit un document interesant: o scrisoare adresată directorului Institutului de Biologie Experimentală. Cu îngăduința dumneavoastră, o voi include în capitol.

SCRISOAREA LUI MUGUR VIERU CĂTRE DIRECTORUL INSTITUTULUI DE BIOLOGIE EXPERIMENTALĂ

Se aprobă
(ss) Prof. R. Petescu

Tovarăşe director,

Cu prilejul activităţii mele la Centrul Submarin de Foraj Nautilia am avut şansa să descopăr organisme pluricelulare într-un mediu natural. Atunci mi-a venit ideea reconstituirii lanţului evolutiv al vieţii terestre, pe baza unor fosile vii din diferite epoci caracteristice. Pe planeta noastră au fost găsite numai rămăşiţele unor forme de tranziţie, martore ale acestui proces. Depăşite în decursul evoluţiei de către altele, aceste animale au reuşit să se adapteze foarte bine la mediul specific al vieţii lor şi au rămas mai departe apte pentru viaţă. Dacă n-ar fi fost aşa, Pămîntul ar fi rămas pînă la urmă populat numai de flori şi de oameni. Un cadru idilic, în care însă omenirea ar fi fost condamnată la pieirea prin foame. Dar iată că în decursul timpului s-au găsit, precum ştiţi, fosile vii ca Molusca Neopilina Galathea, *dispărută încă în devonian, xifosurii, care constituie forma de tranziţie între crustacee şi păianjeni, peşti dipnoi, care fac tranziţia între peşti şi amfibii şi încă multe altele.*

Cu toate acestea, e limpede că nenumărate forme de trecere s-au pierdut definitiv. Ar fi absurd să ne închipuim că am putea descoperi pe Pămînt un Archeopterix *viu. Nu acelaşi lucru e valabil pentru alte corpuri cereşti. Acolo, după părerea mea, s-ar putea vedea viaţa în plină desfăşurare şi în cele mai variate faze de evoluţie. Pe planete avînd condiţii asemănătoare cu cele de pe Pămînt ar putea exista, dacă nu vieţuitoare identice, măcar unele foarte asemănătoare.*

Iată de ce vreau să încerc reconstituirea procesului evolutiv al florei şi faunei terestre prin intermediul celei de pe alte corpuri cereşti.

Ivindu-se prilejul de a face parte din echipajul navei cosmice care, peste puţin timp, va porni spre planetele sistemului Toliman A şi avînd în vedere că durata expediţiei este prevăzută a fi de 14 ani, vă rog, tovarăşe director, a-mi aproba un concediu corespunzător.

Doresc acest lucru în interesul ştiinţei biologice, căreia îi voi sluji şi de-acum înainte cu credinţă.

Mugur Vieru

FONOGRAMĂ

— Acum totul e clar, profesore Ator ?

— Da, dragul meu. Putem vorbi, în sfîrşit, despre călătorie. Cît spuneai că a durat drumul pînă la stea ?

— Cinci ani, deşi iniţial se prevăzuseră şapte... Tocmai mă gîndeam să vă cer un sfat cum să concentrez, într-un număr rezonabil de file de manuscris, întîmplările unei perioade atît de lungi ?

— Foarte simplu, Sinac. Selecționînd evenimentele cele mai importante și mai caracteristice ale fiecărui an și înglobîndu-le în tot atîtea fragmente. Nu uita însă că vor intra în scenă personaje noi și că raporturile dintre oamenii care-și petrec cîțiva ani de viață în spațiul îngust al navei se deosebesc fundamental de cele care au existat între ei pe Pămînt. Și de încă un factor trebuie să ții seama : de psihologia specifică astronautului, generată de monotonie, de numărul limitat al preocupărilor și, în ultima instanță, de prezența permanentă a acelorași figuri în jurul lui. Da, Sinac, să ții seamă de starea psihică a eroilor tăi, căci ea va fi, fără îndoială, cauza multor conflicte.

— Știu, profesore ! Pe vremuri, scriitorii își imaginau drumul printre aștri ca pe-o plimbare poetică, în care meteoriții sau vreo defecțiune la motoare ar fi putut da de furcă echipajului. Din păcate, realitatea pe care trebuie s-o redau e mult mai complexă.

— Vei reuși, sînt sigur ! Cu un talent literar ca al tău...

— Profesore...

— Bine, bine. Atunci ne-am înțeles : cinci fragmente, cîte unul pentru fiecare an de călătorie !

ANUL 2002/2003 (PRIMUL)

Viaţa celor şase oameni îşi găsi repede făgaşul. Dan era un comandant cu experienţă şi ştia ce să îngăduie şi ce să pretindă. Principalul era ca întregul echipaj să contribuie, într-un fel sau altul, la funcţionarea normală a imensei uzine zburătoare.

Comandantul, ajutat de Moreau, se îngrijea de pilotarea navei şi de supravegherea sistemului de propulsie. Bill Mc.Kinley era navigatorul, iar Steiner asigura legătura cu Pămîntul. Anda şi Mugur, care nu puteau participa la rezolvarea unor probleme tehnice legate de zbor, se ocupau cu citirea instrumentelor ştiinţifice, cu întreţinerea agregatelor de preparare a apei şi oxigenului, cu pregătirea meselor şi cu multe altele încă.

Nici nu putea fi altfel, căci în afara lor, toţi din navă erau nişte bătrîni „lupi de cosmos".

Walter Steiner, decanul de vîrstă al echipajului, un om cu faţa lată, surîzătoare, cu ochi rotunzi şi albaştri, deasupra cărora sprîncenele se arcuiau a mirare, îşi petrecuse aproape jumătate din viaţă în expediţii interplanetare.

Secundul nu împlinise încă treizeci de ani. Scurt şi îndesat, cu o perie neagră şi aspră deasupra frunţii, avea aerul unui om care ştie să facă haz de necaz. Participase, alături de Călin, la zborul spre Jupiter, după ce lucrase mai mult timp ca mecanic la staţia de cercetări de pe asteroidul Hermes.

Bill Mc.Kinley era scoţian, din Aberdeen. Avea un cap de formă bizară, prelung şi ascuţit. Şi bărbia, şi nasul, pînă şi urechile erau ascuţite, iar întreaga faţă părea un ansamblu de planuri verticale. Mustă-

cioara subțire, neagră și perfect orizontală se străduia, fără succes, să restabilească echilibrul. Fusese șeful observatorului astronomic de pe un satelit artificial al Pămîntului și navigator în prima călătorie spre Uranus și Pluton.

Trecuseră aproape două luni în care nu se înregistrase nimic deosebit. Oamenii lucrau, mașinile funcționau normal și totul era ca pe Pămînt, cînd o ușoară gripă te obligă să stai în casă. Mesele le luau împreună în „camera de zi", cum numiseră în glumă încăperea centrală a rachetei.

Într-una din zile, la cină, Anda pusese pe masă două sticle de vin.

O întrebare cu ce prilej.

— Știe Mugur !

— Eu ? A... e ziua nunții noastre !

Se făcu mai roșu decît vinul din pahar și-i ceru Andei scuze.

— Să nu-l ierți, o întărîtă Jean. Nu merită o soție ca tine. Ca pedeapsă, propun să-l aruncăm în valurile oceanului cosmic, pradă rechinilor. După aceea, te iau eu de nevastă !

Rîseră cu toții, și Mugur. Doar comandantul părea nemulțumit.

— O glumă nesărată, mormăi el printre dinți, ferindu-și privirile.

Nimeni nu-i dădu atenție.

Steiner se ridică și ceru să fie lăsat să vorbească.

— La noi, la Grinzing, se spune că un pahar gol aduce nenoroc. Vă rog, copii, nu aduceți ghinion pe nava noastră.

Anda umplu paharele și cîteva picături de culoarea sîngelui stropiră fața de masă.

— Ce risipă, bombăni Mc.Kinley. De mult țineam să vă spun că aici alimentele sînt folosite nechibzuit. Nu știi niciodată cît poate dura o asemenea expediție.

— Scoțian, ce să-i faci ! rîse Moreau. Nu-l băgați în seamă. Să ciocnim paharele. În sănătatea însurăților !

— Pentru muzică, pentru frumuseţe, pentru dragoste ! exclamă vienezul, liric ca într-o operetă.

— Pentru reuşita expediţiei, toastă Călin. Şi pentru Anda... adăugă el încet.

Steiner luă ghitara şi cîntă, cu vocea lui plăcută de bariton :

„Wien, Wien, nur du allein
Sollst stets die Stadt meiner Träume sein“ [1]...

Rămaseră în jurul mesei pînă tîrziu.

*
* *

Moreau meşterea ceva la un tub de sticlă, pe care-l gradase şi-l prevăzuse jos cu un fel de rezervor.

Dan, care-l chemase de cîteva ori prin microfon, de la postul de comandă, veni să-l caute.

— Avem nevoie de tine, Jean. De ce nu vii ?

— Nu vezi că am treabă ?

— S-a întîmplat ceva cu bobinele S 9 şi S 11. Eu n-am putut părăsi comanda.

— Las' că mă duc să văd.

— Acum e prea tîrziu. Fluxul de fotoni de la periferia oglinzii a scăzut în intensitate. Viteza navei s-a redus...

Speriat, Moreau se pregăti să se repeadă afară.

— Stai ! Unde te duci ?

— Să repar stricăciunea !

— Nu se poate, Jean ! Motorul trebuie oprit. Bobinele sînt fierbinţi.

Moreau nu-l ascultă şi dădu buzna în camera motoarelor. Călin nu putea lipsi acum de la postul de comandă. Se înapoie şi opri motorul avariat. Se răspîndi un miros de cauciuc ars.

---

[1] *„Viena, Viena, doar tu*
Să fii mereu oraşul visurilor mele“..., versuri dintr-un celebru cîntec vienez.

După vreo jumătate de oră, pilotul-secund apăru în uşa cabinei de comandă.

— S-a făcut, Călin ! Poţi să-i dai drumul.

Comandantul îl privi supărat, dar în acelaşi timp observă mănuşile de protecţie sfîşiate, palmele arse.

— Ce-ai păţit ?

— Un fleac. Trece ! Vina a fost a mea.

Avusese de gînd să-l certe pentru neglijenţă, dar renunţă. Îl chemă pe Mugur şi-l rugă să-i dea îngrijiri. De-abia după cîteva zile, Moreau fu din nou în stare să lucreze.

Cam în aceeaşi perioadă avu loc o întîmplare care aruncă o lumină nouă asupra firii lui Bill Mc. Kinley. Echipajul dormea. Doar Jean stătea de veghe la postul de comandă.

Din difuzorul aparatului de radiorecepţie, reglat pe aşa-numita „frecvenţă cosmică", folosită numai în caz de primejdie, răsunară semnale slabe. Îl chemă pe Steiner. Acesta îşi puse casca şi răsuci butoanele, încercînd să amplifice.

— Dacă ăsta nu-i un S.O.S. îţi dăruiesc ghitara mea ! zise el, după cîteva minute de ascultare încordată. Dar nu pot distinge coordonatele cosmice ale navei. Fie că are un post de emisie slab, fie că e foarte departe.

Moreau îi trezi pe ceilalţi.

Călin Dan, după ce se convinse că semnalele nu puteau fi descifrate, spuse :

— O navă în primejdie şi nu-i putem stabili poziţia. Ce-i de făcut, Walter ?

Acesta desfăcu braţele în semn de neputinţă.

— Nimic !

— Ba eu cred că s-ar găsi o soluţie, interveni pe neaşteptate Mc. Kinley.

Toate privirile se îndreptară spre el.

— Îmi trebuie vreo 2—3 ore. Dacă pînă atunci emisia nu se întrerupe...

Se duse în cabina-atelier şi luă două balize spaţiale, nişte sfere de metal viu colorate, prevăzute cu un sistem de semnalizare optică. Pe aceste sfere montă cîte o antenă, iar în interior instală un com-

plicat dispozitiv electronic, pe care-l adusese cu el de pe Pămînt. În mai puţin de două ore isprăvi. Îşi îmbrăcă scafandrul cosmic, ieşi şi, deplasîndu-se cu ajutorul unui cosmoscuter, amplasă cele două balize la o distanţă precisă una de cealaltă.

Revenind, îl rugă pe Steiner să-i cedeze locul şi se instală în faţa radioreceptoarelor.

Semnalele se auzeau ca şi pînă acum foarte, foarte slab.

Bill începu să aştearnă într-un carnet coloane de cifre. Consulta cronometrul, apoi asculta semnalele recepţionate şi retransmise prin intermediul celor două balize şi-şi nota datele. După vreun ceas se ridică.

— Ajunge ! Acum trebuie să calculez.

După ce lucră vreo jumătate de oră la maşina electronică, îi întinse lui Călin o coală de hîrtie.

— Iată poziţia navei !

Racheta se afla la o distanţă prea mare, pentru ca să-i poată veni în ajutor. Transmiseră însă coordonatele, care fură recepţionate de o seamă de posturi.

După cîteva zile aflară că nava — un cosmocargou ce alimenta staţiile de pe asteroizi — fusese salvată.

De atunci, echipajul „Căprioarei" începu să-l privească cu alţi ochi pe morocănosul Bill.

*

* *

Anda şi Mugur erau singuri. Anda îl privea mirată şi se gîndea cît de mult se schimbase, în aceste luni, soţul ei. Slăbise şi trăsăturile i se înăspriseră. Chipul său, odinioară blînd şi timid, avea acum un aer viguros şi tenace. Toate acestea, deşi de neînţeles, o încîntau. Aşa şi-l dorise !

— Anda !

— Ce-i, Mugur ?

— Nimic ! Reflectam la această expediţie, la noi doi. Aş vrea să rămînem întotdeauna aşa !

— Să ne petrecem restul zilelor în navă ? glumi Anda. Cred că nu ţi-ar conveni.

— Cine ştie ? Poate că strîmtoarea de-aici ne apropie.

— Jean o numeşte „temniţă".

— Jean e plin de venin. Pentru mine, Anda, cabina asta e locul cel mai frumos din univers. Aici eşti tu !

În loc de răspuns, ea îi luă mîinile într-ale ei.

Intră pe neaşteptate Călin Dan. Gestul acesta de tandreţă îl făcu să simtă o împunsătură în inimă. Vru să spună ceva, dar se răzgîndi. Părăsi încăperea în grabă, aproape fugind.

Într-o dimineaţă, Moreau apăru în „camera de zi" cu ciudatul instrument pe care şi-l construise. Arăta ca un termometru mare şi avea tubul umplut cu un lichid albastru. În fiecare zi, nivelul lichidului scădea cu o gradaţie. Astfel, explică el, la capătul expediţiei, tubul avea să fie gol !

— Şi la ce foloseşte jucăria asta ? întrebă Anda.

Moreau răspunse cu mîndrie :

— Va fi calendarul nostru. Vom avea mereu în faţa ochilor drumul parcurs şi cel pe care-l mai avem de străbătut.

Faptul că-i îngăduise secundului să-şi instaleze „calendarul" fu o greşeală a lui Călin Dan.

*

* *

ANUL 2003/2004 (AL DOILEA)

În primele zece luni ale celui de al doilea an de călătorie, evenimente mai deosebite nu s-au semnalat. La 15 noiembrie însă, ţîrîi soneria de alarmă. Echipajul se strînse în camera de zi şi Călin îi întîmpină cu o expresie sumbră.

— Semnalul a fost declanşat automat, de contoare. Am pătruns într-o zonă cu radiaţie cosmică penetrantă, pe care ecranele protectoare nu le-au

mai putut stăvili. În interiorul rachetei, radioactivitatea a depăşit limita admisibilă.

— Şi este în continuă creştere, adăugă Moreau.

Nimeni nu se alarmă. Rămaseră în aşteptare, privindu-l pe comandant.

— Şi care-i soluţia ? întrebă Anda.

— Nu-i vorba de soluţie, ci de nişte măsuri. Pe de o parte, să încercăm să ieşim cît mai repede din această regiune, pe de alta, să aplicăm tratamentul antiradiant.

Îl aprobară în tăcere şi-şi văzură de treburile lor. Viteza navei fu mărită şi Vieru împărţi haine de protecţie, măşti cu oxigen şi pastilele „Antirad".

În ciuda acestor măsuri, apărură primele simptome ale unei afecţiuni de radiaţie : oboseală fizică, dureri de cap, ameţeli... După o săptămînă, Jean, Mc. Kinley, Mugur şi Steiner deveniseră incapabili să-şi execute sarcinile. Stăteau lungiţi în paturi, cufundaţi într-o totală apatie. Cel mai rău o ducea scoţianul. Refuza hrana şi zăcea cu ochii aţintiţi în tavan. În a unsprezecea zi, îi făcu semn lui Călin să se apropie şi, cu un efort vizibil, îl întrebă în şoaptă :

— Cît mai rezistăm ?

— Nu pot să-mi dau seama ! Depinde de întinderea zonei de radiaţii.

— Dar tratamentul ?

— Pe cît ştiu, medicamentele au efect numai atunci cînd organismul a încetat să fie expus radioactivităţii. În momentul de faţă, noi combatem boala, fără a fi lichidat cauzele care o declanşează. E ca şi cînd ne-am strădui să stingem un incendiu care continuă să fie alimentat cu combustibil.

— Înţeleg ! M-am gîndit, la un moment dat, la soluţia de a ne întoarce din drum. Dar cred că n-are rost !

— N-are, Bill ! Singura noastră şansă e să ieşim cît mai repede din zonă.

Deşi sleiţi de puteri, Anda şi Călin nu încetau să-i îngrijească pe tovarăşii lor. Se tîrau de la unul la altul şi le împărţeau medicamente întăritoare.

După încă o săptămînă, radiaţia penetrantă slăbi, pînă ce contoarele indicară dispariţia ei totală. „Căprioara" ieşise în sfîrşit din regiunea primejdioasă.

Încetul cu încetul cosmonauţii se înzdrăveniră. Îşi reluară parţial activităţile, iar în luna decembrie, totul intrase aproape în normal.

Dar suferinţele fizice îndurate şi mai cu seamă inactivitatea deschiseră calea maladiei cosmice. Apărură primele simptome : irascibilitatea şi, ceea ce era mai grav, starea depresivă.

Oamenii munceau, îşi făceau datoria, dar lucrurile cele mai nevinovate îi scoteau din sărite, pe cînd cele importante îi lăsau nepăsători. La Mugur predomina apatia, secundul şi Mc. Kinley se ciondăneau, iar Walter făcea ba reflecţii melancolice, ba cînta sau rîdea în hohote de propria sa anecdotă, povestită de zeci de ori.

Într-una din ultimele zile ale anului, radiolocatoarele semnalizară apropierea unei cosmonave. Curînd, pe ecran apărură contururile ei. Venea din direcţia opusă şi se apropia vertiginos de „Căprioara".

Steiner încercă să stabilească legătura prin radio, dar fără rezultat ; şi semnalele optice rămaseră fără răspuns.

În cele din urmă, comandantul reduse viteza şi-l trimise pe Moreau în recunoaştere. Acesta se echipă, luă trusa cu unelte, alimente, apă şi medicamente şi porni la drum.

Ajunse repede la cealaltă navă. La lumina reflectorului citi numele : „Cometa". Îşi aminti că această rachetă fusese lansată cu ani în urmă în direcţia aglomerării meteoritice transmarţiene şi că dispăruse fără urmă.

Declanşă dispozitivul electromagnetic de abordaj şi se lipi de trupul rachetei. Ascultă atent, cîteva secunde, dar nici un zgomot nu venea din interior. Atunci începu să lovească cu o cheie grea în uşa metalică. Echipajul „Cometei" era cufundat într-un somn adînc, sau...

Ușa nu se deschidea de afară și secundul fu nevoit să folosească perforatorul. Ultrasunetele izbiră plăcile groase de metal în dreptul mecanismului și curînd se ivi o gaură îndeajuns de mare pentru a putea strecura mîna. Restul era simplu.

În cabina de comandă toate erau la locul lor; doar indicatorul de combustibil arăta că acesta fusese consumat pînă la ultima picătură.

În încăperea centrală însă, secundului i se oferi o cu totul altă priveliște.

Cinci oameni zăceau țepeni, în poziții grotești, pe podeaua cabinei. Fețele lor erau schimonosite. Aveau ochii lărgiți, gura întredeschisă, prin care se străvedeau dinții încleștați, degetele răsfirate sau strînse în pumni. Cadavrele, ca și toate obiectele din cameră, purtau un înveliș subțire și străveziu de gheață.

Moreau nu-și putu explica cauza morții echipajului, pînă nu descoperi hubloul spart. Cristalul gros de o palmă fusese făcut țăndări cu o lovitură puternică. Plimbîndu-și privirea peste trupurile neînsufletite, văzu pe cel al unui individ ce părea să fi avut o forță considerabilă și care strîngea în mînă o bară de oțel.

Acum totul se lămurea. Nava, lipsită de combustibil, rătăcise multă vreme prin spațiu. Echipajul ajunsese la disperare, iar omul acesta, într-un moment de furie, spărsese hubloul neprotejat de ecran. Aerul scăpase și în locul lui năvălise frigul spațial. Muriseră fulgerător, iar racheta, un „olandez zburător" al celui de al treilea mileniu, continua să rătăcească prin infinit.

Secundul își anunță, pe calea undelor, tovarășii. Veniră, unul cîte unul, să cinstească memoria victimelor.

Asta fusese a doua greșeală a lui Călin Dan. Mult timp după aceea își făcu reproșuri că îngăduise vizitarea navei.

După ce înștiințară Pămîntul despre soarta „Cometei" și acoperiră trupurile cu flori din sera lor, își continuară călătoria.

Veniră şi veşti bune. Steiner recepţionă un mesaj transmis de pe „Căprioara II". Echipajul îşi exprima dorinţa de a se întîlni cît mai degrabă cu cel al navei-soră pe una din planetele sistemului Toliman. Sven Hansen îi comunică lui Dan date tehnice privind condiţiile zborului şi comportarea aparatelor şi comandantul „Căprioarei I" făcu acelaşi lucru. După acest schimb de radiograme, zilele treceau iar monotone, cenuşii...

*
* *

ANUL 2004/2005 (AL TREILEA)

Al treilea an al expediţiei începu prost: se întrerupse legătura cu Pămîntul şi de la cele două nave-surori lipsea orice veste.

„Căprioara I" înainta neabătută spre steaua Toliman; instalaţiile suportau bine solicitările, oamenii însă mai puţin.

Walter Steiner, cînd nu se învăluia în tăcere, încerca să-şi plaseze anecdota şi cînta obsedantul său *„Wien, Wien, nur du allein..."*

Moreau şi Mc. Kinley nu-şi vorbeau nici cînd erau lucizi. Treceau unul pe lîngă altul şi întorceau capul. La Mugur, maladia se manifesta, în timpul crizelor, printr-o totală lipsă de interes. Avea privirea pierdută în gol, nu răspundea la întrebări şi făcea tot ce i se spunea, dar cu mişcări mecanice, de robot.

Anda şi comandantul urmăreau îngrijoraţi cele ce se petreceau în jurul lor. Încercau să-i îmbărbăteze, să le povestească sau să-i intereseze pentru ceva. Cîteodată aveau succes, dar de cele mai multe ori strădaniile lor se dovediră inutile. Bolnavii păreau să nu-i audă sau nici nu le înregistrau prezenţa.

De atunci pînă la accidentul de la generatorul de oxigen nu se petrecu nimic demn de remarcat.

Radiolocatoarele semnalaseră apropierea unui roi de meteoriţi. Cosmonauţii luară toate măsurile de precauţie, protejînd nava cu un cîmp electromagnetic puternic, menit să atenueze forţa de pătrundere a proiectilelor.

Cînd începu bombardamentul, Călin nu era din cale-afară de îngrijorat. Ştia că se poate bizui pe nava lui, care mai înfruntase numeroase roiuri meteoritice. Cînd, după şase ore, „Căprioara" lăsase în urmă zona de meteoriţi, ieşi din navă şi controlă blindajul. În afara cîtorva zgîrieturi neînsemnate, acesta nu avusese de suferit. Doar în partea posterioară, în dreptul generatorului de oxigen, apăruseră cîteva găuri de dimensiunea unei monede, pe care comandantul le astupă cu un aliaj de beriliu.

Curînd după aceea, Mc. Kinley se plînse de dureri de cap şi Steiner acuză senzaţii de sufocare. Călin bănui prezenţa unei alte zone de radiaţii penetrante şi se duse să vadă contoarele.

Radioactivitatea din navă era mult sub limită, dar asta nu rezolva situaţia.

În cele din urmă, totul se limpezi. Indicatorul generatorului de oxigen arăta că aparatul nu furnizează nici jumătate din cantitatea necesară respiraţiei. Comandantul ordonă folosirea buteliilor de rezervă ale costumelor de astronaut şi-l trimise pe secund să verifice instalaţia. Moreau se duse mai întîi la depozit, ca să se convingă de starea chimicalelor din care se producea gazul.

Pe navă erau patru bunchere cu amestecul de substanţe producătoare de oxigen. Prin conducte, acestea se scurgeau în generator, iar pe măsura golirii unui buncher, se făcea automat legătura cu următorul.

Cînd desfăcu orificiul de control al primului, îl găsi gol. Al doilea, cum era de aşteptat, mai avea o treime din substanţă, iar celelalte erau neatinse. Avaria era deci de altă natură. Cîţiva micrometeoriţi străbătuseră cîmpul electromagnetic, perforaseră

blindajul navei şi stricaseră o parte a instalaţiei. Pentru executarea reparaţiei era nevoie de timp.

Situaţia nu fusese poate niciînd mai gravă.

Moreau şi Steiner intrară în panică, iar Mc. Kinley izbucni într-un rîs isteric. Mugur primi vestea cu cea mai candidă nepăsare, ceea ce îi dovedi Andei că starea lui era mai gravă decît a celorlalţi.

Maladia cosmică atinsese punctul culminant. Patru din cei şase membri ai echipajului erau în pragul prăbuşirii.

Îi vedeai oprindu-se mereu în faţa „calendarului" lui Moreau. Fixau fascinaţi, minute în şir, tubul de sticlă, în care lichidul albastru parcă nu mai scădea.

Aşa stăteau lucrurile la sfîrşitul celui de al treilea an de călătorie.

*

* *

ANUL 2005/2006 (AL PATRULEA)

La începutul celui de al patrulea an, starea psihică a echipajului părea iremediabilă.

La 12 ianuarie, Mugur Vieru dispăru din navă. Anda îl căută peste tot, răscoli toate ungherele, dar nu-l găsi. Atunci îl înştiinţă pe Călin. Amîndoi făcură un nou control şi singura descoperire fu aceea a lipsei unui costum de scafandru astral.

Nu mai exista nici un dubiu că biologul ieşise în spaţiu.

„Căprioara" fu imediat oprită. Comandantul încercă să-i convingă pe ceilalţi să-l ajute, dar nici unul nu răspunse la apelurile lui. Anda insistă să plece ea în căutarea soţului ei. Avu loc un schimb de cuvinte, care însă nu reuşi să schimbe hotărîrea lui Călin. Se echipă în grabă, îşi pregăti un cosmoscuter şi se îndreptă spre ecluză.

Afară îl întîmpină bezna compactă a nopţii siderale, imensitatea copleşitoare a spaţiului. Ştia că va fi greu, aproape imposibil să-l descopere pe Mugur. Dar era conducătorul micului grup de oameni, era

răspunzător pentru viața lor. Mai mult, răspundea pentru Mugur în fața Andei.

Pornind cosmoscuterul, începu să descrie, în jurul navei, cercuri din ce în ce mai mari. Trecu o oră, două, trei... Era acum la o distanță apreciabilă de „Căprioara", ale cărei lumini abia se mai distingeau.

Cu mîinile strînse pe comenzi, Călin își continua drumul, străduindu-se să-l găsească prin întuneric pe Vieru. Mai trecu un ceas. Oboseala se făcu simțită și ochii îl dureau. Lumina puternică a reflectorului părea să-și schimbe culoarea, devenind din albă roșietică și apoi albăstrie. Simți un gust amar în gură și picioarele îi atîrnau ca de plumb, alunecînd mereu de pe scări. Îi trecu prin minte să renunțe. Încercarea lui era absurdă și nimeni nu l-ar fi putut acuza...

Gîndul acesta făcu să i se urce sîngele în obraji.

— Ce mîrșăvie ! șopti. Ce ticălos pot să fiu.

Își mușcă buzele și durerea îl dezmetici. Cosmoscuterul continua să descrie cercuri și farul să despice bezna, pînă ce, la lumina lui, apăru trupul lui Mugur. Plutea, ca neînsuflețit, cu mîinile și picioarele date în lături.

Călin se apropie. Prin globul străveziu putu distinge fața prietenului. Avea ochii deschiși și respira.

Îi strigă disperat numele și-l zgîlțîi :

— Mugur ! Mugur !

Vieru răspunse, cu un gest de împotrivire :

— Lasă-mă ! Du-te !

— Nu te las ! Ține-te de mine. Ne întoarcem !

— Nu vreau ! Acolo sînt dușmani ! Toți îmi sînteți dușmani. Plec singur spre steaua Toliman !

— Mugur, vino-ți în fire ! Trebuie să te întorci ! Te așteaptă Anda, prietenii...

Încercă să-l aducă spre el, dar Mugur îl respinse.

— Nu vreau ! Pleacă... pleacă !

Călin pricepu că n-are încotro. Trebuia să facă uz de forță.

Brusc, îl prinse de mijloc, cu ambele mîini. Celălalt se împotrivi, smucindu-se şi încercînd să iasă din strînsoare. Se încinse o luptă îndîrjită între doi oameni care erau prieteni şi care niciodată nu se gîndiseră să-şi facă rău.

Mugur obosi repede şi renunţă. Se lăsă în voia lui Călin, care-l instală pe cosmoscuter.

Anda, echipată şi ea, îi aştepta în faţa navei. Împreună îl duseră în cabină. Era epuizat şi avea nevoie de îngrijiri. Dar spre marea lor surprindere, cînd îşi reveni, se purta perfect normal şi nu-şi amintea nimic din cele petrecute. Anda şi Călin se înţeleseră să nici nu-i spună.

Cînd Vieru se simţi mai bine, comandantul veni să stea de vorbă cu el şi să se sfătuiască.

— Ştii, Mugur, sîntem într-o situaţie foarte gravă. Ne-a rămas oxigen numai pentru cîteva zile. Ar trebui să întreprindem ceva.

— Ce anume ?

— Să facem rost de o sursă de oxigen provizorie. Mă gîndeam la una de natură biologică. Ăsta e domeniul tău.

— Înţeleg ! Te referi la alge ?

— Da, la algele cu un metabolism deosebit de intens, capabile să ne furnizeze oxigenul de care avem nevoie. Ştiu că te-ai ocupat de această problemă în timpul călătoriei.

Mugur căzu pe gînduri.

— Am experimentat cîteva culturi, cu rezultate promiţătoare. Ar trebui să le înmulţesc rapid... poate cu ajutorul unor biostimulatori.

Salvarea lui Mugur avu un efect înviorător asupra echipajului şi-l scoase întrucîtva din starea de apatie. Întîmplarea fu comentată şi făcu să se reînnoiască dorinţa de a trăi şi de a ajunge la steaua Toliman.

Vieru îi ceru ajutor lui Mc.Kinley şi, împreună, pregătiră experienţele.

Moreau, care lucra la repararea instalaţiei de oxigen, le dădea tîrcoale. Cînd îl văzu pe scoţian căz-

nindu-se să confecționeze niște vane metalice, se închise într-o noapte în atelier și apăru în dimineața următoare cu douăzeci de bucăți, executate după toate regulile meseriei. Cînd i le înmînă, Mc.Kinley îi surîse recunoscător, dar nu se putu abține să adauge :

— Ai făcut risipă de material !

Secundul deveni stacojiu. Dădu să răspundă și o nouă ceartă plutea în aer.

Anda, care era de față, interveni să-i domolească.

— Jean, trebuie să-l înțelegi pe Bill. Dacă erai în situația lui, dacă ai fi fost silit să reziști un an întreg cu o rezervă de alimente pentru cel mult trei luni, nu știu dacă n-ai fi devenit și tu... zgîrcit.

— Cum asta ? se miră secundul.

— A... nu știai ? Atunci află că în timpul expediției spre Uranus, Bill a fost instalat pe un asteroid, care urma să treacă la o distanță mică de planetă. Luase alimente pentru trei luni. Din motive pînă azi necunoscute, planeta pitică a deviat de pe orbită și a luat-o razna prin spațiu. Bill n-a avut încotro și și-a împărțit alimentele în rații microscopice. Astfel a reușit să supraviețuiască un an, pînă au venit să-l salveze.

— Cred că aș fi putut rezista încă două luni ! adăugă Mc.Kinley, continuînd să-și vadă de vanele lui.

— Dacă așa stau lucrurile, spuse Moreau cu ochii în pămînt, înseamnă că trebuie să-mi cer scuze.

— Hai, dați-vă mîna ! îi îndemnă Anda.

Se conformară, cu o vădită plăcere. Apoi, după multă vreme, se priviră în față și rîseră.

— Ia uitați-vă ce v-am adus !

Walter Steiner pătrunse în cabină, fluturînd o foaie de hîrtie.

— S-a dus ghinionul ! adăugă el. O radiogramă de pe „Căprioara II". Prima după... doi ani. Ia ascultați ce comunică :

„Sîntem bine. Am fost deviaţi de pe traseu, datorită unui cîmp magnetic foarte puternic. Acum totul e în ordine. Ne îndreptăm spre steaua Toliman". Urmează coordonatele...

Izbucniră în urale şi se îmbrăţişară.

— Dar ce o fi cu „Căprioara III" ?

— Curînd o să avem veşti şi de la ea, îi asigură Steiner. Acum mă duc să răspund. Şi ei sînt îngrijoraţi din pricina noastră.

Nu trecură decît cîteva minute şi prin rachetă răsună glasul puternic al transmisionistului. Spre surprinderea generală nu mai cînta *„Wien, Wien, nur du allein"*, ci o altă melodie.

Cînd reveni în camera de zi, unde, în afară de Călin, se afla tot echipajul, întrebă vesel :

— Pe aia cu Bobby şi cu Rudy o ştiţi ?

Cei patru înlemniră. Aşa începea el anecdota, pe care o auziseră de zeci de ori.

Fără să aştepte răspunsul, Steiner povesti o glumă, tot cu eroii lui preferaţi, dar pe care n-o ascultase încă nimeni.

Cînd isprăvi, se stîrni o veselie cu efect tonic. Atmosfera sumbră care domnise atîta vreme pe navă se destrămă.

După trei zile, în decursul cărora Vieru şi Moreau lucraseră intens, echipajul „Căprioarei" avu surpriza să vadă, de-a lungul pereţilor, şiruri de vane metalice pline cu o substanţă nutritivă, în care plutea o materie gelatinoasă, albastră-verzuie.

— Algele stimulate de substanţa preparată de mine se dezvoltă repede, explică Mugur. Cred că ne vor furniza oxigenul de care avem nevoie pînă la repararea generatorului.

În aceeaşi seară, comandantul oferi o masă în cinstea lui Mugur. Se mîncă bine şi se bău vin, iar Bill Mc. Kinley nu făcu nici o aluzie la risipă, ba, dimpotrivă, se ospătă din belşug.

Zece zile mai tîrziu, Moreau anunţă repunerea în funcţiune a instalaţiei de oxigen. Tot atunci, echipajul „Căprioarei" constată dispariţia din camera de

zi a „termometrului". Secundului îi fusese destul de greu să-l distrugă nevăzut de nimeni şi să dosească cioburile.

*
* *

ANUL 2006/2007 (ULTIMUL)

După colaborarea sa atît de rodnică cu Mugur, Mc. Kinley îşi exprimă dorinţa să se iniţieze în probleme de biologie şi acesta acceptă bucuros.

Ceilalţi îi imitară. Anda îi dădu lui Moreau lecţii de geologie, şi ea, la rîndul ei, învăţă cu Bill astrofizica. Steiner luă din depozitul navei mica orgă electronică şi exersă cu mult zel o fugă de Bach.

Pînă şi Mugur, în ciuda multiplelor lui preocupări, găsi timp să se familiarizeze, ajutat de Călin, cu tainele conducerii navei.

Această atmosferă de muncă intensă făcu să se risipească şi ultimele semne ale maladiei cosmice.

Toată lumea era veselă şi pusă pe fapte mari. Steiner organiză seri literare, la care se recitau versuri sau fragmente de proză. Lucrările originale erau stimulate şi Anda se dovedi un poet sensibil. Moreau citea dintr-un roman-fluviu propriu, scris în genul lui Alexandre Dumas-tatăl, abundînd în aventuri palpitante, care se terminau întotdeauna cu izbînda deplină a dreptăţii.

Avură loc şi întreceri sportive : se făcea îndeosebi gimnastică şi se juca tenis de masă.

Tot din iniţiativa vienezului luă fiinţă o mică echipă de teatru. Cei şase astronauţi erau în acelaşi timp interpreţi, regizori, sufleri şi... spectatori, ceea ce nu supăra pe nimeni.

Odată, Mc. Kinley lipsi de la repetiţia cercului de teatru, dar ceilalţi nu dădură acestui lucru prea mare importanţă. Cînd nu apăru nici a doua zi, la exerciţiile de gimnastică, Călin se alarmă.

Îl căută în cabină. Bill stătea aplecat asupra unor coli de hîrtie şi calcula de zor.

— Ce-i cu tine? S-a întîmplat ceva?

— Nimic, nimic! Mă preocupă o problemă... dar nu e încă momentul...

Comandantul nu insistă şi-l lăsă în pace.

Mai tîrziu, astrofizicianul fu văzut lucrînd la maşina electronică de calcul şi privind încordat prin telescop. Nu veni nici la masa de seară. Ceilalţi terminaseră de mult şi se pregăteau de culcare, cînd reapăru.

Se vedea cît de colo că le pregăteşte o veste importantă.

— Domnilor, începu el solemn, îngăduiţi-mi să vă aduc la cunoştinţă... dar nu mai avu răbdare să continue pe acelaşi ton. Prieteni, s-a întîmplat o chestie formidabilă... n-o să mă credeţi... dar vă jur... vom ajunge la cea mai excentrică planetă a sistemului Toliman... încă anul acesta!

Fusese o adevărată lovitură de trăsnet, căreia îi urmă o ploaie de exclamaţii şi de întrebări.

„Cu doi ani mai devreme? Imposibil! Care e cauza? E sigur? Vrem explicaţii, Bill!"

Mc. Kinley îi conjură cu braţele ridicate.

— Liniştiţi-vă, vă implor! Staţi jos! Haide, Jean, şi tu. Am să vă dau toate lămuririle. De un timp încoace observ prin telescop cîteva corpuri cereşti fără lumină proprie. La început, credeam că sînt asteroizi de o mărime neobişnuită. După ce le-am determinat orbitele, am ajuns la convingerea că sînt planete ale lui Toliman, situate la mare distanţă de astrul lor central.

Am repetat calculele, am verificat din nou totul cu minuţiozitate şi am stabilit că vom atinge planeta a 11-a a stelei Toliman A... încă anul acesta.

Pentru ceea ce urmă, cuvîntul „entuziasm" e mult prea sărac. Era un delir! Se îmbrăţişau, plîngeau, se sărutau şi-l ovaţionau pe Mc. Kinley, săltîndu-l în sus, ca pe un fotbalist care a marcat golul victoriei.

Aproape cinci ani se scurseseră de cînd „Căprioara I" decolase de pe cosmodromul din Chimboto. Ani de grele încercări, de suferinţă, de primejdii. Dar cine se gîndea acum la ele?

O singură umbră întuneca în parte bucuria : de pe cele două nave-surori nu se primise nici o ştire de foarte multă vreme !

Două luni după descoperirea, de către Bill Mc. Kinley, a planetei de la graniţa sistemului, prin hublourile „Căprioarei" apăru, vizibilă cu ochiul liber, o imensă sferă de culoare alb-albăstruie.

Era a unsprezecea planetă a stelei Toliman.

FONOGRAMĂ

— Iată-ne, aşadar, la capătul drumului. Eroii tăi au pătruns, în sfîrşit, în sistemul planetar al stelei Toliman.

— Credeţi că am scris destul despre această călătorie, profesore Ator ? A durat totuşi cinci ani...

— Fără îndoială. Te-ai concentrat asupra esenţialului ; maladia cosmică, efectele ei şi felul cum a fost învinsă.

— Restul mi s-a părut lipsit de importanţă. Descrierea evoluţiei acestei boli însă, despre care nu s-a mai auzit nimic de nouă sute de ani, prezintă, cred, interes pentru cititorul contemporan.

— Remediul împotriva acestei maladii psihice — preocupări multe şi variate — era cunoscut, teoretic, încă de la mijlocul secolului XX şi echipajul „Căprioarei" luase toate măsurile pentru prevenirea ei. Intervenise însă radiaţia, care îi supusese la suferinţe fizice şi îi condamnase la inactivitate. Foarte bine ai arătat, Sinac, că această inactivitate forţată făcuse posibilă apariţia maladiei cosmice. Dovadă că Anda şi Călin, care în această perioadă depuse-

seră eforturi supraomeneşti ca să asigure zborul rachetei şi să-i îngrijească pe tovarăşii lor, au rămas perfect sănătoşi.

— Totuşi, personajele mele au fost nişte pionieri !

— Sigur că da ! Îmi pare bine că ai început să-i cunoşti, în fine ! Cu mijloacele tehnice rudimentare pe care le aveau la îndemînă, au înfăptuit lucruri de-a dreptul extraordinare. Mă gîndesc, de pildă, la culturile de alge pentru obţinerea oxigenului sau la sistemul cosmogoniometric inventat de Bill. Dar e ceva şi mai important : felul cum au evoluat oamenii în aceşti ani. S-au călit în lupta cu natura, şi-au schimbat pînă şi firile. Anumite trăsături, un anumit fel de comportare, care ţi se păreau — ţii minte, Sinac — revoltătoare, azi pur şi simplu nu mai există. Spune-mi, se deosebesc acum cei şase de tine, „om al anului 3000“ ? Ce zici ?

— Totuşi, noi avem altă educaţie, altă cultură, o mult mai bogată experienţă tehnico-ştiinţifică.

— Nu de acestea e vorba, ci de trăsături esenţiale, de caracter, de etică...

— Cred într-adevăr că nu există deosebiri. Mi-am pus adesea întrebarea dacă *eu* m-aş putea împrieteni cu unul din eroii mei... Să ştiţi, profesore Ator, că aş putea !

— Nu mai spune ! Felicitările mele. Eşti generos. Sper că nu-i vorba numai de Anda... Mă rog... Acum, va începe, cred, explorarea planetelor Toliman ?

— Chiar în fragmentul următor vreau să descriu pregătirile.

— Bine ! Dar nu uita să prezinţi planetele lui Toliman aşa cum arătau ele în urmă cu un mileniu, şi nu ca astăzi, cînd pe suprafaţa lor Pămîntenii se pot plimba ca pe propriul lor corp ceresc.

La bordul „Căprioarei" pregătirile erau în toi. Se verifica aparatura portativă de cercetări, se făcea revizia rachetelor individuale, a aviotanchetelor, a costumelor de scafandru astral. Din depozit erau scoase şi ambalate alimente şi medicamente.

Potrivit calculelor, peste trei zile urmau să ajungă în imediata vecinătate a planetei celei mai îndepărtate de steaua Toliman A. Dacă acest sistem semăna într-adevăr cu cel solar, coborîrea pe planeta 11, cu o masă uriaşă şi cu o densitate infimă, era cu neputinţă.

Corpul ceresc, o gigantică sferă scăldată într-o lumină difuză, se distingea tot mai bine cu ochiul liber. În jurul ei se rostogoleau ceţuri alburii, străpunse adesea de săgeţi de culoare mai închisă. Săgeţile ţîşneau în sus, despicau norii, pentru a fi apoi diluate şi absorbite.

Cosmonauţii şedeau în faţa hublourilor şi admirau priveliştea fascinantă, deşi celor care participaseră la expediţii spre planetele exterioare ale sistemului solar, spre Jupiter, Neptun şi Uranus, spectacolul le era familiar. Şi acolo, norii imenşi de metan şi amoniac învăluiau planetele, creînd imaginea unei necontenite agitaţii.

Steiner filma, iar Mc.Kinley făcea determinări spectrografice şi încerca să stabilească dimensiunile globului.

Dorinţa de a intra în acţiune devenise un fel de psihoză colectivă. Toţi ardeau de nerăbdare să întreprindă ceva şi pînă şi Anda, care se dovedise totdeauna cea mai lucidă şi mai cumpătată, era de nerecunoscut.

N-avea pic de astîmpăr. Se foia agitată, cu obrajii îmbujoraţi, adunînd tot felul de obiecte pe care le socotea necesare, controlînd costumul spaţial şi recapitulînd, cu glas tare, instrucţiunile pentru pilotarea rachetelor individuale.

Nava cosmică se apropiase la vreo mie de kilometri de limita superioară a norilor planetei 11 şi începu să descrie largi cercuri concentrice. Fură expediate cîteva rachetosonde automate, care deter-

minară compoziţia atmosferei. Predominau azotul şi argonul, dar şi amoniacul şi metanul existau în cantităţi apreciabile. Masa corpului ceresc era de 230 de ori mai mare decît cea a Pămîntului, iar densitatea numai a unsprezecea parte din cea terestră.

După ce toate datele fură minuţios verificate, comandantul anunţă continuarea călătoriei spre următoarea planetă.

Nimeni nu ridică vreo obiecţie. Doar Anda susţinu că nu au dreptul să se mulţumească cu date asupra atmosferei, că trebuie determinată compoziţia masei acestui corp ceresc.

Comandantul o contrazise.

— Pentru ce să periclităm racheta? Nu, Anda, n-are nici un sens.

— Dar cine spune să utilizăm „Căprioara"? O rachetă individuală ne-ar face acelaşi serviciu. M-aş duce, de pildă, eu...

— Tocmai tu? Asta în nici un caz! E absurd să-ţi pui fără rost viaţa în primejdie. Nici nu ştii ce te poate aştepta.

— Tocmai de aceea! Vreau să aflu! Pentru asta am plecat în expediţie! Una e să te ghidezi după înregistrările automatelor şi alta să vezi cu propriii tăi ochi. Iar eu sînt singurul om din echipaj capabil să înţeleagă natura fenomenelor ce au loc acolo. Oricare altul n-ar putea decît să stabilească fapte...

— Scopul nostru este descoperirea *vieţii* în sistemul Toliman! Şi n-am de gînd să-l compromit pentru... o aglomerare de gaze, chiar dacă proporţiile ei sînt impresionante.

— Nu te înţeleg, Căline. Ai în faţa ta un corp ceresc necunoscut şi pleci mai departe, fără să-l cercetezi? Crezi că pe oamenii noştri de ştiinţă nu-i interesează ce se petrece sub norii planetei 11 a stelei Toliman? Te vor întreba la întoarcere şi ai să le răspunzi: m-am temut să străbat atmosfera şi... nici pe alţii nu i-am lăsat.

— Voi şti ce să răspund. Îţi repet : nu am dreptul să periclitez explorarea unui întreg sistem pentru o planetă de importanţă redusă.

— Călin, te rog să mă laşi să cobor cu racheta individuală.

— Nici nu poate fi vorba.

Socotind discuţia încheiată, comandantul se pregăti să plece.

Atunci interveni Mugur :

— Călin, nu te supăra, dar Anda are dreptate. E cu neputinţă să pornim mai departe, fără a cerceta suprafaţa acestei planete. Şi apoi, cine altul ai vrea s-o facă decît un geolog ? De acord cu tine, nu trebuie să ne hazardăm, să riscăm inutil. Dar ceea ce pretinde Anda e foarte firesc. Şi nici pericolul nu trebuie exagerat. Rachetele individuale au fost încercate în împrejurări asemănătoare, pe Mercur, pe Saturn şi chiar pe Pluton.

Dan crezu că-l înşală auzul.

— Tu, Mugure, îmi ceri s-o las pe Anda ?...

— Da ! Sînt perfect conştient de importanţa, ba mai mult, de necesitatea unei explorări a planetei 11 şi insist să-ţi dai consimţămîntul.

Un ceas mai tîrziu, instalată în cabina strîmtă a rachetei individuale, Anda Vieru aştepta semnalul de pornire. Secundul acţionă mecanismul care introducea vehicolul în tubul de lansare. În interior se aprinse un bec verde şi minuscula navă se desprinse de trupul „Căprioarei".

Parcurse repede drumul pînă la învelişul de gaze al planetei. Apoi Anda împinse manşa înainte. Racheta îşi înclină botul şi coborî în picaj. De o parte şi de alta, văluri de ceaţă albicioase urcau vertiginos.

Apărură şi dungile de culoare mai închisă. De-aci arătau ca nişte coloane monumentale care, după ce ţîşneau spre înălţimi, se desfăceau ca petalele unei flori şi se contopeau cu norii.

Cu cît se apropia de suprafaţă, forţa ascensională a gazelor sporea. Întreaga atmosferă se mişca de jos în sus, ca şi cînd s-ar fi împrospătat neîncetat cu

emanaţii ale planetei. De abia în păturile superioare, curenţii aceştia slăbeau şi se producea amestecul dintre gaze.

Coborînd mai departe, Anda văzu o întindere orizontală, gălbuie, cu aspect gelatinos, care trepida şi zvîcnea ca trupul unei fiinţe vii. Linii sinuoase, portocalii străbăteau această masă ca nişte vase de sînge.

Aşa arăta suprafaţa planetei a 11-a.

Anda trecu la îndeplinirea ultimei părţi a programului pe care şi-l întocmise. Mări viteza, coborî fulgerător şi, redresînd, zbură paralel cu suprafaţa şi foarte aproape de ea. Această manevră era necesară pentru a putea culege, cu ajutorul unui dispozitiv special, escamotabil, probe ale substanţei galbene.

Încercă de cîteva ori fără să reuşească. Simţi o uşoară zguduitură. Racheta atinsese suprafaţa planetei. Vru s-o înalţe, dar materia gelatinoasă o reţinea, o imobiliza. Trupul ei se cufunda tot mai adînc. Anda acţionă mecanismul pentru luarea probelor. Zadarnic! Mîzga absorbea neabătută mica rachetă.

Călin avusese totuşi dreptate. Asemenea încercări erau extrem de riscante şi ea o învăţa acum pe propria-i piele. Totuşi, nici o staţie automată teleghidată n-ar fi fost în stare să obţină probe. Un om însă, şi mai cu seamă unul cu experienţă, trebuia să găsească o cale... Se gîndi cu amărăciune că ei îi lipsea această experienţă. Acum o intriga faptul că o lăsaseră să se ducă. Parcă n-ar fi fost femeie, ci un bărbat la fel ca ceilalţi cinci de pe navă. Nici nu ştia dacă acest lucru trebuia s-o măgulească sau s-o întristeze. Dar parcă o întrista...

Racheta intrase pe jumătate în substanţa gelatinoasă şi nu mai asculta de comenzi. Dezorientată, Anda privi afară. Abia acum observă că imensele coloane, pe care le întîlnise în atmosfera planetei, emanau din adîncul acesteia.

Din loc în loc suprafaţa galbenă se umfla, dînd naştere unor băşici care creşteau, se subţiau şi se

spărgeau, provocînd erupţia unui gaz gros, alb-cenuşiu. Jetul se ridica, sub forma unei coloane, pînă la limita superioară a atmosferei, unde se amesteca cu celelalte gaze.

Aceşti stîlpi erau atît de numeroşi, încît păreau că susţin cerul planetei.

Doar o împrejurare fericită ar mai fi putut s-o salveze. Şi această împrejurare se ivi, sub forma unei... umflături.

Sub racheta individuală, materia gelatinoasă prinse să se ridice ca o enormă cupolă străvezie şi se umplu cu gazul cenuşiu. Anda simţi trepidaţiile înteţindu-se, accelerîndu-şi ritmul. După cîteva secunde, băşica plesni.

O forţă la fel de puternică ca cea a unui vulcan proiectă mica navă în sus. Afară totul era învăluit într-o ceaţă atît de compactă, încît lăsa impresia că hublourile fuseseră astupate cu pîslă groasă.

Avu prezenţa de spirit să pornească din nou motorul. Gazul se diluă treptat şi se amestecă cu norii. Racheta se afla acum departe de suprafaţa planetei, aproape de graniţa superioară a atmosferei. Anda constată cu uşurare că vehicolul nu avusese de suferit şi că se supunea comenzilor. Oceanul de ceţuri al planetei a 11-a rămase în urmă şi în depărtare apărură luminile „Căprioarei".

Analiza probelor pe care o efectuă imediat după înapoiere o făcu pe Anda să înţeleagă că masa corpului ceresc era alcătuită din silani în stare lichidă, prin care erupeau cu putere silani gazoşi.

Primul obiectiv al expediţiei fusese atins. Oamenii exploraseră cea de a 11-a planetă a stelei Toliman.

*
* *

După aproape o lună şi jumătate, trecură prin apropierea planetei a zecea. Spectrografiile şi obser-

vaţiile vizuale stabiliră că era identică cu planeta 11, astfel că îşi continuară drumul.

Planeta a noua, pe care o atinseră apoi, era mult mai mică şi se dovedi a fi de tip Pămînt. Suprafaţa ei se vedea cu o excepţională claritate încă de la mari depărtări şi de aceea Mc. Kinley presupuse fie lipsa atmosferei, fie o atmosferă din gaze incolore, fără vapori de apă.

De la 500 de kilometri se puteau distinge detalii ale reliefului.

Planeta 9 era o sferă acoperită în întregime cu gheaţă, dar o gheaţă neobişnuită, cu aspect de oţel. O crestau lanţuri de munţi impunători, cu piscuri ascuţite de forma unor cristale. Între aceşti munţi se întindeau nesfîrşite şesuri alb-albăstrii.

Moreau, după ce cercetă suprafaţa corpului ceresc prin telescop, strîmbă din nas.

— Neinteresant ! Poate că s-ar simţi atraşi amatorii de sporturi de iarnă.

Lui Steiner îi surîse ideea.

— Atunci, să mi se îngăduie să cobor. Am o poftă grozavă să-mi dezmorţesc picioarele. Ce zici, Anda, de cîteva ceasuri de patinaj ?

Comandantul era dezamăgit.

— Iar o planetă fără viaţă. A treia...

— S-ar putea să te înşeli, îl contrazise Mugur. Avem dovezi că viaţa poate sălăşlui în locurile cele mai potrivnice. Ea are o putere de adaptare nemaipomenită şi răzbeşte adesea în pofida tuturor opreliştilor. Chiar dacă pe această planetă temperatura s-ar apropia de zero absolut, tot nu-i exclus să dăm de urme de viaţă. Şi asta, după mine, merită osteneala...

— Dacă intenţionezi să renunţi la explorarea acestei planete, Căline, eu nu mă voi opune, spuse Anda. Mi-am dat seama cîtă dreptate ai avut, încercînd să mă convingi că uneori rezultatele nu justifică riscul. De altfel, asemenea raiduri individuale nu sînt pentru o femeie...

— Ia te uită ! se miră secundul, scoţînd un fluierat.

— Niciodată nu te-aş fi lăsat să cobori pe planeta 11 dacă n-ai fi insistat atîta şi dacă Mugur nu te-ar fi susţinut, zise comandantul. De data asta însă cred că trebuie cercetată suprafaţa. Şi nu numai pentru găsirea unor microorganisme. Vom îndeplini întregul program de măsurători şi observaţii. Vom determina temperatura şi presiunea în cît mai multe şi mai distanţate puncte, grosimea şi compoziţia păturii de gheaţă şi, dacă va fi posibil — existenţa solului de sub ea. La urma urmei, ştim ce avem de făcut. Practic, vom proceda astfel :

„Căprioara" va coborî pînă la 25 de kilometri de suprafaţă. Restul drumului îl parcurgem cu aviotancheta. Vom rămîne douăzeci şi patru de ore, după care ne vom înapoia la punctul de plecare. Mai aveţi vreo întrebare ?

— Una singură ! Cine va participa la acest raid ? întrebă Moreau.

— Tu, Mugur şi Steiner ! Formaţia vă convine ? Bine ! Vă ajung două ceasuri pentru a fi gata de drum ?

Navele cosmice mari, de tipul „Căprioarei", consumau la aterizare şi la decolare cantităţi considerabile de combustibil. Iată de ce pentru raiduri de scurtă durată se foloseau aviotanchetele. Racheta rămînea la o distanţă convenabilă de corpul ceresc, înconjurîndu-l în chip de satelit, iar aviotancheta se desprindea şi parcurgea drumul pînă la planetă ca un avion cu reacţie obişnuit. Ajunsă pe suprafaţa ei, aripile se strîngeau şi vehicolul se transforma, potrivit nevoilor, într-o tanchetă pe şenile, într-o sanie sau într-o ambarcaţiune rapidă.

Moreau, Vieru şi Steiner se îmbarcară. Douăzeci şi patru de ore mai tîrziu aviotancheta reveni de pe planeta a 9-a şi atinse punctul stabilit, unde se întîlni cu „Căprioara". Raidul se desfăşurase după program.

RAPORTUL LUI JEAN MOREAU DESPRE PLANETA GHEȚURILOR

Am ajuns fără emoții pe suprafața planetei. Potrivit așteptărilor noastre, totul era acoperit cu gheață. O gheață groasă, sticloasă, veche de milioane și milioane de ani. Făcîndu-i analiza, mi-am dat seama că este vorba de așa-numita „gheață VII", cu greutatea specifică 1,5, care se topește la temperatura de +192°C, sub presiunea de 39 000 atmosfere.

Înaintînd de-a curmezișul cîmpului de gheață, ne apropiam de un masiv muntos, cu o înălțime de cel puțin 6 000 de metri. Pe drum ne-am oprit de mai multe ori pentru observații și măsurători. Planeta nu are atmosferă. Temperatura coboară noaptea pînă la -200 de grade și urcă, spre amiază, la numai -80 de grade.

Înainte de escaladarea muntelui, am fost martorii unui fenomen interesant. Pe cerul negru s-au aprins niște globuri incandescente, care alergau dintr-un loc într-altul, se ciocneau și se contopeau, pentru ca apoi să se despartă și să-și reînceapă jocul. Erau mii de asemenea formații sferice, de o albeață strălucitoare, unele mai mari, altele abia vizibile.

Am urmărit acest uluitor spectacol al naturii pînă la sfîrșit, cînd globurile s-au dezagregat pur și simplu. În privința cauzelor fenomenului nu am ajuns la o concluzie definitivă. Vieru presupune că este ceva asemănător cu aurorele polare terestre. Pe Pămînt aurorele sînt provocate de particule electrice provenite de la Soare, care fac să strălucească atomii atmosferei, iar forma este determinată de cîmpul magnetic. Aici, atmosferă nu există, dar am făcut măsurători care au arătat că planeta a 9-a are un cîmp magnetic puternic. Mai mult, am descoperit și o intensă anomalie magnetică, dovadă că sub pătura de gheață există bogate zăcăminte de fier.

Sînt de părere că fenomenul luminescent se aseamănă cu fulgerele globulare. S-ar putea ca la mare

altitudine deasupra planetei gheţurilor să existe gaze care, sub influenţa particulelor electrice emise de Toliman, să dea naştere acestor sfere incandescente. Ar fi bine să trimitem o sondă teleghidată pentru stabilirea existenţei unor asemenea gaze.

Acum despre ascensiune. Urcuşul ne-a fost îngreunat de gheaţa dură, dar mai cu seamă de forţa de atracţie a acestei planete, de 11 ori mai mare decît a Pămîntului.

În timp ce suiam, Steiner a descoperit, într-un perete cu aspect de cristal, puncte de un roşu strălucitor. Cu multă greutate am desprins o bucată de gheaţă. Vieru a cercetat punctele cu lupa şi a constatat că sînt colonii de bacterii. Această descoperire ne-a produs o mare bucurie. Este poate cea mai concludentă dovadă a rezistenţei fiinţelor vii, a formidabilei lor capacităţi de adaptare.

După coborîre, văzînd că ne-a mai rămas timp, am făcut, în cîteva locuri, măsurători prin metoda undelor seismice. Ele au dovedit că grosimea stratului de gheaţă variază între 5 şi 17 kilometri şi că sub el se întinde, pe o adîncime de cel puţin 60—70 kilometri, o rocă bazaltică.

Părerea pe care ne-am format-o cu privire la blindajul de gheaţă ce învăluie planeta a 9-a este următoarea :

Acest corp ceresc se afla în trecut mult mai aproape de Soarele lui decît azi şi avea atmosferă. În perioada cînd scoarţa se întărise, cînd se închegase litosfera şi cînd vaporii de apă se condensaseră, alcătuind mările şi oceanele primare, din motive necunoscute — dar neîndoielnic de natură violentă — asupra planetei s-a abătut o presiune gigantică. Ea a avut drept urmare o modificare a orbitei, pierderea atmosferei şi apariţia învelişului de gheaţă VII. Proiectată la o distanţă considerabilă de stea şi deci lipsită de căldură, gheţurile nu s-au mai topit, iar blindajul gros a împiedicat circuitul apei, ca şi orice modificare a structurii interioare.

Planeta a 9-a a rămas astfel neschimbată de milioane şi miliarde de ani.

După aprecierea noastră, cercetări geologice și geofizice, prin foraje la mare adîncime, ar furniza date deosebit de valoroase.

FONOGRAMĂ

— Moreau avea dreptate. Forajele făcute mai tîrziu pe planeta a 9-a au arătat într-adevăr lucruri interesante. Dacă Anda ar fi fost și ea acolo, poate că insista să se zăbovească mai mult și să se organizeze un șantier. Spuneți, profesore Ator, vă satisfac fragmentele care se referă la primele trei planete?

— Hm... cam prea succint redate întîmplările! Aș fi fost tentat să cunosc mai multe amănunte. Poate că în locul raportului lui Moreau s-ar fi potrivit mai bine o relatare în genul unui reportaj literar, cu descrieri, întîmplări. Iar în privința adoratei tale Anda, ai văzut, ea tinde să redevină... femeie. La asta nu m-aș fi așteptat!

— Era și pînă acum, profesore. Dar o femeie deosebită, energică, voluntară, nu o păpușică...

— S-o lăsăm baltă, că tot nu ne înțelegem. Află, prietene, că în general asemenea femei atrag pe bărbații slabi. Asta, ca s-o știi... Și acum, spune-mi, te rog, ce se întîmplă cu celelalte două nave? Nu trebuiau să ajungă și ele — sau măcar „Căprioara II" — la hotarul sistemului Toliman A?

— Desigur, mai de mult! Dar nici măcar radiograme n-au mai fost recepționate. Călin Dan era foarte îngrijorat și Steiner făcea tot ce-i stătea în putință ca să restabilească legătura.

— Să te ocupi mai intens de această problemă ! Poate că prin arhive...

— Credeţi că am stat cu mîinile încrucişate ? Din păcate, încă n-am găsit nimic.

— Să cauţi ! Exclus ca dispariţia a două cosmonave să treacă neobservată, necomentată. Fă noi investigaţii, Sinac, şi dă-mi cît mai curînd de ştire.

„Căprioara" atinse suprafaţa celei de a 8-a planete a stelei Toliman şi cosmonauţii coborîră. În jurul lor se alinia un şes cu sol roşcat, presărat cu dealuri scunde. Deasupra se fugăreau nori galbeni-portocalii, care, la o distanţă de cîţiva kilometri, se contopeau cu suprafaţa planetei.

— Aşadar, asta e multaşteptata planetă 8, constată Anda. Vă mărturisesc că nu mi se pare prea aspectuoasă.

Îngenunche şi ridică un bulgăre roşu.

— Oxid de fier ? întrebă Mc.Kinley.

— Aşa credeam şi eu ! Dar e altceva.

Introduse o fărîmă de rocă în micul ei analizor electronic şi citi rezultatul exprimat într-o formulă.

— Un polimer al suboxidului de carbon. A luat probabil naştere în urma unor reacţii complexe ale bioxidului de carbon, sub acţiunea radiaţiei ultraviolete.

Se simţeau niţel dezamăgiţi. Se aflau pe primul corp ceresc al sistemului Toliman a cărui suprafaţă nu era nici vîscoasă, nici îngheţată, şi solul semăna cu cel al Pămîntului, deşi avea culoarea diferită. Şi-ar fi dorit ca planeta a 8-a să-i întîmpine cu un peisaj mai atrăgător.

Moreau se simţi obligat să-i învioreze printr-o glumă. Abia schiţară un zîmbet.

— Sincer vorbind, simfonia asta în cărămiziu mă enervează, spuse Steiner. Îmi aminteşte de Marte. Planeta 8 putea să fie mai originală.

— E într-adevăr cam monoton ! îl aprobă Mugur. Călin se supără.

— Prea monoton ? Bine că nu ne plîngem de prea multă diversitate. Nu uitați că ne-am propus să parcurgem cîteva sute de kilometri, și pentru asta, un asemenea relief e ideal. O adevărată autostradă.

Simțise că nu fusese prea convingător și, ca să schimbe vorba, propuse să se scoată aviotancheta. Își ocupară locurile. Jean Moreau se instală la volan și șenilele prinseră să se învîrtească, stîrnind nori de praf roșcat.

La orizont se ivi o dungă de culoare închisă, albastră-violacee. Văzută din apropiere, era o depresiune de adîncime redusă, acoperită cu un soi de licheni de forma unor funii groase, încîlcite, care iradiau o lumină slabă. Cît vedeai cu ochii, această vegetație de tip inferior năpădea solul, de bună seamă ceva mai umed decît cel înconjurător.

— Astea-s pădurile și livezile mult visate ! rîse Jean. Ești cam dezamăgit, Mugur, nu-i așa ? Dar lasă, mai avem alte șapte planete de vizitat. Poate că acolo vor fi... licheni trandafirii.

— Termină, Jean, îl dojeni Călin. Bill, dă-mi aerofotografiile. Așa... depresiunea asta nu măsoară decît vreo cincisprezece kilometri în lățime, iar dincolo e panglica asta închisă...

Aviotancheta se puse în mișcare. Șenilele striveau lichenii uscați care se spărgeau și se prefăceau într-o pulbere, pe care-o împrăștia vîntul. Curînd se auziră în depărtare bubuituri. Norii galbeni coborîră și învăluiră suprafața planetei. Vizibilitatea deveni din ce în ce mai redusă. Se iscă un vînt puternic și o rafală izbi aviotancheta din flanc, gata s-o răstoarne. Cosmonauții se loviră de pereții capitonați ai cabinei și Steiner suduia pe înfundate.

Comandantul rîse.

— Ei, ce ziceți ? S-a isprăvit cu monotonia. Acum avem distracție. Sînteți satisfăcuți ?

De afară răsună un hîrșîit, ca și cînd o placă metalică ar fi fost frecată cu nisip.

— Ce-i asta ? întrebă Anda.

Mc.Kinley privi prin geam.

— Cred că norii ! Sînt alcătuiți din particule de praf și de gheață. S-ar putea ca ei să producă acest zgomot. Un lucru nu pot să mi-l explic : de ce nu se observă fulgere ? Acești nori sînt fără îndoială încărcați cu electricitate și totuși nu se produc fulgere.

La fel de repede cum izbucnise, furtuna se potoli. Norii se ridicară și peisajul apăru iar. Mai aveau de parcurs vreo cîteva sute de metri de teren acoperit cu licheni, dincolo de care se zărea marginea ruginie a pustiului.

Secundul conducea vehicolul cu dibăcie, ocolind porțiunile mlăștinoase și gropile care se iveau cînd te așteptai mai puțin.

Deodată Călin se aplecă peste umărul lui Moreau și, arătînd spre unul din cadrane, exclamă :

— De necrezut ! Acumulatoarele sînt aproape descărcate, deși ar fi trebuit să ajungă pentru o distanță de zece ori mai lungă.

Se convinseră că avea dreptate. Aviotancheta putea să mai parcurgă cel mult douăzeci de kilometri.

Nu exista altă soluție decît să oprească și să-și continue drumul pe jos. Mai important era să poată folosi vehiculul la înapoiere.

Umblatul prin licheni era anevoios. Funiile se încolăceau mereu în jurul picioarelor. Înaintau precaut, unul în spatele celuilalt. Nu se auzea decît scrîșnitul plantelor strivite. Cînd ajunseră pe sol dezgolit, se odihniră și sorbiră cîteva guri de suc de fructe din rezervoarele costumelor.

Apoi comandantul urcă pe un dîmb din apropiere, de unde se puteau vedea împrejurimile.

Cînd reveni, îi anunță că dunga întunecată, observată pe aerofotografie, era o crăpătură largă și adîncă de natură tectonică. În zece-cincisprezece minute puteai fi la marginea ei.

Falia măsura cîțiva kilometri în lățime. Pantele erau acoperite cu licheni, iar spre centru se căsca o prăpastie întunecoasă, al cărei fund se ascundea privirilor.

Se înțeleseră să coboare. Povîrnișul, la început, nu era din cale-afară de înclinat. După ce pătura de licheni se rări și dispăru, el deveni abrupt și solul umed și alunecos.

Mugur îl cercetă minuțios.

— E așa cum am bănuit ! Dacă la suprafața planetei, din pricina cantității reduse de apă, schimbul se face extrem de repede — solul și lichenii o absorb și o elimină într-un timp foarte scurt — în aceste falii condițiile sînt diferite. Aici, solul reține umezeala și nu-i exclus ca vegetația să aibă un alt caracter.

În adîncul despicăturii nu-ți vedeai degetele înaintea ochilor. Călin scoase lanterna, apăsă pe buton, dar becul nu se aprinse.

— Descărcată !

Și ceilalți își încercară lămpile. Nici una nu se aprindea. Bateriile erau epuizate.

Moreau se pierdu în tot felul de presupuneri.

— Nu acum, Jean, îl întrerupse comandantul. Mai bine du-te și adu un braț de licheni uscați. Sînt sigur că vor lumina binișor.

— Făclii din licheni ?

— De ce nu ? Recunoaște că situația a devenit mai puțin monotonă.

— Într-adevăr ! rîse secundul.

— Bine ar fi să nu regretăm „monotonia" ! mormăi Mugur.

— De ce, Mugur ? Tu nu ți-ai dori un peisaj mai variat ? întrebă Anda.

— Nu facem o plimbare printr-un parc ! Unde e apă e și viață. Iar potrivit condițiilor și mediului în care se dezvoltă, viața poate evolua în cele mai surprinzătoare forme. De aceea, e bine să fim prevăzători.

Moreau se întoarse cu un maldăr de licheni. Făcură cîteva legături groase și aprinseră două din ele. La lumina acestor făclii improvizate, coborîrea continuă.

După vreo cincizeci de pași, Dan se opri consternat la marginea unei păduri fantastice, din copaci de formă rombică, de un verde închis. Erau de fapt

niște plăci groase de cîteva degete, scorțoase, cu marginile ascuțite, din care ieșeau din loc în loc țepi.

După ce luară probe din țesutul acestor plante, își urmară drumul. Era din ce în ce mai greu să răzbați.

Mai jos, flora își schimba aspectul. În locul romburilor creșteau niște cupe de înălțimea unui om. Aveau marginile răsfrînte și în interior o materie lăptoasă. De fapt, nici nu erau siguri dacă ceea ce vedeau e o plantă sau un animal.

Apărură și flori! Un soi de nuferi enormi, albverzui, susținuți de tulpini nespus de subțiri. Anda era fascinată. Nu se mai sătura să admire această pădure cu formele ei neobișnuite, fantastice, cu culorile ei de la verdele cel mai diafan pînă la albastrul aproape negru. Glasul lui Călin o trezi la realitate.

— Ar trebui să facem cîteva fotografii. Altfel, cînd vom ieși la suprafață, o să ni se pară că am visat.

Anda pregăti aparatul și apăsă pe declanșator. Dar fulgerul electronic nu se aprinse. Crezu că s-a defectat. Meșteri la contacte, verifică siguranța și mai încercă de cîteva ori, apoi îl întinse lui Călin.

— Descărcat! constată acesta. Se pare că aici...

Se întrerupse, văzînd-o pe Anda făcînd un pas înapoi.

— Ce-i, Ando?...

— Acolo... se mișcă ceva!

— Unde?

— La stînga... lîngă nufăr...

— Nu-s decît niște licheni mai groși, încercă Steiner s-o liniștească.

— Nu-s licheni, ci... animale! Se apropie!

Printre straniile plante ale pădurii din prăpastie se tîrau niște vietăți verzi, cu luciri metalice, lungi de cîțiva metri și groși cît brațul unui om. Aveau într-adevăr o oarecare asemănare cu lichenii și puteau fi ușor confundați cu ei. Capetele erau mici, triunghiulare, nu aveau ochi, ci doar o gură imensă,

hidoasă, cu dinţi mărunţi. Cozile a patru-cinci animale erau reunite, alcătuind un trup comun, ceea ce le făcea să semene cu caracatiţele. Se zvîrcoleau, unduiau şi înaintau în direcţia prăzii.

— Să fugim !

Grupul se întoarse şi porni înapoi spre povîrniş. Plantele însă îi stînjeneau şi fiarele se apropiau tot mai mult.

Călin, care încheia grupul, întoarse capul. „Şerpii" erau la numai cîţiva paşi. Smulse de la brîu pistolul cu radiaţii şi apăsă pe trăgaci, dar... nu se întîmplă nimic. Fascicolul de raze nu porni. Arma era descărcată, ca şi lanterna, ca şi lampa electronică a aparatului fotografic. O aruncă şi scoase pumnalul din teacă. Din cîteva lovituri reteză capetele fiarelor celor mai apropiate. Celelalte se opriră, apucîndu-se să sfîşie trupul celor ucise.

Incidentul le dădu cosmonauţilor un scurt răgaz. Ajunseseră la marginea pădurii şi urcaseră de-acum pînă în mijlocul povîrnişului, cînd animalele se iviră din nou. Erau cîteva sute şi acopereau solul, confundîndu-se cu lichenii. Dar pe măsură ce ieşeau din desiş, mişcările lor deveneau tot mai lente, mai anevoioase. Se tîrau tot mai greu pe solul uscat. Fugarii cîştigară un avans destul de mare şi se opriră să răsufle. Urmărindu-i cu încăpăţînare, fiarele nimeriră într-o poiană scăldată în lumina zilei. Şi atunci se produse lucrul cel mai neaşteptat: *în clipa în care trupurile veneau în contact cu razele de lumină, ele se uscau, se subţiau.* În scurtă vreme, nu rămase decît pielea verzuie, zbîrcită, în care zvîcneau ultimele licăriri de viaţă. Apoi totul se sfîrşi.

Cei şase ajunseră la marginea de sus a faliei. Sleiţi de puteri, se culcară de-a dreptul pe solul ruginiu.

La întoarcere regăsiră aviotancheta, dar aceasta era de nerecunoscut. Lichenii violeţi o năpădiseră, aşa cum viţa de vie acoperă zidurile unei case. Nu se mai vedea nimic din carcasa ei metalică. Ve-

hîculul semăna cu o ridicătură de teren, acoperită cu vegetaţie şi, dacă nu şi-ar fi însemnat pe hartă punctul unde-l lăsaseră, cu greu l-ar fi descoperit. Se apucară să desprindă funiile violacee.

Cînd terminară, se instalară în cabină, gata să pornească, dar avură o nouă surpriză neplăcută. Acumulatorii erau goliţi de ultimul rest de energie. Aviotancheta nu le mai putea fi de nici un folos.

După primele clipe de consternare, Mc. Kinley spuse :

— Acum pentru mine totul se limpezeşte. *Vegetaţia planetei 8 nu este numai avidă de apă, ci şi de energie.* Pentru a produce luminescenţă, ea absoarbe probabil electricitatea din atmosferă. Tot ea şi-a însuşit pe cea din aparatele noastre. Noroc că racheta e în afara teritoriului pe care cresc lichenii.

— Racheta ! strigă Steiner, tocmai la ea mă gîndeam. Ce facem, Căline ?

— Pornim înapoi ! Chiar acum ! Pînă diseară ajungem.

Cîmpul de licheni, emanînd o lumină ce varia neîncetat în intensitate, nu se mai sfîrşea. Vegetaţia ieşise din depresiune şi acoperise o întinsă regiune înconjurătoare. Încotro îţi aruncai privirea, predomina culoarea albastru-verzuie şi micile scînteieri portocalii. Solul se străvedea tot mai rar, în pete roşcate, semănînd cu nişte răni.

Mersul printre funiile încîlcite era epuizant, mai ales că duceau raniţele pline cu probele de sol şi de vegetaţie, culese pe fundul faliei.

Rezerva de alimente şi de apă se terminase, iar oxigenul era şi el pe sfîrşite.

Cînd sosiră, în cele din urmă, flămînzi, însetaţi şi osteniţi de moarte, temerile lor se dovediră întemeiate. Vegetaţia încercuise nava şi o acoperise cu o reţea densă. Trupul „Căprioarei" era învăluit de un strat gros de licheni.

Nu-şi dădură răgaz şi se apucară să desprindă firele. Dar pe măsură ce unele cădeau, altele le luau locul. Se încinse o luptă tăcută, îndîrjită.

Orele treceau. Pe planeta a 8-a, ziua era pe sfîrşite. Termometrul arăta -45 grade şi, în curînd, o dată cu lăsarea întunericului, temperatura avea să scadă la -80. Substanţa termoregulatoare din costumele de scafandru se consumase şi frigul pătrundea, încetul cu încetul, prin straturi.

Călin propuse ca toate eforturile să fie concentrate asupra eliberării uşii. Puţin înainte de miezul nopţii izbutiră să pătrundă în rachetă.

Aici totul părea neschimbat, dar radiatoarele, instalaţia de aer condiţionat şi tuburile fluorescente nu funcţionau. „Căprioara" era vlăguită de energie electrică. Prin condensatoare şi conducte nu mai circula curent. Îl absorbiseră lichenii, prin pereţi şi prin toate izolaţiile. Walter Steiner încercă aparatul de radioemisie. Aşa cum prevăzuse, lămpile nu se aprinseră.

Călin Dan, după ce controlă amănunţit toate încăperile şi instalaţiile rachetei, dîndu-şi seama că deocamdată nu era nimic de făcut, invită echipajul în cabine.

— Toată lumea la culcare! Vom dormi în costume, după ce vom reînnoi substanţa termoregulatoare. Mîine în zori, odihniţi şi cu minţile proaspete, ne vor veni ideile mai uşor.

Cînd se treziră, în cabine totul era acoperit cu o pojghiţă subţire de gheaţă.

— Înainte de toate, spuse Mc. Kinley, să ne gîndim la un mijloc de a declanşa sistemul de propulsie.

— Fără curent? Moreau puse această întrebare, ştiind că motoarele „Căprioarei" furnizau energia necesară tuturor instalaţiilor auxiliare şi aparatelor, dar că ele nu puteau fi pornite decît cu ajutorul curentului înmagazinat în prealabil.

— E într-adevăr un cerc vicios!

Steiner răsucea butoanele aparatelor sale de emisie.

— După mine, întîi şi întîi ar trebui pus în funcţiune emiţătorul cu unde milimetrice sau găsit

vreun alt mijloc. Avem de comunicat datele rezultate din cercetările noastre. Dacă noi nu scăpăm de-aici, măcar ele să ajungă pe Pământ.

Călin îl aprobă cu o înclinare a capului.

— Ai dreptate, Walter. Înainte de toate, să restabilim legătura cu Pământul. Dar cum să facem?

— Poate prin laser? întrebă Anda.

— Prin laser? Îţi închipui cumva că generatorii cuantici pot concentra fasciculul de lumină fără energie electrică? Pentru fiecare impuls e nevoie de un *joule*, aşa că fă socoteala...

Anda ridică din umeri.

— Mda, aşa e! Orice am încerca, tot de energie depindem. Dar staţi niţel... Mi-a venit o idee, dar vă rog să nu rîdeţi de mine. Mă gîndesc că dacă lichenii ne-au sustras electricitatea, de ce să nu le-o luăm înapoi? Cine ştie, poate că aceste plante sînt capabile să înlocuiască bateriile electrice măcar la aparatul de emisie.

— Eşti formidabilă! strigă Steiner. Lichenii în chip de acumulatori! Numai ţie putea să-ţi vină o asemenea idee! Totuşi trebuie încercat. Trebuie să găsim un mijloc de a recupera energia pe care planta o cedează sub formă de lumină.

Se repezi spre ieşire, dar aceasta era din nou năpădită de vegetaţie. Izbutiră s-o deblocheze şi să iasă afară.

Steiner aduse cîteva braţe de licheni. După ce meşteri un timp la aparatele sale, aşeză fîşiile albastre într-o anumită ordine, făcu nişte legături, apoi urmări acul indicator. Acesta zvîcni puţin, apoi se opri.

— Prea slab! Semnalele nu vor fi auzite departe. Dacă am găsi un mijloc să întărim...

— Dacă-i prea slab curentul pentru o emisie de radio, poate că e îndestulător pentru pornirea sistemului de propulsie? întrebă Mc. Kinley.

Comandantul se declară de acord să încerce, deşi în sinea lui nu credea că energia înmagazinată în ţesutul lichenilor ar putea asigura pornirea reactoarelor.

În navă se desfășura o activitate febrilă. Astronauții confecționau „baterii" de licheni și verificau aparatura. Călin, instalat în cabina de comandă, apăsă pe butonul de pornire. Era aproape sigur că nu se va întîmpla nimic.

Totuși, după un clinchet metalic, încăperea se umplu de bubuitul motoarelor.

Un „ura" izbucni din toate piepturile. Tuburile fluorescente pîlpîiră, se aprinseră și radiatoarele începură să dea căldură.

Anda aruncă o ultimă privire prin hublou. Dorea să mai vadă o dată straniul peisaj al planetei cu sol ruginiu, întinderea nesfîrșită de licheni fosforescenți, cerul gălbui... Dar cristalul era acoperit pe-afară de o masă violacee, deasă.

Călin execută manevra de pornire. Un zgomot înfundat crescu treptat, prefăcîndu-se într-un tunet asurzitor. Afară, flăcări roșii și albe părăseau duzele, învăluind nava într-un fum gros. Racheta trepida, se opintea din greu ca să se desprindă de pe suprafața planetei. Lichenii cădeau pîrîind, prefăcuți în scrum. Colosul de oțel, eliberat parcă din lanțuri, se înălța vijelios spre boltă.

— ...trei... cinci... opt... unsprezece... cincisprezece kilometri pe secundă... numără comandantul. Prieteni, am învins forța de atracție a planetei! Putem pune în funcțiune motoarele cuantice.

FONOGRAMĂ

— Da, Sinac, așa a fost descoperită și explorată planeta a 8-a, cu strania ei vegetație și cu animalele care pier în contact cu lumina.

Eroii tăi nici nu visau că într-o zi „invenția" lor va fi utilizată pe scară industrială.

— Vă referiți la lichenii-acumulatori ?

— Desigur. Exploatările miniere care funcționează astăzi pe acest corp ceresc utilizează, ca unică sursă de energie, vegetația.

— Nu cunoșteam acest lucru ! Cei care lucrează acolo ar trebui să știe cine a pus la treabă, pentru prima oară, lichenii albaștri...

— Lasă... vor afla din lucrarea ta că a fost Anda... Încă ceva, Sinac. Am remarcat dispariția conflictelor. Nu mai există ciocniri, controverse, nici măcar discuții, în afara celor de natură științifică. Cum îți explici asta ?

— Cred... cred că astronauții sînt prea ocupați !

— Poate ! Dar mai e ceva. Acești oameni, la început atît de diferiți, seamănă acum între ei. Efectul convietuirii ! Se spune că în căsniciile lungi, soțul și soția își împrumută unul celuilalt pînă și trăsături fizice. În privința Andei Vieru însă...

— Vă rog, profesore Ator, nu-mi mai pomeniți de ea. Pînă la urmă am să ajung și eu să cred că m-am îndrăgostit de propria mea străbunică.

La bordul „Căprioarei", viața își urma cursul, într-o atmosferă de muncă științifică intensă. Călin Dan și Moreau erau ocupați cu calcularea itinerariului navei și cu conducerea ei. Mugur și Anda clasificau probele geologice și biologice, Steiner încerca să stabilească legătura cu cele două nave surori, iar Mc. Kinley făcea, ca de obicei, observații astronomice.

„Camera de zi" se schimbase de cînd plecaseră în lunga lor călătorie. Avea acum o notă mult mai intimă. În fiecare colțișor era cîte un obiect menit să încînte ochiul : o acuarelă, o fotografie, un bi-

belou sau un buchet de flori terestre, crescute în sera navei. Îşi reamintiră chiar micile lor marote, cultivate cîndva pe Pămînt. Bill Mc. Kinley compunea rebusuri ; Steiner, care găsise o cutie cu acuarele, picta, iar Anda, spre uimirea tuturor, broda o faţă de masă. În această ambianţă, astronauţii trăiau ca o familie, împărţind bucuriile şi necazurile. Racheta înainta, cu toată forţa motoarelor cuantice, spre planetele interioare ale sistemului.

La capătul unei zile de muncă, cînd se pregăteau tocmai de culcare, radiolocatorul dădu semnalul de alarmă. Pe ecran apăru imaginea unui obiect cu forme încă nedesluşite, care se apropia.

— Un asteroid, făcu Dan plictisit. Pilotul automat e conectat la radiolocator şi-l va ocoli.

În drum întîlniseră sute de asemenea pietre cereşti, de cele mai felurite dimensiuni. La început le dăduseră o oarecare atenţie. Cu timpul însă, aceşti minusculi călători ai spaţiilor deveniseră nişte oaspeţi obişnuiţi şi înregistrarea lor avea ca unic scop întocmirea unei statistici de frecvenţă.

Pe ecran, asteroidul se mărise mult şi Anda, singura care rămăsese în faţa locatorului, era din ce în ce mai mirată.

— Curios ! Asteroid ca acesta n-am mai văzut ! Ce formă geometrică desăvîrşită !

Îl rugă pe Moreau să conecteze telescopul.

Zumzăind uşor, instrumentul optic, ghidat de dispozitivul electronic al radiolocatorului, se puse în mişcare. Urmări ţinta pînă o prinse în obiectiv şi un al doilea ecran se lumină. Anda se ridică agitată, făcîndu-le semn celorlalţi să se apropie.

— Un cristal ! O prismă octoedrică perfectă, un giuvaer de proporţii nemaiîntîlnite, în zbor independent prin spaţiu ! Ei, Căline, ce zici ? Un... asteroid ?

Obiectul stîrni comentarii vehemente.

— Nici o expediţie cosmică n-a relatat despre existenţa unor asemenea cristale.

— Ce poate fi ? Ceva făurit de fiinţe gînditoare ?

— De unde! E un meteorit cristalizat sub influența presiunii.

— Ce mărime o fi avînd?

— Aproximativ 3—4 metri în lungime și un metru în diametru...

— Ce facem? Îl lăsăm să treacă?

Se sfătuiră și hotărîră să capteze cristalul și să-l aducă în navă, pentru a-i stabili compoziția.

— Bine, dar cum procedăm? întrebă Mc. Kinley.

— Lăsați-mă pe mine, strigă secundul. Am o idee grozavă.

Comandantul îl privi neîncrezător.

— Ce ai de gînd, Jean?

— Viteza de deplasare a cristalului este redusă. Cînd va fi în apropierea noastră, îl voi ajunge ușor cu cosmoscuterul. Restul e simplu: mă plasez în spatele lui și-l împing, cu razele-șoc ale generatorului Kapa, spre rachetă!

— Dar dacă se deteriorează? întrebă Mugur.

Anda îl liniști.

— Fii fără grijă! Cristalograma arată că are o compoziție asemănătoare cu cea a diamantului. Va rezista șocurilor Kapa.

Deoarece nimeni nu mai făcu vreo obiecție, Dan încuviință planul lui Moreau.

Secundul se echipă, făcu o revizie amănunțită cosmoscuterului și generatorului și se îndreptă spre camera-ecluză. Între timp, cristalul se apropiase de navă și putea fi văzut cu ochiul liber. Zbura într-o poziție verticală, rostogolindu-se încet, într-o mișcare întîmplătoare, astfel încît vîrfurile erau îndreptate ba în sus, ba în jos. Forma lui era într-adevăr desăvîrșită. Fațetele, netede ca niște oglinzi, reflectau lumina stelei, în sclipiri roșii și verzi.

Moreau lăsase nava în urmă. Distanța spre cristal se micșora. Printr-o manevră dibace, ajunse în spatele lui și puse în funcțiune generatorul Kapa. Radiațiile erau invizibile, dar efectul cu atît mai evident. Prisma de cristal trepida, își accelera zborul, își schimba poziția. O văzură descriind un

semicerc şi instalîndu-se pe o nouă traiectorie, tangentă cu cea a navei şi în direcţia deplasării ei.

Mai avea de parcurs vreo mie de metri. Prin difuzor îl puteau auzi pe secund, îndemnîndu-şi vesel „bidiviul".

— Aşa! Niţel mai spre stînga! Acum e bine! Măreşte viteza...

Încă o sută de metri! Călin se aşezase de-acum la pupitrul de comandă, gata să acţioneze braţul mecanic.

Cristalul venea spre rachetă, clătinîndu-se dezordonat. Mecanismul de captare ieşi din blindaj; semăna cu nişte gheare desfăcute, gata să înhaţe prada. Prisma se mai roti o dată în jurul axei şi luă o poziţie orizontală, cu vîrful îndreptat spre „Căprioara". Moreau se dăduse în lături şi încercă s-o împingă spre mecanismul de captare.

În clipa aceea, o strălucire albă ţîşni din vîrful cristalului. Trupul masiv al navei se cutremură, din blindaj se înălţă un nouraş de fum. Soneria de alarmă zbîrnîi. Pe panoul cu schema navei — o instalaţie realizată de Moreau şi Mc. Kinley după accidentul din al treilea an al călătoriei — se aprinse o lumină roşie, indicînd punctul avariat. Călin şi Bill alergară într-acolo, îmbrăcîndu-şi din mers costumele de protecţie. Nici unul nu puse vreo întrebare. Ştiau, după poziţia becului care continua să pîlpîie, că blindajul exterior fusese perforat şi unde anume. Nu era un lucru grav. Dar dacă nu se intervenea rapid, spărtura putea să se lărgească.

Ajunseră în partea posterioară a navei. Toate trecerile erau acum blocate cu panouri de protecţie, care coborîseră automat în momentul alarmei. Ridicîndu-le cu ajutorul dispozitivului fotoelectric, putură pătrunde în încăperea cu peretele perforat. Aici, totul era acoperit cu un strat de chiciură. În blindaj se zărea o gaură de mărimea unei monede. Prin ea scăpase aerul şi tot prin ea pătrunsese frigul cosmic.

Mc. Kinley îndreptă spre spărtură un mic aparat prevăzut cu o țeavă subțire. Un jet de pulbere metalică incandescentă țîșni afară și o astupă încetul cu încetul. După ce isprăviră și se convinseră de trăinicia lipiturii, reveniră în camera de zi. Aci îl găsiră pe Moreau, care îi aștepta cu nerăbdare.

— Ia spuneți, ce s-a întîmplat? Eu, unul, nu pricep nimic!

Călin ridică sprîncenele.

— Noi așteptam explicațiile de la tine!

— Stați nițel, să recapitulăm. Am adus cristalul pînă la navă. Cînd să-l apuce mecanismul, m-a orbit o strălucire foarte intensă, dar scurtă. Cred că n-a durat decît o fracțiune de secundă. Asta-i tot ce știu...

Anda, care desenase niște scheme pe o coală de hîrtie, aruncă creionul pe masă și-l întrebă brusc:

— Poziția cristalului a fost orizontală, nu-i așa?

— Cred că da... cu unul din vîrfuri îndreptat spre rachetă...

— Și cu celălalt spre steaua Toliman?

— S-ar putea să ai dreptate, Anda. În timpul transportului, prisma nu se așezase, cred, niciodată astfel.

— Atunci e explicabil! Cristalul nostru, acceptînd că e suficient de pur, are aceeași putere de concentrare a luminii ca rubinele artificiale, folosite la generatoarele cuantice. Cît timp se deplasa în poziție verticală, nu s-a întîmplat nimic. Cînd însă s-a așezat cu unul din capete spre Toliman și cu celălalt spre nava noastră, lumina stelei s-a concentrat într-un fascicul subțire, cu excepțională putere de pătrundere. Noroc că n-a durat prea mult! Dacă presupunerile mele se adeveresc, acest neobișnuit călător astral ne-ar putea fi de folos. Sper că e intact...

— Desigur! Se află în depozit și-ți stă la dispoziție. Dar ce intenționezi?

— Lăsați-mă să-mi adun gîndurile! Am să vă spun totul la momentul potrivit.

Cristalul rămase încă mult timp subiect de discuţie al celor de pe navă. Se făceau tot felul de presupuneri asupra provenienţei lui, dar pînă la urmă cosmosul dezvălui el însuşi taina.

Aparatele electronice înregistrară apropierea navei de o nouă planetă, cea de a 7-a a sistemului Toliman, alcătuită în întregime din cristale aidoma celui pe care-l captaseră.

Priveliştea era de o frumuseţe ireală. La lumina stelei, giganticul conglomerat de prisme cristaline strălucea orbitor, răspîndind jerbe roşii şi verzi. Nicăieri nu se descoperise ceva similar. Planeta de cristal era de dimensiuni reduse, cu un diametru de zece ori mai mic decît cel al Pămîntului şi nu avea o formă geometrică definită. Din cînd în cînd, din corpul ei se desprindeau cristale ce se risipeau prin spaţiu într-un roi sclipitor.

Îi cerură Andei explicaţia fenomenului.

După ce privi multă vreme corpul ceresc prin telescop şi studie înregistrările aparatelor, ea dădu răspunsul:

— De fapt nu e o planetă în adevăratul sens al cuvîntului, ci un fel de asteroid, cu o structură cristalină necunoscută pe Pămînt. După părerea mea, s-a format prin sublimare. Un gaz, avînd în compoziţia sa anumite substanţe chimice, a trecut de-a dreptul din forma gazoasă în forma solidă. Din păcate însă, acest splendid giuvaer e supus unui proces rapid de distrugere.

Iată ce se întîmplă: conglomeratul de cristal suportă neîncetat răciri şi încălziri bruşte. Substanţele lichide sau gazoase aflate printre formaţiuni se contractă şi apoi se dilată, provocînd adevărate explozii, care proiectează în spaţiu mereu alte cristale. Forţa de atracţie a asteroidului fiind neînsemnată, aceste cristale se îndepărtează şi pornesc care încotro, aidoma hoinarului pescuit de noi. Peste cîteva milioane de ani, din încîntătoarea planetă de cleştar nu va fi rămas nici urmă.

Şi Anda se grăbi să se întoarcă în cabina ei.

Cîtva timp după această întîlnire, radioreceptoarele prinseră în sfîrșit un semnal. Steiner îl anunță pe comandant, dar întreg echipajul veni la ușa cabinei.

Transmisionistul, congestionat, cu ochii pe jumătate închiși, asculta, apăsîndu-și casca pe urechi. Ceilalți nu îndrăzneau să se miște și-și țineau respirația. Un țîrîit ca de greier venea dinspre aparat.

Călin întrebă în șoaptă:

— „Căprioara II"?

Vienezul îi făcu semn că nu și ascultă mai departe, încordat. Deodată, creionul lui începu să alerge pe coala de hîrtie. Scrise timp de vreun minut, apoi își scoase casca și o puse pe masă.

— Din păcate nu era „Căprioara", ci stația noastră automată. A ajuns în apropierea planetei 6...

— Nici asta nu-i rău. Ceva interesant?

— Nimic deosebit! Se aseamănă cu planeta a 8-a. Vedeți și voi.

Le întinse hîrtia și Călin o parcurse în grabă.

— Oxigen în cantități infime și foarte puțină apă. În apropierea suprafeței se află un strat gros de azot. Deci, nimic altceva decît o faună bacteriană sau cel mult licheni.

Cel mai dezamăgit era Mugur Vieru.

— Înseamnă că datele transmise de RC6, în baza cărora s-a organizat toată această expediție, au fost eronate. Am cercetat jumătate din planetele lui Toliman și ce-am găsit? Bacterii... alge... licheni...

— Dar pădurile romboidale, plantele în formă de cupă și nuferii de pe planeta a 8-a? Dar șerpii-caracatiță care pier în contact cu lumina? Toate acestea nu meritau cercetate? întrebă Anda enervată. Ce pretinzi tu, la urma urmei, Mugure?

— Prietenul Vieru are dreptate, declară Steiner, țuguindu-și buzele. Nicăieri nu găsești o cafea cu frișcă și cornuri proaspete! E pur și simplu revoltător! Dar... nu te necăji, Mugur. Mai sînt încă cinci planete... Cîte nu pot fi acolo! Pe mine nu m-ar mira să dau undeva de o... Dunăre albastră,

cu maluri înverzite, ce urcă domol către dealurile plantate cu viță de vie...

Se opri în fața Andei și făcu o reverență.

— Doamna contesă binevoiește să-mi acorde acest vals?

Rîsetele se curmară cînd Mc. Kinley, care se pregătise să părăsească încăperea, se întoarse din prag.

— În ce mă privește, aș prefera să găsesc, în locul cafelei cu frișcă, celelalte două nave!

În cabină coborî dintr-o dată o tăcere penibilă.

FONOGRAMĂ

— Iată-te în sfîrșit, Sinac. Unde ai fost și ce ai făcut în ultimul timp?

— Am căutat documente cu privire la soarta navelor-surori...

— Și?

— Am găsit cîte ceva! Lucrurile nu stau însă prea bine. Veți vedea în fragmentul pe care vi l-am adus... Acum vă rog să mă scuzați.

— Stai, Sinac, nu pleca încă. Țineam să-ți spun că, după părerea mea, Anda are un mare merit în privința determinării compoziției planetei a 7-a. Ea a intuit, pare-se, importanța covîrșitoare a cristatelor!

— Da, mai cu seamă că planeta de cristal a devenit prima furnizoare de generatoare cuantice a întregii Galaxii. Mă iertați, profesore Ator, dar trebuie să plec neîntîrziat... Vreau să redactez fragmentul care să redea cele întîmplate cu celelalte două Căprioare. Vi-l voi trimite mîine. Pot să vă spun că, în

timp ce Pămîntul primise de mult veştile, echipajul „Căprioarei I" nu aflase nimic. Acesta a fost, cred, un mare noroc. Vă rog să-mi spuneţi mîine părerea dumneavoastră. La revedere, profesore Ator.

ULTIMELE MESAJE RECEPŢIONATE DE STAŢIA DE URMĂRIRE 04-KIBO TANGANICA

„...Căprioara II, vorbeşte Căprioara II. Am parcurs, potrivit graficului, jumătatea drumului. La bord, totul în ordine. Echipajul se simte bine. Totul este bine. Sven Hansen."

„Aici Căprioara II, aici Căprioara II. Înaintăm conform graficului de zbor. Aparatele au înregistrat o neînsemnată abatere de direcţie. Totul e bine. Sîntem sănătoşi. Aşteptăm noi veşti de pe Pămînt. Hansen."

„Căprioara II către staţia 04. Devierea din ce în ce mai accentuată. Motoarele noastre incapabile să corecteze. Înregistrăm o puternică emisie de raze X. O forţă gigantică ne atrage într-o direcţie necunoscută. Hansen."

„...Căprioara II, aici Căprioara II. Radiolocatorul şi maşinile electronice au stabilit că pătrundem în zona unei stele neutronice. Diametrul ei 20 de kilometri, greutatea specifică 4 miliarde tone pe centimetrul cub. Cîmpul de atracţie fantastic... Sîntem incapabili să acţionăm..."

„...neutroni tasaţi... densitate nemaiîntîlnită în spaţiu... ca un păianjen imens... din ce în ce mai aproape... viteza noastră a depăşit orice limită. Am

consumat combustibilul pentru frînare... nici o şansă, nici una... Rămîneţi cu bine..."

FRAGMENT DIN RAPORTUL STAŢIEI DE URMĂRIRE 04-KIBO TANGANICA CĂTRE PREŞEDINTELE CONSILIULUI ŞTIINŢIFIC, PROFESORUL KORDA

...Conform acestor informaţii, „Căprioara II" trebuie considerată pierdută. În privinţa „Căprioarei III", vă facem cunoscut că n-am mai recepţionat nici un mesaj. Reamintim că racheta a fost urmărită prin instrumente optice pînă în ziua de 19 septembrie, ora 18,43, cînd a dispărut brusc, în mod cu totul inexplicabil. Pe locul dispariţiei s-a ivit un nor de praf interstelar, puternic radiant. Norul a putut fi urmărit pînă în ziua de 24 octombrie. Îmi exprim părerea că şi în acest caz a fost vorba de un accident, care a dus la pierderea navei şi a echipajului.

PROF. NOGATU

— Steiner are dreptate, recunoscu Mugur Vieru, nu există nici un motiv de descurajare. RC6 n-a comunicat că pe *toate* planetele lui Toliman există viaţă. Probabil că de-abia de aici încolo pot exista condiţii favorabile pentru apariţia unei faune şi flore superioare. Una din principalele necesităţi ale vieţii a fost şi rămîne căldura...

— Indiscutabil, îl susţinu Mc. Kinley. În sistemul nostru solar, zona temperaturii convenabile se află între 100 şi 200 de milioane de kilometri de Soare, adică între orbitele planetelor Venus şi Marte. Radiaţia totală a stelei Toliman fiind aproximativ egală

cu cea a Soarelui nostru, condiţii optime de viaţă s-ar găsi... cam între planetele a 4-a şi a 2-a.

— Ceea ce nu înseamnă să nu cercetăm şi planeta a 5-a, interveni Moreau. Mai cu seamă că ea ne rezervă nişte surprize...

— De unde ştii? La ce te referi?

— Planetele care au rămas în urmă le vedem în formă de disc, cu o lumină uniformă, liniştită. Asta, deoarece spre noi sînt îndreptate emisferele luminate de stea. Celelalte, spre care ne îndreptăm, ne arată jumătatea neluminată. Le zărim sub forma unor seceri înguste, aidoma fazelor Lunii. Totuşi planeta a 5-a...

— Ce-i cu ea?

— Priviţi-o!

Moreau stabili contactul şi pe ecran apăru imaginea telescopică a celei de a 5-a planete.

Pe fondul negru al cerului presărat de minuscule puncte şi văluri luminoase plutea o sferă de culoare albăstruie, înconjurată de o aureolă. Moreau avea dreptate: emisfera opusă stelei Toliman lumina! Un asemenea fenomen era în contradicţie cu legile astronomiei şi părea inexplicabil.

— Dacă are lumină proprie, reflectă Călin, atunci nu e planetă, ci stea.

— Dacă ar fi stea, îl contrazise Mc. Kinley, de la această distanţă strălucirea ar fi orbitoare. Aici e vorba de altceva...

Pînă la planeta cu „lumină proprie" mai era cale de şase zile. În ciuda multiplelor pregătiri, timpul trecea încet. În a cincea zi se apropiaseră atît de mult, încît se distingeau detaliile suprafeţei misteriosului corp ceresc. Dintr-o dată totul se lămuri. Explicaţia era uimitor de simplă. Mica planetă fără atmosferă era alcătuită dintr-o rocă poroasă, cenuşie. Pe suprafaţa ei nu jucau nici flăcări albastre şi nici nu creşteau plante fosforescente. Cauza fenomenului de luminescenţă fu găsită de Anda Vieru, în urma unui studiu amănunţit al analizelor spectroscopice.

— E limpede! Roca devine luminescentă sub acțiunea razelor lui Toliman, pe care le absoarbe în întregime. În timp ce o emisferă a planetei, cea expusă stelei, se încarcă cu energie fotonică, cealaltă jumătate cedează această energie sub forma unei lumini albastre. Procesul acesta se desfășoară neîntrerupt, cu o precizie... astronomică. Asta e totul.

— Atunci e inutil să mai debarcăm, spuse Steiner. N-am putea afla nimic în plus.

— E foarte important să obținem probe ale rocii și să-i determinăm compoziția. De asemenea trebuie măsurată grosimea stratului superficial. Asta în vederea unei eventuale exploatări. Căci dacă roca e într-adevăr atît de prețioasă cum presupun, se va ridica problema extragerii și trimiterii ei pe Pămînt, iar în această privință, decisivă va fi rezerva disponibilă.

Comandantul dădu încuviințarea și aviotancheta fu pregătită. Urmau să plece Anda Vieru și Steiner, care se oferi s-o însoțească.

Vienezul era de o veselie exuberantă. Îi spunea Andei că vor petrece un concediu minunat pe planeta unde lumina a biruit pe veci întunericul. Îi făgădui s-o ocrotească „precum cavalerii medievali pe alesele inimilor lor" și să-i ofere o cafea cu frișcă la cea mai bună cofetărie.

Mica navă atinse, după o scurtă călătorie, suprafața corpului ceresc. În timp ce Anda culegea probe de rocă, transmisionistul puse în funcțiune foreza cu ultrasunete. Isprăvirăă repede. În drum spre aviotanchetă, Anda Vieru îl privi pe Steiner și rămase înmărmurită.

— Walter?

— Ce-i, Anda?

— Uită-te la mîna ta!

Acesta o ridică și o privi curios. Prin mănușă apăru, ca pe ecranul unui aparat Roentgen, scheletul.

— Iată-mă și în chip de preparat anatomic! încercă vienezul să glumească.

Îngrozită, Anda nu fu în stare să-şi desprindă privirea. Încetul cu încetul, pornind de la mîini, trupul lui Walter, cu costum cu tot, se topea, dispărea pur şi simplu. În schimb se iveau oasele, mai întîi cele ale braţului şi antebraţului, apoi ale trunchiului şi membrelor inferioare. În cele din urmă deveni vizibil craniul, cu goluri negre în dreptul ochilor.

— Vino, Walter, repede! Sînt nişte radiaţii asemănătoare cu razele X! Trebuie să plecăm imediat!

— Să nu exagerăm! Mie-mi prinde bine; nu mi-am mai făcut de mult radioscopia. Ia vezi, scheletul meu e în ordine?

Pe Anda o cuprinse disperarea. Omul acesta nu pricepea sau nu voia să priceapă că se afla într-o primejdie de moarte.

Îl apucă energic de braţ şi-l tîrî după ea.

— Repede, spre aviotancheţă.

Steiner se supuse, dar continua să glumească, să-şi admire amuzat „radiografia".

Reîntorşi pe „Căprioara", Mugur îl duse direct la postul de prim-ajutor şi-l supuse unui tratament intensiv împotriva radiaţiei. Anda, asaltată de toţi, explica cele întîmplate.

— O anumită rocă de pe planeta a 5-a emite, sub acţiunea bombardamentului continuu de protoni rapizi, proveniţi de la Toliman, nişte radiaţii. Nu e identică cu cea care emană lumina albastră, ci are o altă proprietate: face invizibil orice, în afara calciului, deci a scheletului osos. Pe lîngă asta, aceste radiaţii sînt mult mai penetrante şi mai nocive decît razele X.

— Dar tu, Anda, cum de ai scăpat? întrebă Mc. Kinley.

— Presupun că roca se afla pe locul unde a forat Walter. Eu nu m-am apropiat. Adunam probe la o oarecare distanţă.

Mugur ieşi agitat de la postul de prim-ajutor, se repezi la Anda şi îi luă pulsul. Apoi îi întinse termometrul.

— N-am nimic! Mai bine spune-ne ce face Steiner.

— E... complicat. Cantitatea de radiații recepționată într-un timp atît de scurt e imensă. A fost supus unui adevărat bombardament...

— Și... există șanse? întrebă Mc.Kinley.

Vieru nu răspunse. Dădu din umeri și se înapoie la bolnav.

SCRISOARE ADRESATĂ DE SINAC PROFESORULUI ATOR

Stimate profesore Ator,

Vă trimit alăturat un fragment mai mare. În el este vorba de explorarea celei de a 4-a planete. Nu pot veni personal, deoarece fiecare clipă e extrem de prețioasă. Materialul pe care trebuie să-l mai cercetez e enorm.

Vreau să vă atrag atenția asupra unui amănunt, care poate că nu rezultă îndeajuns de limpede din text. În starea lui Walter Steiner, în urma tratamentului, a intervenit o anumită ameliorare. El și-a reluat activitatea, dar în privința unei vindecări totale, Vieru e sceptic. Se teme de o revenire bruscă și... fatală. Acesta este singurul lucru care umbrește plăcerea pe care o simt, scriind această parte a capitolului. Oamenii aceștia sînt extraordinari! Îi admir sincer și îi iubesc. Nădăjduiesc că-i voi putea face și pe cititori să-mi împărtășească sentimentele.

Sinac

M e t a n... a m o n i a c... h i d r o g e n... h e l i u... o x i g e n... b i o x i d d e c a r b o n... a z o t...

Călin parcurgea banda cu înregistrările transmise de stația automată, care străbătea atmosfera celei de a 4-a planete.

— Ce încurcătură! murmură el. Găsești aici de toate: și gazele caracteristice planetelor de tip Pămînt și cele care alcătuiesc atmosfera planetelor gigant. Ciudat amestec...

— Ciudat? Nu mi se pare! spuse Mc. Kinley, citind peste umărul lui. Doar o dovadă în plus că natura e capabilă să prezinte cele 92 de elemente într-un număr infinit de variante. Și totuși, 92 de feluri de atomi alcătuiesc compoziția chimică a întregului univers. Pînă și galaxiile cele mai îndepărtate sînt construite din aceste 92 de cărămizi.

— Bine, dar nici una din planetele cunoscute nu are o atmosferă de acest fel. Din punct de vedere chimic vorbind...

— Lasă chimia, Călin. Nimeni și nimic nu ne obligă să credem că toate aceste gaze se află într-o stare de amestec. După ordinea în care sosesc datele, eu deduc altceva...

— Anume?

— Că avem de-a face *cu două atmosfere distincte!* Una superioară, alcătuită din gazele planetelor-gigant, și una inferioară, asemănătoare cu cea a Pămîntului. Cele două atmosfere ar putea fi separate între ele printr-un cîmp magnetic sau electric, produs de frecarea permanentă dintre cele două mase.

În ușă apăru Anda făcîndu-le semne.

— Veniți să vedeți fulgerele! Arată ca niște enorme sulițe albe și se propagă numai orizontal. Iar intensitatea e colosală. Trebuie să fie de miliarde de ori mai puternice decît pe Pămînt. Cu toate că se produc destul de departe, te orbesc pur și simplu.

Astrofizicianul rîse mulțumit.

— Ai văzut, Călin? Nici nu mi-am expus bine teoria și iat-o confirmată. Aceste fulgere nu pot fi decît efectul frecării celor două mase de gaze.

— De ce ordin să fie această energie, Bill?

— De cel puţin 100 de bilioane de kilowaţi pe oră, adică aproape dublul întregii rezerve de energie din combustibilul aflat sub scoarţa terestră.

— Asta-i formidabil, se bucură Anda. O asemenea forţă ar trebui folosită şi nu lăsată să se irosească. Mă gîndesc, dar las' că vă spun cu altă ocazie.

Curînd Moreau aduse alte noutăţi.

— Temperatura, la limita superioară a norilor, este de -37°, deci aproape aceeaşi ca pe Pămînt. De aci putem deduce că la suprafaţa planetei...

— Poţi umbla în cămaşă, cu mînecile suflecate, îl întrerupse, ironic, Călin. Nu, dragă Jean, să nu lansăm presupuneri fanteziste. Chiar dacă temperatura ar fi suportabilă şi atmosfera inferioară — cum o numeşte Bill — bună de respirat, nu vom putea coborî niciodată pe suprafaţa acestui corp ceresc. N-ai urmărit fulgerele?

— Tocmai asta voiam să vă spun. Le-am urmărit şi eu. Se produc cu o precizie matematică, din 9 în 9 minute, iar „Căprioarei", pentru a trece prin pătura de nori, nu-i trebuie mai mult de 3 minute şi jumătate. Am calculat, ce naiba! Putem pilota nava în deplină siguranţă în pauza dintre două fulgere.

Acest argument fu decisiv. Călin verifică frecvenţa fulgerelor şi, convingîndu-se că Jean nu greşise, ordonă începerea pregătirilor de debarcare. Acestea, în urma experienţei dobîndite pînă atunci, se terminară foarte repede.

„Căprioara I" înconjura acum planeta, apropiindu-se de limita superioară a atmosferei. Intră într-o ceaţă densă, roşcată, cu dungi mai închise. Aci, gazele erau într-o puternică agitaţie, semănînd cu o mare răscolită de furtună. Din nouă în nouă minute, o lumină ca a unui gigantic arc voltaic străbătea pîcla, prefăcînd-o pentru o frîntură de timp într-un voal alb, diafan.

Cu botul uşor înclinat, racheta se pregătea să coboare în picaj. Motoarele cuantice fuseseră oprite şi reactoarele vuiau asurzitor, expulzînd prin duze jerbe de foc.

Cineva numără secundele pînă la fulgerul următor : 57... 58... 59... 60 !

Vîlvătaia izbucni, luminînd interiorul camerei de zi. Feţele oamenilor se transformară în măşti albe, imobile, cu pleoapele strînse.

În clipa următoare comandantul execută manevra de coborîre. Pe tablou se aprinseră becuri colorate. Pe un cadran circular apăru o linie şerpuită, care pulsa în ritmul reactoarelor.

În cabină se instală un amurg cafeniu, învăluind oamenii şi obiectele. Privind prin hublou, „Căprioara" părea suspendată în dreptul unei cascade, care, în mod paradoxal, cădea de jos în sus.

Pe neaşteptate în rachetă pătrunse lumină. Dar nu lumina brutală a fulgerului, ci una dulce, trandafirie, nespus de plăcută după semiîntunericul de mai înainte.

— Am intrat în atmosfera inferioară ! exclamă Mc. Kinley. Se zăreşte suprafaţa planetei !

Jos, la vreo 20 de kilometri, priveliştea era încîntătoare prin varietatea ei de culori. Nu predomina verdele, ci un mozaic de pete albastre, roşii, galbene şi negre, ca în desenele copiilor.

Ape curgătoare, trandafirii şerpuiau printre aceste pete colorate, îndreptîndu-se spre o mare, ale cărei ţărmuri se înfrăţeau cu orizontul. În partea opusă, un lanţ de munţi îşi înălţa piscurile semeţe.

— Leit pictură suprarealistă de pe timpuri, rîse Moreau. Îţi vine să întrebi de ce a făcut pictorul apa trandafirie şi iarba albastră. Şi totuşi, ce bine seamănă cu peisajele de la noi, de pe Pămînt.

Pe toţi îi impresiona această asemănare. Simţeau că planeta a 4-a e o rudă a Terrei, cu o altă fizionomie, cu o seamă de deosebiri, dar totuşi, o rudă apropiată. O emoţie puternică, tulburătoare îi cuprinse, o emoţie pe care n-o încercaseră la nici una din etapele anterioare. Doar Mc. Kinley, vădit preocupat să-şi salveze faima calmului, observă pe un ton profesional :

— Razele stelei pătrund greu prin pătura opacă a atmosferei exterioare. De unde atunci această vegetație ?

— Vom găsi răspunsul, fii pe pace, îl asigură Mugur. Mai întîi să ne vedem... cu picioarele pe pămînt, și la propriu, și la figurat.

„Căprioara" se opri pe un teren neted, colorat în violet. Antenele sensibile ale dispozitivului de cercetare ieșiră din blindaj și măsurară concomitent temperatura, umezeala și presiunea. Alte instrumente făceau analiza solului și a aerului din jurul navei.

Preocupați, uitară de fulger. Precis la nouă minute după cel observat la limita superioară a atmosferei, peisajul fu învăluit într-o albeață de metal topit. Culorile vii ale solului, apei și munților pieriră. Vreme de o respirație, totul se uniformiză, își pierdu contururile. Dar culorile reapărură repede, mai strălucitoare, mai vii și mai îmbietoare ca înainte.

Mugur, care urmărise, alături de ceilalți, miraculosul spectacol, strigă deodată :

— A crescut, vă jur că a crescut ! Înălțimea s-a dublat.

— Cine a crescut ? Cine s-a dublat ?

— Planta aceea galbenă, de forma unei umbrele. M-am uitat la ea înaintea fulgerului. Acum e cel puțin de două ori mai înaltă, iar umbrela s-a desfăcut și mai mult.

— Nu se poate ! Te înșeli ! Asta aduce a fachirism. Minunea mangotierului !

— Verificați voi înșivă. N-aveți de așteptat decît... 7 minute și 20 de secunde.

Fulgerul următor confirmă observația lui Mugur. *În condițiile unei lumini solare insuficiente, vegetația de aici își completa probabil nevoile, utilizînd energia radiantă a fulgerelor.*

— Cred că va trebui să eliminăm cuvîntul „imposibil" din vocabularul nostru, observă Călin.

Astrofizicianul îl bătu pe umăr.

— Bună idee! Iată o nouă dovadă că puterea de adaptare a organismelor vii este nemărginită. Totuşi, biosfera acestei planete a fost avantajată de ritmicitatea şi de frecvenţa acestor descărcări electrice. Un corp supus unor fluctuaţii termice mari nu favorizează, în general, apariţia şi dezvoltarea vieţii. Dacă fulgerele nu s-ar repeta la distanţe egale şi dacă n-ar fi atît de dese, n-am fi găsit viaţă pe acest corp ceresc, cu toate că masa lui este suficient de mare ca să poată reţine o atmosferă formată din azot, oxigen şi bioxid de carbon...

Acum puteau în sfîrşit să debarce. Comandantul ordonă — deşi instrumentele arătaseră condiţii propice de temperatură şi atmosferă — îmbrăcarea costumelor de protecţie. În aerul planetei ar fi putut exista microorganisme, bacterii sau virusuri nesesizate de aparate, dar extrem de periculoase sănătăţii Pămîntenilor. Pe Steiner, care încercă să se opună acestei măsuri, Mugur îl lămuri cu răbdare:

— Viaţa pe alte corpuri cereşti a evoluat în alte condiţii ca pe Pămînt, dragă Walter. Ai avut destule ocazii să te convingi, nu-i aşa? Numărul combinaţiilor care intră în alcătuirea proteinelor este atît de mare, încît e foarte puţin probabil ca acestea să fie identice cu cele ale fiinţelor vii de la noi. Probabil că nici un organism terestru nu posedă anticorpi împotriva lor. Iată de ce eventualii microbi de aci ar prezenta pentru noi un pericol imens, asemănător cu cel al celor mai puternici germeni infecţioşi ai ciumei sau holerei de-acum cîteva secole. Şi apoi, mai e ceva, Walter. Şi pentru viaţa plantelor de aici, bacteriile aduse de noi ar putea fi primejdioase. Umblînd fără costume de protecţie bine dezinfectate, am putea declanşa epidemii care să distrugă rapid tot ce e viu. De aceea se recomandă cît mai multă precauţie. Va trebui să facem cîteva experienţe, înainte de a ne putea debarasa de costumele noastre.

Complet echipaţi, cu căştile bine fixate, astronauţii intrară unul cîte unul în camera ecluză. După

un duş cu o puternică substanţă dezinfectantă, trapa exterioară se deschise.

Cinstea de a păşi prima pe solul planetei a 4-a îi reveni Andei Vieru.

DIN ÎNSEMNĂRILE LUI MUGUR VIERU PRIVIND A 4-A PLANETĂ A STELEI TOLIMAN

Citisem undeva că la viteze mari ale rachetelor, radiaţia infraroşie şi undele radio emise de stelele de care racheta se apropie vor apărea ca o lumină vizibilă. Şi invers, privind în urmă, s-ar putea vedea radiaţia ultravioletă şi Roentgen a stelelor de care ea se îndepărtează. Eu nu am constatat acest fenomen în timpul zborului „Căprioarei".

În schimb, aici, radiaţia infraroşie şi cea ultravioletă a stelei Toliman sînt vizibile. La început, pur şi simplu n-am înţeles, iar explicaţia n-am găsit-o nici pînă acum. Cert este că ochiul poate percepe radiaţii care pe Pămînt nu-i sînt accesibile.

Masa planetei a 4-a este aproximativ egală cu cea a Pămîntului şi primele sondaje au dovedit că şi solul are o compoziţie chimică identică. Temperatura este ridicată, de 45—50° C, dar suportabilă. Deoarece radiaţia calorică se datoreşte îndeosebi fulgerelor, presupun că această temperatură este constantă în toate perioadele anului şi că nu există anotimpuri.

Nuanţa trandafirie a cerului şi a apelor provine de la norii păturii superioare, care atenuează lumina stelei şi o colorează. Vegetaţia se aseamănă întrucîtva cu cea de la tropice, prin varietatea şi bogăţia ei, dar există numeroase deosebiri în privinţa formei, mărimii şi mai ales a culorii.

Iarba care acoperă solul este albastră, cu firul lung şi subţire. Se remarcă însă şi regiuni cu o vegetaţie scundă, purpurie ; privite de-aproape, plantele aduc cu frunzele giganticei Victoria Regia. *Altele, ce cresc*

izolate sau în grupuri mici, seamănă cu niște umbrele galbene, iar altele, cu un fel de pîlnii de trei-patru metri înălțime, cu dungi albe și negre. „Pădurile" sînt aglomerări de trunchiuri elastice, de forma unor prisme hexagonale, cu un colorit foarte variat, purtînd în vîrf cîte o măciulie neagră. Cînd aceste măciulii plesnesc, răspîndind semințele, se produce un zgomot puternic.

Am făcut analiza țesuturilor multor plante, dar n-am găsit nicăieri ceva asemănător cu cloroplastele. Probabil că asimilarea bioxidului de carbon se face aci pe altă cale.

Animale mari nu am întîlnit pînă acum, dar solul mișună de insecte și de viermi. Mai există și viețuitoare care ar putea fi numite reptile. N-am văzut nici păsări, nici mamifere. Mai urmează să stabilesc dacă apele sînt sau nu populate.

Ne aflăm într-o lume stranie! Ba ești tentat să afirmi că seamănă cu planeta noastră, ba că se deosebește fundamental. Dar nostalgiile care mă cuprind la contemplarea peisajului, noianul de amintiri care mă copleșesc mă îndeamnă să cred că totuși mai mult se aseamănă decît se deosebește de dragul nostru Pămînt.

Soții Vieru rămîneau rareori singuri. Viața trepidantă a expediției îi lega, într-un fel sau altul, de restul echipajului. Totuși nu se simțiseră niciodată atît de apropiați. Pe Pămînt, fiecare avea preocupările lui. Aci ele erau comune, ca și timpul și spațiul în care se mișcau.

În ziua aceea, plecaseră amîndoi cu aviotancheta pînă la țărmul mării. Mugur pescuise ore în șir și găsise, spre marea lui surprindere, aceleași viețuitoare mici ca pe sol. Cercetîndu-le mai cu luare-aminte, descoperi că organele lor de respirație erau adaptate atît traiului pe uscat, cît și celui în apă.

Erau niște amfibiene simple, ca acele din devonianul terestru.

De aci rezulta o problemă nouă : dacă planeta a 4-a avusese o evoluție asemănătoare cu cea a Pămîntului ? Existase oare un ocean primar ? Apăruseră și aci întinse pămînturi de sub apă ? Se transformaseră și pe acest corp ceresc plantele și animalele acvatice în plante și animale terestre ?

Între timp, Anda luase probe de pe fundul mării care, în mod neașteptat, nu conțineau resturi de scoici sau de alte animale marine. Era neapărat necesar să stabilească dacă alte mări ale planetei a 4-a păstrau rămășițe ale vieții din epoci îndepărtate.

Reveniți în rachetă, deși frînți de oboseală, renunțară la odihnă, ca să schimbe impresiile.

Mugur îi vorbi Andei despre intenția lui de a lămuri evoluția biosferei și despre greutățile legate de aceasta, iar ea îi mărturisi că ar dori să clarifice problema structurii zonale a planetei a 4-a.

— Știi, Mugur, dacă aș putea înfăptui aici... dar stai nițel... să-ți arăt schițele.

Se ridică și, scotocind printre hîrtii, găsi pe cea căutată și i-o întinse.

— Ce-i asta ? Parc-ar fi prisma aceea de cristal...

— Chiar ea ! Iar asta... îți amintești, în noaptea Anului nou 2002, înaintea plecării în expediție, am stat de vorbă, împreună cu Mil și cu Călin, despre planurile noastre de viitor ! Eu povesteam...

— ...despre o sondă geologică independentă, nu-i așa ?

— Întocmai ! Iată, asta e schița definitivă a aparatului. Cineva m-a întrebat atunci de unde voi lua energia necesară pătrunderii sondei în adîncime. Încă nu puteam răspunde ! Astăzi... cred că pot !

— Interesant ! Explică-mi, te rog.

— Cînd Jean a transportat cristalul spre navă, cînd lumina stelei s-a concentrat și a perforat blindajul, mi-a venit ideea. Ai putea spune că-i absurdă.

— Pînă nu știu despre ce-i vorba...

— Ei bine, vreau să construiesc un generator cuantic mare, un fel de tun, al cărui fascicol să împingă sonda în sol.

— E într-adevăr absurd, Anda. Îţi dai seama cîtă energie ţi-ar trebui pentru a atinge măcar adîncimea de la Nautilia ? De unde s-o iei ?

— De la fulgere, Mugur ! Bill a calculat-o. Ea se ridică la 110 bilioane kilowaţi pe oră. Recunoaşte că este îndeajuns nu numai pentru a pătrunde pînă în centrul planetei, ci şi pentru a o perfora.

Mugur se scutură pentru a se dezmetici.

— Vrei să găureşti planeta ? Anda... nu... crede-mă, e o idee prea... prea năstruşnică... Auzi, să găurească planeta !

— Nu va fi nevoie s-o perforăm, ci doar să ajungem la centru. Încă ceva ; acest corp ceresc seamănă atît de bine cu Pămîntul, încît, determinîndu-i structura interioară, o determinăm poate — prin extrapolare — şi pe cea a planetei noastre.

— Ştiu eu... De vreme ce scoarţa e aproape identică, de ce n-ar fi şi restul ? Dar, spune-mi, cum extragi această energie formidabilă din atmosferă ?

— Simplu ! Prin antene ridicate cu baloane captive. Experienţa a fost făcută pe Pămînt acum vreo... două decenii şi a reuşit ! Odată obţinută, energia fulgerelor va fi dirijată spre tunul cuantic, unde ia naştere fasciculul care împinge sonda. Mai uită-te o dată la desen, Mugur... Vezi, în interiorul sondei, există două părţi distincte : aici e partea care determină, analizează şi înregistrează, iar aici cea care transmite.

Mugur tot mai dădea neîncrezător din cap. Prea era fantastic... Să împingi o sondă geologică cu un fascicul de lumină... Ideea îi venise Andei atunci cînd Jean transportase cristalul spre navă. El utilizase însă radiaţii Kapa atenuate, în timp ce fasciculul de tip laser, în loc să împingă, avea să despice sonda. Îi spuse Andei această temere.

— Cum poţi să-ţi închipui că nu m-am gîndit tocmai la acest element esenţial ? A fost printre cele dintîi probleme pe care le-am rezolvat. Un singur

material este capabil să reziste luminii concentrate prin cristal : cristalul ! Doar că trebuie aşezat într-un anumit fel, încît să disperseze lumina în loc s-o concentreze. Mă urmăreşti ? Acest al doilea cristal pe care-l vom obţine, tăindu-l din primul, va fi aplicat pe partea posterioară a sondei. În el va lovi fasciculul tunului cuantic, lumina concentrată se va dispersa brusc şi va împinge „proiectilul" în sol. Acum e clar ?

— Da, Anda, înţeleg, dar nu reuşesc încă să-mi imaginez toate acestea puse în practică.

— Le vei vedea foarte curînd ! Mîine îi voi prezenta lui Călin proiectul şi schiţele generatorului, ale sondei şi ale instalaţiei de captare a energiei. Nu mă îndoiesc că va fi de acord.

* * *

În zilele următoare, activitatea echipajului se concentră asupra realizării planului Andei Vieru. Steiner se angajă să execute instalaţia electronică, Mc. Kinley şi Moreau — generatorul cuantic, iar Călin Dan şi Mugur — reţelele de cabluri şi baloanele pentru instalaţia de captare. Celelalte îndeletniciri fură temporar abandonate, iar „Căprioara" începu să semene cu o mică uzină.

Totul se termină neaşteptat de repede. După o săptămînă, sonda, un proiectil de aproape un metru lungime, cu vîrful ascuţit şi cu un disc de cristal montat la partea posterioară, stătea pregătită să pătrundă în sol. Exact deasupra ei, pe o schelă solidă, se înălţa tunul cuantic, cu prisma de cristal orientată spre sondă. Cabluri groase duceau de la generator la trei baloane captive, ridicate pînă la zona de separaţie între cele două atmosfere.

Mugur Vieru alerga de colo pînă colo, mai emoţionat decît Anda. Steiner verifica pentru ultima dată echipamentul electronic al sondei, iar Mc. Kinley mai meşterea la generator, reglînd distanţa cristalului.

— Grăbiți-vă, facem prima probă ! îi zori Călin. Anda, putem începe ?

— Cred că da ! Doar instalația de captare a energiei...

— Ce-i cu ea ?

— Mă întreb dacă baloanele vor avea suficientă stabilitate. Furtunile care bîntuie sus...

— Să n-ai nici o grijă ! o asigură Steiner. Cablurile vor rezista. Sper că voi mai apuca să văd sonda ta pătrunzînd în centrul planetei.

— Ce-s vorbele astea, Walter ?

În urma tratamentului se părea că Steiner își revenise, dar, de un timp încoace, se simțea din nou rău. Era cuprins de sfîrșeală, amețea și era nevoit tot mai des să se sprijine de ceva. În afară de asta îl scuturau frigurile și-l chinuia o sete pe care n-o putea potoli. Făcea eforturi să-și ascundă starea în fața tovarășilor.

Într-adevăr, ceilalți nu remarcaseră revenirea bolii lui și crizele care o însoțeau. Acum, văzîndu-l gata să cadă, erau consternați. Mugur își făcea reproșuri pentru că nu-l supraveghease, iar Călin, pentru că-l lăsase să facă eforturi. Îl îndemnară amîndoi, sprijiniți de Anda, să se întoarcă în navă și să se odihnească.

Lui Steiner îi păru rău că-și dăduse pe față slăbiciunea. Din pricina lui, experimentarea sistemului de foraj întîrzia.

— Credeți-mă, a fost o simplă ameteală trecătoare. Acum nu mai am nimic ! Mă simt excelent. Nu vă pierdeți timpul...

Îi convinse să-l lase să asiste la probă și se așeză pe un dîmb cu iarbă albastră.

Sus, pe cerul trandafiriu, cele trei baloane erau cît bobul de mazăre. Rețeaua de cabluri care le unea avea să capteze în curînd energia fulgerelor.

Steiner își privea cu duioșie tovarășii. Cîtă putere de muncă avea această femeie pe lîngă care anii expediției trecuseră fără să lase urme. Și Bill, și Jean, și Mugur ! Din ce aluat erau plămădiți acești oameni ? Era oare și el la fel ? La fel de puternic

şi de dîrz ? Ce n-ar fi dat s-o poată dovedi celorlalţi, dar mai cu seamă... lui însuşi. Dacă n-ar fi simţit această cumplită sfîrşeală, ar fi alergat la ei şi i-ar fi rugat să-l lase să facă ceva greu şi primejdios. Dar mîinile îi atîrnau neputincioase şi respira anevoie.

Grupul astronauţilor se foia în jurul tunului cuantic. La un semnal al comandantului se retraseră la o oarecare distanţă. Stăteau nemişcaţi, într-o aşteptare încordată.

Moreau şi Bill aveau binocluri. Comandantul ţinea în mîini micul aparat de telecomandă.

Pe cer se stingea tocmai ultimul fulger. Steiner îşi consultă ceasul şi ceilalţi din grup făcură la fel. Minutele se scurgeau anevoie.

Călin stabili contactul exact în momentul în care lumina fulgerului colora în alb cerul, planeta şi tot ce se găsea pe ea.

Cristalul generatorului cuantic scînteie orbitor şi Steiner îşi văzu tovarăşii îmbrăţişîndu-se. Veniră în fugă spre el.

— Ce spui, Walter ? Ai urmărit ? A mers ! A mers strună !

Anda plîngea de bucurie. Era prima oară cînd o vedeau plîngînd.

— Acum pot să vă spun adevărul... În viaţa mea n-am avut atîtea emoţii ! Vă mulţumesc din suflet, tuturor. Ne mai rămîne de rezolvat pătrunderea continuă a sondei.

— Nu-ţi face griji, o asigură Mc.Kinley, se va aranja şi asta.

Totuşi mai trecu destul timp pînă ce toate amănuntele tehnice fură puse la punct şi pînă ce sonda geologică străbătea ritmic perisfera planetei. Anda supraveghea aparatul de recepţie, care imprima pe o bandă datele transmise de minusculul emiţător. Sub forma unor grupuri de cifre apăreau compoziţia chimică a stratului, densitatea, presiunea, temperatura şi încă alte elemente. Cît timp aceste date nu se modificau, banda rămînea albă. La cea mai neînsemnată schimbare însă, cifrele se înşirau din nou.

Încă după primele 24 de ore, Anda dispunea de un material valoros, privind primii 50 de kilometri ai perisferei. Porțiunea forată era foarte asemănătoare cu una de pe Pămînt. Și aici predominau minerale și roci bogate în compuși ai siliciului și aluminiului. Densitatea acestei zone granitice era de 2,6, cu o infimă parte mai redusă decît cea corespunzătoare a globului terestru.

Fulgerele se succedau cu aceeași regularitate, ziua și noaptea și sonda înainta. Astronauții puteau acum să se întoarcă în navă și doar cîte unul rămînea să supravegheze funcționarea instalației. Călin fusese primul. Îi urmase Moreau și ultimul era Mc. Kinley.

Spre miezul nopții, cînd ceilalți dormeau de mult în cabinele lor, apăru Steiner.

— Cum merge, Bill ?

— Bine ! Dar tu ce cauți aici ? Mugur ți-a interzis să părăsești patul.

— Nu pot să stau. Simt că-mi pierd mințile... Inactivitatea îmi face mai rău decît efortul. Lasă-mă să rămîn.

Mc.Kinley îl examină neîncrezător. La lumina tuburilor fluorescente, figura lui Steiner părea a unui om sănătos, poate puțin obosit și cu cearcăne la ochi. Totuși Bill șovăi.

— Mă tem, Walter. Să nu-ți facă rău. Mugur m-ar certa și pe bună dreptate. El știe mai bine...

— Habar n-are ce-i în sufletul meu. Bill, crede-mă, mă simt în putere și numai ideea de a face ceva folositor mă întremează. Mugur se gîndește doar la boala trupului. Medicina însă a înțeles de mult importanța factorului psihic, care, pentru mine, nu poate fi decît o activitate intensă. Iar el îmi prescrie... odihnă.

Mc.Kinley ridică din umeri.

— Fie, rămînem împreună, cu condiția să stai liniștit. Pînă în zori nu mai e decît un ceas.

Walter Steiner privea spre cerul de o întunecime nefirească, pe care nu răsăreau niciodată nici Luna, nici stelele. Aici, bolta era făcută parcă din catran. Cu atît mai violentă apărea lumina fulgerelor, care

sfîşia bezna, o destrăma... dar numai pentru o minusculă fărîmă de timp. După aceea, întunericul cuprindea din nou, biruitor, cerul şi planeta.

Instalaţia de foraj funcţiona precis. În jurul baloanelor captive, în momentul fulgerelor, se stîrneau scîntei albastre. Prisma de cristal arăta ca un monolit de oţel topit, deşi îşi păstra rigiditatea formelor, netezimea faţetelor, ascuţişul muchiilor. Din aparatul de recepţie izvora fluxul nesfîrşit al benzii, cu sute şi mii de cifre.

Steiner se plimba agale prin iarba albastră şi se gîndea. Se gîndea la Pămînt, la micul orăşel Liebau în care se născuse. Era primăvară acum la Liebau, sau toamnă? Răsăreau ghioceii pe covorul verde, catifelat, de pe malul marelui fluviu sau se rumeneau strugurii pe dealul Wolfberg? Dar cum era Viena în această clipă? Ca de obicei, scăldată în lumina marilor bulevarde, forfotind de oameni veseli, îndrăgostiţi de muzică...

„Wien, Wien, nur du allein..."

Fredona melodia cu o adîncă tristeţe. Zadarnic încerca Mugur să-i dea curaj. Boala lui nu avea leac. Era osîndit şi o ştia. Cîteva săptămîni încă sau poate cîteva luni... Apoi va rămîne pe veci în această lume fără soare şi fără stele, în această lume a beznei şi a fulgerelor.

Se statornicise obiceiul de a lăsa, pe fiecare corp ceresc explorat de Pămînteni, cîte o mărturie a trecerii lor. Aci, pe planeta a 4-a a stelei Toliman, acest semn va fi trupul lui.

Îşi reluă plimbarea. Mc.Kinley, aşezat pe un dîmb din apropiere, aţipise. Dinspre dreapta, unde se înălţa schela tunului cuantic se auziră nişte pocnete. Steiner se opri. Într-un loc pîlpîiau scîntei albastre. Vru să-l trezească pe Bill, dar se răzgîndi. Scînteile se înmulţeau şi se prelingeau de-a lungul cablului. Transmisionistul înţelese. Baloanele, deşi bine fixate, erau agitate fără încetare de furtună şi smuceau, la rîndul lor, conductorul electric. Stratul izolator se

rosese şi, din clipă în clipă, se putea produce o catastrofă. Un scurtcircuit şi generatorul împreună cu preţiosul cristal erau distruşi.

Walter Steiner se simţi dintr-o dată tînăr şi plin de vigoare. Muşchii i se întăriră, spatele i se îndreptă, ochii căpătară priviri îndrăzneţe. Moleşeala care-l apăsa de cînd fusese iradiat se risipi. Alergă la lada cu unelte şi luă pompa cu lacul izolator. Apoi opri generatorul şi lumina din cristal se stinse. Urcă, cît de repede putu, scara şi, ajuns la capătul de jos al conductorului, începu să se caţăre.

„Ca la ora de gimnastică cînd ne suiam pe funie", rîse el în sine.

Se miră singur că avea puterea să ajungă pînă în dreptul rosăturii. Mai rămăseseră vreo patru minute pînă la fulgerul următor.

Puse pompa în funcţiune şi jetul de izolant ţîşni Părţile metalice dezgolite se acopereau cu o pojghiţă care se îngroşa destul de repede.

Steiner se căţără mai sus, căci zărise o altă porţiune roasă. Vru să acţioneze pompa, dar acum jetul refuză să pornească. Vreun fir de praf pătrunsese probabil în duză. Deşurubă ţeava, o curăţă şi o fixă la loc. Apăsă pe declanşator şi lichidul izolant porni.

Dar în aceeaşi clipă se iscă fulgerul ! O jerbă de scîntei albastre... şi degetele lui Walter Steiner se crispară de cablu.

DIN ÎNSEMNĂRILE ANDEI VIERU, DESPRE STRUCTURA INTERNĂ A PLANETEI A 4-A

Cunoaştem acum structura internă a planetei a 4-a, kilometru cu kilometru, strat cu strat. Şi, totodată, o cunoaştem în bună măsură şi pe cea a Pămîntului nostru ! Căci cele două corpuri cereşti sînt, în afara unor mici deosebiri neesenţiale, identice. Planeta se

împarte în trei geosfere pe care le vom numi, ca şi pe globul terestru, perisfera, mezosfera şi centrosfera. Perisfera formează pătura solidă şi are o grosime de 1 268 de kilometri. Partea ei superioară, litosfera, măsoară în punctul forat 112,5 km şi se compune din feldşpat, amfiboli, cuarţ, calcit, pirită şi alte minereuri, care, asociate, alcătuiesc rocile. Există roci magmatice — granite, porfire, andezite, diorite, gabrouri, bazalte, apoi roci sedimentare — pietrişuri, nisipuri, conglomerate, gresii, argile, gips, calcare, cărbuni, şi roci metamorfice — gnaisuri, micaşisturi, marmură şi altele.

Sub litosferă se întinde aşa-numita mezosferă, cuprinsă între adîncimile de 1 268 şi 2 997 kilometri, în care materia se află într-o stare solidă, supraîncălzită.

Centrosfera, între nivelul de 2 997 kilometri şi centrul planetei, aflat la adîncimea de 6 378 de kilometri, reprezintă o treime a masei acesteia. Ea are, ca şi întregul corp ceresc, o compoziţie chimică omogenă. Compoziţia „sîmburelui" nu diferă de cea a mezosferei şi perisferei decît prin starea ei fizică specială; rocile au devenit metalice sub influenţa presiunii.

Densitatea globului creşte în raport cu adîncimea începînd cu 2,4 şi ajungînd pînă la 8,1 la nivelul de 2997 km. În centru, densitatea ajunge la 12 şi presiunea la 3 100 000 atmosfere.

Temperatura, la 3 000 de metri este de 100°, iar la 50 de km, de 1 200°C. Aci rocile încep să treacă într-o stare semifluidă, de magmă. Sub învelişul granitic, temperatura se urcă mult mai încet. În centrul planetei, sonda a măsurat 3 740°C.

Acestea sînt cîteva date generale, obţinute în urma forajului, ale cărui benzi înregistratoare constituie un material ştiinţific de o valoare incalculabilă. Sistematizarea şi interpretarea datelor va permite alcătuirea unor hărţi şi grafice ale subsolului, determinarea zăcămintelor şi poate, mai tîrziu, stabilirea modului de formare al plantelor de acest tip.

Am hotărît să dăm acestei prime operații de foraj pînă la centrul unei planete numele de „Operație Steiner", în memoria celui care și-a jertfit viața pentru reușita ei.

FONOGRAMĂ

— Acestea sînt faptele, profesore. Pentru prima oară în istorie, oamenii au determinat prin analogie, printr-o comparare directă, structura internă a planetei lor. A fost, cred, un punct de răspîntie.

— Firește, un moment crucial. Eroii tăi, Sinac, s-au comportat excepțional.

— Vă gîndiți la Steiner ?

— Da, mai ales la el. Și mă întreb ce s-a petrecut în mintea lui cînd a salvat instalația de foraj.

— Și pe mine m-a preocupat această problemă. M-am străduit s-o privesc cu ochii omului din anul 2 000, așa cum mă sfătuiți mereu.

— Și concluzia ?

— Walter era foarte bolnav, probabil nevindecabil. Radiațiile recepționate pe planeta a cincea se cuibăriseră în organismul lui și tratamentul, pe vremea aceea rudimentar, nu producea decît ameliorări trecătoare.

— Steiner știa ?

— Desigur ! De aceea, consideram mai întîi că a fost un gest de disperare.

— Cu neputință ! Refuz să cred !

— Îmi ziceam că acum un mileniu, oamenii nu aveau tăria săvîrșirii unui asemenea act de eroism. De aceea am cerut centrului electronic de istorie o statistică...

— Şi ?

— În 46 825 de cazuri similare, înregistrate între anii 1960 şi 2000, un număr de 46 231 de fapte de eroism au fost făcute de oameni perfect sănătoşi. Asta înseamnă... 98,73 procente.

— Ai văzut, Sinac ! Exact aşa judecam şi eu. Walter Steiner ar fi acţionat la fel, chiar dacă ar fi fost în plenitudinea capacităţii sale fizice.

— Iată încă o dovadă, profesore Ator, că profilul moral al omului din acele timpuri se aseamănă tot mai mult cu cel al contemporanilor noştri. Şi totuşi, de ceva îmi pare rău...

— Anume ?

— La un moment dat, Anda Vieru plîngea. Vă amintiţi ? Spuneam acolo că era pentru prima dată cînd tovarăşii ei o vedeau plîngînd.

— Şi ce nu-ţi place în asta ? Te-ai obişnuit s-o ştii pe eroina ta numai în postură de... sloi de gheaţă ?

— Tocmai ! Regret că primele lacrimi ale Andei au fost vărsate dintr-o pricină... ştiinţifică, şi nu din dragoste...

— Nu ştiu cum să-ţi explic, Bill, dar parcă am trăit toată viaţa la fel ca acuma. Parcă m-aş fi născut pe această navă, parcă n-aş fi cunoscut alţi oameni decît pe voi. Cred că am început să uit Pămîntul.

Mc.Kinley ridică din umeri.

— Aşa eşti tu, Jean. Trăieşti cu mare intensitate prezentul. Atît de intens, încît dispare trecutul. Asta e uneori bine. În situaţia noastră, chiar foarte bine. Totuşi nu cred...

Moreau îl întrerupse fără să audă ultimele cuvinte.

— La şcoală îmi plăceau grozav ştiinţele naturii şi nu puteam suferi istoria. Prima mea soţie îmi reproşa mereu că uit aniversările din familie.

— Prima soție ?

— Am fost de trei ori căsătorit, dar n-am putut păstra pe nici una. Susțineau toate că le neglijez. Aveau dreptate...

— Și te simți bine singur ?

— Nu m-am întrebat niciodată ! N-aveam timp ! Zilele îmi sînt atît de pline și gîndurile mele aleargă, aleargă... Atît de intens e acest ritm, încît nu mă uit nici îndărăt, nici la ceilalți...

— Cam curioasă teoria asta, Jean.

— Să nu crezi că sînt individualist. Am un spirit de echipă foarte dezvoltat, dar îți repet, n-am timp. Uite, acuma, voi sistematizați și interpretați datele culese pe planeta a 4-a. Eu am și uitat-o. Mă preocupă numai și numai etapa următoare.

Moreau tăcu brusc. Se gîndea intens și-și mîngîia nervos bărbia. Crezînd că discuția se încheiase, Mc.Kinley se ridică.

— Stai ! îl opri secundul. Am vorbit prostii. Nu-i nimic adevărat. Cum era să uit planeta a 4-a, cînd acolo a rămas Walter ? Nu... nu... ar fi monstruos să n-ai amintiri. Cum să-ți piară din memorie planeta pe care ai văzut lumina zilei, unde trăiește sau a trăit ființa care ți-a dat viață ? Mama mea e o femeie extraordinară, Bill, și tînără ! N-are nici 60 de ani. E înaltă, cu niște ochi albaștri ca marea la Antibes. E inginer, construiește mașini cibernetice. Cînd pornesc într-o expediție, iau cu mine portretul ei. L-am avut pretutindeni, pe Hermes, în drum spre Jupiter și acum. Îl am asupra mea ori de cîte ori părăsesc racheta. Nu mă despart niciodată de el. Să ți-l arăt...

Moreau dădu la o parte obiectele de pe masă și ridică un fel de porthart din plastic negru, prevăzut cu o închizătoare metalică și cu o curea.

Se pregăti să scoată fotografia.

— Stai, Jean ! Ce-i asta ?

Pe porthart erau niște pete galbene, foarte asemănătoare cu mucegaiul. Tăblia metalică a mesei purta aceleași pete. Ele se întindeau, se măreau, trecînd cu repeziciune de pe un obiect pe altul.

De-a lungul piciorului mesei, puful galben coborîse spre podea.

Moreau se dădu speriat înapoi.

— Nu înţeleg cum a pătruns asta în navă! Am dezinfectat totul, costumele, containerele...

Mc.Kinley îl privi ţintă.

— Pe planeta a 4-a ai avut fotografia cu tine?

— Desigur, ca întotdeauna. O purtam atîrnată de curea...

— Ai dezinfectat-o la întoarcere?

— Să-mi amintesc. Am intrat în camera-ecluză cu braţele încărcate cu materialul biologic, seminţe de plante şi probe de ţesut... Am aşezat cutiile pe podea... A, acum ştiu: una s-a desfăcut şi nişte seminţe s-au risipit pe jos. M-am aplecat să le adun... dar porthartul mă stingherea. L-am scos şi l-am atîrnat de un cîrlig. Apoi am deschis duşul cu dezinfectant şi am stat, conform instrucţiunilor, cinci minute. Şi cutiile stăteau sub jetul de dezinfectant.

— Dar porthartul?

— Era atîrnat pe perete. Uitasem de el. Iar am încurcat-o, Bill, nu-i aşa?

— Să-ţi spun că ai procedat ca un copil fără minte? N-are rost, o ştii şi singur. Iar mucegaiul ăsta se tot întinde... Dacă nu-l oprim, într-o zi, două, întreaga navă va fi... Stai, ce faci?

Moreau turnase apă peste puful galben şi încerca să-l înlăture cu o perie. Dar la contactul cu lichidul, mucegaiul se înviora, căpăta o culoare mai intensă şi se întindea cu şi mai mare repeziciune.

Mc.Kinley îşi ieşi din fire.

— Nu eşti în toate minţile, Jean! Să torni apă peste un organism, fără să ştii ce reacţie se declanşează. Pe onoarea mea, eşti un pericol pentru întregul echipaj.

Strigătele sale îi atraseră pe ceilalţi. Intrară în cabina lui Moreau şi Bill le explică în cîteva cuvinte ce se întîmplase. Se rezumă însă strict la fapte, fără să-i aducă lui Jean învinuiri. Dimpotrivă, încerca să-i găsească scuze.

Comandantul îi ceru lui Mugur să facă urgent analiza mucegaiului şi să încerce să descopere un mijloc de a-l distruge. Cabina secundului fu închisă.

Peste cîteva ceasuri însă, prezenţa mucegaiului fu constatată în alte două încăperi individuale şi în cabina-atelier.

Situaţia deveni din ce în ce mai critică. Puful galben invadase podelele, pereţii şi mobila. El acoperi hublourile, pătrunse în cîteva lăzi cu alimente şi scoase din funcţiune o seamă de aparate.

Aşteptau verdictul lui Mugur, ştiind că doar cunoaşterea mecanismului biologic va putea permite găsirea unor mijloace de luptă. Dar Vieru întîrzia. Mucegaiul galben îi dădea şi lui de furcă.

Trecu ziua, apoi încă una. Mucegaiul se strecurase în alte cabine individuale şi în postul de comandă. Călin conectă toate mecanismele navei la pilotul electronic, stabili programul şi închise încăperea.

În camera de zi, atmosfera era apăsătoare. Oamenii aveau feţele îngrijorate şi priveau mereu spre uşa laboratorului lui Mugur. Pe ecranul telescopului, planeta a 3-a se mărea pe măsură ce distanţa scădea. În atmosfera străvezie, ca a Pămîntului, pluteau nori albi şi cenuşii. Datele transmise de o sondă teleghidată confirmară asemănarea, stabilind compoziţia amestecului. El era foarte asemănător cu cel din jurul globului terestru, însă cu o cantitate ceva mai mare de oxigen.

Moreau era de nerecunoscut. Sentimentul vinovăţiei devenea din ce în ce mai apăsător. Din pricina neglijenţei lui, viaţa în rachetă se asemăna acum cu cea dintr-o fortăreaţă asediată. Duşmanul găsise o breşă în sistemul de apărare şi se infiltra neîncetat, cîştigînd noi şi noi poziţii. Mai mult, etapa următoare a expediţiei era ca şi compromisă. Aveau să ajungă în apropierea planetei dar, în situaţia lor, nu puteau să coboare. De aceea pilotul automat fusese programat pentru o apropiere pînă la 1000

de kilometri şi, pe urmă, pentru un zbor circumplanetar.

Secundului îi treceau prin creier toate acestea şi se căznea să găsească o ieşire. Uneori părăsea cabina centrală şi se ducea într-o încăpere unde rîcîia disperat, cu o daltă, puful galben. Ştia bine că ceea ce face e o copilărie, că în cîteva clipe locul se acoperă cu un strat la fel de gros.

La sfîrşitul celei de a doua zile, „Căprioara" se plasă pe orbită în jurul planetei a 3-a. Mugur Vieru nu adusese încă nici un rezultat.

Moreau se apropia din cînd în cînd de uşa laboratorului, bătea timid şi întreba :

— Cum stai, Mugure ?

Acesta îl repezea :

— Vezi-ţi de treburile tale şi lasă-mă în pace.

Purtarea lui Vieru îl îndîrjea pe secund. Căuta să născocească ceva, să le arate celorlalţi că Moreau nu e numai un încurcă-lume. După ce Anda, Bill şi Călin se culcară în hamacurile lor — de cînd fuseseră închise cabinele, dormeau în camera de zi — Jean ieşi tiptil.

Nu-l zări nimeni. Treaz era numai Mugur, care lucra în laboratorul său.

Găsind uşa cabinei de comandă încuiată, Jean meşteri la sistemul de închidere şi curînd, calea era liberă.

Interiorul oferea o privelişte dezolantă. Aparatele, fotoliile destinate piloţilor, totul dispăruse sub un strat gros de mucegai. Prin aer plutea un nor gălbui de spori.

Secundul nu se sinchisi. Intră decis, îndepărtă superficial mucegaiul de pe indicatoarele, manetele şi butoanele tabloului şi se instală în faţa lor.

Decuplă pilotul automat şi luă manşa între mîini. Botul ascuţit al „Căprioarei" se înclină spre suprafaţa planetei.

În laborator, Mugur isprăvise. Se ridică şi făcu mişcări de gimnastică („în stilul Andei", gîndi), pentru destindere. Lucrase 48 de ore, fără somn şi

aproape fără hrană. Rezultatele cercetării sale însă erau gata, transcrise pe fişe. Putea fi mulţumit, reuşise să afle absolut totul despre mucegaiul galben.

În camera de zi, Călin, Anda şi Bill dormeau. Zgomotul uşii îi trezi. Coborîră din hamacuri şi veniră în întîmpinarea lui Vieru.

Faţa trasă, acoperită cu o barbă ţepoasă, ochii roşii din spatele ochelarilor stăteau mărturie eforturilor pe care le făcuse.

— Precum vedeţi, am terminat! spuse el cu un glas neaşteptat de proaspăt. Sînt colonii de ciuperci microscopice, care se aseamănă mult cu *Philobus*-ul terestru. Trăiesc în orice mediu, dar preferă umezeala şi căldura. Nu pot fi distruse de nici o substanţă chimică şi nici de radiaţii. Aşadar, n-avem ce să-i reproşăm lui Jean. Chiar dacă ar fi dezinfectat porthartul, mucegaiul tot ar fi pătruns în navă.

Am încercat totul: acizi, baze, substanţe toxice, raze Roentgen, gama, ultraviolete... Radiaţia gama constituie chiar un stimulent pentru creşterea lor.

— Deci, nici un punct vulnerabil? întrebă Călin dezamăgit.

— Unul singur, un... călcîi al lui Achile! Înmulţirea este legată de un heliotropism foarte pronunţat. Purtătorii capsulelor cu spori se îndreaptă spre lumină şi explodează numai în prezenţa ei. Ciclul vital este foarte scurt, fiecare generaţie neputînd trăi decît cel mult 1—2 zile. Dacă reuşim să întrerupem înmulţirea...

— Cum asta? În ce fel?

— Acolo, pe planetă, emisia de spori are loc o dată cu fulgerele, adică din nouă în nouă minute. În interiorul navei, stimulate de lumina tuburilor fluorescente, exploziile capsulelor s-au accelerat, repetîndu-se la intervale de cîteva zecimi de secundă. Asta explică dezvoltarea impetuoasă a prafului galben. Nu ne rămîne decît...

— ...să cufundăm cabinele în întuneric!

— Întocmai! În absența luminii, ejecția sporilor se va opri, ciuperca va fi silită să-și sisteze înmulțirea. După două zile, și celelalte funcții vitale se vor stinge. Noi va trebui să înlăturăm cu grijă rămășițele de pe toate obiectele și acest... incident neplăcut va putea fi dat uitării. De altfel...

Zgomot de motoare umplu pe neașteptate încăperea. Nava, care pînă atunci zburase liniștită prin propulsie cuantică, se cutremură și începu să vibreze.

— Reactoarele! Au pornit reactoarele, răcni Călin, repezindu-se spre ușa cabinei de comandă. O găsi încuiată.

Pînă s-o deschidă, se produse un șoc atît de puternic, încît se rostogoliră pe jos.

Apoi nava rămase nemișcată.

Călin izbuti să pătrundă în cabina de comandă. Îl întîmpină ceața de spori care plutea grea prin aer. În fotoliu zări vag silueta lui Moreau.

— Jean, ce-i cu tine?

— Totul în ordine, căpitane! Sîntem pe planeta a 3-a!

Secundul se lăsă greu pe spate și-și pierdu cunoștința.

*

* *

În interiorul „Căprioarei" nu pătrundea nici o licărire. Lămpile fuseseră stinse, hublourile prevăzute cu jaluzele negre, indicatoarele fosforescente ale aparatelor de bord acoperite. Ardeau cîteva becuri roșii la lumina cărora, de bine de rău, te puteai orienta. Astronauții erau — spuneau ei — de o „veșnicie" pe planeta a 3-a a stelei Toliman, fără să fi putut arunca măcar o singură privire afară.

Era o grea încercare pentru nervi, dar nimeni nu se plîngea. Secundul se trezise din leșin și Mugur îl trata cu inhalații de aer ozonizat. Analizele arătaseră că sporii mucegaiului nu erau otrăvitori. Aveau însă un efect dăunător asupra căilor respira-

torii și plămînilor. Moreau inspirase o cantitate apreciabilă, dar Vieru spera că „spălătura" cu ozon îl va pune pe picioare.

Așa se și întîmplă.

Cînd intră timid în camera de zi, fu întîmpinat — spre marea lui mirare — cu aceeași prietenie ca de obicei. Anda îl pofti la masă, Călin se consultă cu el într-o chestiune tehnică, iar Bill — lucru nemaiîntîlnit — îi oferi un pachet de ciocolată.

Moreau află că nu din vina lui pătrunsese mucegaiul în navă și asta îi luă o piatră de pe inimă. Ceru de lucru, dar după cîteva minute se văzu obligat să renunțe. Mugur îl duse în cabină și îi dădu îngrijiri.

Obiectivul principal era acum curățarea navei de resturile mucegaiului galben. Deși se desprindea ușor, avură multă bătaie de cap, căci firele se cuibăriseră în cele mai neașteptate locuri. După două zile, încă mai găseau prin crăpături rămășițe de micelii și spori. Pentru mai multă siguranță, puseră în funcțiune puternicele pompe folosite în cazul pătrunderii unor gaze toxice. În ziua a treia, în sfîrșit, nu se mai găsi nicăieri vreo urmă de ciupercă. Totul era curat și lucea ca oglinda.

În a patra zi, după un ultim control minuțios, jaluzelele fură ridicate și ușa camerei-ecluze se deschise larg în fața echipajului rachetei „Căprioara".

Plecară să exploreze planeta a 3-a, Călin, Anda și Mc.Kinley. Moreau încă n-avea voie să părăsească nava, iar Mugur, spre marea lui dezamăgire, trebuia să rămînă să-l îngrijească.

Lîngă patul lui Jean era un mic luminator, prin care apărea, ca într-o ramă, un peisaj al planetei. Cînd îl văzuse prima oară, pe jumătate adormit, strigase :

— Acesta-i Pămînul ! Mugur, sîntem din nou pe Pămînt.

Natura celei de a treia planete a stelei Toliman semăna într-adevăr cu cea terestră dintr-o eră

geologică îndepărtată. Cerul era albastru, cu mici nori Cirrus, parcă pictați, iar vegetația de o surprinzătoare bogăție și varietate. Pe o dună, la marginea unei bălți, creșteau plante asemănătoare ferigilor de azi. Spre stînga se vedea un grup de trunchiuri scunde, aproape sferice, împodobite cu flori mari albe, purtînd în vîrf un smoc de frunze de palmier. O stîncă acoperită cu mușchi era înconjurată de ierburi de înălțime mijlocie.

Din apa smîrcului se ridicau copăcei cu frunze de ferigă și niște plante în formă de sfeșnice cu mai multe brațe. În fund se întindea o pădure de conifere, ce puteau fi confundate ușor cu brazii noștri.

— Într-adevăr, spuse Mugur, ne aflăm parcă în plin mezozoic terestru, în perioada jurasică de acum 150 milioane de ani. Pe atunci, coniferele erau foarte bine reprezentate ; existau araucarii, cu ace dispuse în spirală, apăruse și familia brazilor și taxodiile. Plantele asemănătoare cu palmierii creșteau în mai toate zonele globului. Vezi tufele acelea ? Ce bine seamănă cu caytoniile, iar cele de dincolo, cu dyctophylele. O adevărată comoară pentru un paleobotanist...

— Pe mine, dragă Mugur, care nu sînt paleobotanist, toate acestea nu-mi spun nimic. Dar ție, văd că-ți fierbe sîngele în vine.

— Te miri ? Ard de nerăbdare să culeg aceste plante, să iau probe de polen, de spori, de semințe, să studiez sistemul vascular al frunzelor, să determin compoziția solului în care cresc. Nici nu visezi ce importanță ar avea pentru știință un studiu comparativ între plantele noastre de azi și acestea, aproape identice cu strămoșii lor. Dacă aș putea...

— Te-ai repezi afară și te-ai apuca de lucru, nu-i așa ? Și de ce n-o faci ?

— Găsesc întrebarea nelalocul ei...

— Aha, trebuie să stai cu mine și să mă dădăcești ? Ca și cînd te-aș fi rugat s-o faci. Află că mă simt excelent și că nu am nevoie de asistență medicală.

— Ţi se pare ! Acum totul merge bine, dar din senin poate să se producă o nouă criză de sufocare.

— Ei şi ? Mare lucru să deschizi butelia cu ozon ? Te rog, Mugur, du-te, lasă-mă.

— Inutil să insişti.

— Ia-mi pulsul, temperatura, tensiunea, palpează-mă, ciocăneşte-mă, fă-mă să scot limba, fă tot ce vrei cu mine şi dacă găseşti un singur motiv, nu pleca ! Îţi repet, mă simt bine şi n-am nevoie de ajutor.

— Cu neputinţă, Jean. Rămîn aici, lîngă tine. Asta-i.

Se instală în faţa hubloului şi contemplă suspinînd surprinzătorul peisaj al celei de a treia planete.

*

* *

Grupul de astronauţi ajunsese cu aviotancheta într-un punct situat la vreo 3 km de „Căprioara". Aici se despărţiră.

Mc.Kinley porni în zbor spre nord, iar Călin şi Anda o luară pe jos în direcţia opusă. Se înţeleseră să se întîlnească peste patru ore.

Străbăteau o autentică junglă tropicală. Ferigi, mari ca nişte evantaie, dar de o altă nuanţă decît pe Pămînt, creşteau de-a valma în cele mai bizare poziţii. Se contorsionau, se ridicau şi se acopereau unele pe altele, în luptă îndîrjită pentru lumină şi spaţiu. Printre ierburi ţîşneau, ca nişte lumînări, trunchiurile unor conifere.

Culoarea predominantă a peisajului era verdele de toate tonalităţile, de la cea mai deschisă, a ierbii care dă colţ, pînă la cea aproape neagră, a mării răscolită de furtună.

Era cald. Prin aer pluteau miasme grele, de pămînt mustind de apă şi de plante în putrefacţie. Răsunau zumzetele miriadelor de insecte şi ţipete ascuţite de animale.

Se mişcau greu sub povara costumelor şi a instrumentelor. Încercară să înainteze drept spre sud, dar

terenul mlăştinos îi obligă să ocolească. Nimeriră astfel în această pădure care, pentru orice naturalist, valora cît o comoară. La fiecare popas comandantul, ţinîndu-şi făgăduiala făcută lui Mugur, culegea plante şi captura insecte ; Anda se îndeletnicea cu prospecţiuni geologice. Aparatura specială, de dimensiuni minuscule, de care se folosea, permitea stabilirea compoziţiei rocilor pînă la o adîncime de 3 kilometri şi deci descoperirea unor zăcăminte.

— Ceva nou ? întrebă Călin de departe.

— Destule ! Am găsit fier, petrol, asfalt şi cărbune. Mai cu seamă zăcămintele petrolifere sînt importante.

Comandantul se apropie.

— Ascultă, Anda, de ce o fi solul pe-aici atît de umed ? Am impresia că, cel puţin în această perioadă a anului, ploile nu abundă...

— Din cauza inundaţiilor, cred. Dacă mezozoicul de-aici se aseamănă cu cel de pe Pămînt — şi avem toate motivele s-o afirmăm — ne aflăm acum într-o perioadă cu activitate vulcanică redusă, cu revărsări bazice submarine, cu ridicări şi coborîri de terenuri, însoţite de inundarea parţială a uscatului.

Pădurea virgină se mai rărise. În locul ferigilor creştea o iarbă scundă, care nu stînjenea mersul, iar copacii erau răzleţi. Printre trunchiuri apăru o colină, tocmai potrivită ca punct de observaţie. Se grăbiră să ajungă în vîrf.

Se vedeau bine împrejurimile. Drept în faţă era ţărmul nisipos al unei mări liniştite, cu valuri mărunte. Priveliştea, calmă şi idilică, amintea de cea a plajelor ferite, puţin frecventate, ale Mediteranei, cu nisip argintiu şi cu scoici multicolore.

Pe Anda o izbi din nou asemănarea cu peisajul terestru.

— Spune, Călin, ţi-ai fi imaginat ? În ţinuturile cu vegetaţie luxuriantă, în jungla pe care am străbătut-o, eram într-adevăr pe Pămînt, dar pe un Pămînt de acum milioane şi milioane de ani. Aici

însă, te poți crede pe malul unei mări terestre de azi, albastră și fermecătoare... Nu-ți vine și ție să te cufunzi în valuri, să înoți departe, în larg, ca apoi să te întorci și să-ți răsfeți trupul la mîngîierea razelor aurii?

Călin Dan o privi duios. Anii expediției nu lăsaseră urme pe obrazul ei. Doar în jurul ochilor apăruseră cîteva crestături fine. Anda era neschimbată. Avea același aer de optimism, același surîs deschis, același farmec. Călin se gîndi că nu va înceta niciodată s-o iubească, la fel ca în tinerețe, la fel ca vulturul din legenda lui Ascaragua. Dar asta îl privea numai pe el.

Se mai uită o dată la chipul ei și îi răspunse:

— Din păcate încă nu ne putem gîndi la scăldat. Deocamdată, nu știm dacă aerul ne este dăunător, darmite apa. Vor trebui făcute analize și experiențe pe organismele vii aduse de pe Pămînt. Numai așa vom putea constata dacă mediul ne este prielnic sau nu. Trebuie, deci, să ne resemnăm...

Anda rîse:

— Comandante, mă supun, căci sînt un membru disciplinat al echipajului. Și acum încotro?

— E timpul să ne întoarcem la navă. Sper că și Bill a isprăvit.

Coborîră dealul și o luară înapoi spre pădurea cu ferigi și palmieri. Era cu neputință să te rătăcești. Croiseră, la venire, o cărare prin desiș și acum mergeau de-a lungul ei.

Deodată Călin se opri. În jurul lor ierburile erau culcate, ca și cînd o cireadă de vite ar fi trecut în goană. Dinspre dreapta se auziră trunchiuri frîngîndu-se, un fel de șuierat și apoi răgete, care-ți înghețau sîngele în vine.

Călin o apucă pe Anda de mînă și o trase după el spre un trunchi gros, care-i putea acoperi.

Zgomotele se apropiau. Pămîntul se cutremură, cîțiva palmieri se prăbușiră și din desiș se rostogoli un imens ghem viu de un verde-cenușiu. Două animale gigantice, încleștate într-o luptă pe viață și pe moarte, izbeau orbește în tot ce întîlneau.

Anda vru să părăsească ascunzătoarea, ca să poată privi mai bine, dar comandantul o trase înapoi.

— Fii prevăzătoare!

— Lasă-mă, trebuie să-i văd... A, parcă ar fi un Ceratosaur și un Iguanodon, doar că sînt mult mai mari decît cei din jurasicul terestru. „Ceratosaurul" măsoară vreo 8—9 metri, iar dușmanul său este de două ori mai lung...

Lupta continua, devenind tot mai sîngeroasă. Giganticul saurian, ierbivor de bună seamă, încerca să-și înăbușe adversarul sub greutatea trupului său, în timp ce celălalt ataca furibund cu colții săi lungi.

— Ierbivorul n-are nici o șansă, soarta lui e pecetluită, spuse Anda. Maxilarele sale n-au nici forță, nici dinți ascuțiți. Pe cînd celălalt... privește...

Fiara mușca lacomă, aţîţată de mirosul sîngelui și încurajată de rezistența tot mai slabă a dușmanului. Un ultim răcnet și uriașul se prăbuși. „Ceratosaurul" abia reușise să se desprindă, cînd se și năpusti asupra trupului nemișcat, ca să-l devoreze. Smulgea hălci mari de carne roșie...

Scîrbită, Anda întoarse capul.

Era primejdios să mai zăbovească și Călin îi făcu semn.

— Acum e momentul! În timp ce se ghiftuiește, animalul nu ne va observa.

Se retraseră tiptil după niște ierburi înalte, apoi o luară la fugă. După toate calculele, aveau de străbătut mai puțin de doi kilometri pînă la rachetă. Totuși, după o oră și jumătate de mers, încă nu dăduseră de ea.

— Se pare că am greșit drumul! observă Anda neliniștită.

Consultară busola, apoi chemară prin radio „Căprioara". Răspunse Mugur. După calitatea recepției, își dădură seama că se aflau la o distanță mult mai mare decît crezuseră. Vieru le spuse că pe navă totul era în ordine și că așteaptă întoarcerea lor.

— Asta şi vrem, dar se pare că ne-am rătăcit. Dacă poţi, Mugur, lansează nişte trasoare, ceru Anda.

— N-aveţi nici o grijă. În cîteva minute, veţi şti încotro s-o luaţi.

Biologul găsi trasoarele de semnalizare, se echipă şi ieşi ca să le lanseze.

Tocmai atunci, pe Moreau îl cuprinse din nou moleşeala. Vru să meargă după Vieru să ceară ajutor, dar totul din jur porni să se învîrtească. Picioarele i se muiară, o ceaţă îi împînzi ochii şi căzu.

Anda şi Călin văzură aprinzîndu-se pe cer trei steluţe galbene. Erau la 5—6 kilometri de navă, ceea ce, în condiţiile mersului prin junglă, era o distanţă considerabilă. Îşi pierduseră orientarea şi în loc să se apropie de „Căprioară", se îndepărtaseră de ea.

— Nu face nimic, încercă Anda să glumească, o să ne mai plimbăm niţel!

Călin luă lucrurile mai puţin uşor. Aici, la fiecare pas erau primejdii, după fiecare trunchi, din spatele fiecărui tufiş te pîndea moartea. Iar el avea datoria s-o ocrotească, s-o readucă teafără pe Pămînt.

Mergeau foarte aproape unul de altul, atenţi la orice mişcare, la orice zgomot dubios. Dar nu parcurseseră decît cîţiva metri, cînd un bubuit prelung, ca un tunet îndepărtat, îi făcu să se oprească. Cerul era senin şi nu putea fi vorba de furtună.

— Pare să vină din subteran, presupuse Călin.

Anda se culcă în iarbă şi-şi lipi casca de sol. Zgomotul venea într-adevăr din adîncuri. Cînd se ridică, arăta îngrijorată.

— Acolo se petrece ceva! Chiar sub noi! Ar trebui să părăsim această regiune şi să-i avertizăm şi pe ceilalţi! Bine ar fi să vină Bill să ne ia cu aviotancheta...

— Să vorbim mai întîi cu Mugur.

Reglîndu-şi aparatul pe frecvenţa „Căprioarei", Călin strigă în microfon:

— „Căprioara !“ Mugur ! Mă auzi ? Răspunde ! Alo, Jean ! De ce nu răspundeți ?...

În clipa aceea se produse catastrofa.

* * *

Bill Mc. Kinley pilota aviotancheta la înălțime mică și filma de zor. Fixase de-acum pe peliculă imagini din cîteva regiuni caracteristice ale planetei, de șes, de deal și de munte, apoi cursuri de apă, lacuri... Intenția lui era să realizeze un documentar, care să înlesnească cunoașterea celei de a treia planete. După planurile generale aveau să urmeze detalii ale vegetației și aspecte din viața animalelor celor mai reprezentative. Ultima parte prevedea filmarea planetei de la mare înălțime.

În căutare de subiecte interesante, scruta neîntrerupt suprafața prin vizorul fix al aparatului.

O cîmpie... cîteva dealuri... o pădure... din nou cîmp... un pîrîu, încă unul... pămînt negru, mocirlos... un lac...

În apa puțin adîncă de la marginea lacului, niște pete negre îi treziră curiozitatea. Supunîndu-se pilotului, aviotancheta își reduse înălțimea, coborînd pînă la 50 de metri. Petele negre se dovediră a fi niște prăjini subțiri, terminate sus cu măciulii, care se legănau în ritmul valurilor.

Vuietul motorului stîrni destul de tîrziu panică. „Trunchiurile“ începură să se miște, să șerpuiască și apoi să se cufunde, făcînd să clocotească apa. Cîte unul se apropia de mal, scoțînd la iveală un trup masiv, greoi, de culoarea cositorului, prevăzut cu înotătoare. Mc. Kinley recapitulă în gînd cunoștințele sale paleozoologice. Animale de apă, măsurînd vreo 13 metri, cu gîtul lung și capul foarte mic...

Viețuitoare asemănătoare trăiseră pe vremuri și pe Pămînt, dar nu-și reaminti numele. În orice caz, văzuse într-un muzeu de științe naturale o reconstituire.

Dar acestea erau vii ! Un asemenea prilej nu trebuia scăpat. Trebuia să aterizeze neîntîrziat şi să încerce să filmeze animalele de aproape.

Aviotancheta atinse solul. Cînd zgomotul motoarelor se stinse, agitaţia printre reptile încetă. Îşi pierdură interesul pentru acest „animal" inofensiv, care poposea în vecinătatea lor.

Înotau încet, unduindu-şi gîturile de şarpe, mişcau caraghios capetele mici şi negre sau pluteau nemişcate sub apă, reluîndu-şi aspectul de trunchiuri înfipte în lac.

Bill nu mai prididea cu schimbatul bobinelor. Cu ajutorul teleobiectivului, obţinu prim-planuri cu detalii : capete, trunchiuri, înotătoare...

Isprăvi, convins că mai mult nu se putea realiza. Pornirea motorului nelinişti din nou animalele. Unele fixau speriate micul vehicul, altele, mai prudente, se grăbeau spre larg.

Aviotancheta descrise un cerc elegant şi se îndreptă în direcţia „Căprioarei".

Mc. Kinley spera să ajungă în cel mult cinci minute. Cercetă terenul ca să descopere racheta, cînd pe boltă se aprinseră trei lumini galbene.

*

* *

Înainte de a lansa semnalele, Mugur făcuse — din curiozitate — un tur în jurul navei. Cînd apăsase pe trăgaci se afla la vreo optzeci de metri de ea. Tot uitîndu-se la plantele acestei vegetaţii neaşteptate, atît de asemănătoare cu cele terestre, nu auzi freamătul ameninţător ce venea din pămînt. De-abia cînd solul se zgudui de-a binelea, aproape răsturnîndu-l, înţelese că-l ameninţă o primejdie. Dar nu făcu decît cîţiva paşi, şi pămîntul se despică. Se ivi o crestătură, îndeajuns de lată pentru a-i tăia calea de înapoiere.

Se convinse că nu-i rămîne altceva de făcut decît să încerce s-o ocolească. Porni deci de-a lungul faliei, păzind din ochi „Căprioara". Poate că această prăbu-

şire de teren nu era un fenomen izolat. Poate că avea să urmeze alta, mai aproape de rachetă sau chiar sub ea. Şi atunci...

Simţi un fior de-a lungul şirii spinării şi grăbi pasul. Capătul despicăturii încă nu se zărea. Cu cît înainta, ea devenea mai largă.

Descumpănit, Mugur nu ştia dacă să-şi continue drumul sau dacă să se întoarcă.

În dreapta se ivi un pîrîu, cu apă puţină şi molcomă, ce abia uda bolovanii. Se făcuse amiază. Razele lui Toliman cădeau vertical, ca nişte suliţe de foc şi arşiţa ajunsese înăbuşitoare.

Faţa îi era scăldată în sudoare. Ochii îl usturau şi, pe deasupra, i se aburiseră lentilele ochelarilor.

La început, drumul fusese bun. Mai încolo însă, tot felul de gropi şi de hîrtoape îl făcură să se împiedice, să cadă şi să piardă timp preţios.

Într-un loc, pîrîul cotea. Bombănind, Vieru se pregăti să treacă pe malul celălalt, cînd zări un animal aplecîndu-se şi bînd. La zgomotul paşilor lui, acesta îl privi speriat dînd să fugă. Avea aspectul unui cîine ciobănesc, dar corpul i se termina cu o coadă de şopîrlă !

Deşi dispăruse în desiş, Mugur avusese timp suficient să observe că ciudatul locuitor al planetei a 3-a nu înainta tîrîndu-se ca reptilele, ci că... păşea. Această constatare trezi interesul omului de ştiinţă. Încercă să clasifice ciudata vieţuitoare şi se hotărî s-o includă în ordinul Teriodontelor, forma de tranziţie între reptile şi mamifere. Dacă nu existau deosebiri esenţiale, văzuse pe unul din cei mai importanţi martori ai procesului de evoluţie al vieţii, un adevărat tezaur pentru ştiinţă. Continua să alerge de-a lungul faliei, furios că împrejurările nu-i permiteau să urmărească animalul şi să-l captureze.

Îl revăzu pe neaşteptate, străbătînd de-a curmezişul cîmpia. Nu fugea prea repede, ci se clătina greoi şi nesigur pe picioarele sale scurte.

— Pare să fie într-adevăr un Teriodont, constată Mugur cu regretul omului obligat să renunţe la ceva mult dorit.

Se apropiase şi ar fi putut să-l ajungă şi să-l înhaţe, dar din nou solul fu zguduit din străfunduri. Apărură alte crestături care, într-o clipă, fragmentară şesul în figuri geometrice neregulate. Animalul se opri tremurînd, la numai cîţiva paşi de Mugur.

De undeva venea vuiet de apă. Plantele mari se aplecară şi peste ele năvăli un puhoi tumultuos care inundă cîmpia. „Teriodontul", încolţit, se îndreptă în fuga lui caraghioasă drept spre Vieru şi acesta îl luă în braţe. Animalul se zbătu, încercă să scape, apoi se linişti. Tot mai mult se apropiau apele, tot mai înfricoşător era mugetul lor. Mugur fugea cum nu fugise nicicînd. Inima îi bătea gata să-i spargă pieptul şi respira greu, sufocîndu-se. La fiecare pas auzea apa clipocind şi o simţea urcîndu-se pînă aproape de genunchi. Înainta din ce în ce mai anevoios. Terenul, pînă adineauri un şes neted, urca în pantă. Uitîndu-se înapoi, constată că se îndepărtase atît de mult de rachetă, încît aceasta nu se mai zărea. Viitura însă devenise mai puţin impetuoasă şi torentul înainta mai încet. Mugur suia, abia mai răsuflînd, dealul, hotărît să ajungă cît mai repede în vîrf.

De jur împrejur, cîmpia se transformase într-un lac. În dreptul crăpăturilor se iscau vîrtejuri puternice, imense guri care absorbeau apa. Sus, pe o coamă de deal, era un platou de cîţiva metri pătraţi. Mugur dădu drumul animalului şi căzu extenuat pe pămînt. Rămase nemişcat, întins pe spate, cu ochii închişi.

Îi trebui destul de mult ca să-şi revină. Se minună văzîndu-se pe o insulă. Platoul semăna acum cu un petic de uscat, pierdut în imensitatea oceanului. Apa unduia lină, încreţindu-se sub mîngîierea brizei şi urca foarte încet. Pînă la inundarea vîrfului de deal mai puteau trece ore.

Căţelul-şopîrlă stătea ghemuit, ferindu-şi capul. Prin pielea negricioasă i se vedea bătînd inima. Tremura de frică şi scotea sunete scurte ca nişte scîncete de copil. Vieru îl mîngîie uşor pe creştet. La început animalul se ferea ca de lovituri, dar pe urmă

se liniști. Se părea chiar că aceste gesturi necunoscute îi fac plăcere.

Vieru îi ridică cu băgare de seamă capul și-l studie cu luare-aminte.

— Ureche exterioară, dinți diferențiați — ce-i drept într-o formă primitivă. A, uite incisivii, colții și molarii cu proeminență. Deschide frumos gura... așa... cavitatea bucală și nazală despărțite printr-un cer al gurii secundar. Ehei, prietene, ești aproape un mamifer ! Ca să nu-ți spun Hector, Castor sau Lux, ca unui cîine obișnuit, am să te numesc ...Pollux. Și acum, dragă Pollux, ca să nu faci vreo trăsnaie, să-ți dau ceva să dormi.

Desfăcu trusa, scoase o mică pompă și stropi nasul noului său prieten, care căzu imediat într-un somn adînc.

Din ce în ce mai îngrijorat de soarta „Căprioarei", Mugur făcu ocolul micii insule. Pe platou nu se găseau decît ierburi. În apropiere însă, pluteau, mînate de curent, niște trunchiuri de copac.

— Va fi greu, dar nu pot să mai aștept.

Îl aruncă pe Pollux peste umăr și ochi un trunchi mai gros. Deși nu era un înotător prea îndemînatic, ajunse cu bine lîngă copac și vru să se cațăre. Prima încercare dădu greș. A doua însă reuși, căci nimeri exact mijlocul. Se sui călare, ținîndu-se cu mîinile și cu picioarele. Trunchiul se mai răsuci de cîteva ori, apoi fu luat de curent.

*

* *

Se dezlănțuise infernul ! Solul plesnea ca un fruct copt, în zeci de locuri deodată. Crăpăturile, unele de cîteva palme, altele adevărate prăpastii, lăsau să se vadă straturile, ca într-o planșă geologică. Praful se ridica în trombe, copaci dezrădăcinați cădeau în gol cu coroanele îndreptate în jos, ploua cu bolovani și cu bulgări de pămînt. Nori de pulbere prefăcură lumina arămie a amiezii într-un amurg cenușiu, posomorît.

— S-a sfîrșit, șopti Anda înspăimîntată, căutînd privirile lui Călin.

Solul zvîcnea ritmic, ca o inimă. Deodată îl simţiră cedînd şi coborînd aidoma unei cabine de ascensor. De-o parte şi de alta treceau straturi de rocă diferit colorate, cenuşii, verzui, galbene, roşcate... Un palmier apăru deasupra capetelor lor şi se prăbuşi la cîţiva paşi. Îi urmă o avalanşă de pămînt şi piatră. Deşi se mutase cu vreo sută de metri mai jos, peticul de sol continua să se despice. Anda alunecă. Mîinile ei se întinseră spre Călin, sperînd să găsească un sprijin. Nu-l nimeri ! O piatră o lovi în umăr. Îl auzi strigînd ceva, dar nu putu să deslușească cuvintele.

— Ajutor, ajutor !

Mîinile lui puternice o apucară şi o traseră în sus.

Deasupra ei era faţa crispată de efort a lui Călin, iar jos, prăpastia.

O voce răguşită, pe care n-o recunoscu, o îndemna :

— Curaj ! Apucă braţul meu...

Reuşi ! Călin o ridică încet, centimetru cu centimetru, spre marginea faliei.

— Acum... ţin-te bine... Mîna stîngă... aşa !... Sus !

O zmucitură, o ploaie de pămînt şi Anda ajunse lîngă Călin. Se lăsă pe spate, extenuată. Tumultul se stingea treptat şi doar un ecou slab venea din lumea subterană. Natura, pînă atunci într-o dementă dezlănţuire, se potolea. Praful din aer se subţiase, lăsînd iar să treacă lumina zilei.

Erau la peste o sută de metri adîncime, pe fundul unei crevase, din care cu forţe proprii nu puteau ieşi. Dar trăiau.

Călin stătea alături de Anda. Faţa lui negricioasă, îmbătrînită în anii din urmă, se destinse şi un surîs abia schiţat îi înfrumuseţa trăsăturile. Anda îi luă mîna într-ale ei.

— Mulţumesc, Călin !

Comandantul o retrase şi se ridică cu mai multă grabă decît s-ar fi cuvenit.

— Am stat destul ! Să vedem ce-i de făcut...

Nu exista nici o cale ! Pereţii verticali nu puteau fi escaladaţi fără echipament special şi, în plus,

surpăturile îi izolau pe o porțiune de cîțiva metri patrați.

— Nici nu ne putem apropia de perete !

Călin o știa de mult, dar se prefăcu că studiază situația.

Băură cîte o înghițitură de suc de portocale. Anda se simți întremată și spiritul de inițiativă îi reveni.

— Să încercăm să chemăm „Căprioara" !

Ca și adineauri, nava tăcea.

— Acolo s-a întîmplat ceva ! Te pomenești că Jean... dar nu, nu, e Mugur cu el.

Timpul trecea. Pe porțiunea de cer deasupra prăpastiei apăru, în întreaga ei măreție, steaua Toliman. Printre straturile dezgolite la prăbușire erau unele cu minunate sclipiri sidefii.

— Mică ! Vezi, Călin, asta e „mică muscovit", de culoare deschisă, străvezie, cu luciu metalic. Parcă aș fi pe Pămînt, într-una din expedițiile geologice din timpul studenției...

Un zumzet ajunse pînă la ei. Venea de sus și părea mai degrabă să se îndepărteze decît să se apropie.

— Ăsta-i Bill, urlă Călin. Aviotancheta lui Bill... Se întoarce la navă.

Reglă emițătorul pe frecvența lui Mc. Kinley, dar, înainte de a rosti un cuvînt, vocea acestuia răsună în difuzor : . .

— Ce-i cu voi ? De ce ați lansat semnale ? Răspundeți ! Moreau... Vieru... răspundeți ! Aici Bill... Vă vorbește Bill... răspundeți o dată !

— Bill, strigă Călin în microfon. Sînt eu ! A fost o prăbușire de teren ! Am scăpat amîndoi, Anda și cu mine, dar ne aflăm pe undeva, în fundul unei crevase și nu putem ieși. Mă auzi, Bill ?

— Te aud ! Voi ați lansat trasoarele galbene ?

— Nu ! Au fost lansate de pe navă, la rugămintea noastră. Ne rătăcisem.

— Înțeleg ! Pe atunci „Căprioara" răspundea ?

— Da, am vorbit cu Mugur !

— Nu-mi place ! Ceva nu-i în ordine !... În sfîrșit, vom vedea ! Am să încerc să vă scot ! Unde sînteți ?

— Habar n-am ! Dar mi se pare că te depărtezi.

— Bine ! Schimb direcţia !
— Nu... nici acum nu vii spre noi !
— Dar acuma ?
— Da... Acum... acum cred că te apropii.
— Daţi-mi un reper ! O ridicătură de teren, o apă...
— Fii serios, Bill. Tu nu ştii ce s-a întîmplat ? Aici nu mai sînt nici dealuri, nici pîraie. Au rămas gropi, nimic decît gropi. Reper mai bun nici că se poate.
— Bine, staţi liniştiţi !
Aviotancheta se apropia repede. Zgomotul motoarelor stîrnea ecouri multiple în adîncul faliilor.
— Tii, ce dezastru ! făcu Bill. Cum să dau de voi ? Aici sînt sute de crevase, de falii, de crăpături şi mai ştiu eu ce. Cum am să ghicesc în care din ele aţi nimerit voi ?
— Treci încet în diagonală peste terenul surpat. Falia în care ne aflăm e, cred, destul de mare. Cînd vei fi deasupra noastră, te vom anunţa.
Aparatul apăru atît de brusc încît Călin abia avu timpul să strige :
— Aici Bill ! Aici ! Aici !
— S-a făcut, răspunse netulburat Mc. Kinley. Acum ştiu ! Cobor !
Nu era chiar atît de simplu ! Putea pătrunde în crevasă, coborînd vertical, ca un elicopter, dar pe la mijloc aceasta se îngusta într-atîta, încît un vehicul de mărimea aviotanchetei nu încăpea. Cînd atinse punctul cel mai jos posibil, la vreo 40 de metri deasupra Andei şi a lui Călin, Bill anunţă scurt :
— Am să vă pescuiesc !
Urmă o manevră complicată şi destul de periculoasă. Aviotancheta plutea în interiorul prăpastiei la cîteva palme de pereţii laterali şi Mc. Kinley aruncă o scară de frînghie. Cu toate că Anda urca încet, aparatul se clătina îngrijorător.
— Nu mai mişca. Parcă ai fi un pendul. Ţine-te bine ! Te ridic cu scară cu tot ! Ai înţeles ? Cînd ieşim din crevasă, te sui şi intri în cabină.

După ce-l scoase şi pe Călin, Mc. Kinley pilotă aviotancheta spre locul unde staţiona „Căprioara".

Comandantul nu-şi ascundea neliniştea.

— Cine ştie ce surpriză ne-a mai pregătit zănaticul de Jean !

Racheta se afla acolo unde o lăsaseră, în poiana de la marginea pădurii. Dar în imediata ei apropiere solul era răvăşit şi părea o arătură. Ceva mai departe lucea o suprafaţă întinsă de apă.

Cum intrară în navă, găsiră trupul neînsufleţit al secundului.

Îl ridicară şi îl duseră în camera de zi. Sub îngrijirea Andei îşi reveni.

— Unde-i Mugur ? fu prima întrebare pe care i-o adresă comandantul.

— Nu ştiu ! A ieşit să lanseze trasoarele. Imediat după plecarea lui mi s-a făcut rău şi am vrut să-l chem. Probabil că mi-am pierdut cunoştinţa, căci habar n-am ce s-a mai întîmplat. Ce-o fi cu el ?

— Asta am vrea să ştim şi noi !

Îl chemară prin radio, ore în şir. Cutreierară împrejurimile, răscoliră pădurile şi desişurile, zburară peste sute de kilometri pătraţi de apă şi lansară zeci de trasoare luminoase. A treia zi găsiră plutind, pe apă, o bucată din casca lui Vieru.

Căutarea fu abandonată. Cu chipul împietrit, Anda propuse părăsirea planetei a 3-a. Încercară s-o convingă că mai sînt şanse, dar ea rămase fermă.

— N-are rost ! Am făcut tot ce ne-a stat în putinţă. Iar expediţia trebuie să continue. Cînd am plecat, cunoşteam, şi eu şi Mugur, riscurile. S-a întîmplat inevitabilul, mai întîi lui Walter şi acum soţului meu. Trebuie să fim tari şi să mergem înainte.

Comandantul lăsă capul în piept.

— Al naibii, suduia Jean printre dinţi, tocmai atunci mi-am găsit să clachez...

Bill îl certă cu blîndeţe :

— Ce-i cu tine ? Ţine-ţi firea ! Mugur a căzut ca un ostaş în luptă. Nu e vina nimănui. Anda are dreptate. Trebuie să plecăm...

Spre seară, motoarele „Căprioarei" duduiră prelung. Nava se desprinse de pe sol, se înălță și se roti de trei ori în jurul corpului ceresc, luîndu-și rămas bun de la Mugur Vieru. Apoi se îndreptă spre a doua planetă a stelei Toliman.

FONOGRAMĂ

— Așadar, Sinac, echipajul a mai pierdut un om.

— În acel moment așa se părea! Precum vedeți, firea Andei, de care vă legați mereu, a ajutat-o să suporte lovitura. Și nici moralul celorlalți n-a slăbit. Doar Moreau...

— Ciudat personaj! Curajos, inteligent, dar... cam ușuratic. N-avea ce căuta într-o expediție de asemenea amploare. În zilele noastre n-ar fi fost admis...

— De acord. Pe vremea aceea, nu se întocmeau teste electronopsihice complexe. Existau alte criterii de selecționare. Totuși de data asta Moreau n-a fost cu nimic vinovat. Iar atunci cînd a fost, și-a răscumpărat de fiecare dată greșelile.

— Sinac, nu te recunosc. Ce-i asta: „și-a răscumpărat greșelile"? Un membru al unei expediții cosmice nu are voie să comită greșeli. Nici un fel de greșeli! Moreau al tău e un om ușuratic și, uneori, chiar nedisciplinat.

— La început, gîndeam și eu așa, profesore Ator. Dar ce să fac? M-am obișnuit să judec prin prisma omului din secolul 21. E și vina dumneavoastră. Totuși, puteți fi convins că dacă mi s-ar cere să apreciez comportarea

unui contemporan, aş folosi alte criterii. Acum, vă rog să-mi spuneţi şi mie ceva.

— Te ascult.

— Seamănă într-adevăr atît de mult planeta a 3-a cu Pămîntul din perioada jurasică?

— Da, Sinac, deosebirile sînt aproape neesenţiale. Un singur lucru despre care de altfel ai vorbit: atmosfera conţine ceva mai mult oxigen. Şi acest amănunt a fost, se pare, hotărîtor la „dimensionarea" vieţuitoarelor. Îţi aminteşti, saurienii erau de două ori mai mari decît cei terestri. Mai importantă din punct de vedere ştiinţific este însă descoperirea „teriodontului".

— A fost chiar un teriodont, profesore?

— În orice caz, o reptilă cu foarte pronunţate caractere de mamifer. De fapt, era un pui, căci şi aceste animale sînt, pe planeta a 3-a, de două ori mai mari. Astăzi, micul „Pollux" e cunoscut în astrozoologie sub denumirea de *„Teriodont Tolimaniensis Vieri"*...

— Ştiu asta, profesore. De aceea am şi relatat întîmplarea cu lux de amănunte.

— Spune-mi, Sinac, ce s-a petrecut de fapt cu Mugur? Ai reuşit s-o afli?

— În parte. Mîine veţi primi paginile fragmentului respectiv.

Pe apa leneşă, gălbuie plutea o ambarcaţiune neobişnuită. Un trunchi de copac, purtînd un om şi un căţel cu coadă de şopîrlă. Erau zeci de alte trunchiuri primprejur, tufe cu rădăcinile îndreptate în sus, cadavre de animale surprinse de potop. Pe alocuri, răsăreau mici insule de verdeaţă cu cîte un pom stingher. Cutremurul provocase, în unele regiuni, surpări de teren, iar în altele făcuse ca marea

să inunde uscatul pe o suprafață de sute și sute de kilometri.

Mugur Vieru se trezi și făcu inventarul lucrurilor pe care le avea asupra lui : cîteva tablete comestibile, medicamente, un bidon pe jumătate plin cu zeamă de fructe, pistolul cu radiații, o busolă și un cuțit.

Mai era și postul de radio din cască. Acum trebuia să găsească un loc stabil, să-i determine coordonatele, și să încerce să comunice cu tovarășii săi. Dacă bineînțeles aceștia erau teferi și mai cu seamă dacă nava scăpase din dezastru.

Dinspre vest, cerul se acoperi de nori. Cenușii la început, deveniră vineții, amenințători. Aerul era nemișcat și greu de umezeală. Nici o adiere nu legăna vîrfurile celor cîțiva copaci scăpați de furia torentului.

Deodată se dezlănțui furtuna. Atît de brusc încît totul se cutremură sub forța loviturii. Un șuierat prelung răscoli văzduhul. La suprafața apei apăru un fel de titirez care se învîrtea cu o viteză amețitoare. Vîrtejul creștea, se ridica spre înălțimi și, curînd, o coloană maiestuoasă părea să sprijine bolta. Era o trombă ! La început stătea pe loc, nemișcată, ca un monument durat în piatră. Apoi însă, porni în salturi neașteptate, țîșnind dintr-un loc într-altul și măturînd tot ce găsea în cale. Trunchiurile smulse din apă, absorbite, apăreau sus, în vîrful coloanei, la înălțimi amețitoare.

Mugur văzu tromba apropiindu-se ca o avalanșă. Nici n-avu răgaz să se gîndească, căci vîrtejul îl și ridicase împreună cu copacul de care se legase. Crezu că nimerise într-o ceață deasă și umedă prin care nu poți străbate cu privirea. Abia cînd se află la cîțiva metri înălțime, își dădu seama de realitate. Vîrtejul îl sucea și-l răsucea ca pe o minge. Deși amețit, se agăța instinctiv de trunchi și-l ținea strîns îmbrățișat.

Această nedorită călătorie aeriană nu dură decît, poate, un minut, și la fel cum îl ridicase, tromba îl readuse, în spirală, pînă în apropierea suprafeței.

Dar aici, dintre valuri, răsăreau stînci. Le văzu apropiindu-se și închise ochii. Niciodată nu fusese mai aproape de moarte.

Trunchiul se izbi de piatră. Curelele cu care se legase Mugur plesniră. Făcu un salt, descrise în aer un semicerc și căzu, la cîțiva metri de stîncă, în apă. Copacul se rostogoli peste el, îi izbi casca și o sparse. Simți o durere ascuțită în ceafă și-și pierdu cunoștința.

Pollux, trezit, se agăță cu disperare de trupul omului care plutea acum pe valurile răscolite de furtună.

DIN ÎNSEMNĂRILE LUI CĂLIN DAN DESPRE CĂLĂTORIA SPRE PLANETA A 2-a

«Sîntem la mijlocul drumului. Încă nouă zile și „Căprioara" va atinge penultima planetă a stelei Toliman. Atmosfera n-a fost niciciînd mai apăsătoare, nici atunci cînd sufeream de maladia cosmică. Am devenit indiferenți! Indiferență față de expediție, față de noi înșine. Ne apropiem de o planetă necunoscută, dar nimeni nu se întreabă, ca înainte, cum arată și ce vom găsi pe ea.

N-a fost cumva o greșeală că am cuprins în planul expediției întregul sistem al stelei Toliman?

Sper totuși că e o stare trecătoare, datorată grelelor pierderi pe care le-am suferit. Poate că atunci cînd rănile se vor cicatriza, va reveni și pofta de viață...

Jean s-a însănătoșit, și-a reluat activitatea. Dar nu mai e același ca odinioară. Stă cu ochii în pămînt și rareori scoate o vorbă. Bill, care a luat locul lui Steiner, nu se desparte de aparatul de recepție. Ascultă mereu. Așteaptă un semn de viață

de la navele surori. E absurd, după atîția ani de tăcere.

Anda vine rar printre noi. Tot timpul muncește în laboratorul lui Mugur. Clasifică preparatele, întocmește fișe, scrie... E unica ei preocupare. Am încercat să-i schimb gîndurile. I-am vorbit despre noi trasee cosmice, spre steaua Van Maanen, spre Lalande și Sirius. Apoi, m-am străduit s-o fac să înțeleagă că jertfa lui Mugur n-a fost zadarnică, ținînd seama de valoarea științifică a descoperirilor noastre. N-am izbutit! Rana e prea proaspătă, durerea prea mare...

Sînt atîția ani de cînd o iubesc... Pe vremuri credeam că dacă n-ar fi fost Mugur, mi-ar fi devenit soție. Acum știu că asta nu s-ar fi întîmplat. Mi-e rușine de aceste gînduri. Ce n-aș da să mi le pot șterge din amintire.

Nu-i voi spune niciodată ce a însemnat ea pentru mine. Și că anii aceștia, petrecuți în preajma ei, au fost cei mai fericiți.

Oare am devenit și eu nepăsător față de ce va urma? Nu-mi dau seama. Sînt obosit. Mă întreb dacă face să coborîm pe planeta a 2-a? Nu știu! Mi-e tot una! De s-ar termina odată chinul.

Zilele se perindă searbăde și fără rost. Zburăm deasupra planetei a 2-a. E învăluită într-un nor de pulbere albă, vulcanică. Apar coloane de fum care se desfac ca niște pălării de ciuperci. Cîte o străfulgerare roșietică arată că, jos, solul varsă foc. E absurd să ne ducem acolo!

Cu Anda s-a petrecut ceva de neînțeles. Dintr-o stare de apatie a trecut într-una de agitație febrilă. Cere cu insistență să coborîm pe planeta a 2-a. O clipă mi-a trecut prin minte că-și caută moartea. M-am înșelat. E lucidă și o animă dorința de a

duce la îndeplinire misiunea noastră ştiinţifică. Comportarea ei, atît de neaşteptată, ne-a înviorat ca o licoare miraculoasă.»

— Vom avea ce vedea! spuse Anda. Globul acesta e în plină perioadă arhaică; pe el se încheagă scoarţa, se înalţă munţii. Va fi ca şi cînd am asista la botezul de foc al propriei noastre planete.

Ideea de a participa la unul din misterioasele procese ale formării Pămîntului era înălţătoare şi dădea aripi. Preparativele durară mai puţin decît altădată. Aviotancheta cu toate cele necesare stătea gata de zbor, dar Bill, care lansase două sonde automate pentru cercetare, aştepta rezultatele.

Cînd le obţinu, deveni limpede că aviotancheta nu putea fi utilizată.

— Atmosfera este într-o neîncetată şi extrem de puternică mişcare ascendentă şi descendentă pe care un vehicul mic nu e capabil s-o înfrunte. Există însă şi zone calme...

— Foarte bine! Atunci ce mai aşteptăm?

— După părerea mea, nici acolo n-ar fi nimerit să ne aventurăm cu aviotancheta. „Căprioara" însă cu puternicele sale motoare reactive ar putea răzbate.

Anda se înseninâ.

— Minunat, atunci coborîm cu „Căprioara".

— Nu v-am spus încă totul, urmă Mc. Kinley. A doua sondă ne-a adus informaţii asupra stării suprafeţei. E multă magmă acolo, multă apă la temperaturi ridicate şi abur fierbinte. Există, ce-i drept, şi porţiuni de teren solid.

— Ne descurcăm! Nu rămînem mult, doar atît cît ne trebuie ca să filmăm cîteva erupţii şi să luăm probe de sol. O oră, două... Ce crezi, Bill?

— Eu am o altă propunere. Să coborîm pînă la cea mai mică înălţime posibilă şi să filmăm. Compoziţia solului o stabilim pe cale spectroscopică.

Anda păru nemulțumită, dar la urmă consimți.

Descriind cercuri din ce în ce mai mici, „Căprioara" pătrunse în norii de pulbere albă, într-o regiune pe care sondele o indicaseră drept calmă. Altimetrul arăta o înălțime de 20 de kilometri, cînd comandantul decuplă propulsia cuantică și puse în funcțiune motoarele cu reacție. Apăsă aproape concomitent pe cele două butoane, dar în fracțiunea de secundă cît dură manevra, racheta fu izbită dintr-o parte, proiectată afară din zona „liniștită" drept într-unul din curenții descendenți. Își pierdu echilibrul, se clătină și căzu ca un bolovan spre suprafața planetei.

Comandantul făcea imposibilul ca s-o repună în poziție de zbor. Acceleră pînă se înroșiră duzele, trăgea deznădăjduit de manșă, încercînd să frîneze...

Indicatorul altimetrului aproape că nu putea fi urmărit, atît de iute se apropia de limita inferioară.

Nouă kilometri... șase... doi... opt sute de metri!

Prin luminator apăru peisajul celei de a 2-a planete. Un sol cafeniu, cratere, flăcări, aburi.

Nu mai era nimic de făcut decît să încerce să salveze nava și echipajul. Călin întreprinse o ultimă tentativă de a redresa.

Fie că în imediata apropiere a solului curenții slăbeau, fie că în rotirea ei „Căprioara" se îndepărtase de centrul jetului descendent — în orice caz, ea izbuti să se pună în poziție verticală.

O țîșnitură de apă clocotită și hubloul se acoperi de abur. Urmă o izbitură, un hîrșîit metalic... apoi se făcu liniște!

Comandantul avusese prezența de spirit să oprească reactoarele și să evite astfel o explozie.

Așa ajunse „Căprioara I", fără voia ei, pe planeta a doua a stelei Toliman.

Prima impresie pe care ți-o dădea acest corp ceresc era aceea a unei imense uzine metalurgice. Chiar în apropierea navei era un con — aidoma unui furnal — din care se revărsa un fum negru și

gros. Din alte conuri dimprejur ieşeau limbi de foc, iar din adîncuri răsunau zgomote ritmice, ca cele ale unei enorme maşinării. Solul era despicat în sute de locuri. Crăpăturile se lărgeau şi se îngustau, lăsînd să scape abur de culoarea sulfului, amestecat cu cenuşă. Apa ţîşnea sub forma unor geizere sau unor izvoare fierbinţi. Unindu-se, acestea se transformau în fluvii, iar fluviile dispăreau subit prin crevase.

Primii paşi îi făcură prevăzători, încercînd terenul centimetru cu centimetru. Curînd însă se obişnuiră şi ştiau să evite de departe locurile primejdioase. Anda adună bucăţi de rocă fierbinte şi luă probe de apă. Bill filma, iar Jean supraveghea împrejurimile, pentru a-i avertiza în cazul vreunei erupţii sau al unui alt pericol.

Călin nu venise cu ei. Rămăsese lîngă navă şi repara micile stricăciuni provocate de aterizarea forţată. Spera să termine pînă la întoarcerea lor şi să încerce neîntîrziat decolarea. Planul lui era să zboare la mică înălţime, paralel cu suprafaţa planetei, pînă la găsirea unui curent ascendent. Lăsîndu-se antrenată de acesta, nava avea să ajungă mult mai uşor deasupra norilor albi. Durata şederii pe planeta a 2-a fusese stabilită la două ore, din care una şi trecuse. Călin încercă de mai multe ori să zărească grupul plecat în cercetare, dar aburul din apropierea solului reducea vizibilitatea la cîţiva metri.

Anda, Jean şi Mc. Kinley erau totuşi aproape. Dacă n-ar fi fost zgomotele subterane cu ecourile lor prelungi, Călin ar fi putut auzi loviturile ciocanului geologic.

Între timp, Anda isprăvise. Îşi umpluse containerul cu tot ce i se păruse interesant şi se pregătea să-i cheme pe ceilalţi.

Tocmai atunci izvorî din sol o şuviţă subţire, uleioasă, de culoare închisă. Se formă o băltoacă, a cărei suprafaţă licărea în culorile curcubeului.

Nu ! Nu era cu putinţă ! Anda îngenunche, luă lichidul între degete şi introduse cîteva picături în analizorul portativ. Cînd citi rezultatul, sări în picioare şi, agitată, le făcu lui Jean şi lui Bill semne să se apropie.

— Ştiţi voi ce-i asta ? N-o să credeţi, pun rămăşag ! O hidrocarbură... petrol !

— Petrol ? Pe această planetă pe care viaţa va apare poate peste miliarde de ani ? întrebă Jean. Nu s-a format petrolul din resturi de plante şi animale ?

— Aşa susţine teoria organică. Cea anorganică însă presupune existenţa hidrocarburilor cu mult înaintea apariţiei vieţii. Dar nu faptul că am reuşit, poate, să elucidăm problema originii petrolului este important, ci altceva !... Această hidrocarbură ne-ar putea dezvălui şi modul cum s-a format planeta asta şi totodată, prin analogie, cum s-a format Pămîntul nostru !

— Nu înţeleg. Explică, Anda !

— Ne întrebăm cum de au ajuns hidrocarburile pe acest corp, nu-i aşa ? Una din numeroasele teorii cosmogonice susţine că planetele au luat naştere prin condensarea unui nor de praf şi gaze reci, care înconjura odinioară Soarele. Din substanţa acestei protoplanete făceau parte o cantitate importantă de hidrogen, combinaţii de hidrocarburi, azot şi gaze ca heliu şi argon. Ca atare, hidraţii de carbon ai norului protoplanetar ar trebui să existe în solul planetei înaintea apariţiei vieţii, ca de altfel şi azotul şi heliul ! Se pare că noi am găsit aici dovada acestui lucru şi, de aceea, putem socoti ca justă teoria cosmogonică a formării planetelor prin condensare la rece. Petrolul s-a produs aci din aceste hidrocarburi, ca urmare a circulaţiei lor, precum şi a influenţelor fizice şi chimice ale mediului.

Nu ştiu dacă vă daţi seama de importanţa descoperirii noastre ? Dar ea este poate cea mai valoroasă a întregii expediţii. Iată şi motivele...

Anda continuă să argumenteze cu atîta însufleţire, încît uitară cu desăvîrşire că ora de întoarcere trecuse.

Călin terminase reparaţiile. Mai controlă o dată blindajul, strînse uneltele şi se pregăti să reintre în navă.

Solul se cutremură violent şi toate conurile, chiar şi cele care înainte fumegaseră, purtau acum în vîrf jerbe incandescente. O zguduitură îl trînti la pămînt. Cînd se ridică, din toate despicăturile, din toate crevasele şi faliile şi din toate coşurile furnalelor conice mustea magmă. Era o magmă densă, portocalie, care înainta, tîrîndu-se încet.

Comandantul se întoarse cu faţa spre navă, dar n-o mai văzu. Dispăruse de pe locul ei şi stătea cocoţată tocmai în vîrful unei ridicături. Dar nici ridicătura nu fusese înainte...

Abia acum observă că pe o suprafaţă de cîteva zeci de metri solul se umfla, se rotunjea, creştea... Sub „Căprioara" se formase un fel de colină perfect rotundă.

Călin începu să se caţăre, urlînd în microfon:

— Întorceţi-vă ! Primejdie !

Microfonul zăngăni, distorsionînd sunetele.

— Primejdie ! Anda... Bill... Jean... Primejdie !

Nu răspunseră. Nimic decît mugete înfundate şi pîlpîit de flăcări.

Un strigăt disperat îi părăsi gîtlejul.

— Veniţi... veniţi !

În sfîrşit, glasul Andei:

— Sosim, Călin. E greu... magma...

Scoarţa se umfla într-una. Arăta acum ca o minge neagră, prin care se străvedea miezul purpuriu.

Călin Dan pătrunse în navă. Ar mai fi fost timp să pornească, dar tovarăşii nu se vedeau. Socoti că pentru orice eventualitate trebuie scoase alimente şi apă.

Strînse în grabă cîteva bidoane şi lădiţe, o cutie cu medicamente şi le cără afară. Apoi îşi aminti de aparatul de emisie. Trebuia să-l salveze neapărat! Pentru a doua oară intră în cabină. Pînă-l demontă se scurse mai bine de un minut.

Anda, Bill şi Jean încă nu apăruseră. Atunci Călin Dan se hotărî să pătrundă a treia oară. Ştia că ceea ce face e un act de demenţă, că din secundă în secundă, racheta putea fi înghiţită de magmă. Dar fiecare obiect salvat din cabina „Căprioarei" putea să însemne viaţă.

De-abia trecuse pragul, cînd umflătura plesni cu un pocnet slab. Căzură bucăţi de coajă, izbucniră flăcări şi se iscă o ploaie de scîntei. Partea posterioară a navei, cu imensa oglindă cuantică se cufundă lent într-un cazan de jeratic.

Tocmai atunci sosiră în fugă cosmonauţii. Văzîndu-şi nava pierdută, înlemniră de groază.

Dezmeticindu-se, îl strigară pe comandant.

— Călin, răspunde... Unde eşti?

Nădăjduiau că fugise, că-şi găsise adăpost prin apropiere.

Dar comandantul se ivi în uşa rachetei, devenită incandescentă. Avea braţele încărcate. Trecu clătinîndu-se prin masele de magmă. Costumul de scafandru astral ardea. Se prăbuşi la picioarele lor.

— Călin! Călin... Răspunde!

Murmură ceva neînţeles. Costumul carbonizat se desprindea în fîşii şi casca era găurită.

Încercară să-i dea ajutor, dar constatară că-şi trăieşte ultimele clipe. Îşi recăpătă cunoştinţa şi buzele sale se mişcară, rostind numele Andei. Anda îngenunche şi-şi apropie faţa de a lui.

Călin ridică cu greu pleoapele. Văzu, ca prin ceaţă, chipul femeii iubite, apoi, un vultur falnic cu aripile larg desfăcute înălţîndu-se spre discul de aur al Soarelui. Imaginea se estompă, se şterse încetul cu încetul. Şi zgomotele slăbiră pînă se făcu linişte... linişte.

CE I-A POVESTIT BILL MC. KINLEY LUI DIMITĂR KOLAREV DESPRE ÎNTÎMPLĂRILE CARE AU URMAT MORȚII COMANDANTULUI [1]

Am rămas trei. Potrivit obiceiului Moreau ar fi trebuit să preia comanda, dar a refuzat. Spunea că eu am mai mult sînge rece și mai multă experiență. Se înșală, dar nu strică să se creadă că măcar unul are capul bine înfipt între umeri.

Întîi și întîi am făcut inventarul. Aveam aparatul de emisie, unelte, cîteva medicamente și merinde pentru cinci-șase zile. Apă era mai puțină, pentru cel mult trei zile. Substanță chimică pentru producerea oxigenului ajungea chiar pentru o lună.

Mă întrebam ce vom face pe această blestemată planetă? Ne vom strecura printre cratere, evitînd puhoaiele de magmă, vom căuta locuri cu un sol mai stabil. Și bineînțeles vom cere ajutor prin radio.

Dar cui? De ani de zile nici „Căprioara II" și nici voi nu dădeați vreun semn de viață. Eram siguri că ați pierit deși nici unul n-o rostea cu glas tare. V-am spus, omul trebuie să păstreze o speranță. Dacă n-o are, și-o plăsmuiește...

Postul nostru de emisie bate pe o distanță de 50—60 de milioane de kilometri. Planeta a treia se află la mai puțin de 40 de milioane. Dacă, după plecarea noastră, ați fi ajuns acolo, ne-ați fi auzit.

Moreau transmitea S.O.S.-uri, din minut în minut. Cînd dormea, îl înlocuiam eu. Eram tot timpul în căutarea unui loc ferit, dar mai mult de un ceasdouă nu puteam sta nicăieri. Ceva se întîmpla. Solul crăpa, venea magma, țîșneau aburii fierbinți sau se revărsa apa clocotită.

În prima zi am pierdut două din cele cinci bidoane cu apă. Anda le-a scăpat din mîini și au căzut într-o crevasă. În cea următoare, i-a venit rîndul

[1] Imprimat de Dimităr Kolarev pe bandă de magnetofon.

aparatului de recepție. Jean îl întoarse la cîțiva metri de postul de emisie. S-a întîmplat ca pămîntul să se despice tocmai sub el. Puteam, deci, lansa apeluri, dar dacă ni s-ar fi răspuns nu am fi auzit nimic. De fapt, în situația noastră, asta era cu desăvîrșire lipsit de importanță.

Cum s-a terminat apa, Jean a vrut să-și umple rezervorul din unul din izvoare. Anda nu l-a lăsat, explicîndu-i că e puternic radioactiv. Căldura de 70—80 de grade era mult atenuată de termoregulatoarele costumelor. Totuși, sufeream cumplit de sete.

Ne mutam mereu. De-abia ne instalam într-un loc, cînd se ivea ceva care să ne gonească. De somn nici nu putea fi vorba. Eram epuizați.

După patru zile, pe Anda a doborît-o oboseala și o duceam în brațe. Moreau nu înceta să lanseze apeluri S.O.S. Din minut în minut. Chiar în timpul peregrinărilor, căci își fixase aparatul pe spate ca pe-un rucsac. A emite semnale devenise la el un gest reflex, o necesitate vitală. Ca și respirația...

De cinci zile rătăceam prin acest infern. Mai aveam resurse pentru una, cel mult două și o știam. O dată am zărit oameni! Stăteau cocoțați în vîrful unui con și ne făceau semne. I-am arătat lui Jean și el a clătinat din cap.

Aveam halucinații din cauza febrei.

Jean, deși lucid, nu rezista fizic. Cădea din picioare, se ghemuia la pămînt sau se tîra. Era de nerecunoscut. Fața asta bărboasă, cu obrajii scofîlciți, nu-i aparținea. Anda, palidă și străvezie, parcă fără strop de sînge în vine, stătea culcată și abia mai respira.

Cînd o vedeam așa, mă cuprindea o furie oarbă. Eram gata să mă bat cu flăcările, cu mîzga portocalie, cu toată planeta asta groaznică.

Aveam tot mai des halucinații! Mi se părea că zăresc o stea străbătînd vălul de nori, o stea strălucitoare. Cînd să atingă pămîntul, pieri. Apoi veni alta și alta! Un șir întreg de stele... Am întins mîna să prind una, dar n-am izbutit. A căzut lîngă mine

şi atunci am ridicat-o. Nu era decît un pumn de cenuşă!

Rîdeam! Rîdeam în hohote! Mă zvîrcoleam pe jos şi rîdeam.

Moreau s-a speriat, a venit tîrîş lîngă mine.

— Ce-i cu tine, Bill?

— N-ai văzut? am răspuns, urlînd de rîs. Cad stele, stele colorate în verde şi roşu. Plouă cu stele. Vrei să vezi? Uită-te!

I-am arătat cenuşa din palmă.

Din cer coborî un alt şir de lumini verzi şi roşii. De astă dată le văzu şi Moreau.

— Bill! Sînt semnale! Ceea ce ţii în mînă sînt resturile unui trasor de semnalizare. Nu-nţelegi? Nu-ţi dai seama? Bill, sîntem salvaţi!

M-am uitat în ochii lui. Acum înnebunise şi el!

— Rachete... luminoase? am întrebat prosteşte.

— Da, uite-le! Un şir neîntrerupt... roşii şi verzi...

Le vedeam şi tot nu-mi venea să cred!

Se trezi şi Anda. Spre surprinderea noastră, avea mintea la fel de clară ca de obicei. Înţelese imediat ce se petrece.

— Deasupra norilor e o navă care semnalizează. Dar de ce sînt unele roşii şi altele verzi?

Jean privi atent.

Roşie... verde... verde... roşie... verde...

— Seamănă cu semnale Morse... seamănă foarte bine cu semnale Morse. Ia să vedem... RIOARA... NU... ÎNTRERUPEŢI... EMISIA... RADIO... GONIOMETRĂM... ALO CĂPRIOARA... NU ÎNTRERUPEŢI...

Ne-am îmbrăţişat ca nişte apucaţi. Acum chiar că ne ieşisem din minţi.

Jean s-a repezit la aparat şi a început să transmită trei litere: U...R...A! De sute, de mii de ori, fără pauze, aceleaşi trei litere! „URAURAURAURAURAURAURA...

Cred că aţi rîs primind un asemenea mesaj.

Trasoarele de semnalizare încetară un timp să cadă. Apoi a venit al doilea mesaj prin care ne eo-

municaţi că aţi stabilit poziţia noastră şi ne întrebaţi de ce nu răspundem la semnalele radio, ci numai la cele luminoase. Jean a comunicat:

NU AVEM POST DE RECEPŢIE... NU AVEM APĂ... SÎNTEM TREI... ANDA VIERU... MC. KINLEY... MOREAU...

Curînd după aceea pe cer a apărut un obiect prelung. Era mica voastră rachetă teleghidată. A căzut la cîţiva zeci de metri de noi, pe un teren accesibil. Am alergat spre ea şi am deschis-o.

În interior am găsit apă, alimente, medicamente întăritoare, un post de recepţie şi un set de microradiofaruri. Cum am instalat aparatul, a venit prima voastră comunicare pe calea undelor. Ne cereaţi să găsim un teren potrivit pentru aterizare şi să-l marcăm cu radiofarurile.

Am ales — aici experienţa noastră şi-a spus cuvîntul — un platou îndeajuns de mare şi „liniştit". Am montat farurile în cele trei vîrfuri ale unui triunghi imaginar, delimitînd astfel cosmodromul improvizat.

Apoi am aşteptat. Nu prea mult, căci peste cîteva minute a apărut, printre norii de pulbere albă, o săgeată zveltă, argintie.

Urmăream copleşiţi cum se apropia ...„Căprioara" noastră. Aveam impresia că n-o pierdusem, că lipsise doar pentru scurtă vreme şi că acum se întorcea.

Urletul motoarelor reactive ni se părea o muzică divină.

A trecut pe deasupra capetelor noastre, a virat şi a coborît lent pînă în centrul triunghiului.

Am alergat spre ea cu braţele ridicate, strigînd cuvinte fără înţeles. Trapa s-a deschis şi scăriţa de metal a fost coborîtă. A apărut un om într-un costum de scafandru ca al nostru. Te-am recunoscut pe dumneata, Kolarev. Dintr-o privire te-am recunoscut.

Cînd te-am îmbrăţişat, aveai lacrimi în ochi. Anda spune că şi eu aveam. Dar nu-i adevărat! Eu plîngeam de-a binelea.

Pe urmă a coborît al doilea astronaut. Nici eu, nici Jean nu-l cunoşteam. Dar Anda, zărindu-l, a strigat un nume... Mil, mi se pare, apoi, dacă n-o sprijineam, s-ar fi prăbuşit. N-o ştiam atît de emotivă.

Asta e totul.

Încă nu-mi vine să cred că mă aflu în cabina „Căprioarei III" şi că norii albi ai planetei a 2-a au rămas mult în urmă.

FONOGRAMĂ

— Grele pierderi, Sinac, trei din şase.

— Oamenii au făcut tot ce au putut şi chiar mai mult. Şi azi, cînd avem pe planeta a 2-a numeroase staţii automate de cercetare, vizitarea ei este, pe cîte ştiu, legată de mari riscuri. Ce credeţi, profesore, planeta mai arată aşa cum a descris-o Mc. Kinley?

— Desigur! Îţi închipuiai că s-a schimbat? Au trecut numai o mie de ani de-atunci! Ce reprezintă un mileniu în istoria unui corp ceresc? O clipă, o singură, nespus de scurtă clipă.

— Aveţi dreptate, profesore Ator. Sînt mereu cu gîndul la transformările pe care le-a prilejuit acest mileniu oamenilor, încît uit că planetelor li se aplică alte unităţi de timp. În mia asta de ani, omenirea a progresat, a învins bolile şi bătrîneţea, a trecut hotarele galaxiei şi a pus temeliile marii comunităţi cosmice. Spaţiul şi timpul au încetat să ne fie duşmani, ne-au devenit prieteni şi aliaţi. Omul e stăpînul forţelor care-l înconjoară şi ştie să le pună în slujba lui. Aceeaşi perioadă, pentru o

planetă însă, a trecut într-adevăr fără să lase urme.

— Ei vezi? Aşadar, „Căprioara III" a sosit tocmai la timp ca să-i salveze. Am impresia că n-ai justificat îndeajuns aceste ultime întîmplări. De pildă, apariţia cosmonavei în momentul hotărîtor şi prezenţa lui Feraru la bordul ei. Adevărate lovituri de teatru! Poate că de data asta fantezia autorului a întrecut nitel măsura.

— Profesore, cum puteţi crede despre mine aşa ceva? Poftim, citiţi fragmentul următor şi convingeţi-vă că evenimentele s-au petrecut întocmai. De altfel, viaţa este neîntrecută în asemenea... lovituri de teatru, cum le numiţi dumneavoastră.

CE A POVESTIT DIMITĂR KOLAREV CELOR TREI COSMONAUŢI DE PE „CĂPRIOARA I" DESPRE CĂLĂTORIA LUI SPRE SISTEMUL TOLIMAN [1]

La început totul mergea, cum se spunea pe vremuri, ca pe roate. Din iulie pînă în septembrie n-am avut nici un necaz. La 19 septembrie, data asta n-am s-o uit cît voi trăi, s-a stricat totul dintr-o prostie. Am nimerit într-un nor de materie interstelară de foarte mare densitate, care s-a prins de navă ca o lipitoare. Ce n-am făcut ca să scăpăm de el...

Mă gîndeam: la urma urmei, lasă-l să vină cu noi. Poate ne va fi de folos. Dar ce să vezi? La un moment dat, viteza noastră scade. Căutăm, cercetăm, verificăm instalaţiile, dar nu găsim nimic. Viteza scade şi mai mult. Spune unul dintre noi: „Să

[1] Imprimat pe bandă de magnetofon de Bill Mc.Kinley

ştiţi că praful ăsta absoarbe cuantele de lumină, emise de oglinda reflectoare". Aflaţi, dragii mei, că aşa era. Pulberea din spatele nostru înghiţea fotonii cu o poftă nemaipomenită.

Viteza tot mai mică şi mai mică! Încercăm să comunicăm prin radio cele întîmplate, dar nu merge. Iar căutăm, răsturnăm totul în cabine şi ne dăm seama că norului de praf îi plac şi undele electromagnetice. Ţesuse în jurul nostru o pînză ce nu lăsa să treacă nici un fel de radiaţie. Asta avea desigur anumite avantaje, dar ce ne făceam cu viteza? Scăzuse aproape la jumătate! Situaţia devenise critică. Distanţa dintre noi şi nava voastră era acum de cîteva ori mai mare decît ar fi trebuit. Să vă comunicăm, vouă sau Pămîntului, n-aveam cum.

Am convocat echipajul şi ne-am sfătuit. S-a format pe loc un colectiv de cercetare, care s-a angajat să stabilească natura pulberii şi să găsească ceva ca să scăpăm de ea.

Din păcate a durat cam mult.

Într-o zi intră în cabina mea doctorul Rogatti, medicul nostru, pe care l-aţi cunoscut şi care e şi un excelent chimist. Astrochimia e pasiunea lui şi nu se lasă pînă nu stabileşte compoziţia oricărei substanţe, solidă, lichidă sau gazoasă, de care a dat undeva prin spaţiu.

Ţinea în mînă o bilă dintr-o materie spongioasă şi mi-o întinse triumfător.

— Iată, comandante, asta e, îmi spuse. Materialul acesta, după ce va fi încărcat cu electricitate pozitivă, o să ne scape de musafirul nepoftit!

Sincer să fiu, nu-mi venea să cred. Dar mi-am zis, aşa cum se spunea pe vremuri, „încercarea moarte n-are".

— Şi cîte „bombe" din astea o să ne trebuiască, doctore? l-am întrebat.

— Zece mii, mi-a răspuns cu o dezinvoltură de-mi venea... hm... În sfîrşit, tot echipajul, sub îndrumarea lui Rogatti, s-a apucat să fabrice bile.

Nu mai știu exact cît a durat, în orice caz, destul de mult.

Cînd, în sfîrșit, cele zece mii de ghiulele electrizate stăteau pregătite în magazie, am început să bombardăm norul. Cîte zece-cincisprezece bucăți erau proiectate deodată din navă drept în centrul norului de pulbere. Foloseam un fel de praștie automată, construită tot de doctorul nostru. Ce credeți, scumpii mei? Prafului, ale cărui particule aveau o sarcină negativă, îi plăceau mai mult aceste bile decît fotonii și undele hertziene laolaltă. Se aduna în jurul lor în straturi egale, ca și cînd bilele ar fi fost magneți și pulberea pilitură de fier. Creșteau, se îngreunau și rămîneau în urmă, una după alta. Și pe măsură ce norul se rărea, viteza „Căprioarei" sporea. Să fi văzut bucuria noastră. Am executat cu toții un dans al pieilor roșii, de era să-și piardă nava echilibrul.

Pe scurt, după două zile, n-a mai fost nici urmă de nor, iar noi zburam cu aceeași viteză ca la început.

Dar nici Pămîntului, nici vouă nu puteam să vă comunicăm: erați în afara razei posturilor noastre de emisie. Ei, și a început o cursă de urmărire cum nu s-a pomenit. Zburam cu viteză limită și nu ne-am oprit pe nici una din planetele lui Toliman. N-am încetinit decît atunci cînd sistemele de propulsie erau gata să se topească. În primul rînd, trebuia să vă acoperim retragerea, cum se spunea pe vremuri, și țelul nostru era să vă găsim măcar pe calea undelor. Datorită împrejurărilor, asta n-a fost posibil decît în ultimul minut.

Dar, cum se spunea atît de frumos pe vremuri, „mai bine mai tîrziu decît niciodată". Vă mai torn un pahar? Noroc și sănătate!

Stăteau față în față, și Andei parcă tot nu-i venea să creadă.

— Povesteşte, Mil. Cum ai ajuns tu pe „Căprioara III“ ?

— N-a fost prea uşor ! De un sculptor n-aveau nevoie.

— Atunci ?

— Am învăţat, pînă la plecare, o seamă de lucruri utile ; să conserv probe biologice, să lucrez la maşini de calcul electronic, să prepar mîncare şi încă multe altele. Kolarev m-a supus unui examen şi m-a primit. Cred însă că mai mult a contat altceva : devenisem o autoritate în materie de reconstituiri de fosile !

— Totuşi, ce te-a îndemnat ? Ce ţi-a trezit aşa, deodată, interesul pentru zborul în Cosmos ?

Mil deveni patetic.

— La vechile mele pasiuni s-a mai adăugat una ! Mă gîndeam că aici, printre stele, voi găsi subiecte grandioase atît pentru sculptură cît şi pentru reconstituiri paleontologice. Şi nu m-am înşelat, cel puţin în privinţa primelor. Am şi executat cîteva machete. Cît despre reconstituiri...

— Ştiu, n-aţi avut prilejul să coborîţi pe vreo planetă, iar noi am pierdut tot materialul, adunat cu atîta trudă. La întoarcere însă...

În ochii Andei se aprinseră luminiţe.

— Toate corpurile cereşti pe care le-am vizitat aveau frumuseţea, farmecul lor. Dar a treia, cea pe care... a rămas Mugur, e nemaipomenită. Imaginează-ţi, Mil : Pămîntul nostru în plin mezozoic, un muzeu de ştiinţe naturale cu exponate vii...

— Am văzut-o, Anda, de la o înălţime destul de mică. Păduri nesfîrşite, rîuri bogate în ape, mări. Seamănă într-adevăr cu Pămîntul nostru. Cercetarea ei sistematică ne-ar putea dezvălui lucruri neaşteptate. Să-ţi dau un exemplu. Zburînd deasupra ţărmului unei mări, am zărit pe o plajă albă,

imensă, niște formațiuni ciudate, roșii, cam de forma asta... Mil le schiță pe o foaie de hîrtie.

Anda Vieru cercetă desenul și întrebă repede.

— Curios ! Ceilalți ce-au spus ?

— Nimic, fiindcă nu le-au văzut.

— Nu i-ai anunțat ?

— Socoteam că nu prezintă importanță. Or fi fost niște plante sau, poate, o rocă...

— Mil, strigă Anda, smulgîndu-i hîrtia. Asta — asta seamănă întrucîtva cu trei litere ale alfabetului Morse : S...O...S... ! Kolarev, Kolarev !

Comandantul sosi speriat, încheindu-și haina. Stătuse la masă și se sforța să înghită ultima îmbucătură.

— Uită-te la asta, Kolarev.

— Niște mîzgăleli ! Dar stai nițel, parc-ar fi... S.O.S. ? Nu pricep ! De unde ?

— Mil a zărit asemenea formațiuni pe o fîșie de nisip, pe planeta a 3-a.

— Și n-ai suflat un cuvînt ? Ai, ai, ai ! făcu comandantul. Oricînd vezi ceva ce ți se pare neobișnuit, trebuie să anunți.

Roșu ca para focului, Mil bîlbîi :

— Eu... de unde să știu ? Credeam că-s...

— Gata ! Faptul e consumat. Dar, pe viitor, să nu se mai repete, îl admonestă Kolarev.

Comandantul „Căprioarei III“ se adresă din nou Andei.

— Pe planeta a treia, ai spus ? Păi... acolo..., acolo a rămas...

— Da, acolo a rămas Mugur.

— Auzi ? Și noi stăm cu mîinile în sîn !

Trupul său masiv deveni surprinzător de sprinten. Fugi la primul microfon și urlă cît îl țineau plămînii, aidoma bătrînilor căpitani de cursă lungă :

— Vira ancora ! Direcția nord-nord-vest, planeta a 3-a. Voi, de la mașini, presiune pînă zboară cazanele în aer !

CÎTEVA DATE DESPRE PRIMA PLANETĂ A SISTEMULUI TOLIMAN, TRANSMISE DE O STAȚIE AUTOMATĂ DE CERCETĂRI

La părăsirea celei de a doua planetă a fost lansată, în direcția planetei I, o sondă teleghidată care a furnizat următoarele date :

Distanță pînă la stea, 49 milioane kilometri. Întotdeauna aceeași emisferă îndreptată spre Toliman. Rotația în jurul axei foarte lentă, identică cu durata de revoluție: 72 zile. Temperatura părții expuse 430°C, a celei întunecate —161°C. Densitatea 0,64. Diametrul 4860 km. Nu are atmosferă. Compoziția: materie cosmică concentrată unitar. Activitate vulcanică nu s-a observat.

Concluziile Andei Vieru: o planetă tînără, în faza primară, rece. Deoarece presiunea nucleelor interioare și căldura degajată în urma dezagregării elementelor radioactive sînt în creștere, se poate presupune că peste 300—400 milioane de ani va începe faza de restratificare, de diferențiere a materialelor și de modelare a scoarței.

Semnele roșii pe un alb imaculat erau perfect vizibile de la înălțimea la care zbura „Căprioara III".

Kolarev coborî în picaj și opri nava pe plaja netedă, la cîțiva metri de marginea apei.

Cele trei linii precedate și urmate de cîte trei puncte, din imediata apropiere, erau formate din scoici minuscule, purpurii, așternute pe nisip. Fuseseră trasate rudimentar, pentru linii — dreptunghiuri și pentru puncte — cercuri. Dreptunghiurile aveau fiecare lungimea în jurul a 100 de metri, iar cercurile diametrul de 15 metri. De sus, de la mare altitudine, cu oarecare perspicacitate, se pu-

tea recunoaşte străvechiul semnal al marinarilor: „S.O.S.".

— Cum de a putut cără sutele de kilograme de scoici pînă aici? se miră Jean, trecînd în fugă pe lîngă straturi.

Mc. Kinley, care alerga în faţa lui, răspunse fără să se întoarcă:

— Cu răbdare! Ai grijă de Anda... n-o lăsa să rămînă în urmă.

La această cursă neobişnuită în care porniseră imediat după ieşirea din rachetă, luau parte, în afara celor trei, Feraru şi Kolarev. Ultimul, gîfîind şi năduşind, se străduia să ţină pas cu ceilalţi.

Motivul grabei era un şir de urme care duceau de la cîteva năvoade, întinse la uscat, pînă la liziera unei păduri. Înainte de a intra în pădure, paşii se pierdeau într-un desiş de tufe şi mărăcini. Dar dincolo de el, reapăreau sub forma unei poteci bătătorite. Cărarea îi duse într-un luminiş însorit, în fundul căruia stătea o colibă din trunchiuri subţiri, cojite, acoperită cu frunze de palmier şi ferigi.

Îl strigară pe Mugur. Neprimind răspuns, intrară.

Singura încăpere a colibei avea o masă şi un scaun din nuiele împletite, şi un culcuş din ierburi uscate. Pe policioare, orînduite frumos, se puteau vedea probe de minerale, oase de animale şi plante uscate, iar pe masă, un teanc de frunze tăiate dreptunghiular, acoperite cu un scris mărunt. Drept peniţă servise un beţişor dintr-un lemn tare, bine ascuţit.

Părăsiră coliba. În spatele ei, într-un ţarc, se zbenguiau cîteva animale mici, necunoscute. Mai descoperiră o vatră, o frigare improvizată, piei de animale, două arcuri cu săgeţi de lemn şi o groapă plină cu fructe mici şi verzi, asemănătoare merelor pădureţe.

— Ia te uită, făcu Kolarev admirativ, un gospodar pe cinste.

Din spatele colibei se apropie zvon de paşi. Ferigile se dădură la o parte şi Mugur Vieru îşi făcu apariţia. Purta pe cap, în locul căştii de astronaut,

o pălărie cu boruri largi, dintr-un soi de rafie. Costumul de scafandru îl schimbase cu o cămaşă largă, dintr-o piele subţire, gălbuie, strînsă la mijloc cu o curea. În lipsa ochelarilor, se căznea să privească, ca toţi miopii, printre pleoapele strînse. Într-o mînă ţinea un arc şi de şold îi atîrna o tolbă cu săgeţi. În cealaltă se zbătea croncănind o pasăre uriaşă, fără pene, cu aripi de liliac.

— A, voi sînteţi? Mi-am închipuit. Am auzit motoarele rachetei şi m-am repezit pînă aici, deşi mai aveam o mulţime de treburi. Bună, Anda! Ce mai faci?

Ea îi sări de gît şi-l îmbrăţişă cu un fel de disperare. Lacrimi mari i se prelingeau peste obraji. Mugur însă o îndepărtă binişor, ca să-şi lase admirată captura.

— De ăsta ce ziceţi? Nu-i aşa că seamănă cu un *Ramphorynchus*? Doar că-i de două ori mai mare. Trupul şi capul sînt de reptilă. Coada s-a subţiat iar între membrele inferioare şi cele superioare s-a dezvoltat această pieliţă. Recunoaşteţi că sînt aripi în toată puterea cuvîntului? Dar de dinţişorii aceştia ce părere aveţi? Parcă ar fi nişte ferăstraie...

— A înnebunit, îi şopti Jean lui Mc. Kinley. Vorbeşte ca şi cînd ne-am fi despărţit acum un ceas la un colţ de stradă.

Anda continua să plîngă, dar nu de bucurie.

— Mugur, nu înţelegi? Venim de pe planeta a 2-a! Te credeam...

Nici n-o auzea. Povestea despre vînătoarea reptilei zburătoare, pe care o urmărise cîteva zile în şir, fără să reuşească s-o prindă.

— De abia azi a nimerit în laţ. Stăteam la pîndă şi-mi pierdusem aproape răbdarea, cînd aud fîlfîit de aripi. Atrasă de momeală, s-a aşezat pe o cracă. A deschis pliscul şi atunci eu... haţ, am strîns laţul. Dar ăsta cine mai e?

Îl observase pe Kolarev şi veni mai aproape, ca să-i poată distinge trăsăturile.

— Kolarev... Dimităr... tu aici? Ce bucurie! Unde s-au întîlnit cele două „Căprioare"? Staţi niţel... nu-l văd pe Călin. A rămas în navă?

— Mugur, „Căprioara" noastră... nu mai există! Am... pierdut-o pe planeta a 2-a, spuse Anda, făcînd lungi pauze între cuvinte.

— Şi Călin?

— El ne-a salvat! Mulţumită lui trăim, şi eu, şi Jean şi Bill.

— Călin... a murit?

Nici unul n-avu puterea să răspundă.

Mugur Vieru intră, clătinîndu-se, în colibă.

ÎNSEMNĂRILE LUI MUGUR VIERU, FĂCUTE PE FRUNZE DE CYCADOPHITE, PUBLICATE ÎN FACSIMIL DE REVISTA „BIOCOSMOS" [1]

Primul lucru şi cel mai important pe care-l notez se referă la atmosfera acestei planete. E respirabilă pentru noi, oamenii! De aci decurg toate celelalte: că trăiesc, că organismul meu funcţionează normal şi, probabil, că tot ce mă înconjoară seamănă atît de mult cu jurasicul terestru. Planeta aceasta se află la aceeaşi distanţă de steaua ei ca Pămîntul de Soare, densitatea şi masa sînt foarte asemănătoare şi învelişul de gaze are o compoziţie aproape identică. Doar cantitatea de oxigen e sporită, ceea ce a influenţat evoluţia animalelor. O ştiam încă înainte de debarcare, dar nu îndrăzneam să respirăm fără intermediul căştilor, din cauza pericolului epidemiologic. Ne temeam de microorganisme, împotriva cărora ne-ar lipsi anticorpii.

Asemenea microorganisme nu există pe planeta a 3-a! Aici, ca peste tot, condiţii identice au deter-

[1] Cititorul va constata, desigur, că aceste însemnări nu respectă cronologia şi nu au, adesea, coeziune. Ţinînd seama de condiţiile în care au fost scrise, am opinat pentru publicarea lor în facsimil.

Redacţia

minat o evoluție identică a biosferei. Totuși, acest neînsemnat plus de oxigen din atmosferă a dus la un metabolism mai intens, la o creștere mai rapidă, și, în ultimă instanță, la o dublare a volumului viețuitoarelor.

„Mă aflu pe Pămînt și studiez trecutul Pămîntului ! Sînt singurul om în această lume a giganților, a primelor conifere, a primelor plante cu flori".

Aceste cîteva idei trebuie să mi se întipărească adînc în minte, să devină legea de bază a existenței mele aici.

Aerul acesta se poate respira. Constatarea am făcut-o fără voia mea. A fost o experiență reușită, deoarece am scăpat cu viață. Pluteam, împreună cu Pollux, pe o vastă întindere de apă. Îmi amintesc de o furtună, de o trombă care m-a purtat pe sus și că m-am lovit de ceva. Cînd m-am trezit, simțeam apa biciuindu-mi fața. Ducînd mîna la cap, mi-am dat seama că globul nu mai era la locul lui. Doar cîteva cioburi prinse în rama din jurul gîtului. Instinctiv, mi-am ținut răsuflarea. Apoi am început să respir aerul încet, cu teamă, în porții minuscule. Nu s-a întîmplat nimic și atunci, prinzînd curaj, am respirat în voie ! Apa pe care pluteam era din ce în ce mai puțin adîncă și curînd trunchiul meu s-a oprit lîngă un mal pietros. Am coborît împreună cu puiul de teriodont care începuse să se obișnuiască cu mine. Destul de aproape se întinde un lanț de munți.

Inundația a fost urmarea unor procese tectonice de amploare. Ele au făcut ca o mare să se reverse pe uscat și să acopere regiuni întinse. Munții pe care îi văd i-au oprit probabil înaintarea.

Am stabilit coordonatele. Mă aflu pe emisfera nordică a planetei la circa 43° latitudine, 28° longitudine. Munții, de înălțime medie, se găsesc la vreo opt kilometri. Va trebui să ajung la ei și să-i trec.

„Căprioara" a scăpat neatinsă. Am văzut-o plecînd și îndreptîndu-se spre steaua Toliman. Tovarășii mei m-au căutat, desigur, prin împrejurimi. N-aveau cum să ghicească că am făcut o călătorie

atît de lungă pe apă. Aparatul de radio era montat în cască, iar casca s-a sfărîmat.

M-am gîndit că ar putea reveni! În apa puțin adîncă de lîngă mal erau scoici de culoare roșie. Mărunte cît un bob de mazăre, dar nenumărate. Mi-a venit ideea să le aștern într-un anumit fel pe plajă, ca să atragă atenția celor din navă, în caz că ar trece pe-aici.

Problema transportului era complicată. Nu-mi rămăseseră decît pistolul cu radiații și cuțitul. Alte unelte nu aveam, doar mîinile goale. Dar îmi trebuiau saci sau... o roabă. Saci aș fi putut confecționa din pielea unor animale. Dar o roabă?...

Totuși, în aceeași zi eram în posesia unui vehicul cu o capacitate de 10—15 kilograme. Găsisem o scoică cu un diametru de vreo jumătate de metru. Am reușit s-o deschid, s-o curăț și să-i montez o roată făcută dintr-o felie de trunchi de palmier. Nu era prea frumoasă roaba și nici prea bună, dar pe nisipul neted înainta destul de ușor. Am adunat o grămadă de scoici, să tot fi fost cîteva sute de kilograme. Apoi le-am risipit pe nisip în așa fel, încît de la înălțime să se vadă literele S.O.S. din alfabetul Morse. Terminînd această treabă, mi-am făgăduit să nu mă mai preocupe nici semnalul, nici nava, că ar putea sau că n-ar putea să revină. Mi-am zis că sînt pe această planetă într-o misiune științifică, pe care trebuie s-o duc la capăt.

La Anda mă gîndeam într-una. Știam că o mai așteaptă zile grele și mă temeam pentru ea. Dacă aș fi știut-o în siguranță, suportam totul mult mai ușor.

Parcurgînd cei opt kilometri de la mal și pînă la poalele munților m-am trezit într-o regiune de stînci calcaroase. Fiind tineri, acești munți nu erau decît puțin modelați de agenți externi, de ploi, de vînturi, de îngheț și de dezgheț.

Luaseră naștere de mult, pe fundul unei mări, din cochilii și din fragmente de roci coraliere. A venit apoi o vreme cînd fundul de mare s-a încrețit și a ieșit la lumină.

Apa s-a retras și fostul fund de mare, ridicîndu-se mereu, s-a transformat într-un lanț muntos. Am cules aci cîteva piese interesante, scoici, amoniți, corali, scheletul unui arici de mare și niște raci inferiori, absolut identici cu cei de pe Pămînt. Asta deoarece dezvoltarea lor nu fusese influențată de oxigenul din aer.

Pollux mă incomoda la cățărat. Am încercat să-l alung, dar se ținea după mine ca un cățel adevărat. Mi s-a făcut milă și l-am așezat pe umăr, unde se obișnuise și se ținea strîns cu lăbuțele lui. Nu prea practicasem alpinismul și acum regretam. Pentru un om neantrenat, escaladarea unor pereți aproape verticali nu-i lucru ușor. Mai ales cînd e miop și nu prea distinge crăpăturile și punctele de sprijin. Am reușit totuși. Coborînd de partea cealaltă, am dat de o cîmpie și apoi de o pădure. Pădurea era mărginită de o plajă foarte lată. Pe urmă venea marea, o altă mare decît cea care inundase șesul dincolo de munți.

Ochelarii i-am pierdut atunci cînd s-a spart casca.

O spun cu toată convingerea: din multiplele greutăți întîmpinate pe planeta asta, cea mai mare a fost lipsa ochelarilor. Numai un om cu vederea slabă mă poate înțelege. E greu de exprimat în cuvinte ce înseamnă să vînezi, să culegi plante, să pescuiești și să meșterești tot felul de obiecte, cînd vezi totul învăluit în ceață!

Fără îndoială, asta *a fost greutatea cea mai mare. Coliba mi-am făcut-o relativ ușor. Erau suficienți copaci, doborîți de furtună, iar ferigi...*

Principala unealtă mi-a fost cuțitul. Dar mi-am făcut rost și de altele. Existau scoici cu marginea tăioasă și într-o zi am găsit în pădure un maxilar cu niște dinți mărunți și ascuțiți ca ai celui mai bun ferăstrău.

M-am hotărît să-mi jertfesc costumul. Sînt aici viermi, insecte și păianjeni, care trebuie păstrați cu grijă. Din scafandrul astral pot ieși o mulțime de pungi. Nu-i ușor să coși cu un os de pește și

cu o aţă din fibre de plantă. Dar pungile au ieşit foarte bune şi noul meu costum, din piele de animal, tăbăcită de mine, e chiar elegant. Mi-am împletit şi o pălărie, ca să mă feresc de razele toride ale lui Toliman.

La început, în primele zile, vînam cu pistolul cu radiaţii. Acum însă folosesc arma cu economie, numai în situaţii excepţionale. Reptilele ierbivore, oricît ar fi ele de mari, pot fi răpuse cu pietre dacă ştii să ţinteşti capul. Mie mi-e tare greu fără ochelari. Nu nimeresc niciodată ţinta. De aceea trebuie să mă apropii tiptil şi să lovesc de-aproape, cu un ciomag. Mi-am confecţionat şi arcuri şi săgeţi, dar e lesne de înţeles, fără prea mare folos.

Pollux a fost prima piesă a grădinii mele zoologice. Astăzi, în ţarcul din spatele colibei, am vreo 15 exemplare din diferite specii mai mici. Unele sînt adevărate raritaţi.

Le prind mai ales în capcane. E pentru mine lucrul cel mai simplu. Sap o groapă, o acopăr cu crengi subţiri şi cu iarbă şi mă duc acasă. A doua zi, găsesc negreşit cîte ceva.

Năvoadele mele sînt foarte bune. La pescuit n-ai nevoie de ochelari. Întinzi plasele şi aştepţi cîteva ceasuri, ca să le strîngi. Barcă nu am, aşa că prind peşti în apa mică de lîngă mal. Intru cel mult pînă la piept, mai departe nu mă încumet. Dar am de gînd să-mi construiesc o plută şi cu ea voi pleca în larg.

Năvoadele mele au sus plutitoare dintr-un lemn uşor, şi jos pietre, care le ţin în poziţie verticală. Sînt foarte bune. Am prins o mulţime de animale marine, printre care un peşte cu schelet osos, o foarte rară formă de tranziţie. Îl păstrez viu, într-o carapace umplută cu apă de mare. „Bazinul" meu are un diametru de aproape 3 metri.

Un fel de Diplodocus *nu-mi dă pace. E de o curiozitate nemaipomenită. Se plimbă toată ziua pe plajă şi-şi vîră nasul peste tot. Intră şi în apă şi-mi scotoceşte prin năvoade. Am încercat să-l alung,*

dar în zadar. Măsoară de la cap la coadă vreo 35 de metri.

Valurile mi-au adus un frumos exemplar de crin de apă, de peste 20 de metri lungime. Am făcut cîteva preparate, dar nu ştiu încă la ce-mi poate folosi restul. Am să încerc să-l gătesc. Pare să fie comestibil şi eu duc mare lipsă de alimente vegetale şi de vitamine.

Reptile carnivore, spre norocul meu, nu prea vin pe-aici. O singură dată am zărit, de departe, unul nespus de fioros şi m-am ascuns.

Am foarte multă treabă cu procurarea hranei şi cu munca ştiinţifică. De dimineaţa şi pînă seara. Însemnările le fac noaptea, la lumina lămpii — o scoică umplută cu grăsime de peşte. La nevoie, merge.

Peste vîrfurile copacilor a trecut în zbor un fel de liliac. Aripile întinse măsurau peste doi metri şi erau dintr-o pieliţă subţire, străvezie.

Sînt sigur că a fost o rudă apropiată a unui Ramphorhynchus *terestru. Am pornit pe urmele lui să-l prind. Dar mereu îmi scapă. Pînă la urmă voi izbuti. Un exemplar de* Ramphorhynchus *nu are voie să lipsească din colecţia mea. Sînt aici de... nu ştiu de cînd! Deoarece nu număr zilele. Asta, fiindcă nu aştept pe nimeni! Dacă vor veni vreodată, bine. Dacă nu... am eu destul de lucru pentru o viaţă de om!*

*
* *

Era o zăpăceală... ca la plecare. Se încărcau lăzi, cutii, baloturi şi cuşti cu animale, iar oamenii se învîrteau de colo pînă colo şi se stînjeneau unii pe alţii. Cosmonauţii cutreieraseră cîteva regiuni caracteristice ale planetei a 3-a şi adunaseră atîta material, cît n-ar fi încăput în două nave de mărimea „Căprioarei".

De aci atîtea discuţii şi certuri, încît Kolarev se văzu obligat să intervină.

— Încetaţi odată, vă spun ! Ştiu, totul e nespus de important şi e o crimă să nu luăm cu noi cutare sau cutare lucru. Dar înţelegeţi, nava are pereţii rigizi şi nu elastici. Altfel, credeţi-mă, aş fi opinat primul pentru transportarea pe Pămînt a unui *Brachiosaurus* sau a unui *Stegosaurus*...

— Dar filmele mele ? întrebă Mc. Kinley timid.

— Filmele da ! Ele ocupă un spaţiu restrîns, chiar dacă prezintă giganţi antedeluvieni. Unde-ţi sînt bobinele, Bill ?

Acesta arătă spre trei stive, care-l făcură pe comandant să îngălbenească. Dar promisiunea odată făcută, filmele fură încărcate.

Cineva îl căută pe Mil, dar nu-l găsi.

Anda Vieru vorbea cu doctorul Rogatti. O îngrijora sănătatea lui Mugur, dar medicul o linişti :

— Nu-ţi face probleme ! Soţul dumitale e perfect sănătos. Organismul său robust a suportat surprinzător de bine această robinsonadă. Are nevoie de o alimentaţie bogată în hidraţi de carbon, în fosfor şi în viţamine, atîta tot. Ceea ce mă uimeşte, e starea sa psihică ! Puţini oameni, puşi într-o asemenea situaţie, ar fi găsit resursele să se comporte ca el.

— E explicabil, doctore. Era conştient de pericolul unei deprimări sufleteşti. Suferise, în primii ani ai expediţiei, de maladia cosmică şi ştia ce are de făcut. Şi-a impus, cu o voinţă de fier, o anumită conduită : muncă intensă fizică şi intelectuală şi ignorarea a tot ce era legat de salvarea lui. Şi iată că a reuşit.

Mugur Vieru sosea dinspre pădure şi o chema pe Anda făcîndu-i semne.

— Vino repede. Am să-ţi spun ceva !

Merseră împreună, ţinîndu-se de braţ, pe marginea apei. Nisipul, odinioară alb şi neted, era acum răscolit de paşi.

— Mi-a venit o idee, începu Mugur. Dar nu îndrăznesc să i-o comunic lui Kolarev, de teamă că mă va refuza.

— Ce vrei să-i propui ?

— Să... să mai rămînem aici! Nu mult, vreo zece zile. Atîta mi-ar ajunge.

Anda crezu că nu auzise bine.

— Încă zece zile? Nu pricep... cu ce scop? Avem de două ori mai mult material decît poate transporta „Căprioara".

— Dar nu-i vorba de material, ci de cu totul altceva. Fii atentă, Anda, şi răspunde-mi: nouă, pe Pămînt, ne-a fost uşor să reconstituim ciclul evolutiv al vieţii?

— Iartă-mă, dar nu văd legătura....

— Te rog să răspunzi.

— Cum să ne fie uşor? Se munceşte de secole, iar rezultatele sînt, în cel mai bun caz, aproximative.

— Nu-i aşa? Procesul de formare a proteinelor, a aminoacizilor a rămas de mii de ani învăluit în mister. Celula vie, primară a trebuit reconstituită în laborator, iar despre organismele pluricelulare, ce să mai vorbim... Mai departe! Ca să descoperi resturi de animale şi de plante din ere geologice, trebuie să răscoleşti scoarţa Pămîntului. De cele mai multe ori te mulţumeşti cu tiparul lor imprimat în piatră sau cu cîte o parte neînsemnată de schelet.

Iată de ce ne bazăm mai cu seamă pe presupuneri, iar reconstituirile noastre conţin, pe lîngă elementul ştiinţific, o importantă doză de fantezie. Nu, Anda, din acest punct de vedere, biologia şi paleontologia sînt discipline vitregite.

— E aşa cum spui, dar nu înţeleg unde vrei să ajungi?

— Îţi explic îndată. Pe planeta noastră nu mai e, desigur, nimic de făcut. Dar aici? Dar pe alte corpuri cereşti pe care de-abia se naşte viaţa? Nu vor apare, peste milioane sau miliarde de ani, fiinţe raţionale? Nu-şi vor pune ei, ajunşi într-un stadiu evoluat, problema propriei lor istorii?

Pe planeta a treia a stelei Toliman stăpînesc acuma reptilele-gigant. Dar peste 150 de milioane de ani vor trăi aici probabil oameni ca mine şi ca

tine ! Nu se vor întreba ei cum a apărut viaţa pe planeta lor, cum s-a dezvoltat, prin ce faze a trecut ? Nu vor începe şi ei să răscolească scoarţa, în căutare de fosile ? Nu vor bîjbîi în întuneric timp de secole şi de milenii, pînă vor reface, încetul cu încetul, lanţul propriei lor evoluţii ?

Intenţia mea este să-i ajutăm !

Anda îl apucă de încheietura mîinii, ca şi cînd ar fi vrut să-i ia pulsul. Nu, Mugur nu era sănătos. Doctorul Rogatti se înşelase.

— Să-i ajuţi ? *Asta-i* ideea ta, Mugure ? De aceea vrei să mai rămînem ?

— Desigur. În cel mult zece zile isprăvim. Ai să vezi că nu-i greu. Luăm cîte un exemplar din cele mai reprezentative specii de plante şi animale, le conservăm şi le depozităm în containere etanşe. Pe acestea le depunem într-un loc unde se poate ajunge numai în condiţiile unei tehnici înaintate, de pildă pe fundul mării...

Acum, Andei ideea i se păru parcă mai puţin fantastică. Ceea ce spunea Mugur era chiar interesant, numai că...

— După mine, un preparat biologic, oricît de bine conservat, nu se poate păstra atîtea milioane de ani.

— Dar nu de preparate e vorba, se impacientă Mugur. Vreau să păstrăm plantele şi animalele vii, pentru ca oamenii să le poată expune în grădini botanice şi zoologice.

Acum Anda nu mai avea nici un dubiu. Mugur se îmbolnăvise de nervi ! Ceea ce debita nu erau idei ale unui om normal.

Bîigui ceva şi se pregăti să dea fuga pînă la doctorul Rogatti. Vieru însă o reţinu.

— Stai, unde te duci ? Nu ţi-am explicat încă totul. Aşadar, vom lua cîte un exemplar din speciile cele mai reprezentative şi le vom conserva prin hipotermie.

Pe Pămînt, liofilizarea luase, înaintea plecării lor, un puternic avînt. Organisme vii erau congelate la temperaturi apropiate de -200°. Apa era izolată

sub formă de cristale, trecută direct în stare de vapori şi scoasă definitiv din ţesuturi. Organismele astfel dezhidratate puteau fi păstrate, într-un recipient etanş, un timp practic nelimitat. Recuperarea se făcea prin introducerea în apa extrasă. Ea era absorbită instantaneu şi viaţa îşi relua firul întrerupt.

— Acum înţeleg, spuse Anda cu o sinceră admiraţie, şi mărturisesc că ideea ta îmi surîde. Haide, să vorbim cu Kolarev.

Comandantul însă avea socotelile lui şi o răsturnare a programului nu-i prea convenea. Dar Anda, decisă să-l ajute pe soţul ei, lăsă frîu liber imaginaţiei şi-i făcu o captivantă descriere a descoperirii plantelor şi animalelor liofilizate.

— Imaginează-ţi, Kolarev. Oamenii primitivi ai acestei planete găsesc, în diferite puncte, mici plăcuţe pe care sînt gravate semne misterioase. Neînţelegînd sensul lor şi dintr-o teamă superstiţioasă, se feresc să le atingă sau le păstrează ca pe nişte relicve. Trec milenii, şi tot felul de catastrofe, erupţii vulcanice, prăbuşiri de teren, fac să se piardă o parte din plăcuţele noastre. Dar mai rămîn cîteva. Generaţiile de mai tîrziu, care le descoperă, le cercetează, fac presupuneri şi pînă la urmă le descifrează. *„În adîncul mării, la cutare sau cutare punct veţi găsi ceva foarte important"*. E trezită, în mod firesc, curiozitatea, poate şi speranţa descoperirii unor comori. Dar nu s-au inventat încă mijloacele cu care să se poată coborî la o asemenea adîncime. Trec alte secole sau poate milenii şi plăcuţele — au rămas cu totul 2-3 — sînt păstrate cu sfinţenie în muzee. Soseşte şi ziua cînd o minte genială concepe un batiscaf. Este epoca unei civilizaţii înaintate, a unei tehnici perfecţionate. E epoca în care oamenii pot înţelege conţinutul containerelor şi valoarea lor ştiinţifică.

O expediţie se îndreaptă spre punctul indicat. Batiscaful coboară, cutreieră fundul mării şi găseşte lăzile.

Pe capace sînt gravate indicaţii cu privire la deschiderea containerelor şi la reanimarea organis-

melor. Nu le înțeleg de la bun început. Colective de savanți cercetează îndelung inscripțiile, intră în funcțiune mașini electronice și, în cele din urmă, totul se limpezește.

Și iată că aici, pe planeta a 3-a a stelei Toliman, se deschide prima grădină zoologică din Univers cu animale vii din mezozoic.

Deasupra porții, oricine poate citi, pe o placă aurie, inscripția :

MULȚUMIRI FRAȚILOR DE PE PLANETA PĂMÎNT PENTRU NEPREȚUITUL LOR DAR.

Kolarev era convins. Șederea fu prelungită mai întîi cu zece zile, apoi cu încă patru. Echipajul nu-și acordă prea multă odihnă în aceste două săptămîni. Prindeau animale, culegeau plante și le preparau. Indicatoarele, într-un număr de cîteva sute, fură depuse în diferite regiuni ale planetei. Cînd totul fu gata, aviotancheta, cu containerele la bord, făcu cîteva zboruri deasupra mării și le depozită pe o platformă anume pregătită. Apoi platforma fu cufundată la o adîncime de 5 000 de metri, într-un punct ferit de activitate vulcanică și de modificări tectonice.

— Ești mulțumit, Mugur ? întrebă Anda.

— Mulțumit ? Sînt fericit ! Înainte, cînd auzeam pe cineva spunînd „că-și văzuse visul cu ochii", zîmbeam. Să ți se împlinească un vis înseamnă să fii convins că ai realizat tot ce ți-ai propus. În ceea ce mă privește, nu socoteam posibil așa ceva ; dar azi, declar sus și tare : „mi-am văzut visul cu ochii" ! Firește, unul din vise, căci mai am o idee !

— Încă una ? De data asta nu conta pe mine. A doua oară nu mai reușesc să-l conving pe Kolarev.

— N-am nimic să-i cer comandantului. Despre altceva e vorba.

— Anume ?

— Nu acuma ! Îți voi spune pe drum. Mil a apărut ?

— Da, l-am văzut adineauri pe plajă. Te căuta.

Mil Feraru sosi, frînt de oboseală. Faţa, mîinile, îmbrăcăminea erau pudrate cu un praf alb.

— Unde umbli? întrebă Mugur supărat. De cîteva zile dispari mereu şi ne laşi pe noi să ne spetim. Şi ce-i cu murdăria asta de pe tine?

Mil se făcu că nu aude.

— Veniţi! Vreau să vă arăt ceva.

— Nu s-ar putea... „altădată"? Plecăm peste un ceas şi mai avem...

— Te rog, Mugur! Nu-i departe. Acolo unde coteşte plaja.

Îi făcură pe plac, căci nu era decît cale de minute.

Ajunseră. Pe o porţiune de plajă izolată, într-un peisaj atrăgător de palmieri, se înălţa o statuie monumentală din piatră albă. Reprezenta un Mugur tînăr şi puternic, în îmbrăcăminte de piele, cu arc şi tolbă cu săgeţi. Într-o mînă ţinea o pasăre-reptilă cu aripile întinse, iar cealaltă era ridicată spre cer.

— Acum spuneţi-mi dacă vă place? întrebă Mil cu o sinceră modestie.

Mugur, incapabil să răspundă, îl sărută, iar Anda, la fel de emoţionată, alergă să-i anunţe pe ceilalţi.

Statuia lui Mil Feraru, introdusă într-un container capabil să reziste timpului, era al doilea dar oferit de locuitorii Pămîntului oamenilor ce aveau să se nască odată pe planeta a 3-a a stelei Toliman.

RADIOGRAMĂ TRANSMISĂ
DE PE RACHETA „CĂPRIOARA III"
CĂTRE STAŢIA 04-KIBO TANGANYIKA

«Aici „Căprioara III". Aici „Căprioara III". Vorbeşte Kolarev. La bord, totul în ordine. Totul în ordine. Sîntem sănătoşi.

Confirmați primirea mesajelor anterioare. Alo, Nogatu... Alo, Nogatu... cum te mai simți? Ce zici de ce-am făcut pe planeta a 3-a? Află că zăpăcitul de Mugur Vieru mai are o idee, la fel de năstrușnică. Ți-o comunic cuvînt cu cuvînt și te rog să transmiți textul consiliului. Notează...

Ținînd seama de reușita acțiunii de liofilizare a unor specii de plante și animale pe planeta a 3-a a stelei Toliman A, propun următoarele:

— de a include în programul tuturor expedițiilor cosmice conservarea de organisme vii, reprezentative, pe toate corpurile cerești, unde acestea vor fi găsite;

— de a statornici o tradiție în sensul trimiterii periodice de expediții pe aceleași planete, în vederea perpetuării acestei acțiuni pînă la apariția ființelor raționale.

Semnează: Mugur Vieru

Ei, ce părere ai, Nogatu? Sărit... nu-i așa?

Încă ceva, comunică te rog, că întregul meu echipaj susține cu toată tăria propunerea lui Vieru. Așteptăm răspuns. Terminat.»

RADIOGRAMĂ TRANSMISĂ DE STAȚIA DE URMĂRIRE 04-KIBO TANGANYIKA CĂTRE NAVA COSMICĂ „CĂPRIOARA III"

„Alo, Căprioara, Alo, Căprioara. Vorbește Nogatu. Propunerea lui Vieru a fost acceptată. Navele care părăsesc acum Pămîntul dispun de un utilaj perfecționat pentru lifilizarea organismelor vii. Vă doresc tuturor sănătate și întoarcere grabnică.

Peste trei zile veți putea recepționa emisiunea postului de cosmoviziune de pe Mont Everest. Nu omiteți să deschideți aparatele. Terminat."

Ecranul îi atrăgea cu o putere irezistibilă. Cu cîteva ore înainte de începerea emisiunii, se instalaseră în faţa lui. Singur Mc.Kinley îşi vedea de treburi, meşterind ceva într-un colţ al cabinei.

În sfîrşit apăru crainicul, un bărbat tînăr, cu ochi surîzători. Îi cercetară trăsăturile, tunsoarea, îmbrăcămintea. Se străduiau să ghicească, din înfăţişarea lui, schimbările petrecute pe Pămînt în anii absenţei lor. Crainicul rosti primele cuvinte.

Aproape că nu urmăreau sensul, ci doar timbrul vocii. Era ca o muzică. Vorbea un om de pe Pămînt, un om care în toţi aceşti ani trăise sub cer albastru, un om pe care-l mîngîiaseră razele soarelui. O singură frază li se întipări în minte: cea în care se propunea păstrarea unui moment de reculegere pentru Sven Hansen şi echipajul lui, pentru Călin Dan şi pentru Walter Steiner.

Apăru apoi o femeie împovărată de ani, cu părul nins. Era mama lui Kolarev. Bătrîna vorbea şi lacrimile i se prelingeau pe obraji. Spunea ceva despre muşcate abia înflorite, despre o jachetă de lînă terminată de curînd.

Urmară rudele şi prietenii echipajului.

Nimeni nu se reţinea. Plîngeau bărbaţii cu frunţile arămii, cu chipurile brăzdate, plîngeau şi rîdeau în acelaşi timp.

Pe ecran apăru o femeie tînără, cu două şcolăriţe lipindu-se de ea, cam speriate. Strigă:

— Mil, mă auzi? Eşti bine? Mil, să ai grijă de tine. Te sărut, Mil, mă auzi, te sărut de mii de ori. Nina, Ioana, spuneţi şi voi ceva lui tăticu'!

Fetele se înălţară în vîrful picioarelor.

— Te sărutăm, tăticule. Te sărutăm!

Mugur încetă să-l mîngîie pe Pollux, pe care-l ţinea în braţe şi îi şopti Andei la ureche:

— Asta-i Sanda, fosta mea laborantă! Mi se pare că Mil îi plăcea! Ascultă, Mil, Sanda...

— ...e soţia mea. Cum de am uitat să vă povestesc că înainte de plecare ne-am căsătorit? Dar de fetiţe, pe cuvîntul meu de onoare că habar

n-aveam. Aşa surpriză mai zic şi eu. Spune, Anda, trebuie să fie gemene, nu-i aşa ?

Ceilalţi rîseră.

Pe ecran reapăru crainicul. Anunţă că se vor transmite imagini de pe Pămînt.

În acordurile maiestuoase ale Eroicii, pe ecran se perindară, în culori naturale, lanuri aurii, cu secerătoare teleghidate, şosele largi, albe, cu şiruri nesfîrşite de automobile atomice, mări de safir, brăzdate de nave pe pernă de aer, oraşe prietenoase, cu străzi largi, mărginite de flori.

Apoi apărură oameni. Sute, mii de oameni, surprinşi la îndeletnicirile lor cotidiene, la muncă, la odihnă, prin parcuri, pe terenuri de sport, prin săli de spectacole. Îşi înălţau privirile spre cer. Îi salutau pe astronauţi.

Anda luă mîna lui Mugur într-ale ei şi-i spuse, abia mişcîndu-şi buzele :

— Pămîntul nostru ! Dragul nostru Pămînt !

SCRISOARE ADRESATĂ DE PROFESORUL ATOR COLABORATORULUI SĂU SINAC

Dragă Sinac,

Îmi pare rău că nu te-am mai putut vedea înaintea plecării tale în Italia. Sper că ai vreme bună şi un concediu plăcut pe ţărmul Mediteranei.

Manuscrisul se află sub tipar şi pînă la întoarcerea ta antologia va fi gata.

Acum, după ce am citit Capitolul XXIII *de la un capăt la altul, aş vrea să-ţi spun cîteva cuvinte (numai ţie, evident).*

Desigur, nu e prea rău ceea ce ai realizat, dar, crede-mă, ar fi putut ieşi mai bine. La început, ai fost de o lipsă de modestie de-a dreptul penibilă. Te-ai suit, fără nici un motiv, pe un piedestal, de la înălţimea căruia priveai cu condescendenţă spre

personajele tale. Apoi, deodată, ai căzut în extaz în fața lor, acoperindu-i cu lauri.

Îți repet acum ceea ce-ți spuneam mereu : erau niște oameni obișnuiți, cu calități și defecte, ca și noi.

Și încă ceva : nu e bine ca autorul să îndrăgească prea mult pe unul din eroii... sau pe una din eroinele sale. Asta-l face să devină lipsit de obiectivitate. Noroc că la urmă ai pus-o pe această persoană să plîngă, atunci cînd și-a regăsit soțul...

Mă rog, ca o primă lucrare de a ta de acest gen, merge.

Petrecere frumoasă !
Ator

SCRISOARE DESCHISĂ A REDACȚIEI „ANTOLOGIEI MARILOR DESCOPERIRI"

Mulțumim pe această cale colaboratorului nostru Sinac pentru activitatea laborioasă depusă în vederea reconstituirii unor momente din istoria științei, privitoare la stabilirea structurii interne a planetei noastre, la crearea în laborator a primelor organisme pluricelurare și la descoperirea și păstrarea unor forme de tranziție biologice pe alte corpuri cerești.

Meritul lui Sinac este cu atît mai mare, cu cît a izbutit să înfățișeze, sub diferite aspecte, cîțiva oameni interesanți ai secolului 21. Lucrarea lui prilejuiește de aceea o mai bună cunoaștere a vieții înaintașilor noștri, a epocii în care au trăit și în care au fost puse temeliile cuceririlor noastre de azi.

Îi mulțumim încă o dată și îi urăm, din inimă, noi succese.

În numele redacției
Prof. Ator

EDITURA
TINERETULUI

Lei 5,25